

HADRIANVS
TIT. S. GRISOGONI S. R. E.
CARD. BATONIEN.

DE SERMONE LATINO, ET MODIS Latinè loquendis.

NVPER A MENDIS PLERISQVE Expurgatus,

ET IN SVVM PRISTINVM CANDOREM Restitutus.

S. Marie de scala

VENETIIS
Apud Franciscum Fasianum.
M D LXI.

Dno Caroli [illegible]

INDEX

Cedo

Ex

Inire

Medicum

Per

Quisquam

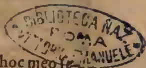
FINIS.

HADRIANVS CARD. SANCTI GRYSOGONI.

CAROLO PRINCIPI

HISPANIARVM SALVTEM

ONSIDERANTI mihi, in hoc meo secessu, Princeps maxime, genus latinè loquendi, quod circa magni Ciceronis tempora politum, nitidum, candidum, naturali quadam copia, felicitateq; prouenit, nihil admirabilius uidetur, quam eos autores, uiros illos quidem omni bonarum literarum, artiumque genere eruditos, uno propemodum modo, unaq; natiua, germanaq; lingua locutos esse priores, posterosq; ita longe ab illo candore abesse, ut non idem Latinus sermo, sed aut omnino dissimilis, aliusue, aut prorsus mutatus esse uideatur, vt iure dicat Quint. Dicendi; mutauimns genus, & post pauca. Quid multis? totus propè mutatus est sermo; Festus uero Pompeins, Latinè, inquit loqui, à Latio dictum est, quæ locutio adeo est uersa, ut uix ulla pars eius maneat innoxia. Cum autem mihi tantum nunc ocij sit, quantum antea negocij esse solebat, & (quod Deo acceptum refero) ab omni reipub. cura uacem, quæ res maxime literis deditum animum iam inde à puero, uarijs officijs, aut potius laboribus, ærumnisq; disiunxerat, Latini sermonis non vulgares, aut circumforaneos locos, sed intimo eorum, quos dixi, autorum sacrario abditos, & uetustate obrutos, eruere, & in lucem proferre curari, tibiq; inscripsi, quem naturæ uis, patrius, auitusq; splendor, & ineuntis feruor adolescentiæ, ut aliis animi corporisq; dotibus, ita literis quoq; ad spem summam

mam,culmenq;, & fastigium maximarum rerum excitat, & adducit. Erat in animo prosequi cœptum iampridem opus,sacros veteris instrumenti libros ex Hebræo ad verbum in Latinum sermonem uertendi. Sed cum me procella temporis in Tridentinas rupes, quo iudei ob Simonis cædem ne aspirare quidem audent,detruserit, atq; animus inquies nihil agere non posset, hæc sum aggressus, quæ si grauitate,aut magnitudine paria non fuerint,utilitate quidem,ut arbitror, & splendore tuo non minora reddentur. Sed ratio, & quædam operis similitudo exigere uisa est, ut commentariolum alium,quem de Sermone Latino nuper edideram, ijs quæ postea de modis Latinè loquendi collegi,quasi cuiusdam præfatiunculæ loco præponerem. Is autem erat eiusmodi.

CVM Bononiæ uiri me aliquot eruditi, officii causa conuenissent, commentaremurq; inter nos, ut fit inter literarum studiosos,de Latini sermonis elegantia, audiremq; eorum plerosq; Apuleii,Sidonii,Capellæ,Fulgentii non tam uerbis,quàm fœtoribus scaturire, uerbaq; de industria promere aliorum etiam autorum, quæ aut absoleta nimis,aut noua, & omnino barbara uiderentur, multaq; ego libere(ut soleo)contra eorum sermonis insolentiam,non sine stomacho,protulissem,idq; eo in animosius eisem aggressus, quod uiderem non tam paucorum ipsorum,qui mecum ita essent congressi, quàm cæterorum ferè nostri temporis hominum,unum, atq; eundem esse errorem,fereq; breui,ut relicta uetere,ueraq; Latinitate, in aliam omnino linguam, & quasi barbariem commigremus; ea omnia longiusculo tractata sermone,& altiore repetita principio,perpetuaq; oratione,iccirco colligere, ac literis mandare uolui,ut qui hæc legerint, malorum autorum imitatione omissa,perfectos illos Latini candoris parentes agnoscant,studeant,emulentur. Sed iam quid cum illis egerimus,exponamus.

QVATVOR propemodum post Romam conditam, videntur Latinorum doctorum fuisse tempora, antiquissimum,antiquum,perfectum,imperfectum.

ANTIQVISSIMVM reperimus ab urbe condita perue nisse usq; ad Liuium Andronicum, interuallumq; illud quatuordecim, & quingentorum annorum fuisse Marcus Tullius in Bruto commemorat. Et Horat. primum hunc scriptorum fuisse significat, cum dicit. Habet hos, numeratque poetas Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo. In quo quidem temporis interuallo fuisse per multos doctos, suspicari magis (ut inquit Cic.) quam intelligere possumus, cum nulla penitus eorum extent in literis monumenta, præter orationem Appii Cæci, & quasdam mortuorum laudationes, sicut in Originibus scriptum reliquit Cato.

ANTIQVVM uerò tempus id dicemus, quod ab ipso Liuio usq; ad ætatem Ciceronis interfuit, quod quidem uix centum annos, ut ex ipso Cicerone colligitur excessit. In hoc autem temporis spacio, & si quam plurimi doctissimi uiri floruerunt, eos tamen horridioribus uerbis usos, & sine cultu, & uerborum delectu locutos fuisse Ciceronis sequens ætas notauit, ut uerum id esse appareat, quod dicitur. Nihil esse simul inuentum, & perfectum. Repertores enim fuerant, & quasi architecti latinitatis ut præclare dicit Hora. lingua Catonis, & Enni, Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum nomina protulerit. Nam Liuium anno ipso ante Ennium docuisse fabulam, & Catonem Ennii fuisse equalem scribit Cic. in Bruto, qui Liuium inepte scripsisse testatur, dicens eum docuisse fabulam non satis dignam quæ iterum legeretur. Et de Ennio Ouid. de Tristibus, Ennius ingenio maximus, arte rudis. Testificatur hoc ipsum Suetonius in libello de claris grammaticis, iis uerbis, Grammatica Romæ ne in usu quidem olim nedum in honore fuit, nullo liberalibus disciplinis uacante. Initium quoq; eius mediocre extitit, siquidem antiquissimi doctorum quidam, & poetæ, & semigræci erant, Liuium, & Ennium dico, quos utraque lingua domi forisq; docuisse adnotatum est. Catonis uerò orationes, ut illis temporibus, ualde Cicero in Bruto laudat. Addit tamen significare illas formam quandam ingenii, sed admodum impolitam, & planè rudem. Et paulopost, Anti-

quior, inquit, est Catonis sermo, & quædam horridiora uerba ita enim tunc loquebantur. Et eundem iam desitum legi testatur, cum ait, Catonem uero quis nostrorum oratorum, qui quidem nunc sunt, legit? aut quis nouit omnino? Et subdit, non ignorare se, nondum satis esse politum hunc, & quærendum esse aliquid perfectius. Quo tempore etiam fuit Cornelius Cætegus, quem Cicero primum fuisse eloquentem affirmat, Ennij testimonio, qui in annalibus suis sic de eo scripsit; Additur orator Cornel. suaui loquente ore Cætegus. Paulo uero post fuerunt Næuius, Plaut. Cæcilius, Pacuuius, Actius, C. Lælius, P. Scipio, Gracchi fratres, Scæuola, L. Crassus, M. Antonius, Philippus, C. Cotta, & innumeri alii, quos ætas Ciceronis modo priscos, modo ueteres, modo patres, interdum antiquos, aliquando superiores appellat. Quos quidem ueteres nimis antiq; & pleraq; dure locutos notauit Horatius, cum dicit.

Si ueteres ita miratur, laudatq; poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam nimis antique, si pleraq; dure
Dicere credat eos, ignaue multa fatetur,
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.

Cicero quoq; ueterum illum sermonem se quoque improbare, ostendit, cum in Bruto dicit. Illius autem ætatis qui sermo fuerit: ex Nęuianis scriptis colligi potest, & subdit, Cæcilium, & Pacuuiū male locutos uidemus. Hinc Quintili. Actio', inquit, & Pacuuio nitor: & summa in excolendis operibus manus: magis uideri potest temporibus, quam ipsis defuisse. Idem etiam dixit Lucretium non facere phrasim, idest corpus eloquentiæ, Martialis etiam denis ait. Actius, & quicquid Pacuuiusque, uomunt. Et Cicero in Bruto. Carbonis, & Gracchi habemus orationes, nondum satis splendidas uerbis, sed acutas, & subdit. C. Gracchum de superioribus solum lego, manus tamē extrema non accessit operibus eius, preclare inchoat multa, perfecta non planè, Et iterum, L. Cotta cum uerbis, tum etiā sono quasi subrustico persequebatur, atque imitabatur antiquitatem. Et in eodem. Curionis loci sanè inanes: ueruntamen nondum tritis nostrorum hominum auribus,

nec

nec erudita ciuitate tolerabiles. Et Quint. pueros monet, ne ueterum admiratores sint, dum sic præcepit. Ne quis pueros antiquitatis nimius admirator in Gracchorum, Catonisq;, & aliorum similium lectione durescere uelit, fient enim horridi, & ieiunj. Tum autem quod quasi per gradus eloquẽtia ad perfectionem ascenderit testatur Cic. in eod. Bruto, cum dicit. Quæ fuerit ascensio, & quam in omnibus rebus difficillis optimi perfectio, atq; absolutio, ex eo quod dicam æstimari poteſt. Et paulo poſt, connumeratis aliquot oratoribus, qui seni iam Ennio successerant subiungit. Iam.n. erat quædam unctior, & splendidior consuetudo loquendi. Et subdit. Sergius deinde Galba princeps ex latinis contulit orationi propria ornamenta. Videre licet alios deinde gradus cum idem Cicero subdit: L. furius Pilus per bene loqui latinè putabatur, literariusq; quam cæteri, L. Sceuola, paulo ẽt copiosior, & addit. Erat etiam Philippus in primis, ut temporibus illis, Græcis literis institutus. Et in eodem Bruto, ad Gracchorum ætatem, laus eloquentiæ perfecta nondum fuit. Eloquentiæ autem ueluti gradus, ut dixi, factos esse docet idem Cic. in Tusc. dicens. At contra oratorem celeriter complexi sumus, nec eum primo eruditum, aptum tamen ad dicendum, poſt autem eruditum; Nam, Galbam, Africanum, Lælium doctos fuisse memoriæ traditum eſt. Studiosum autem eum qui hos etate anteibat, Catonem, poſt uero Lepidum Carbonem Gracchos, deinde ita magnos noſtram ad ætatem ut non multum aut nihil omnino Græcis cederetur. Et alibi, P. Scipio Latinè loquendo omnes superabat. Et iterum, Quinti Catuli non antiquo illo more sed penè hoc noſtro. Et Cic. in eodem Bruto notat ætatem ætati suæ proximam nondum perfecte locutam, dicens: Inferioris autem ætatis erat proximus L. Sisenna doctus uir, ſtudijs optimis deditus, bene Latine loquens. Huius omnis facultas ex hiſtoria ipsius perspici poteſt. Qui cũ facile omnes uincat superiores, indicat tamen quantum absit à summo nam usus eſt aliquando ueteribus uerbis, & ab usu perfecto, & a uribus eruditis remotis. Recte enim loqui putabat esse, inusitate loqui. De ijs gradibus Quintilianus ita meminit.

nit. Fuerunt quædam genera dicendi conditione temporum horridiora;alioquin magnam uim ingenij præseferentia.Hinc sunt Lelii, Africani,Catones,Gracchi,mediam illam formam tenent,L.Crassus.Q.Hortensius,tum deinde efflorescit non multum inter se distantium huiusmodi oratorum ingens prouentus . Sed Cornelius Tacitus de claris oratoribus hanc distinctam imperfectionem ueterum notat iis uerbis. Quod ad Ser. Galbā,& C.Lelium attinet & si quos alios antiquorum agitare non desistis, non exigit defensionem, cum fatear quædam eloquentiæ eorum, ut nascenti adhuc,nec satis adultę defuisse.Sed hanc nimiam uetustatem Cice.omnino explodendam in Bruto monet. Sed nimia,inquit uetustas nec habet eam quam quærimus summitatem nec est sanè tolerabilis.

HACTENVS de tempore antiquo, deinceps de perfecto dicemus. Cæsar, idem Cicero refert, rationem adhibens, consuetudinem prisci sermonis uitiosam,& corruptam, pura & incorrupta consuetudine emendabat,splēdidam quandam minimeq; ueteratoriam rationem dicendi tenens,scripsitq; ad Ciceronē, de ratione latinè loquendi, ac primo in libro dixit. Verborum delectum originem esse eloquentiæ,eiusq; copiæ principē, inuentoremq; Ciceronem esse. Quod affirmare uidetur,& ipse Cicero dum in Bruto sic loquitur, Certè nos, & boni aliquid attulimus iuuentuti, magnificentius quàm fuerit illud genus dicendi,& ornatius, & nocuimus fortasse, quod ueteres orationes post nostras non à me quidem (meis enim illas antepono) sed à plerisq; legi sunt desite. Et subdit. Cum autem anno post ex Sicilia me recepissem, iam uidebatur illud in me quicquid esset,esse perfectum,& habere maturitatem quandam suam. Fuisse autem eandem perfectionem in plerisq; Ciceronis æqualibus, testatur idem in eodem libro ubi connumeratis compluribus sui temporis oratoribus. Nec ulla,inquit,ætate uberior oratiorum fœtus fuit. Et in eodem triginta annis mihi Crassus ætate præstabat. Quod idcirco posui, ut dicendi prima maturitas in qua ætate extitisset,posset notari, & intelligeretur iam ad summum penè esse perductam: ut eo nihil fermà quisquam ad dere

dere posſit. Et idem in Tuſculanis non ſolum perfectionem ætatis ſuæ teſtatur ſed interituram breui eloquentiam prædicit, Oratorum, inquit, laus ita ducta ab humili uenit ad ſummum, ut iam quod natura fert in omnibus rebus, fere ſeneſcat, breuiq; tempore ad nihilum uentura uideatur. De cuius ætatis perfectione, Cicero in quadam epiſtola ad Atticum de Tulliola filia loquens, Ego inquit, iis temporibus tam eruditis quantum fieri poterit, illam conſecrabo omni genere monumentorum. Et Horatius. Venimus ad ſummum fortune, pingimus, atq; Pſallimus, & luctamur Achiuis doctius unctis. Et Solinus de Auguſto, loquens. Quod tempus, inquit, ferme ſolum repertum eſt, quo plurimum, & arma ceſſarunt, & ingenia floruerunt. Et Plinius de naturali hiſtoria de M. Varrone loquens. In illa, inquit, ingeniorum, quæ tunc fuit multitudine. Et Horatius ueterum ætatem carpens, & ſuam perfectam affirmans, de Lucilio ſic ſcribit:

Si foret hoc noſtrum fato delapſus in euum
Detereret ſibi multa, recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur, & in uerſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, uiuos & roderet ungues.

Et Quintilianus poſt quam ut potuit, defendit Lucilium à nota Horatii, qui eum fluere luculentum dixerat, perfectiorem eo Horatium fatetur, cum dicit. Multo eſt terſior ac purus magis Horatius. Hanc perfectionem Idem Quintilianus dat Tibullo, dicens. Terſus atq; elegãs uidetur eſſe Tibullus, ſunt qui Propertium malint. Et idem de Virgilio loquens, ut illi naturæ cœleſti atque immortali ceſſerimus, ita curæ, & diligentiæ. Et ſubdit, Cæteri longe ſequentur. Et de Cicerone; Nec uero quod in quoque optimum fuit, ſtudio conſecutus eſt tantum, ſed ut plurimas, aut potius omnes ex ſeipſo uirtutes extulit, immortalis illa ingenii, & beatiſsima ubertas, & ſubdit: Vt non hominis nomẽ, ſed eloquentiæ uideatur. Et de Cæſare, quod perfecte loqueretur, Cicero in Bruto, Cæſar Latinè loquebatur elegantiſsime, nec id ſolum domeſtica conſuetudine, tamen ut eſſet perfecta illa bene loquendi laus, multis literis, & iis quidem reconditis, & exquiſitis ſummo ſtudio, & diligen-

tia est consecutus. Erat præterea Hortensius (ut inquit Cicer.) uerborum splendore elegans. Erant in L. Torquato plurimæ literæ: non hæ uulgares, sed interiores, & reconditæ, & summa uerborum grauitas, & elegantia. L. Domitius nulla quidem arte, sed Latine dicebat. Erat Pisoni uerborum delectus elegans. In M. Claudio autem verbum nullum, aut durum, aut insolens, aut humile, aut in longius ductum. Marcellus lectis uerbis utebatur. Quid plures huius ætatis coner præterea conquirere? quorum nomina ut doctissimorum uirorum multis in locis connumerata cōperire poterimus. Scripta autem cum sint uetustate deleta, nusquam reperiemus, quin potius eius temporis ea proferamus, quorum monumenta quotidie in manibus uersantur. Lege multorum epistolas, quæ inter Ciceroni epistolas leguntur, ut Seruij Sulpitij, M. Marcelli, Q. Metelli Celeris, Q. item Metelli nepotis, P. Vatinij, L. Luceij, M. Bibulij Curionis, M. Cælij, Dolobellæ, Gn. Placin, Galbæ, C. Asinij Pollionis, M. Lepidi, A. Cecinnæ, Decij Bruti, M. item Bruti, C. Cassii, C. Marii, P. Lentuli, Trebonii, M. Catonis, C. Cæsaris, Gn. Pompeii, Q. Ciceronis filii, Cornelii Balbi, Oppii, Hircii quos, & penè infinitos alios eruditissimos uiros florētissima hæc Ciceronis ætas effudit, dices in hac sola inesse succum illum, & quasi sanguinem incorruptæ Latinitatis, ac non fucatum, sed naturalem quendam eloquentiæ nitere candorem, pari propemodum ingenii felicitate, & uerborum elegantia, ut si titulòs dempseris, illas non facile à Ciceronis epistolis internoscàs, Quod preclare Cornelius Tacitus de claris oratoribus comprobat, cum dicit. Sicut apud nos Cicero quidem cæteros eorundem temporum disertos antecessit, sic Caluus, & Asinius, & Cæsar, & Brutus: iure prioribus, & sequentibus anteponuntur. Nec refert quod inter se specie differant, cum genere consentiant, at astrictior Caluus: numerosior Asinius, splendidior Cæsar, amarior Cælius, grauior Brutus, uehementior, & hac ualentior Cicero, oēs tamen eandem sanctitatem eloquentiæ ferunt, ut si omnium pariter libros in manum sumpseris, fatearis quamuis in diuersis ingeniis, esse quandam iudicii ac uoluminis similitudinem,

dinem,& cognationem.

SED iam de imperfecto; & corrupto potius, ac uitioso tẽpore ut proposuimus,aliquid afferemus.Secuta post ætatem Cice. alia dictorum ætas, satis uel eorum proprio testimonio in dicauit,non solum quantum à cacumine, & fastigio præcedentis ætatis abfuerit, uerum etiam mutato dicendi genere,& eloquẽtia omni propè in barbariem uersa, ad imum celerius quidem quàm ascenderat, properarit. Quod ut luce clarius uideatur, pauca quæ ex multis, breuitatis causa,collegii,labenti stilo ueluti quodam inducto freno subnectam. Seneca in prologo primæ declamationis. Vt possitis,inquit, æstimare quantum quotidie ingenia decrescant, & nescio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturæ,eloquentia se retro tulerit.Quicquid habet Romana facundia, quod insolenti Græciæ aut apponat,aut præferat,circa Ciceronem effloruit.Omnia ingenia quæ lucem nostris studiis attulerunt, tunc nata sunt. In deterius quotidie data res est, ut ad summum perducta rursus ad infimum uelocius quidem quam ascenderat, relabatur.Quod etiam affirmat,Statius in epistola Syluarum suarum,dicens,Manlius certe Vopiscus uir eruditissimus, qui uindicat á situ literas iam pene fugientes. Et Quinti. Dicendi, inquit, mutauimus genus, & ultrà nobis quàm oportebat indulsimus. Et alibi. Quid multa?totus propè mutatus est sermo. Et Diomedes grammaticus hanc literarum bonarum quasi ruinam testatur, cum dicit, Iniecit postera ætas manum, & ueluti disciplinam pristini seculi, ita sermonem fastidire cæpit, & noua ueluti parturire uerba.Et alibi quasi ante oculos ponit, nõ solum imperfectionem sue seculi, sed etiam nostri, dum ait, Quid quod nihil iam proprium placet,dum parum crẽditur disertum, quod alius dixerit? Acorruptissimo quoq; poetarum figuras, seu translationes mutuamur,tum demum ingeniosi,si ad intelligendos nos opus sit ingenio.Et.A. Gellius, Animaduertere est pleraq; uerborum Latinorum ex ea significatione,in qua nata sunt decessisse,uel aliam longe,uel in proximam, eamque decessionem fictam esse consuetudine,& inscitia temere dicentium, quæ cuiusmodi sint, non

 didicerunt.

didicerunt. Cornelius uero tacitus in eo libello, quem de claris oratoribus scripsit, hec omnia latius persequitur, cũ in dialogo Maternum quærẽtem inducit, Exprime inquit, Materne causas, cur tantum ab eloquentia eorum recesserimus, cum præsertim centum uiginti annos ab interitu Ciceronis in hunc diem effici ratio temporum collegerit. Et subdit. Quis enim ignorat eloquentiam, ac cæteras artes desciuisse ab ista uetere gloria? non inopia hominum, sed desidia iuuentutis, & negligentia parentum, & inscitia præcipientium, & obliuione moris antiqui. Quæ mala primum in urbe nata, mox per Italiam fusa, iam in prouincias manant. Quod adeo negligitur ab horum temporum disertis ut in actionibus eorum, in quoq; uerbo quotidiani sermonis fœda, ac pudenda uitia deprehendantur. Et subdit, Vt in paucissimos sensus, & angustas sententias detrudant eloquentiam uelut expulsam regno suo, ut quæ olim omninum artium, ut dicunt, pulcherrimo comitatu pectora implebat, nunc cricuncisa, & amputata, sine apparatu sine honore penè dixerim, sine ingenuitate, quasi una ex sordidissimis artibus discatur. Ergo hanc primam, & præcipuam causam arbitramur, cur tantum ab eloquentia recesserimus. Imperfectionem etiam sui tẽporis testatur Plin. In Epistol. naturalis historiæ, cum libros suos respersos esse affirmat plurimarum rerum, aut rusticis uocabulis, aut externis, imo barbaris, non sine honoris præfatione ponendis. Et ut per gradus ad summum ascenderat eloquentia, sic eam per gradus ad imum descendisse uideamus. Macrobius etiam tempora sua hac imperfectione infecta significat, cum dicit: Petitum, impetratumque uolumus: ut æqui bonique consulant, si in nostro sermone natiua Romani oris elegantia desideretur. Apuleius autem, quem nostri temporis magis curiosi quam eruditi sequi, & emulari student, in principio operis sui latinas literas ignorare fatetur, In urbe, inquit, Latia aduena studiorum Quiritum, indigena sermonem, erumnali labore, nullo magistro præeunte aggressus excolui. En ecce precamur ueniam, si quid exotici, ac forensis sermonis rudis locutor effudero, iam hæc quidem ipsa uocis immutatio desultoriæ scientiæ stilo,

lo, quem accessimus respondet: Quis, rogo te, ferat non tam Apuleium, qui ut mali edificii dominus, se architectũ non adhibuisse, ita literas, sine præceptore coluisse glorietur, quàm aliquos esse, qui malint fœtores, & quisquilias eius colligere, quàm uerborum floribus perfectissime Ciceronis ætatis, quàm signauimus inherere? Sed quid alii Apuleio similes, insequentium ætatum autores de seipsis & temporum suorum inscitia balbutiant uideamus. Sidonius de suis nugis. Talis est ordo, inquit, ut sine plurimis, nouisq; uerbis, quæ præfata pace plurimorum eloquẽtium specialiter tibi, & Complatonicis tuis nota sunt, nugæ ipsæ non ualuerint expediri. Et alio in loco de liberalibus artibus agens ita loquitur. virtutes artium istarum seculis potius priscis seculorum rector ingenuit. quæ per ætatem mundi iam senescentis lassatis ueluti seminibus, emedullatæ, parum aliquid hoc tempore, atq; id in paucis mirandum ac memorabile ostentant. Et alibi. Increbuit, inquit, multitudo desidiosorum, ut nisi uel paucissimi meram Latialis linguæ proprietatem de triuialium barbarismorum rubigine uindicaueritis, eam breui abolitam defleamus. Et Fulgentius. Nostri, inquit temporis erumnosa miseria non dicendi petit studium, sed uiuendi flet ergastulũ. Nec famæ assistendum poeticæ, sed fami consulendum domesticæ. Martianus uerò Capella, Martianum filium nugas suas non ferentem introducit: dum in principio operis sui sic orditur, Dum crebrius istos Hymenæi uersiculos, nescio quid inopinum intactumq; moliens, respersum capillis albicantibus uerticem, incrementisq; lustratibus decuriarum, nugulas ineptas non perferens, Martianus interuenit. Quid de aliis aliarum ætatum hominibus dicã? quorum nonnulli etiam nostri temporis scriptores; cum quid scribere sunt aggressi, non solum bonorum uerborum delectum neglexerunt, sed illud maxime studuerunt, ut uel ueteratorum rubiginem, uel nouorum autorum asperitatem suis scriptis admiscuisse: & similitudinem pessimi cuiusq; & corruptissimi ultro appetiisse uideantur. Quo factum est, ut non solum proprietatem Romani sermonis; uerum omnem penè illam suauitatem, & quasi salubritatẽ

Latinæ dictionis amiserint, obliti hunc esse legendi fructū æmulari meliora: & quæ in aliis maxime probes, quæ ue inter optimi cuiusq; & elegantissimi dicta mireris, i aliquem usum nō sine uenustate, atq; luce, ac mūditia uerborū cōcīna deriuatione cōuertere, sicuti Cicero, & eius ætatis cādidissimi autores fecerunt, quamuis ad illud fastigium, illam summitatem, & propè diuinitatem, aspirare nemo possit. Illa enim sublimitas, quam quam imitabilis illa quidem uidetur cupienti, nihil tamen est experienti minus, audendum tamen, & ita anitendum, ut quod assequi non possumus, imitari saltem uoluisse uideamur. Sed quoniam nihil nos præcipiendi causa dicere, neq; magistri, sed æstimatores uideri uolumus: nec sermonem nunc tam informamus bonum: qui deterremus malum, quantum Cicero, & ea ætate Latinitatis principes noua uerba uitauerint, unde omnis Latinæ linguæ pernicies comparata est, breuiter ostendamus. Cicer. in oratore oratorem instruens ita præcepit. Ergo ille tenuis orator modo sit elegans, nec in faciendis verbis erit audax, & in trasferendis uerecundus, & parcus; & in priscis, reliquisq; ornamētis, & verborum, & sententiarum remissior. Quintilianus uero usitatis, inquit, verbis tutius utimur: noua non sine quodam periculo fingimus. Nam si recepta sunt modicam laudem afferunt, repudiata etiam in iocos exeunt. Audendum tamen, nanq;, ut ait Cicero, etiam quæ primo dura uisa sunt, usu molliuntur: sed nobis non est concessa fictio nominum. Si quis autem dixerit ideo nouanda esse nobis verba quod eorum penuria laboremus, audiat Ciceronem, qui de natura deorum ita loquitur: Quod illa quæ à Græcis accepissent, Latine dici posse diffiderent, In quo genere tantum profecisse uidemur, ut à Græcis ne uerborum quidem copia uinceremur. Vt in Tusculanis. O uerborum inops interdum, quibus abundare te semper putas Græcia. Et de finibus bonorum, & malorum, Sed ita sentio, & sæpe disserui, Latinam linguam non modo non inopem, vulgo putatur, sed locupletiorem esse quàm Græcam. Sed dicet aliquis parienda esse necessario noua uerba cum quid ex Græco uertendum sit, & minus occurrat uerbum Latinum usitatum

ratum. Sunt enim (ut inquit Cicero de finibus bonorum, & malorom) imponenda nova novis rebus nomina. Sed ad hoc quaſi reſpondere uidetur A. Gellius cum dicit. Cum quid ex Græco, quod non placeret, transferre uoluiſſem hoc ego ſuperſedi uertere, quia nouis, & inconditis uocibus utendum eſſet, quas pati aures per inſolentiam uix poſſint. Sed ipſe idem Cic. qui dixit uerba noua parienda eſſe, imponendaq; noua nouis rebus nomina uſuq; molienda, quæ dura præ nouitate uiderentur, quàm abſtinens illorum fuerit, quàm ue nouitatem uerborum uitauerit, infra ponemus. Cum in Bruto, Declamo uerbum ſui temporis nouum dicere uellet, Commentabar, inquit declamitans: ſic enim nunc loquuntnr. Et idem in libello de mũdo, Vt in ſingulis, inquit, eſſent bina media, uix enim audeo dicere medietates; ſed quaſi ita dixerim, ita intelligatur. Et in Philippicis. M. Antonium notans, quod uerbum nouum protuliſſet, ita dicit, Tu porrò ne pios quidem ſed piiſſimos quæris, & quod verbum omnino nullum in lingua latina eſt, id propter tuam diuinam pietatem nouum inducis. Varro autem de lingua latina docet, antiquos etiã uitaſſe uerba nimium noua, Extremum, inquit, nouiſſimum quoq; dici cæptum vulgo, quod mea memoria, ut Aelius Gallus, ſic ſenes aliquando nimium nouum quod eſſet, uitabant. Et A. Gellius. Quod à M. Varrone proloquium à M. Cicerone pronunciatum dictum eſt. Quo Cicero tamen uocabulo, tantiſper uti ſe atteſtatus eſt, quod melius, inquit, inuenero. Quintilianus autem ueriloquiũ, inquit ipſe Cicero, qui finxit reformidat. Et Cic. de finibus bonorum, & malorum, quaſi cum dolore dixit, ut ita dicam, indolentia. Varro uero de analogia uerborum. Repertores verborum nouorum damnat, oſtendens ipſas aures nouitates has quodammodo reſpuere, cum dicit, Tantum inter duos ſenſus intereſſe uolunt, ut oculis ſemper aliquas figuras ſuppellectilis nouas conquirant, contra aures expertes velint. Quotus quiſq; iam ſeruos habet priſcis nominibus? quæ mulier ſuum inſtrumentum ueſtis, atq; auri ueteribus nocabulis appellat? ſed inductis non tam iraſcendum, quam huiuſce prauitatis patronis. Et idẽ

Edi-

Editimum dici oportere censet magis quam Aedituum, quod alterum fit recenti nouitate fictum, alterum antiqua origine incorruptum. Sed pro eo à plerisq; Aeditus dicitur, noua & commenticia usurpatione. Quæ omnia cum ita sint, A.Gellius quasi de ijs sententiam ferens libro undecimo, ita scriptum reliquit. Verbis uti aut nimis obsoletis, exculcatisq; aut insolentibus, nouitatisq; duræ, & illepidæ, par esse delictum uidetur.. Sed molestius equidem, culpatusq; esse arbitror, uerba noua, incognita, inaudita dicere; quàm inuulgata, & sordentia. Noua autem uideri dico etiam ea, quæ sunt inusitata, & desita, tametsi sint uetusta C etiam Cæsar libro de analogia monuit, infrequens, atque insolens uerbum tanquam scopulum fugiendum esse. Suetonius quoque de Augusto scribens, Genus eloquentiæ, inquit, secutus est elegans, & temperatum, uitatis sententiarum ineptijs, atque inconcinnitate, & reconditorum uerborum (ut ipse dicit) fœtoribus, præcipuamq; curam duxit sensum animi, quàm apertissime exprimere, Cacozelos autem, & antiquarios, diuerso genere uitiosos, pari fastidio spreuit. Sed nec Tiberio parcit exoletas interdum, & reconditas uoces aucupanti. M. quidem Antonium ut insanum increpat, quasi ea scribentem, quæ mirentur potius homines, quàm intelligant: Sed opus est inquit, dare te operam, ne moleste scribas, aut loquaris. Quin Augustum. A.Gellius ab eloquentia, & latinitate laudat, dum dicit, Diuus etiam Augustus memoriarum ueterum exequentissimus; linguæ Latinæ non nescius, munditiarum patris sui in sermonibus sectator. Et Cicero de oratore, præclare monet uitanda esse uerba prisca, & à consuetudine sui temporis, quo perfectio sermonis uigebat, remota, cum dicit sunt enim illi ueteres, qui ornare nondum poterant ea, quæ dicebant, omnes propè præclare locuti quorum sermone assuefacti qui erunt, ne cupientes quidem poterunt loqui nisi Latinè. Neq; tamen erit utendum uerbis ijs, quibus iam consuetudo nostra non utitur, nisi quando ornandi causa parce. Sed usitatis ita poterit uti, lectissimis, ut utatur is, qui in ueteribus erit scriptis studiose, & multum uolutatus atq, ut latinè loquamur non solum uidendum

dum est ut & uerba afferamus ea, quæ nemo iure reprehendat. hæc Cice. Sed quanquam in omni re difficilimum est formam optimi exponere, quod aliud alijs uidetur optimus. (Varia enim sunt iudicia, nec facilis explicatio, quæ forma excellat) dubitari tamen à recte considerantibus nequaquã poterit, quin illa multorum nostri temporis insulsitas, & insolentia, ac quædam (Vt ita dicam) orationis insania, siccitas, inopia, à malorum autorum lectione, & imitatione nascatur. Quare cum sit eloquentiæ, sicut reliquarum rerum fundamentum sapientia. Vñde in poetica testatur Horatius.

Scribendi recte sapere est, & principium, & fons: & in bonis omnia quæ summa sunt, iure laudentur, uerborum bonorum delectus est in primis sapienter habendus, idq; facile assequemur, si delegerimus nostratia, non peregrina, propria, non inepte translata, usitata, non noua, pura, non horrida, luminosa, non tenebricosa. Quod contingere certe nulli poterit nisi ei, qui autores diuinæ illius Ciceronis ætatis perlegerit. Sublimitas enim & magnificentia, & nitor, & autoritas ex optimis illis eius seculi autoribus tantummodo prouenit, ij soli locutionem emendatam, & Latinam, originem, & quasi solum, ac fundamentum quoddam eloquentiæ posuerunt. Insequentium autem autorum lectio doctrinam quidem diuersarum rerum conferre poterit, elegantiam autem, & nitorem uerborum non poterit: quin potius mixtura uerborum, quibus illi usi postea fuerunt, omnem propè florem incorrupti illius sermonis, quem quis ex optimorum lectione collegerit, breui quasi de manibus excutiet, barbarumq; omnino reddet. Cum autem quicquid literis mandatur, id commendari omni eruditorum iudicio deceat: sitq; decus hominis ingenium, ingenii uero eloquentia: nec tam præclarum scire latinè, quam turpe nescire: eniti, & toto (ut aiunt) pectore incumbere debemus, ut non vulgares literas, sed interiores, & perfectas, uerborum grauitatem, & elegantiam, nitorem, & candorem, atq; ueram deniq; Romani sermonis eloquentiam de perfectorum illorum quos connumeraui, autorum fontibus hauriamus: Abiecta obsoleta, prisca nimiæ

mium & uetusta priorum, nouaq; omnia sequentium autorum fugiamus. Sed in hoc uerborum delectu aurium quoq; quoddam iudicium adhibendum est; quod non arte aliqua perpenditur, sed quodam quasi naturali sensu, prudentiaq; percipitur. Cum uero ex uerbis omnis conficiatur oratio, atq; iccirco illustria uerba ex optimo quoq; id ætatis autore legenda sint, ut latina, & elegans surgat oratio: Id quoq; maxime obseruandum est, nequa nimis elaborata concinitas, lumen eloquentiæ potius etinguat quā accendat. Remouendus erit igitur (ut ait Cice.) omnis insignis ornatus, nec calamistri quidem adhibebuntur: fucati etiam medicamentam candoris, & ruboris omnia repellentur, elegantia tantum, & munditia quæratur, sermo purus, & Latinus remaneat, dilucidus, luculentus, politus, planus: quid deceat circunspicietur. Omnis enim pars orationis esse debet laudabilis, sic ut uerbum nullum nisi graue aut elegans excidat. Cumq; in omnibus, rebus uidendum sit, quatenus, ne nostra modum excedat oratio, una, breuiq; Ciceronis clausula concludemus. Sic, inquit, modo is, qui dicet, aut scribet institutus liberaliter, educatione, doctrinaq; puerili, & flogret studio, & à natura adiuuetur: & uniuersorum generum infinitis disceptationibus exercitatus, ornatissimos scriptores, oratoresq; ad imitandum cognouerit, næ ille haud sanè, quemadmodum uerba struat, & illuminet à magistris istis requiret, ita facile in rerum abundantia ad orationis ornamenta (duce natura ipsa, si modo est exercitata) labetur, Hæc ille. Exercitatione autem hæc omnia facile consequemur. Stilus enim optimus scribendi artifex, structuram non inopem, non minutam, non interpunctam, sed locupletem, numerosam, aptamq; conficiet. Omissis igitur, & repudiatis nouitijs istis, & semidoctis, qui ignobilia nimis, & sordentia, nouata, fictaq; uerba de imperfectis autoribus eruere, & in usum latinæ linguæ introducere, ac ueluti ciuitate donare, & quasi latinam coloniam deducere gestiunt literarum ostentatione, inepti verius quàm gloriosi, elaboremus veluti apes lectissimis floribus insidere. Prosequi enim quod quisq; vnquam vel contemptissimorum hominum dixerit, aut nimiæ

miæ miseriæ est, aut certè inanis iactantiæ, & detinet atq; obruit ingenia, melius aliis vacatura. Eruditionem vernaculam, ac plebeiam, & uerborum monstra uitemus eorum hominum, qui inquinate, & parum composite minusque eleganter scripserunt, quorum ita est confusa oratio, ita perturbata, tantaq; insolentia ac peruersitate verborum interlita, vt oratio, quæ lumen rebus adhibere debet, obscuritatem potius, & tenebras afferat. Dum enim exquisitis, nouisq verbis vti volunt, infantissimi reperiuntur, qui veluti Sisennæ Simioli cum emendatores vsitati sermonis esse velint, deterreri non possunt, quo minus inusitatis verbis vtantur, nihil aliud recte, & latinæ loqui putantes, nisi noue, & inusitate loqui. Verbisq; impropriis gaudentes, redundantibus, obscuris, ambiguis, nouis, Græcanicis, quo magis eorum expurgandus est sermo, fugiendaq; barbaria: ediscenda de Cicerone, & Ciceronis æqualibus vera Latinitas, quæ nihil aliud est, nisi incorrupta loquendi obseruatio secundnm Romanam linguam. Cuius (vt dixi) licet veteres illi: quos connumeraui quasi genitores extiterint; eam tamen, seculum illud Ciceronis emendauit, excoluit, expoluit Sed satis sit hoc admonendi, non docendi causa dixisse, propter agrestes quosdam, & indomitos certatores. Qui cum imitari nesciant autores bonos, malos causa nouitatis extollunt. Nec id vitio mihi dare debet. An (vt ait Varro) reprehendendus sit, qui orationem nimis valentem propter malam consuetudinem traducit in meliorem? An cum quis perperam consueuerit quid facere in ciuitate, non modo patiemur, sed etiam pœna afficiemus? Idem, siquis perperam consueuerit dicere verbum, non corrigemus cum id fiat sine pœna? adde quod perfugio literarum nihil gratius, nihil iucundius, nihil homine libero dignius inuenio, agitatio enim mentis institutæ ad agendum semper aliquid dignum viro, tantisper adquiescit, dũ in literarum studiis versatur. Ea enim vel discendo, vel scribendo aliter, in eaque scientiæ, & cognitionis delectatione perfunditur, fitque (vt ait M. Varro) vt dum ista musitamus, plurib. horis viuamus: quanquam ea demum solaq; dicẽda est vita: quæ sine CHRISTO deo nõ viuit. Vale.

DE

DE MODIS LATINAE LOQVENDI.

IROR admodum post aureum illud Ciceronis seculum, plerosq; doctissimos viros, qui ad nostram vsq; memoriam, multa eruditissime scripserunt, ne odoratos quidem esse tam suaues dicendi flosculos, qui passim fragrant, & enitescunt in lectione perfectissimorum autorum, quos quasi inuictissimos Heroas immortalis illa, ac prope celestis Ciceronis ætas, veluti equus ille Troianus effudit, è quibus ego (quod sine arrogantia dixerim) accurate, diligenterq; nonnullos collegi, ac propemodum in fasciculos manipulosq; sigillatim, ac suo quenq; loco disposui; quo & his literulis desiderium vrbis Romæ, à qua tot iam annos absum, lenirem, & simul vt bonarum literarum studiosis ac posteritati vtcunq; prodessem. Cum autem sint nonnulli, qui non modo elegantiam verborum, sed proprietatem ipsam & verum, ac natiuum dicendi succum nihil faciant, ad sensum uerò solum respiciant, in eaq; hæresi ita hæreant, atq; tabescant, vt ad suam opinionem etiam leges per capillos attrahant repugnantes. Adducunt enim Vlpianũ, qui de adimendis legatis, lege, Siquis. Sed melius est, inquit, sensum, quàm verba amplecti, & eundem de præscriptis verbis, lege, Natura rerum inductum est, vt plura sint negotia, quàm vocabula, & Celsum de legibus, Scire leges, non hoc est, verba earum tenere, sed vim ac potestatem habere, & Paulum de fundo instructo, lege, Cum delanionis. Optimum ergo esse, Pedius ait, non propriam verborum significationem scrutari, sed in primis quid testator demonstrare voluerit. Iidem non attendunt, id solum à iurisconsultis præscribi, cũ quid manifestè colligitur, aliud quem sensisse quàm dixisse, aut scripsisse; quod præcipue in testamentis vsu venire solet, in cæteris vero veluti capite sancitum esse, vt proprietas verborum, quibus singulis

tota

tota oratio conficitur, omnino obseruetur. Nam quis nescit proprietate verborum neglecta, quibus totum orationis corpus, velut quibusdam filis contexitur, orationem ipsam conturbari, incertamq;, & ambiguam reddi? Quam opinionem a legibus profectam, leges ipsæ aperte postea infirmant, vt Martianus de legatis tertio, Non aliter, inquit, à significatione verborum recedi oportet, quàm cum manifestum est, aliud sensisse testatorem. Et subdit, Cum plerunq; abusiue loquantur, nec proprijs nominibus; ac vocabulis semper vtantur. Et scæuola de suppellectili legata, lege Labeo, Non enim, inquit, ex opinionibus singulorum sed ex communi usu nomina (inqui Seruius) exaudiri debere. Et subdit, & quidem non arbitror quenquàm dicere quod non sentit, vbi maxime nomine vsus sit, quo id appellare solet Et post paulo, Non tamen à Seruio dissentio, non videri quenquàm dixisse, cuius non suo nomine usus sit, Et Paulus de rebus dubijs, lege; In ambiguo sermone non vtrunq; dicimus sed duntaxat quod volumus. Itaq; qui aliud dicit quam vult, neque id dicit, quod vox significat, qua non vult, neq; id quod vult, quia id non loquitur. Similiter sentire videtur Diodorus, cui Crono cognomen fuit, Nullum inquit, verbum est ambiguum; nec quisquam ambiguum dicit aut sentit, nec aliud dici videri debet, quã quod se dicere sentit is, qui dicit. At cum ego, inquit, aliud sensi, tu aliud accepisti, obscure magis dictum, quàm ambigue videri potest. Quare (vt in Bruto ait Cicero) cum confluxerint in hanc vrbem multi inquinate loquentes ex diuersis locis, eo magis expurgandus est sermo, & adhibenda ratio, quæ mutari non possit, nec utendum prauissima consuetudinis regula. Nam cum eloquentia (vt ait Cic. de optimo genere oratorum) constet ex verbis & sententijs, perficiendum est vt pure, & emendate loquentes, quod est Latiné, verborum, & propriorum, & translatorum elegantiam persequamur, sed iam quod instat agamus.

QVAM abstrusus, & quandiu apud veteres, veluti de industria, latitans modus hic dicendi, à multis nõ intellectus, à nullis fere recte obseruatus est?

Acceptum enim referre, expensum ferre, nemo hactenus

(quod sciam) recte colligit. Quę verba cum frequenter apud bonos auctores diuinæ illius Ciceronis ætatis legissem, collatis locis, & discussis, id videtur mihi esse, acceptum referre, quod peruerso loquendi modo dicunt ponere ad introitum. Expensum autem ferre id esse, quod corrupto sermone dicunt ponere ad exitum. Quod vt clarius cognoscatur, loca ipsa, quæ collegi ponere, & paulo altius repetere statui. Duæ erant apud veteres tabulæ, vt etiam nunc fit, Vna accepti, altera expensi. Hæ postea mutato di cendi genere, vt in plerisq; aliis, à multis tabulę dati, & accepti dictæ sunt Sed nos optima quæq; verba latina quærenda censemus, barbara & noua relinquenda. Quod autem accepti, & expensi tabulæ vocarentur, Cicero testatur pro Roscio comedo, cum dicit; Tabulas Fannius accepti & expensi profert suas, & paulò post. Vtrum cætera nomina in codicem accepti, & expensi digesta habes, an non? & ibidem; Non habere se hoc nomen in codice accepti, & expensi in eodem. Quando sextertium. CCCLIII. in codice accepti, & expensi non sunt? & subdit; Tum in codice acceptum, & expensum esse debuit. Plautus in Mostellaria, Bene igitur rō accepti atq; expensi inter vos conuenit. Cicero in Verrem: Nunc ad sociorum tabulas accepti, & expensi reuertamur. Cum autem scribebant in tabula accepti, se pecuniam ab Titio accepisse, Titio dicebant pecuniam acceptam referre: Vbi uero in altera tabula notabant se pecuniam Titio dedisse, Titio scribebant pecuniam expensam ferre. Declarat hoc Asconius pedia, cum dicit: Quæstores vrbani ęrrarium curabant, eiusq; pecunias expensas, & acceptas in tabulas publicas referre cōsueuerant, ex quibus postea modus loquendi translatus est, vt cum quid officij in nos ab aliquo conferatur, id nos illi acceptū referre: contrà, si quid ab eo aduersi accidat, improbitati illius expensum ferre dicamus, vt vtrunq; genus loquendi, quæ his subscripsimus loca manifestius demonstrabūt.

Cic. pro Aulo Cecinna: Hac emptione facta, pecunia soluitur à Cesennia, cuius rei putat iste rationem reddi non posse, ꝙ ipse tabulas euerterit, se autem habere argentarij tabulas, in quibus sibi expensa pecunia lata sit, acceptaq; relata

relata, quasi id aliter fieri oportuerit: cum omnia ita facta essent, quemadmodum nos defendimus. Idem in Verrem, Propter quod minus Dollobella Verri acceptum retulit, quam Verres illi expensum tullit. In eundem. Homo stultissime, atque amentissime, tabulas cum conficeres, & cum extraordinaria pecunia crimen subterfugere velles, satis te elapsurum omni suspitione arbitrabare, si quibus pecuniã credebas, ijs expensam non ferres, neque in tuas tabulas vllum nomen referres, cum tot tibi nominibus Curtii referrent, quid proderat tibi expensum illi non tulisse?

In eundem, Fœneratio erat eiusmodi iudices, ut etiam hic quæstus huic cederet. nam quas pecunias ferebat iis expensas, quibus cum contrahebat, aut scribæ istius, aut Timarchiti, aut etiam ipsi iste, referebat acceptas.

In eundem. Si mihi acceptum non retulisset, putabat se alliquid defensionis habiturum.

In eundem Verrem. Sexcenta milia accepta pupillo Malleolo retulit, & subdit. Quando Chrysogono expensa lata sunt? Ibidem, Tamen sextertia sexcenta milia cum accepta retulisset: sextertia quinque milia soluta non sunt.

Idem in Philip. 11. Ego amplius sextertiorum ducentis acceptum hæreditatibus retuli.

Idem pro Roscio Comœdo, qui pecuniam expensam tulerunt, & subdit ille si non iussu huius expensum tulisset, non scripsisset. Et ut intelligatur acceptum referre, vel expensum ferre, id esse quod dixi scribere videlicet, quem debere vel creditorem esse, etiam si pecunia data non esset, declarat Cicer. in eodem Roscio, dicens; Hæc pecunia necesse est, aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit. Datam non esse, Fanius confitetur: expensam latam non esse, codices Fannii confirmant: stipulatam non esse, taciturnitas testium concedit.

Idem Rufo. Si mihi expẽsa ista sextertia centum tulisses.

Idem Attico, Pro eo tibi præsentem pecuniam solui impera ui ne tu expensum muneribus ferres.

Eidem, videas enim. vnde nummi sint, mihi feras expensum.

Idem in philippica, Quis unquam in illo inuentus est, qui Lucio Antonio mille nummum ferret expensum?

Hor. Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Cherilus, incultis qui versibus, & male natis,
Retulit accepto regales numisma Philippos.

I ulianus de iure dotium l. Talis. Socer genero suo sic legauerat. Titio filiæ meæ nomine, C. hæres meus damnas esto dare, hanc pecuniam generum petere debere, & exactam, acceptam legatis referri. Vlpianus ad senatuscon. Trebellianum. l. mulier. Dicendum est, potius fructibus hoc expensum ferēdum, quam fideicomisso.

A lphænus de manumissionibus. l. Seruus, Sed si interea dum eum manumitteret, acceptum seruo retulisset, uideri peculii fuisse.

F loren. de pignoraticia actione. l. Cum & sortis nomine, & usurarum aliquid debeatur, ab eo, qui sub pignoribus pecuniam debet, quicquid ex uenditione pignorarum recipietur, primum usuris, quas tunc deberi constat, deinde si quid superest, sorti acceptum referendum est. Pomponius de peculio. l. Si mulier, Item si mulier creditori uiri fundum uendiderit, & tradiderit ea conditione, ut emptor acceptam pecuniam uiro referat.

P apinianus, qui potiores. l. si prior. Vt primam tantum pecuniam expensam ferat.

T itus Liuius urbe condita. Homines prope. C C C C. produxisse dicitur, quibus sine fœnore pecunias tulisset.

L abeo de legatis. l. Qui concubinam; Quod acceptum in tabulis ex ea hæreditate retulisset.

H ircius in commen. Pecuniæ locupletibus imperabantur quas Longius sibi expensas ferri non tantum patiebatur, sed etiam cogebat. Ibidem. Sanatis vulneribus accersit omnes, qui sibi pecunias expensas tulerant, acceptasq; eas iubet referri, quibus parum videbatur imposuisse oneris, ampliorem pecuniam imperat. Ibidem, Sibi quod rapuerant, acceptum referebant, quod interciderat aut erat interpolatum, Cassio assignabant.

L iquet ergo quod dixit, Acceptum referre, id esse, quod in rationibus, in tabula uidelicet accepti describebatur, uel solutum esse ab aliquo, vel pro solutione admissum; & id esse ferre expensum, quod in tabula expensi notabatur,

tur, quem debere stipulata pecunia, uel alia re contracta, & vt notis seculo nostro verbis vtar, Acceptũ referre erat ad introitum quem facere creditorem, & expensum ferre, erat ad exitum facere debitorẽ. Quod declarat etiam Asconius Pedianus cum dicit: Expensum ferre, est scribere te pecuniam dedisse. Id quoque aduertendum est; Non solum dici pecuniã acceptam referri, aut expensam ferri, uerum etiam & alia quoque opera, vt infra Cicero in Ver. Rabonio opus inde acceptum retulit.

Cælius Ciceroni, Mentio facta est de legione ea, quàm expensam tulit C. Cæsari Pompeius.

Marcel. ad legem Iuliam repetundarum, lege, Lex Iulia; illud quoque cauetur, ne expensum feratur opus publicũ faciendum, frumentum publice dandum, præbendum, apprehendendum sarcta tecta tuendo, antequam perfecta, probata, præstita legerint.

Iabolenus de suppellectili legata. l. Qui vestem cõmunem omnem & res plurium generum supellectili expẽsum ferre solitus erat. Plau. sine accepto posuit, quod pauci hactenus (vt arbitror) intellexerunt cum in asinaria dixit, Itaque ob asinos relatum præcium Sauriæ, numerari iussit seruo suo Leonidę, idest precium acceptum relatum Sauriæ, quod in ratione accepti Sauriæ adscriptum erat ob asinos, numerari Leonidæ seruo iussit.

Cicero etiam acceptum similiter omisit, cũ in Verrem dixit? Vt si hanc ex fœnore populo pecuniam non retuleris, reddas societati.

Hactenus de proprietate, vel de modo dicendi eorum verborum diximus; mox pauca de translatione dicemus.

Cato Cice. Si tu, qua in re nihil fortuito sed summa tua ratione, & continentia Reip. prouisum est, diis imortalibus gratulari nos, quã tibi referri acceptũ mau's, gaudeo.

Cic. Attico; Te etiam atque etiam oro, vt me totum tuendum suscipias; ut sibi salui erunt quibus curæ sum, vnà cum his possim in columus esse, salutemque meam beneuolentiæ tuæ acceptam referre. Eidem, Vt ita diceret, se quod esset senator, quod ciuis, quod liber, quod uiueret, mihi acceptum referre.

Idem pro Cluentio, Voluit eum aliquid acceptum referre liberalitati sue. Idem pro eodem; Verùm omnem tranquilitatem, & quietem senectutis refert acceptam clementiæ tuæ, Plancus Ciceroni, Quod sperant, quod audent, omne Cæsari acceptum referre possunt.

T. Liuius ab vrbe cond. Nec senatui, sed familiæ Licinæ acceptum referebant.

Id quoque aduertendum est, vt supra dixi trāslationem quoque fieri in verbo expensum fero, dum aliquid male curatur, vt Scæuola; Quæ in fraudem. l. Pupillus. Creditores suæ negligentiæ expensum fere debent.

ALIVS.

QVOTIENSCVNQVE bonos autores legens, incurro in unum aliquod ex his, quæ iam dudum colligo, eleganter dictis totiens mihi uehementer gaudeo, ac quasi grandem aliquem nitidumq; unionem inuenerim, letitia gestio, mox uarietatem eorum considerans, eam uoluptatem mente melius concipio, quam uerbis exprimo, aut in publicum profero, mirariq; non desino, cum illorum perfectissimorum uirorum diuinitatem, tum multorum barbariem, ac quasi oculis obductam caliginem, uidere licet uel ex his clausulis, quas infra scripsi: Aliud, aliter, contra, secus, iuxta, statim, proxime, par, æque, idem, simile, magis, pariter, quandoq; etiam comparatiuum, & aliis huiusmodi (non enim omnes collegisse me purem) quàm elegāter post se particulas, ac, atq;, ut, quàm, & quanta uarietate obtineant. Quare uix considerari poteſt, quàm belle: & quàm diuerse, quàm ue apposite, & proprie iidem uiri disertissimi illis utantur. Igitur primum de Alio cum particula ac coniunctó mox de reliquis aliqua subiiciamus.

Terenti. in Phormione; Aliud mihi respondes, ac rogo.

Varro de re Rustica: Armentarius non aliud, ac bubulcus.

Cicero in Verrem: Ne alio mense, ac fas erat, comitia haberentur.

Idem Attico: Quod quidem agere si liceret, alio modó ac nunc agendum esset.

Idem de oratore: Potest enim non solum aliud mihi, ac tibi, sed mihi ipsi aliud alias uideri.

Idem

Idem pro Marco Cæli. Lux denique longe alia est Solis ac lychnorum.

Idem pro Cor. bal. Quid ergo hi possunt aliud iudicare, ac iudicauerunt.

Idem de arte Rhetorica: Aut si alia ratione, aut aliã ob causam, ac dicet se reus fecisse, demonstrabitur esse factũ.

Cæsar in com. Qui longe alia ratione, ac reliqui Galli bellum gerunt.

Vatinius Ciceroni; Longe alia condonne ego sum, ac cæteri imperatores.

Tit. Liuius ab urbe cond. Aliam suam, ac trasfugarum causam esse.

De alio cum particula atque coniunctio.

Plautus in Psedulo; Illi sunt alio ingenio, atq; tu.

Teren. in And. Alium nunc censes esse me atque olim cum dabam.

Idem in Eunucho: Verreorne aliorsum atq; ego feci: acceperit.

Varro de lingua Latina: Potest enim esse Saturnus hic alia de causa dictus, atq; in Sabinis.

Cic. pro Planco: Nec erit hæc alia ratio Planco. atque Laterensi.

Idem attico: Mihi uideris aliud tu honestum, meq; dignum in hac causa iudicare atq, ego existimem.

Idem pro Murena, Si aliquid, atq; existimas.

Idem Lentulo. Non alius essem atque nunc sum.

Idem de oratore, Tantum & aliud esse, atque hoc sine illo summum esse posse.

Idem pro Cluentio, Si ipse A. Cluentius sententiam de iudiciis rogaret aliam non diceret; atq; ii dixerunt, quorum sententiis.

Cluentium condemnatum esse dicitis.

Idem in Academicis: Cum aliud agnosceret, atq; sentiret.

Idem in rhetorica, Alio nomine illam rem de qua agitur, appellari oportet, atq; aduersarii dicunt.

Idem pro Aulo Cecinna, Longe alia ratione Recuperatores ad agendum hac actione uenio, atq; initio ueneram.

Idem Terentiæ. Nostra factum esse negligentia, ut longe alia in fortuna esset, atque eius pietas, ac dignitas postulabat.

Cæsar in com. docet. longe alia ratione esse bellum gerendum, atq; antea gestum sit.

Idem ibidem, Longe aliud sibi capiendum consilium, atq; antea senserat.

Idem ibidem: Ac longe aliam esse nauigationem in concluso mari, atq, in apertissimo oceano perspiciebant.

Salustius in Catilina, Ad hæc quicunq; aliarum partium, atque Senatus erant, conturbari remp. quàm minus ualere ipsi malebant.

Cæsar in com. Aliæ sunt legati parteis, atque imperatoris Hircius in commentariis: Neq; enim aliud ius esse Cappadociæ, atq; Armeniæ.

Ibi. Si alio esset littoris Aegytii natura, atq; omnium reliquorum.

Hæc non habentur in exemplari Romanos.

APPENDIX. C. Cæsar in Anticatone priore. Vno .n. accepto, quem aliusmodi, atque omnis natura finxit, suos quisq; habet charos.

Cælius in primo; Neq; ipsi eos alii modi esse, atq; Hamilcar dixit.

Vbi aduertendum, alii esse uarii casus, quemadmodum, & alius, quod non solum masculino, uerumetiam in fœmini no genere ostenditur.

Cælius in primo. Antequam Barcha perierat, alii rei causa in Africam missus.

D. particula similiter, cum ac, atque, ut coniuncta.

Cicero de natura deorum: Tu autem quid quæris? similiter facis: ac si me roges.

dem in Philippica prima: Neque uero illum similiter, atq; ipse eram, commotum esse uidi.

dem de officiis: Similiter eos facere, qui inter se contenderent, uter remp. potius administraret, ut si nautæ inter se certarent, quis eorum potissimum gubernaret. Paulus de liberis, &c. l. Filius familias: Miles similiter ut

paganus

paganus nominatim a patre, aut hæres ſcribi aut exhæredari debet.

De particula ſimili, ac diſsimili, cum atq;, & ac, coniuncta.

Plautus in Bacchidibus; Haud conſimili ingenio atque illic eſt. Terenti. in prolog. Phormi. Ne ſimili utamur fortuna, atque uſi ſumus. Ci. pro G. Rabirio: Et ſimilis ulri tu ulciſceris patris mortẽ atq; ille perſequeretur fratris ſui?

Idem de finibus bonorum, & malorum; Itaque, & ſimilis erit finis boni atq; antea fuerat.

Idem de lege Agraria, Hic tamen excipit Pompeium ſimillime, ut mihi uidetur, atq; in illa lege.

Idem Attico, Aut quieſcendum, quod non diſſimile, atque ire in Solonium, aut Antium.

Cæſar in com. Hortatur eos, ut ſimili ratione, atque ipſi fecerunt, ſuas iniurias perſequantur.

T. Liuius ab urbe condita, Hęc ſunt Tribuni conſilia ueſtra haud hercule diſsimilia, ac ſi quis ex ægro qui curari ſe for titer paſſus, extemplo conualeſcere poſſit.

Ibidem, Similem pauorem inde, fugamque fore, ac bello Gallico fuerat.

Neratius de acquirendo rerum dominio .l. Quod in littore Nec diſſimilis eorum conditio eſt, atque piſcium, & ferarum.

Tripho eod. titulo .l. Si is. Simile eſt atque in hæreditate, & ſubdit.

Nunquid ſimile ſit, atq; cum ſtipulatur?

De particula Item, cum atq;, & ut coniuncta.

Varro de lingua Latina, Analogia non item ea definienda, quæ dirigitur ad naturam uerborum, atque illa, quæ ad uſum loquendi.

Idem de re ruſtica. Alii ad curſuram, alii ad prædam non item ſunt ſpectandi, atq; habendi.

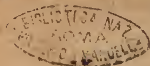
Ibidem; Hoſce item ut equulos, & educunt, & alunt.

De comparatiuo cum ac, & atq; coniuncto.

Cicero Attico, Mihi quidem uidetur diutius abfuturus ac uellem.

Catul. Ille non minus atque tu pectore uritur intimo flam ma, ſed penitus magis; Horatius;

In

In Achaia langues minus ac me. Idem,
His me conſolor uicturum ſuauius, ac ſi
Quæſtor auus pater, atq; meus, patruuſq; fuiſſent.
Plautus in mercatore; Amicitior mihi nullus uiuit, atque is eſt.
Terenti. in Andria. Non Apollinis magis hoc uerum atq; hoc eſt.
Horatius Arctius atq; hædera procera aſtringitur Ilex.

De particula Secus, cum ac, atq; quàm coniuncta.

Plaut. in capt. Ne me ſecus honore honeſtes. quam ego te.
Cicero de oratore; Me non multo ſecus facere, cum de oratore diſputem, ac facerem ſi eſſet mihi de hiſtrione dicendum.
Idem pro Lucio Murena: Nō ſecus, ac ſi meus eſſet frater.
Ibidem; Non dixi ſecus, ac ſentiebam.
Idem Attico; Velim domum ad tuos ſcribas, ut mihi tui libri pateant non ſecus, ac ſi ipſe adeſſes.
Idem pro Planco, cuius ego ſalutem non ſecus, ac meam tueri debeo.
Idem de oratore; Sed paulo ſecus à me, atq, illo diſtributa.
Idem; Sed aliquāto ſecus, atq; in tradenda arte dici ſolet.
Idem de natura deorum, Quoniam cœpi ſecus agere, atq; initio dixeram.
Vergilius. Haud ſecus, atq; alto in luco. Idem. Haud ſecus, ac iuſſi faciunt.
Labeo de acquirendo rerum dominio. l. ſi epiſtolam.
Non ſecus, atq; in continenti agro.

De particula Aliter, cum ac, atq;, ut, coniuncta.

Plautus in Truculento, Sed longe aliter eſt amicus, atque amator.
Terentius in Adelphis; Nunquam te aliter atque es, in animum induxi meum.
Idem in Heautont. Aliter tuum amorem, atq; eſt accipis, nam & uita eſt eadem, & animus erga te idem, ac fuit.
Varro de lingua latina: Aliter, atq, in reliquis dicitur.
Idem de re ruſtica; De emptione aliter dico, atq; fiet.
Idem aliter quadrigarius, ac deſultor.

Idem

Idem. Nec multo aliter tuendum hoc pecus in pastu, atque ouillem.

Idem de lingua latina; Hoc nunc aliter fit, atque olim.

Ibidem: Quædam aliter ólim, ac nunc.

Cicero de oratore: Vrbana etiam dissimulatio est, cum alia dicuntur, ac sentias.

Ibidem. Cum aliter sentias, ac loquare.

Idem pro P. Sylla. Torquatus rursus in me irruit, me accusat, ait aliter, ac dictum est in tabulas publicas retulisse.

Idem in partitionibus oratoriis, Casu cum aliter cecidit, ac speratum & putatum sit.

Idem Sallust. Neque enim qui ita uiuit ut tu, aliter ac tu lo qui potest.

Idem de oratore; Aliter dicenda, ac intelligerentur.

Idem de officiis. Aliter de illis ac de nobis iudicamus.

Cæsar in com. Sed ratio ordoque agminis aliter se habebat, ac Belgæ ad Neruios detulerant.

Ibidem: coactus est aliter, ac superioribus annis exercitum in Hybernis collocare.

Cicero pro Sexto Roscio Amerino, aliter causam agi, atque ille existimaret.

T. Liuins ab vrbe condita Longe aliter patres, ac plebem afficere.

Cicero ad pontifices; proinde quasi isti aut de Gn. Pōp. aliter atque ego existimo sentiant.

Ibidem; Dubitans, timens, hæsitans, omnia aliter, ac vos in monumentis habetis, & pronunciarit, & fecerit.

Idem de arte. Rhetorica; Aut aliter hoc in sermone, atque in dicendo sit vtendum.

Ibidem cum aliter quid accidit, atque hi qui arguuntur, arbitrati esse dicuntur.

Idem de oratore. Mouent illa etiam, quæ coniectura explanantur longe aliter, atque sunt.

Idem pro Tito Annio Milone. Quamobrem iudices, vt ad causam crimenque aliquando veniamus, si neque omnis confessio facti est in usitata, neque de causa quicquàm nostra aliter, ac nos uellemus à Senatu iudicatum est.

Idem in Epistola ad Seruium Sul. Aliter cecidisse rem exi

stimas

ſtimas, atque opinatus ſis.

Idem de finibus bonorum, & malorum. Hic loquebatur aliter, atque omnes ſentiebant.

Idem Curioni. Sed aliter, atque oſtenderam facio.

Idem pro domo ſua, Hæc homines improbi ad quoſdam uiros fortes longe aliter, atque à me dicta ſunt detulerũt.

Idem in Verrem. Quod iſte aliter, atque vt edixerat decreuiſſet.

Paulus de rei vend. l. Pompo. Aliter, atque ſi certis religionibus poſsideatis.

Vlpianus de ſeruitutibus. l. Quotiens, Nihil agitur aliter, atq; ſi concedas, mihi ius tibi non eſſe in fundo tuo.

Idem quando dies &c. l. Quanquam, Semel cedit dies aliter, atque ſi cui in menſes ſingulos, uel in dies, uel in annos ſingulos quid legetur.

Idem de hæredibus inſtit. l. Circa eos, Celſus. lib. 25 ff. de probat aliter, atque probat in illa inſtitutione.

De particula contra, cum ac atq;, quam, coniuncta.

Cic. pro Cornelio Balbo. Si denique aliquid quod non contra ac liceret factum diceretur, ſed contra atque oporteret.

Idem de oratore; Vt contra, ac dicat accipi, & ſentiri velit.

Idem in Verrem. Si hæc contra, ac dico eſſent omnia.

Idem de finibus bonorum, & malorum, Itaqúe contra eſt ac dicitis.

Idem de diui. Vides tamen omnia ferè contra, ac dicta ſunt eueniſſe.

Idem in Philippica duodecima, Præſertim cum contra, ac Deiotarus ſenſit victoria belli iudicauerit.

Saluſt. in Cati. Vbi videt Catilinam contra, ac ratus erat contendere.

Cicero pro P. Sylla. Iam enim faciam criminibus omnibus penè diſſolutis contra, atq; in cæteris cauſis fieri ſolet.

Idem in Catilinam, Idemq; iuſſerunt ſimulacrũ Iouis facere maius, & in excelſum collocare, cõtra atq; antea fuerat.

Idem in ſomnio Sci. Qui verſatur retro, contrario motu, atque cœlum.

Cæſar in com. Qui cõtra, atq; dictum prælиũ comiſiſſent.

Cic.

Cic.pro A.Cecinna, Miror te hoc in hac re alieno tempore, & contra quam ista causa postulasset, defendisse.

Idem pro Cluentio: Generi sui contra quàm fas erat amore capta.

Idem pro domo sua, Aut quid de uestro iure, aut religione contra quam proposueram disputabo.

Idem de arte rhetorica, Summa imprudentia est, cum quis contra quam scriptum sit, aliquid probare uelit.

Idem in Pison. Vt senatus contra quam ipse censuisset ad uestitum rediret.

Vlpianus de seruitutibus, quod vi, aut clã .l. Prætor ait. Si quis contra quàm prohiberetur fecerit.

Idem, quod vt aut clam .l. Si alius. Ait Iulianus, qui ante nuntiationis remissionem contra quàm prohibitus fuerit opus fecerit.

De particula proxime, cum atq;, coniuncta.

CICERO Dollobellæ. Non possum ego non aut proxime atque ille, aut etiam æque laborare.

De particula statim, & confestim cum atq;, quàm coniuncta.

Marcellus de fidei cõmissariis liberatibus .l. Cum fidei. Potest confestim ut fuerit alienatus petere.

Vlpianus de ædilitio ædicto.l. Aediles. Iudici eorum statim atq; iudex factus est, omnium rerum officium incũbit.

Martianus de officio pro cõsulis.l. Omnes proconsules statim quam vrbẽ egressi fuerint, habent iurisdictionem.

Paulus ad Senatusconsultum Velleianum .l. Debitrix. Quamuis statim atque intercesserat mulier, competierat.

De particula Aeq;, & perinde cum ac, at, atq; ut quam, coniuncta.

Et primo de Aeq: ac.

Plautus in Stico, Scis tute facta velle, æque, ac tu velis.

Terentius in Andria, Quis miser æque, ac ego?

Cic.Cur. Cui charus æq; fis, ac iucundus, ac fuisti patri.

Aeque Atque.

Plau.in Aul. Pumex nõ æque aridus, atq; hic est senex.

Cæsar in commen. Aequa ferè latitudine, atque ille congestus ex materia.

Cicer.pro Cluentio: Aeque post hac, atque illum dictatorium gladium pertimescamus.

Idem

Idem pro Sex. Rosc. Ame. Aeque turpe atque illud, de quo ante dixi.

Tito Liu. ab vrbe condi. quos territos æque, atque hostes timebat.

Aeque Quam.

Plautus in Stico, Ridiculus æq; nullus est, quam dum esurit.

Idem in Aulularia. Nunquàm æque patri nuncium lepidum attulit, quàm ego nunc meæ heræ nunciabo.

Tit. Liu. ab vrbe condita. An est qui dubitet, Tribunos plebis ullis iniuriis vestris, æque quàm munere patrum in plebem offensos esse?

Aeque vt.

Cic. pro do. sua. Itaque libētissime prædicabo, Cn. Pompeium studio & autoritate, æque, vt vnumquemque vestrum pro salute mea laborauisse.

Idem Attico. Et simul quod æque ea quæ sunt, vt ea quæ certe futura sunt, videre non possum.

Tibullus. Nec tibi sit mea lux æque tam feruida cura.
Vt video paucos ante fuisse dies.

Aeque Absolute.

Terētius in Hecyra; Aeque eadē studeant, ueliutq; omnia.

Perinde Atque.

T. Liu. ab vrbe condita. Perinde atque capta vrbe.

Perinde vt.

Cic. pro Cluen. Nam perinde vt opinio est de cuiuscunque moribus.

T. Liuius ab vrbe cond. Nec perinde vt noluisset.

Ibidem perinde vt euen iret res.

Perinde Quasi.

Cicero pro P. quintio, Atque hæc perinde loquor, quasi in ipso illo tēpore, cū te prætor iussisset ex edicto possidere.

Idem pro T. Annio Milone, Hoc. n. sæpe ab istis dicitur, perinde quasi Appius ille Cæcus uiam muniuerit.

Idem pro Cluentio. Perinde quasi ego non ab initio huius defensionis dixerim.

Idem pro eodem. Perinde quasi exitus rerum, non hominum consilia, legibus vindicentur.

De particula pari, ac pariter, cum ac atq; ut, coniuncta.

Pl-

Plautus, in Menæch. Ecastor pariter hoc atque alias res soles.

Idem in Aulu. Pariter moratus vt pater, auusq; huius fuit.

Cæsar in commen. Pari spatio transmissus atque in Gallia est in Britanniam.

Cic. de na. de. Neque enim mihi par ratio cum Lucilio est, ac tecum fuit.

T. Liu. ab vrb. cond. trucidant fœminas pariter ac viros.

Idem L. ibidem. Nequaquam pari ad patienda ea robore, ac Ro. fuissent.

Ibidem amici pariter ac nunc subiecti, ac obnoxii uobis minus essemus.

De particula pro eo, cum atq; coniuncta, que omittere nolui, tametsi à recentioribus dicta sunt.

Vlpianus de testa. l. Ad testium, Si quis ex testibus nomen suum non adscripserit, veruntamen signauerit, pro eo est, atque si adhibitus non esset.

Idem de noui operis nunciatione. l. Prætor, pro eo habendum est, atque si nullo iure factum esset.

De particula in partem, cum atq; coniuncta.

Cæsar in com. In partē iuris, atque e ipsi erant receperunt.

De particula idem, cum ac, atq, coniuncta.

Plautus in Mostellaria. Eundem animum oportet mihi esse gratum, vt impetraui, atque olim priusquam id extuli, cum illi sublandiebar.

Varro de ling. Lati. Idem ac diceretur, aut hic lepus, & hic nemus.

Cato de re rustica. Pomerium seminarium ad eundem modum, atque oleaginum facito.

Ibidem. Dēsas eodem modo componito, atque spiram.

Titus Liuius de bello Puni. Ipsa re intellecturos nequaquā idem esse Syracusas, ac Leontinos oppugnare.

Vlpianus. Sicui plusquam per legem &c. l. Nisi dolus.

Non eandem causam esse decem autorum, quos annuos tibi testes Pompeia Crispinæ patronæ tue relictos proponis, atque fuit alimentorum.

Hircius in com. Cum se inferiores eiusdem generis ac sapa ris aqua dicerent uti, atque antea consueuerant.

De

Ibi. Nō oportere illū eodē vti veſtitu, atq; ipſe uteretur.

De particula iuxta, cum ac, atq; mecum, tecumq, coniuncta, & quandoq; absolute poſita.

Varro lib. 2. rerum ruſticarum. Fœminas iuxta ac mares habere ſolebat.

Cicero oratione qua gratias agit poſt reditum. Officiis iuxta, ac ſi meus frater eſſe ſuſtentauit.

Salluſtius in Iugurtino, Præterea tranſuerſis itineribus, quotidie caſtra mouere, iuxta ac ſi hoſtes adeſſent.

Plaut. in Aſinaria. Dixi tibi mater, iuxta mecū rem tenes.

Idem in Aulu. Dixi tibi nunc, iuxta rem mecum tenes.

Salluſtius in Catilina. Nunc vero quo in loco res ſitæ ſunt, iuxta mecum omnes intelligitis.

Plautius in Perſa, Iuxta tecum, ſi tu neſcis, neſcio.

Ibidem. Iuxta tecum æque neſcito.

Salluſtius in Iugurtino. Iuxta boni malique, ſtrenui, & imbelles multi obtruncati ſunt.

Ibidem, Neque loco neque mortali cuiquam, aut tempori ſatis credere ciues, hoſtes iuxta meruere.

Ibidem. Hyemem, & æſtatem iuxta pati.

Ibidem. Plebiq; patribusque poſtquam inuidia deceſſerat, iuxta charus.

T. Liuius ab vrbe cond. Abſentium bona iuxta, atque interemptorium diuiſa fuerunt.

Ibidem, Trucidant inermes iuxta, atque armatos.

Idem de bel. Punic. Nauales ſocii iuxta effuſi ac ſi inſulas præ larentur.

Idem ab vrbe cond. Iuxta hyeme atque æſtate, bella gerere poſſe.

Idem de bello Macedonico, Humanum genus, ueſtrum nomen imperiumque iuxta ac deos immortales iampridem intuetur.

ALTER.

QVANTA eſt in multis bonarum literarum inſcitia? quā inepte, deus bone, & in eleganter nonnulli dum ſe latine loqui putant, nouitatibus gaudent? Quis non dicit vnū & duo? Primum, & ſecundum? ecquis non dicit vigeſimo primo die? ſemel & bis? At uidere licet, uel ex his, quæ ſubieci,

bieci, quantum ab illa vera, germanaq; Latina defecerint, & quantum loquendi, dicendiq; mutauerint genus, nā per fectisſimo illo ſeculo, non vnum & duo, ſed vnum, & alterum, non ſemper primum, & ſecundum, ſed frequentius primum, & alterum, non vigeſimoprimo die ſed altero & vigeſimo die, non ſemel & bis, ſed ſemel & iterum dicebant. Qui vero dixerunt vnum, aut alterum ſignificare, vnum aut duo, vel de duobus vnum, & alterum ſignificare, vnum, & duo: vel de duobus vnum & alterum ſemper dici, in eadem erroris naui uerſati ſunt, nā vnus & alter modus erat proprius loquendi, vnus aut duo non proprius, & vnus aut alter, & primus & alter de duobus non ſemper, ſed aliquando dicitur. Quandoque uero alter, & alter, loco vtriuſq; dicebatur, vt infra melius videbitur. Terentius, Venit vnus & item alter.

Cicero Attico. Quid.n.eſt tantum in vno aut altero die?

Idem pro Aulo Cluentio: Vnus & alter dies interceſſerat, cum re parum certa videbatur, Et paulo poſt, qui cum vnū iam & alterum diem deſideraretur.

Ibidem: Habetur vna & altera concio vehemens & grauis.

Idem in Verrem: Rex primo nihil metuere, nihil ſuſpicari, dies vnus & alter, plures, non refertur.

Ibidem: Vnum & alterum menſem, propè annum, denique. domi tuæ piratæ aliquo tempore capti ſunt.

Ibidem. Tum repente iſte teſtes citari iubet, dicit vnus, & alter breuiter.

Idem Appio pulchro, Si quem tibi item vnum, alterum ve diem abſtulerit:

Verg. Iamq; dies, alterq; dies proceſsit.

Ouidius in Sap. Et ſub ea uerſus vnus, & alter erit.

Catul. Quam veniens vna atque altera rurſus hyems.

Horat. In ſermon. Ducendus comes vnus, & alter.

Ibidem: Ne ſi vafer vnus & alter.

Idem in Epiſt. Si verſus paulo concinnior vnus, & alter,

T. Liuius ab vrbe cond. Vno aut altero abrepto.

Ibidem, Bellum in Sicilia iam alterum annum geritur.

Ibidem, Vni aut alteri militi.

Idem de bello Pun. Vno aut ad ſummum altero precio.

Idem pro Gn.Planco,quorum alter exercitum perdidit,alter vendidit,emptis prouincijs à Senatu, à repub. à bonis omnibus defecerant.

Idem pro Lucio Mure. Neque in vno aut altero animaduersum est.

Vlpianus de iudicijs.l.Nonnunquam,Post unũ,vel alterum.

Idem de ædilitio edicto.l.Quis sit fugitiuus. Idem ait, nec eum qui ad fugam gradum vnum,alterumue promouit,esse fugitiuum.

Idem de noui operis nunciatione.l. Stipulatio,Non si vnũ vel alterum cementum fuerit positum.

Alphænus de iudicijs.l.Proponebatur:Si vnus aut alter.

Quo loco multi post illud Ciceronis diuinum seculum, deprauato dicendi genere,ferè semper dicunt primum,& secundum. Veteres illi (vt diximus) plerunque primum, & alterum dicebant.

Cato de re rustica,prima est lenis,altera est crispa.

Cicero in Ver. Alterum, tertium, quartum permulta erant in eiusmodi nomina.

Ibidem. Primo de testium tanto numero citato, alter dies amicis istius, & defensoribus, tertius dies, sic hominem prosterneret.

Idem pro A. Cluent. Vnum, alterum, tertium annum Saxia quiescebat.

Idem in Tusculanis,Primum posuit eam, de qua modo dixi,quæ orta esset ex præsentione rerum futurarum, alterã quam ceperimus ex magnitudine commodorum.

Idem de natura deorum, Vnus is modus est,de quo satis dixi, qui est susceptus ex præsentione rerum futurarum, alter, experturbationibus tempestatum, tertius ex commoditate rerum.

Idem in secunda Philip. Proximo, altero, tertio, denique reliquis consecutus diebus.Horatius. Mille talenta rotundentur,totidem altera porro,tertia succedant.

Videre etiam licet quanta sit venustas in iis dicendi modis, Alterum tantum,tria tanta,sexcenta tanta,bis tanta.

Plaut.in Epidi. Imo etiam si alterum tãtum perdundum est.

Idem in Bacchidi. Alterum tantum auri non meream.

Cic.de orat. Vt necesse sit partem pedis, aut æqualem esse alteri parti, aut altero tantum, aut sexqui esse maiorem.

Calistus de iu. fisc. Non intelligit, Totum cum altero tanto cogitur soluere.

Scæuola de alimentis .l. Libertis, Eo amplius alterum tantum quantum in singulis in numero præter cibaria, & uestiaria, dari voluit.

Tit. Liuius ab vrb. cond. Alterum tantum ex latino de lectu adiiciebatur.

Plau. in Trinu. Tribus tantis illi minus redit quã obseueris.

Idem in Bacch. Sexcenta tanta reddam si uiuo tibi.

Idem in Pseud. Quasi mihi non sexcẽta tãta soleãt credier.

Idem in Mercatore, Imo bis tanto valeo quam ualui prius.

Idem de Amphit. Bis tanto amici sunt inter se quàm prius.

Varro libro tertio rerum rust. Ea pars reddiderit eo anno bis tantum quàm tuus fundus.

Hircius in comment. Accedebat propè alterum tantum.

Ibidem. peditum ac leuis armaturæ quater tantis.

His subiiciam autoritates de modo dicendi quem præposui de altero, & vigesimo, & his similibus, quamuis deficiente iam prisco illo eloquentiæ candore, T.L. & eius æquales, ac illis succedentes, vnum & viginti quandoq; etiam dixerunt. Sed primum meliora, deinde de fece hauriemus, ut planè quod interest discrimen appareat.

Cic. pro Cornificio: Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero, & 20. die (vt dicebat) reddidit.

Idem pro Milone. Vbi particulam alter, postponit, cum superius eam præposuisset. Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii, & opinor altera.

T. Liuius ab vrb. cond. Anno trigesimo altero, quam condita Roma erat.

Idem tandem mutato aliquantulum dicendi genere, ibidem dixit, Vna & viginti legionibus eo anno defensum imperium Romanum est.

Et ibidem: Signa vnum & triginta capta paulopost. Vnum, & triginta oppida cœperunt.

Idem seruauere elegantissimi illi viri in aduerbiis, semel, iterum, tertium, ut supra diximus: quo loco ineptissime di-

cunt,ſemel,bis ter uel ſemel, ſecundo, tertio.

Cic.in Bruto. Antiſtius Piſo ſæpe dicebat,minus ſæpe Pomponius,raro Carbo,ſemel, aut iterum Philippus.

Idem de diuinatione quod ſemel ille,iterumq; neglexit.

Ibi. A ſenatu ludos illos iterum inſtauratos memoriæ proditum eſt.

Cicero de natura deorum. Venerem iaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum ac tertium.

Vlpianus de recept. Arb.l. Labeo: Poſt cauſam ſemel atque iterum tractatam.

T. Liuius ab vrb.con. Iulium ter, Virginum iterum apud Macrum Licinium inuenio.

Ibidem. Iterum ac tertio veniſſe tradunt.

Idem, de bello Punico: Ter perditæ patriæ ſuſtinendum crimen eſt, ſemel cum defectionem inisti ab Romanis:iterum cum pacis cum Annibale fuiſti autor,tertiũ hodie cũ reſtituendæ Romanis Capuæ mora atque impendimentum tu es.

Ille alter,frequenti in vſu apud antiquos reperitur, parum tamen hactenus obſeruatum.

Cic. Att. De illo altero quem ſcribis tibi viſum eſſe non alienum,Eidẽ;De illo altero ſcio equidẽ venire nũc nil poſſe.

Idem de oratore. Quid ilie alter?quid petam præſidii?

Ibidem,Nam illud alterum,genus quodquod eſt,temporibus, locis, reis definiunt.

Salluſtius in Iugur. Adherbalem, omnesq; qui ſub imperio Micipſæ fuerant,metus inuadit, in duas partes diſcedunt. Numidæ plures Adherbalem ſequũtur, ſed illum alterum bello meliores.

Ibidem in diuiſione, quæ pars Numidæ Mauritaniam attingit,agro,virisq; opulentior,Iugurtæ traditur,illã alteram ſpecie,quam uſu potiorem,quæ portuſior & ædificiis magis exornata erat,Adherbal poſſedit.

Sed nota non ſemper dici,vnum & alterum, uel primum & alterum,ſed quandoq; dici alterum,& alterũ, loco utriuſque,vt ſupra diximus.

Cic. de diuinatione. Cum duo quidam Arcades familiares iter vna facerent,& Megaram veniſſent, alterum ad caupo

nem diuertisse, ad hospitem alterum.

Idem de natura deorum. Nō vides solem deum esse, lunāq;, quorū alterum Apollinem Græci, alteram Dianā putant.

Ibidem, Ioues tres numerāt, in Arcadia alterū patre Aethere, alterum patre Cælo, tertium Cretensem Saturni filiū.

Idem in Tusculanis. Nam duæ sunt ex opinione boni quarum altera Voluptas, altera cupiditas.

Idem pro Publio Quintio. Quæ res in ciuitate due plurimum possunt, hæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, summa gratia & eloquentia, quarum alteram C. Aquali vereor, alteram metuo.

Horat. Fraternis annis quicquid volet alter, & alter.

Cic. pro P. Sylla. Ita charus vtrisq; est, atq; iucundus, ut nō alteros demouisse, sed vtrosq; constituisse uideatur.

Idem pro Q. Ligario Ergo hæc duo tempora carent crimine. vnum cum est legatus profectus, alterum cum efflagitatus à prouincia præpositus Africæ est. Tertium tempus est, quo post aduentum Vari in Africa restitit.

Idem pro C. Ille iterum, ille tertio auctionibus factis pecuniam dedit.

Ibidem, quamobrem alteram partem causæ sic agemus, vt vos doceamus, alteram partem sic vt oremus.

Idem pro domo sua. Eiiciuntur duo, quos videre improbi non poterant, alter per honorem turpissimum, alter per honestissimam calamitatem.

Adeo.

PRinceps ille latinæ eloquentiæ Cicero, ac cæteri eius ætatis autores, ut reliquis omnibus ita elegantissime particula Adeo, usi sunt, quàm præ cæteris, obseruatione præcipua dignam, colligendam duxi. Cui veteres illi coniunctionem Atq;, præponentes, significare eam aliquando potius, aliquādo etiā, uoluerunt, ut infra aperte ostēditur.

Cic. Seruio Sul. Sed aliquid atq; adeo multa afferunt de suo.

Trebonius Cic. Nihil adolescente tuo, atque adeo nostro amabilius.

Cicero pro Plan. Insector, posco, atq; adeo flagito.

Idem pro Cluentio: Clamore omnium de foro, atq; adeo de ciuitate esse sublatum.

Idē pro R oſcio, Hoc conſilio, atq; adeo hac amētia impulſi.

Idem in V 'er. Atq; adeo antequam de incommodi Siciliæ di co, pauca mihi videntur de prouinciæ dignitate, uetuſtate, vtilitate (licenda.

Idem in C atilinam, Creſcit in dies ſingulos hoſtium nume rus, eoru m autem caſtrorum imperatorem, ducemq; hoſtium, intr a mœnia atq; adeo in ſenatu uidemus.

In eundem, Qui de huius vrbis, atq; adeo orbis terrarum exi tio cogita at. (Idibus.

Idē Att. Cī | Philotimo loquere atq; adeo Terentiā habetis

Idem in ver . Domo eius emigrat, adq; adeo exit, nam iam antea emig' rarat.

Idem in eun idem, Ex Sicilia diſcendendum, atque adeo fugiendum e ſſe arbitretur.

Ibidem, qu æ ſi magna, atq; adeo maxima vobis videntur, quàm uarie ,& copioſe dicantur expectare nolite.

Ibidem, Cū n iagno detrimento, atq; adeo exitio uectigaliū.

Ibidē, At qu iàm legē corrigit iudices atq; adeo totā tollit?

Ibidem, Cun i hæc eſſent ita conſtituta, Verres tot annis, at que adeo ſe culis, inuentus eſt, qui hæc non commutarit.

Plautus in Ca ſina, Eſurio, atq; adeo nunc haud parum ſitio.

Terentius, Mc :mini, atque adeo longum eſt expectare.

Plaut. in Amp . Imo præter me nemo atq; adeo tu Blepharo iudex ſies .

Idem in Caſin ia. Dum mihi uolui, huic dixi, atq; adeo dum mihi cupio, p erperam iamdudum hercle fabulor.

T. Liu. ab vrb. c ond. Non petentem, atq; adeo abſentē etiam creatum cred idere.

ALLE GARE, LEGARE, ABLEGARE.

Allegar e, legare, ablegare à multis improprie paſſim dicitur. Non enim verbi proprietatem attendunt, ſed vulgarem err orem perſequuntur: nam cum autorem aliquem in rem ſ uam adducere, aut citare uolunt, allegare illum dicunt, cu m allegare ſit quaſi in legationem quem ro gatum pro pari us, priuatiſq; cauſis mittere.

Legare pro publi cis, magniſq; rebus: Ablegare vero eſt ſere in exilium e icere, aut à conſpectu remouere, vt infra patebit.

Allegare.

Allegare.

Plautus in Epidi. Si allegassem aliquem ad hoc negotium.

Idem in Pseud. Pseudolus tuus allegauit hunc.

Idem in Casina, pater allegauit uillicum, qui posceret sibi istam uxorē, & subdit, Filius autē allegauit armigerū suū.

Idem in prologo Casinæ: Conseruatam vxorem, conserui duo expetunt, alium senex allegat, alium filius.

Idem in Amph. Aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os ocillet probe.

Idem in Persa: Imo alium allegauero, qui uendat, qui esse se peregrinum prædicet.

Terent. in Andr. Te obsecro, vt non credas à me esse allegatum hunc senem.

Cicero Catoni, Extremum, inquit, illud est, ut quasi diffidēs rogationi meæ philosophiam ad te allegem.

Idem M. Marcello, Si mihi tecum minus esset, quam est cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, à quibus intelligis me præcipuæ diligi.

Idem pro sex. Ro. Am. Nam statim Chrysogonus, & ipse ad eos accedit, et homines nobiles allegat ijs qui peterēt, ne ad Syllam adirent.

Idem in Phili. Cretensis iudex, isq; nequissimus, quemadmodum ad hunc reus alleget?

Q. Cic. de petitione consulatus ad M. Tullium, Hi rogādi omnes sunt diligēter, & ad eos allegandū est, persuadēdumq; est ijs, nos semper cum optimatibus de repub. sensisse.

Cic. in Verrē, Cum sibi omnes ad istū allegationes difficiles, omnes aditus arduos, ac potius interclusos uiderent.

Ibidē, Primo necessarios istius ad eū allegatos esse dicebat.

Ibi. Petit à me, Rabirius, & amicos allegat, facile impetrat.

Legare.

Sallustius in Iugurtino, Legantur tamen in Africam maiores natu nobiles amplis honoribus vsi.

T. Liu. de bello Mac. Consulem legari ad id bellum placuit.

Plau. in Amp. Delegit viros primarum principes eos legat Telebois.

Cic. pro P. Sextio. Ne isti quidē, quos legatos nō modo nullo senatus cōsulto, sed ēt ipugnāte senatu, tute tibi legasti.

Idem ad Atticum, Me legatum iri non arbitrabor.

Idem ad eundem, Meam stultam verecundiam qui legari noluerim ante res prolata.

Idem in Verrem utrumq; declarat cum dicit. O dij immortales, quanta iste cupiditate, quantis allegationibus, illam sibi legationem expugnauit?

Idem Aulo Cecinnæ Cassium sibi legauit, Brutum Galliæ præfecit.

In Ver. Centuripini Andronem Centuripinum legarunt ad Apronium.

Ablegare.

Plautus in Casina, Hinc adolescētē peregre ablegauit pater.

Te. in Hecy. Aliquò est mihi ablegādus, dū parit Philomena.

Varro de re rust. Pecus à prato ablegandum, & oē iumentum.

Cicero Attico, A fratris aduentu me ablegat.

T. Liu. ab vrbe cond. Sub tempus pueros uenatum ablegauit.

Idem de bel. Pu. Ablegandum eò, vnde ad nos fama accedere non possit.

Ibi. Deinde vbi ablegatum velut de industria M. Marcellum viderunt.

Ibidem. Nisi tota procul Sicilia ablegarenturr.

Ibi. Remotam in perpetuum, & ablegatam urbe, & ab repub. iuuentutem.

Ibidem. Ablegatione iuuentutis ad uelliternum bellum.

Idē de bello Ma. Orare vt se extra Italiā aliquo ablegarēt.

AMPLIVS

AMPLIVS aduerbium est, quandoq; comparatiuum, Aduerbium trium est, sed uidere licet quàm eleganter comparatiuo antiqui usi sint, in quo obseruandum est, eos quandoq; ipsum comparatiuum non solum ablatiuo, sed etiam accusatiuo quandoq;, & nominatiuo sine particula quam iunxisse. Que, & eiusmodi, qui sedulo obseruauerit, & scriptis suis intermiscuerit, paruo negotio elegans euadet. Quidam fecerunt de particulis Plus, minus, ab hinc.

De particula Amplius, nominatiuo coniuncta.

Cicero pro Roscio Comœdo, Amplius sunt sex menses.

Idem in Ver. cū enim Syracusis Amplius cētum ciues Ro. cognoscerent.

Cæsar

Cæsar in commen. Inueniebat ex captiuis, Sabini flumen à castris suis, non amplius decem millia passuum abesse.

Hircius in commen. genitiuo coniunxit, cum dixit Amplius duorum millium terga vertebant.

T. Liu. de bello Pun. Amplius populi fuerunt centum viginti.

Ibidem, Amplius sex millia hominum capta.

De particula amplius, accusatiuo coniuncta.

Cicer. in Ver. Qui cum amplius centum ciues Ro. haberet ex conuentu Syracusarum.

Idem ad Atticum qui ager, vt dena iugera sint, nō amplius hominum quinq; millia potest sustinere.

Idem pro Roscio Comœdo. Tu hoc nomen triennium amplius in aduersarijs iacere pateris?

Cæsar in cō. Cū ipsi nō amplius octingētos equos haberēt.

Ibidem. Amplius horas quatuor fortissime pugnauerunt.

Virgilius in Bucolicis. Tres pateat cœli spatium non amplius ulnas.

Sallusti. in Catil. Quod amplius annos. xxx. Tribunus atque præfectus aut legatus, fuerat.

T. Liu. ab urb. cond. Ceperunt amplius tria milla hominum.

Pom. L. Domitio: Nō amplius. xiij. cohortes, Luceriā coegi.

De particula amplius, & diutius, ablatiuo coniuncta.

Terētius. Sexaginta annos natus es, vt cōijcio, & eo amplius,

Cicero pro Roscio Comœdo. Hoc nomē triennio amplius in aduersariis relinquebas.

Idem pro Luc. Flacco. Laodiceæ xx. pundo paulo amplius.

Idem pro Caio Quintio, Annū, & eò diutius post mortem Caij Quintij.

Cæsar in com. Quæ castra, vt fumo, atq; ignibus significabatur, amplius passuum millibus octo in latitudinē patebant.

Ibidem millibus amplius quingentis in longum patet.

Cælius Cic. Amplius quadraginta diebus mansit.

T. L. ab urbe cond. Pugnatum amplius duabus horis est.

Idem de bello Punico, Victi amplius ducenti cecidere.

De particula plus ablatiuo, accusatiuo, & nominatiuo iuncta, & primum de ablatiuo.

Teren. in Hecy. Dies triginta, aut plus eò in naui fui.

Cic. pro Pub. Quintio. Ac tecū plus anno uixit in Gallia.

Idem

Idem pro Planco, Non possum dicere eum præfuisse, neque possum negare eum abfuisse, sed non plus duobus, aut tribus mensibus.

T. Liuius de bello Punico, Ab vtraq; parte sexcentis plus peditibus, & dimidium eius equitum cecidit.

Ibidem, Fama tenuit haud plus fuisse modio.

Ibidem, Non plus vno Romanorum amisisse.

De plus, iuncta accusatiuo.

Cato in re rust. Ne plus quatuor digitos transuersos emineant.

Cælius Ciceroni, Hic multum ac diu ludetur, atq; ita diu, ut plus biennium in his tricis moretur.

Vitruuius, Ita à pariete distent, vt ne plus pateat palmum.

Idem, Disponantur inter se, ne plus spatium habentes pedes binos.

Idem. Dum ne plus inter duos nodos alligationibus binos pedes distent.

T. L. de bel. Mac. Aberat acies eorum paulo plus quingentos passus. *De plus, iuncta nominatiuo.*

T. L. de bello Mac. Plus quinquaginta hominum ceciderunt.

Ibidem, Paulos plus trecenta uehicula missa.

Idem de bello punico, Hominũ eo die cæsa plus duo milia.

Ibidem, plus tamen duo milia hostium eo diæ cęsa.

Ibidem. Plus decem millia capta.

De particula Minus, nominatiuo, accusatiuo, & ablatiuo coniuncta, & primum de nominatiuo.

Cice. in Verrem: Iussit ut quæ statuæ C. Verres ipsius, & patris & filij essent, eas quæstores demoliendas locarent, dumq; ea demolitio fieret, senatores triginta nõ minus adessẽt

T. Liu. de bello Punico. Minus duo millia hominũ effugerũt.

Ibidem: Haud multo minus, quàm mille capta.

Idem, Hispani paulo minus mille homines pacti transtulerunt signa. *De accusatiuo*

Ibidem; Nunquam uix minus quatuor pedes alta iacuit.

Vitruuius, Aluei autem latitudo inter parietem, & pluteum non minus sit pedes senos.

De ablatiuo.

Cicero pro Lucio Flacco, Ante pedes prætoris in foro expensum

pensum esse auri pondo centum paulo minus.

Cæsar in commonta. Minus horis tribus millium pedum. 15 in circuitu munitionem perfecerunt.

Ibidem, A millibus passuũ minus duobus castra posuerũt.

Vitruuius, Cum non minus tribus coriis fuerit deformatum.

Obseruatum item est, in aduerbio ab hinc, quandoque ablatiuo, quandoque accusatiuo iungi.

Ter. in Andr. Abhinc triennium ex Andro commigrauit huic uiciniæ.

Cicer. pro Corn. Balbo: Etenim si Gn. Pompeius ab hinc annos quingentos fuisset.

Idem in Ver. Horum pater ab hinc duos, & uiginti annos mortuus est.

Ibidem; quæstor, C. Papi. consule, fuisti abhinc annos quatuordecim.

Idem in Philip. Etenim si ab hinc annos prope. xx. hoc ipso in templo negaui posse mortem immaturam esse consulari, quanto uerius nunc negabo seni?

Idem de diuina. Demosthenes quidem, qui abhinc annos propè quadrigentos fuit.

Horatius. Scriptor abhinc annos centum qui decidit.

De ablatiuo.

Ci. pro Roscio Comœdo; Criminatio tua, quę est Roscium cum Flauio pro societate decidisse, quo tempore? abhinc annis quindecim.

Idem Attico pro Corni. Me abhinc annis amplius 25. spopondisse dicit. Flauius Alphænus de iudiciis. l. Proponebatur; Qui abhinc centum annis fuisset.

ACCIPERE.

Hic quoq; loquendi modus non est prætereundus; quo ætas illa aurea Ciceronis utebatur.

Cum enim aliquis uulnerabatur, accepisse eum uulnera, Romano dicendi more dicebant. Notandi sunt etiam, & alimodi loquendi ab hoc uerbo accipio profecti; ut accipere cladem, accipere iniuriam, accipere detrimentum, accipere conditionem, accipere hospitio, accipere plagam; Male acceptus, bene acceptus, & huiusmodi.

Cicer. in Phi. Ipseq, Caius Pansa consol. imp. cum interme

dia

dia hostium tela uersaretur, vulnera acceperit.

Idem pro Mil. Primum illud vulnus accepit, quo teterrimā mortem obiret.

Idem in Catil. Ille tum graue vulnus accepi.

Idem in Verrem. Si illum locum aperuerimus suspicioni, aut crimini, accipiendum est statim vulnus.

Idem Bruto. Pansa fugerat vulneribus acceptis, quæ ferre non potuit.

Idem Seruio Sulpit. Nunc autē accepto hoc tam graui vulnere, etiam illa, quæ consenuisse videbantur, recrudescunt.

Idem Quinto fratri. Cum Sextius multis in templo Castoris vulneribus acceptis, subsidio Bestiæ seruatus esset.

Cæsar in commen. Cum circūuentus multis vulneribus acceptis cecidisset.

Ibidem Quorū alter accepto vulnere occupatus per suas, pro occiso sublatus est.

Vergilius. Vulneraq; illa gerens, quæ circumplurima muros Accepit patrios.

Idē; sed neq; uim plumis ullam, nec vulnera tergo Accipiūt. *Ouid. de Fastis.*

Diffugiunt hostes, inhonestaque vulnera tergo Accipiunt. Ser. Sul. Cic.

Nunciauit M. Marcellū collegā nostrū post cœnę tēpus à P. Magio Chilone familiari eius, pugione percussum esse, & duo vulnera accepisse, vnum in stomacho alterum in capite secundum aurem.

Cic. pro Puplio Sextio, Tribunum peblis viginti vulneribus acceptis, iacentem moribundumq; vidisti.

Idem pro P. Sylla, Accepti P. Sylla iudices vulnus vehemens, & mortiferum.

Idem pro Cn. Planco. Cum perseuerantiam sententiæ suæ, non salutem reip. retinuisset, tamen ob illam, qua illud voluntarium vulnus accepti, iustissimos omniū Metellorum constantia, & clarissimos triūphos glorię laude superauit.

T. Liu. ab urb. cond. Vulnere accepto ægre à circunstantibus ereptus est. Ibidem. Multa vulnera accepta.

Idem de bel. Pu. Sub caudis qua maxime mollis cutis vulnera accipiunt.

Idem. Cum multa Romani millites acceperunt vulnera.
Idem ab vrb.cond. Plures vulnera accipiunt.
Ibidem. Plura accipiunt quàm inferunt vulnera.
Vlp.de S.cõ. Syllã.l.cũ aliter. Aut alia vulnera isti acceperũt.

Accipere plagam.

Varro de re rust. Si qua in torsura plagã accepit, eum locum alligat pice liquida.
Cicer. Attico; Atq; ille locus inductus est à me diuinitus, ne vna plaga accepta P.C. conciderent.
Idem Tironi. maximam plagam accepit, quod is qui, summam autoritatem in illius exercitus habebat, T.L. Labienus eius socius sceleris esse noluit.
Eidem. Nihil video quod sperandum putem iure, præsertim, cum ea plaga in Asia sit accepta.
Idem de Fato, Eam plagam potius accipiam, quàm Fato omnia fieri comprobem.
Idẽ in Ver. Tu inquã tantã plagã tacitus, accipere potuisses.

Accipere cladem.

T. Liu. ab vrb. cond. Post acceptam proximæ pugnæ cladem.
Ibidem, Ex insidijs propè magna accepta clade.

Accipere iniuriam.

Cicero in Verrem, Nulla priuatim accepta iniuria.
Idem Quinto Fratri. Qui accepta iniuria illa spectacula quærebat.
Cæsar in com. Ne quam noctu oppidani à militibus iniuriam acciperent.
Plautus in Mercato. Ad cœnam uocat, uenio, decumbo, acceptus illare atq; ampliter.
Idem in Cistellaria, ita lepide, nitideque in prandio accepisti apud te, vt semper meminerim, & subdit, ita hodie hic accepta sumus suauibus modis.
Varro de lingua la. Ita in prãdio nos lepide, nitideq; accepisti
Idẽ de re rustica, & me absente patrono, hospito accipiebat.
Ibidem, His omnibus ita acceptis, vel compositis, præcipua cura domini requiritur.
Cic. de oratore. Ego vero atque hilare acceptus inquit.
Plau. in Amp. Aduenientem hic me hospitio, pugnæ accepturus est.

Ibidem,

Ibidem, Familiaris accipere faxo haud familiariter.

Accipit hospitio.

Vergilius. Cicero in somnio Scipionis, Post autem regio apparatu accepti, sermonē in multam noctē produximus.

Male acceptus.

Cic. in Ver. Ephicrates, homines multis verbis male acceptos dimisit.

Ibidem, Male accipit verbis Rabonium.

Lentulus Ciceroni, Exclusus enim Antiochia Dolobella, & in oppugnando male acceptus, nulla alia confisus vrbe, Laodiceam, quæ est in Syria ad mare, se contulit.

Hircius in commentariis, Itaq; aduersarij male accepti, tum demum præsidia contulerunt.

Brutus Ciceroni, Recurri ad meas copiolas (sic enim eas vere appellare possum) sunt enim extenuatissimæ, & inopia omnium rerum pessimè acceptè.

Accipere conditionem.

Cæsar in com. Respondit non esse consuetudinē populo Romano, accipere ab hoste armato conditionem.

Accipere detrimentum.

Ibidem, Quod detrimentum culpa, & temeritate legati sit acceptum, Cicero pro lege Manilia, Nam in cæteris rebus cum uenit calamitas, tum detrimentum accipitur.

Ibidem, Neque eos quicquam aliud assequi classium nomine, nisi vt detrimentis accipiendis, maiore effici turpitudine videremur. *Accipere dolorem.*

Cic. pro do. sua. Accepi pontifices magnum atque Incredibilem dolorem.

Accipere beneficium.

Cic. de prouinciis consularibus. Sed non is solum gratus esse debet qui accepit beneficium, verumetiam is, cui potestas accipiendi fuit.

ASSIGNARE, TRIBVERE, ATTRIBVERE, ADSCRIBERE.

PLERIQVE post Ciceronem autores, uerbum imputo dixerunt nouo, & commenticio verbo. Antiquiores vero doctissimi, & clarissimi uiri quos nunquam satis laudare possumus, non imputo, sed assigno, adscribo, attribuo dicebant, vt infra patebit.

Assignare.

Assignare.

Cicero in Aulo Cecinnæ, De quo quicquid detrahas, necesse est, aut infirmitati, aut inuidiæ assignetur.

Idē pro Tito Annio Milone Nec postulaturi, vt si mors P. Clodii salus uestra fuerit, idcirco eam virtuti Milonis potius, quàm P. R. felicitati assignetis.

Idem ad quintum fratrem, Improbitati, & sceleri meo potius quam imprudentiæ misericordiæque assignes.

Idem Attico, Si perturbatior est, tibi assignato.

Eidem, quoquomodo uero se res habeat, nihil assignabis, nec patriæ, nec patri.

Idem in opere quod inscribitur Brutus, hæc si minus apta videntur huic sermoni Brute, Attico assigna.

Idem pro Caio Rabirio Posthumo. Nec uero id huiusmodi quisquam, sed tempori assignandum putauit.

Tit. Liu. de bel. Ma. Flens petiit ne unius amentiam ciuitati assignaret.

Tribuere.

Idem in Bruto, Peto à te, vt id non modo neglientiæ meæ, sed ne occupationi quidem tribuas.

Attribuere.

Idem de ora. Hoc si tu cupidius factum existimas, Cæsari attribues.

Idem de natura deo. At nonnunquam bonos exitus habēt, bonis eos quidem adscrbimus, attribuimus sine vlla ratione dijs immortalibus.

Idem in Verrem, Quis istuc Apronio attribuebat?

Ibidem Omnes id Veri tunc attribuebant.

Ibidem, Dicerem hoc totum mihi esse attribuendum iudices, si illi vnquam à me hoc postulassent.

Ibidem, Vt aliis causam calamitatis attribueret.

Ibidem, dico aut omnes extra culpam fuisse, aut si uni attribuenda culpa sit, in eo maximam fuisse.

QVAM.

QVAM, elegans est, & plenus Romani candoris hic quoque dicendi modus, quem pauci obseruare studuerunt, nam quis est nostrorum, qui non dicat, Nouem annis postquam huc ueni, nouem annis antequam Romam essem ingressus? Qui modus loquendi, & si latinus dici potest, eleganti

gans tamen,& eruditi illius seculi,dici non potest, quo seculo ita dicebant,post nouem annis quam huc veni, Ante nouem annos quàm Romam esses ingressus. Et cum dicebant: Nouem annis ante,vel nouem annis post,raro subiũgebant quàm,sed post ponebant,vt infra colligetur.

Cato de re rust. Postridie,aut post diẽ tertiũ,quã lecta erat.

Ibidem: Post annum tertium quàm seueris,incendito.

Cicero Attico: Quatuordecim annis post prætor est factus Tuditanus, quàm consul Mumnius.

Idẽ de oratore lib.2. Postero igitur die quã illa erant acta.

Idem contra Rullum: Cum multis annis post petijssent; quàm prætores fuissent.

Cicero filius Tironi, Aliquando venerunt post diem quadragesimum,& sextum,quàm à nobis discesserant.

Cæsar in com. Post diẽ quartũ, quã est in Britaniam uentũ.

Catul Smyrna mei Cinnę nonam post deniq; messem quàm cœpta est,nonamq; edita post hyemem.

Hircius in cõ. Post diem tertium,quàm Africam attigit.

Asconius Ped. Post nouem deinde annos, quã sublata erant.

Idem, Post diem tertium,quàm Cato est absolutus.

Idem, Post diẽ aũt quartum,quàm postulatus erat Scaurus.

Idem, Post diẽ trigesimũ fere quàm erat Clodius occisus.

Idem, Ante sexdecim annos,quàm hęc dicta sunt.

Idem, Post pauculos statim dies,quàm inierat tribunatum.

Idem, Post septimum annum, quàm Carthaginensibus bello secundo data est pax.

Idem, Hæc oratio dicta est L. Cæsare,& Figulo consulibus, post annum,quàm pro Cornelio dixerat.

Idem, Ante annum,quàm hæc dicerentur,acta est.

Paulus de Nautico fœnore.l. Fœnerator, Si nauis postea perierit,quàm dies præfinitus periculo exactus fuerit.

Vlpianus de manumissio.l. Qui duos post annum quam moriar liber esto,& subdit, Post annum,quam hoc testamentum factum fuerit.

Papin. de peculio castrensi.l. Pater, Quod si filius post annũ, quam militare desierit, iure communi testamento facto, uita decesserit.

Martia. de muneri.l. Reus. Post annũ,quàm reus delatus est.

Scæuola

Scæuola de.l.in vxorem,post annos complures, quàm facit testamentum.
T. Liu. vero,labente iam in deterius latino illo candore, absolute absq; aliqua particula post, vtitur, vt ab vrb.cond: Septimo die,quàm profectus erat in castra,redit.
Ibidē.Lilybæum tertio die,quā profectus inde erat, rediit.
Ibidem. Tertiodecimo die,quàm profectus erat inde, Lilybeum reuectus.
Ibi. de bel. pu. Octauo mense, qui cœptum oppugnari, captum Saguntum.
Idē ab vr.cō.die.xx. quā creatus erat,dictatura se abdicauit.
Ibidem.Quadragesimo anno, quàm vrbs Romana condita erat,quinto trigesimo,quàm à Gallis recepta.
Idē de bello Macedonico:Altera die,quā à Brūdusio soluit.
Ibidem:Die tertio,quàm pet[i]erant.
Ibidem:Anno trigesimo altero, quàm condita Roma erat.

Amabo.

Amabo, quæ interiectio amantis est,poetæ illius singularis seculi,quandoq; cum pronomine, interdum absolute,quandoq; non ad vnum; sed etiam ad plures: oratores vero, & qui solutam scripserunt orationem, longe aliter vsi sunt,vt Ama me,amabo te frequenter dicerent.
Plautus in Menæchmis: Amabo mi Menæchme.
Idem in Persa, Dic amabo.
Idem in Rudente;Quo amabo ibimus.
Ibidem:Ite inquam domum amabo.
Idem in Truculento,Properate, afferte mensam amabo.
Idem in mercatore.Amabo ecastor mi senex eloquere.
Idem in Menæcmis.Pallam illam amabo, quem tibi dudum dedi,mihi eam redde.
Idem in Sticho. Qui amabo pater?
Catullus. Amabo mea dulcis Ipsiphilla.
Cicero Cassio; Et amabo te cum dabis post hac aliquid domum literarum,mei memineris.
Idem Attico.Nostra autem negotia,quoniam Romæ commoraris,amabo te explica.
Eidem.Amabo te,incumbe in eam rem,& ad me scribe.

Eidem, Ama me, non libenter vidi, ſed modo ſuccenſet, modo gratias agit. *Eidem, Expecta amabo te.*
Idem Quinto fratri. Amabo te mi frater, niſi uno meo fato, & tu, & omnes mei corruiſtis.
Idem Attico, Sed amabo te, nihil incommodo ualetudinis feceris.
Eidem, Macte, ſed amabo te, perfice mihi totum negotium.
Idem Curioni. Sed amabo te, cura, & cogita nihil noui, ſed illud idem, quod initio ſcripſi.
Idem Quinto fratri, Amabo te, aduola, conſolabor te.
Idem Attico Cura, amabo te, Ciceronem noſtrum.
Cælius Ciceroni; Amabo te, ſi quid quod opus fuerit Appio facies, ponito me in gratiam.
Ibidem; Amabo te, impera tibi, hoc curare ſoles libenter.

ABDO.

NEMO eſt ferè, qui ignoret Abdere quid ſignificet, modum tamen loquendi, quo eo uerbo doctiſsimi illi Romana lingua uſi ſunt, quotuſquiſq; eſt, qui norit? aliqua uero, quæ ſparſa multis in locis apud eos fluunt, ſub oculos ſubiicere ſtudui, vt ſint legentibus præſto ad imitandnm.
Terentius in Hecyra, Rus abdidit ſeſe.
Cicero Curio. Abdo me in bibliothecam, itaq; opera efficio tanta, quanta fortaſſe tu ſenties.
Idem Planco; Abdidit ſe in intimam Macedoniam, quo potuit longisſime à caſtris.
Idem in Piſonem; Domum ſe abdidit, inde nocte in tempeſta crepidatus, ueſte ſeruili, nauem conſcendit.
Idē ꝓ Mil. Cum ſe ille fugiēs, in ſcalarū tenebras abdidiſſet.
Idem Attico. In Egyptum nos abdemus.
Idem, vtar tuo conſilio, neq; me Arpinum hoc tēpore abdā.
Dolobella Ciceroni, Si ſe ille abdiderit in claſſem.
Cæſar in com. Aut ſe in Menapios abderet.
Ibidem. Reliqui ſeſe fugæ mandarunt, atque in proximas ſyluas abdiderunt.
Idem Finibus ſuis exceſſerant, ſuaq; omnia exportauerant, ſeque in ſolitudinem, ac ſyluas abdiderant.
Vergilius tamē, cum iā ætas illa aurea, quā ſuſpicere nō deſino, propè obſoleſceret, ablatiuo vſus eſt, cū in Geor. dixit.
Abdo

Abde domo, nec turpi ignosce senectæ. Et æqualis eius.
T.L. ab vr. con. Se in suis, inquit, quisq; tectis abdiderunt.
Ibidem. Consules in priuato abditi.

ASPIRARE.

QVAM parum notum est, & in vsu positum occultiore significato verbum Aspiro? quàm eleganter, quam apposite, diuini illi latinitatis parentes, eo vsi sunt? quorum aliqua loca his subieci, ex quibus liquido nihil aliud aspirare intelligimus, quã accedere, peruenire, assequi, attingere.
Varro in libro rerum rusticarum. Ad quæ granaria nulla aura humida è propinquis loci aspiret.
Cic. Trebatio. Subinuideo, inquit, tibi vltro te esse accersitũ ab eo, quem cæteri non propter eius superbiam, sed propter occupationem aspirare non possunt.
Idem in orat. Ad eã laudẽ quã volumus, aspirare nõ possũt.
In eodẽ, ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo põt.
Idem Attico: Vectiuium in rostra produxit, eumq; eo loco constituit, quo Bibulo consuli aspirare non liceret.
Idem in Ver. Quo classes sæpe conatæ, nunquam aspirare potuerunt:
Idem in Tuscul. Hæc etiam in equuleum coniiciuntur, quo vita non aspirat beata.
Ibidem: Metrodorus occupaui, inquit, te fortuna, atq; cepi, omnesq; aditus tuos ĩterclusi, ut ad me aspirare nõ posses.

AFFECTVS.

AFFECTVS plerũq; longe aliud significat, quàm quod passim inuenitur. Affectus iniuria, affectus contumelia, affectus molestia. Sed interiore, ac reconditiore significato id est, quod vitiatum, infirmum, ægrotum.
Cicero de Oratore, Affectus, inquit, senectute.
Idem Attico. Quẽ quidẽ Neapoli affectum grauiter viderã.
Idem in Verrem. Nemo Agrigenti, neq; ætate tam affecta, neq; viribus tam infirmis fuit.
Propertius, Iupiter affectæ tandem miserere puellæ.
Cornelius Celsus: Vbi lien affectus est, intumescit.
Ibidem: Ad renes vbi affecti sunt, diu male habent.
Cæsar in com. Qui sunt affecti grauioribus morbis.
Ibi. Neq; affectum ualetudine filiũ exponere in terrã patitur.

Ibidem,in corpore affecto.

T. Liu. ab vrb. cond. Color imperatoris, quem affectum visuros crediderant.

Ibidem: Corpora affectat tabo.

Ibidem: Vires corporis affectæ.

Ibidem. Affecti pleriq; principum.

Ibidem, Exercitum affectũ prælio, ac uia nocturna excepere.

Ibidem, Affectæ Veienti bello reipub. remedio fuit.

Papinianus ad legem falcidiam .l. In ratione. Qui moriente domino, ea valetudine affecti fuerant, vt eos non posse viuere certum esset.

Sed,& eius verbi est alius quidam secretior sensus, quo meo iudicio inchoare significet, ut Cicero de prouin. consularibus. Bellum affectum videmus,& (vere vt dicam) penè confectum, sed ita, vt si idem extrema prosequitur, qui inchoauit, iam omnia perfecta videamus Et in eodem. Nam ipse Cæsar quidem cur in prouincia commorari uelit, nisi vt ea, quæ per eum affecta sunt, perfecta reip. tradat?

ADVERSARIA.

OPEREPRAECIVM est nó ignorare, Aduersaria quæ sint, quo nomine antiqui illi multo aliter, ac vulgato sẽsu vtebantur. Erant.n. aduersaria, quantum colligere potui libelli ratiocinatorum, in quibus primum rationes accepti,& expensi, negligenter,& sine ordine scribebãtur, mox in codicem diligentissime perscriptæ referebantur. In quã re aduertendus est hic quoque elegans dicendi modus. Nã referre in codicem,& in tabulas, dicebant uel nomina, uel pecunias, aut res alias, cum per ordinem, vt dixi describebant. Secus cum in aduersariis aliqua notabant, sine ordine & in confuso, & negligenter id faciebant.

Cice. in fragmento orationis pro Roscio Comœdo. Non habere se hoc nomen in codice accepti, & expensi relatum confitetur, sed in aduersarijs patere contendit. Vsq; eo ne te diligis,& magnifice circunspicis, vt pecuniã non ex tuis tabulis, sed aduersariis petas? Suum codicem testis loco recitare arrogantiæ est, suarum perscriptionum,& liturarum aduersaria proferre non amẽtiæ est? Quod si eãdem uim, diligentiã; autoritatẽq; habent aduersaria quã tabulę quid

attinet

attinet codicē instituere, cōscribere, ordinem conseruare, memoriæ tradere literarū uetustatē? Sed si quod aduersariis nihil credimus, idcirco codicē scribere instituimus, quod ēe apud oēs leue, & infirmū est, id apud iudicē graue, & sanctū esse ducetur? Quid est ergo quod negligēter scribimus aduersaria? quid est quod diligēter cōficimus tabulas? qua de cā? quia hæc sunt menstrua, illæ sunt æternæ, hæc delentur statim, illæ seruantur sancte: hæc parui tēporis memoriam, illæ perpetuæ existimationis fidem, & religionem amplectuntur, hæc deiecta, illæ sunt in ordinem confectæ. Atq; ita aduersaria in iudicium protulit nemo, codicē protulit, tabulas recitauit. Tu. C. Piso tali fide, uirtute, grauitate, autoritate ornatus, ex aduersariis pecuniam petere non auderes. Et subdit. quæro quāpridē hoc nomen Fannij in aduersaria retulisti? & subdit. Cur tā diu iacet hoc nomen in aduersarijs? & subdit. Tu hoc nomen triennium amplius in aduersarijs iacere pateris?

AMO.

Amo te multum, Valde te amo. Modus hic loquendi magnam affert latinitati gratiam, est enim candori illi Romano proprius, nec fuco aliquo inquinatus.

Cic. ac Atti. de mūicipiis: Quod mihi polliceris ualde te amo.

Ad eundem: Te multum amamus, quod ea abs te diligenter, paruoq; curata sunt.

Ibidem: Multum te amo, quod respondisti M. Octauio.

Terentius, Ecquid nos amas de fidicina hac.

Cice. Attico, de Randuscalo Numeriano: Multum te amo.

Acquiescere.

Et illud notaui, quod ab iis, quos dixi, perfectissimis autoribus usurpatū est. Non. n. (ut uulgus putat) Acquiescere cōsentirē est, sed significat cū quadā animi uoluptate, quieteq; cōsistere in reliqua, in qua prius in dubio, aut solicitudine animus fuisset, sicut Cic. & alii, quos subieci clare ostendūt.

Cice. in Epistola ad Sulpitium: His uero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquiescamus, & subdit.

Seruius quidem tuus in omnibus ingenius artibus; imprimisque hac, in qua me ego scripsi acquiescere, ita uersatur ut excellat.

Ad eundem; Vt eius in bonis acquiescam.

Et iterum; Literis tuis lectis aliquantulum acquieui.

Idem Attico; Acquiesco enim scribens ad te,& legens tua.

Eidem; Interim uelim mihi ignoscas, quod ad te scribo tam multa totiens; acquiesco enim;& tuas uolo elicere literas.

Eidem: Sed intererat enim acquiescerem.

Idem de ami. Vicissim autem senes in adolescentum charitate acquiescimus.

Idem de diu. Qui iam ætate prouecti, in nostris libris acquiescunt.

Idem M. Varroni. Artes nostræ nescio quomodo nunc puberiores fructus ferre uidentur, quam olim ferebant, siue quia nulla nunc in re alia acquiescimus, siue quia grauitas morbi facit, ut medicinæ egeamus.

Idem pro rege Deiotaro: In tuo ore uultuq; acquiesco.

ADESSE.

ADESSE nihil aliud profecto est, quàm præsentem esse. Architecti tamen illi latinitatis nobiles, quandoq; coràm uel præsentem, quandoq; vtrunq;, & uerbo addebāt, quo firmius opus exurgeret.

Plautus in Mostell. Adsum presens præsenti tibi.

Terent. Ac non quia ades præsens dico.

Cicer. pro domo sua: Adest præsens uir singulari uirtute.

Idem in Anto. Coram aderit præsens tibi ipse, & ille quem insimulas respondebit.

Idem de officiis; Ad id quod adest, quodq; præsens est, paulatim se accommodat.

Idem in Ver. Adsunt homines ex tota prouincia nobilissimi, qui præsentes uos orant, atq; obsecrant iudices.

Idem Cas. Fit enim nescio quo modo, ut quasi coram adesse uideare cum scribo.

Verg. Coram quem quæritis adsum Troius Aeneas.

APPOSITE.

NOMINE apposito, & aduerbio apposite, usi sunt autorū probatissimi quiq; presertim pater,& eloquētię decus Cic. quod perinde est, ac si dicamus, aptum, accommodatum apte, accommodate.

Varo de re rusti. Galli a ppositi, sed maxime ad iumenta.

Ibidem

Ibidem. Maxime ad id pecus appositum.

Ibi. Est enim quod eum inquinat locum appositum ad agri culturam.

Cicer. Attic. Sed iam extrudimur, non à Planco, nam is quidem retinet, uerum ab ipso loco minime apposito ad tolerandum in tanto luctu calamitatem.

Idem in Verrem, Menses mihi tres cum eripuissetis ad apendum maxime appositos.

Ibidem. Qui ita natus est, ita educatus, ita factus, & animo, & corpore, vt multo appositior ad deferenda, quam ad auferenda ligna esse videatur.

Ibidem, Homo bene appositus ad istius auaritiam.

Idem de arte rhetorica; Dicere apposite ad persuasionem.

ADHAERESCERE.

ADHAERESCERE, tertium vbique & verbum, & significatũ: sed non omnibus, eius (vt dicunt) regimẽ notũ. Accusatiuo enim præcedente præpositione quàm, datiuo frequentius iũgitur. Quæ res eo mirabilior est, quo verbũ id, cum præpositione ad quæ accusatiuũ requirit, cõponitur. Quod item fit per sæpe in verbis aggredior, adiungo, adeo, applico, aspicio, adrepto, & similibus.

Plautus in Penulo, ne ad fundas viscus adhæresceret.

Cicero pro Publio Sextio. Ad columnam adhærescere.

Idem de finibus bonorum, & malorum, Vt homines ad eorũ saxa discendi cupiditate adhærescerent.

Idem in academicis quæstionibus. Quasi tempestate delati, ad eam tanquam ad saxum adhærescunt.

Idem ad Pont. Ne in hanc tantam materiam seditionis ista funesta fax adhæresceret.

Idem de natura deorum. Quot genera, quamq; dispatia partim submersarum, partim fluitantium & innantium belluarum partim ad saxa natiuis testis adhærentium?

Idem de oratore. Et ad genus id, quod quisq; uestrum in dicendo probaret, adhærescerent.

Cesar in comm. Hæc causa ad turrim adhærescit.

Aggredi pro incipere.

Cic. de na. deor. Tum Cotta, quia sic aggredior, inquit, ad hãc disputationẽ, quasi nihil vnquã audieri de dijs imortalib⁹.

Idem pro P.Sextio; Tamen aggrediar ad dicendum:
Ibidem: Non agrediar ad illa maxima, atq; amplissima.
Idem de oratore: Cum ad causam sum aggressus.
Idem pro Cor. Balbo; Priusquã aggrediar ad ius, causamq; Cornelii.
Idẽ pro Lucio Flacco; Aggrediar iam ad singulas ciuitates.
Idẽ de legibus: Priusquam aggrediamur ad leges singulas.

Adiungere, & accedere.

Terentius in Andria, Vt animum ad aliquod studiũ adiungãt.
Idẽ in Eunucho, Accede ad ignẽ hunc, iã calesces plus satis.
Cicero in Philippica sexta. Cæsar se ad neminem adiunxit.
Idem de arte rhetorica. ad eam causam, qua commotum se peccasse dicet, poterit adiungere.
Ibidem, Postea ad id quod definieris factum eius, qui accusabitur, adiungere oportebit.
Idem in Topicis, Omnibus est ius parietem directum ad parietem communem adiungere, uel solidum, uel fornicatũ.
Idem in Philippica quinta; Et Pompeius ad L. Syllæ maximum imperium, uictoremq; exercitum accessit, Cæsar se ad neminem adiunxit.
Idem pro C.Rab. Adiungemus ad hanc labem, ignominiamque mortis, etiam Caii Marii nomen.

Adire.

Plautus in Asinaria. Ad me aditis uicissim.
Idem in Trinummo, Tute ad eum adeas.
Idem in Menechmis; Adibo ad hominem.
Terent. in Andria; Quid tibi uidetur, adeon ad eum?
Cice. pro lege Manilia. Qui omnium mentes eorum, qui ad rem adeunt maxime perspicunt.
Idem pro Lucio Flacco; Ad quem adit?
Idem in Ver. Sese à suis ciuibus hæc habere mandata, ut ad Verrem adirent.
Ibidem Cæteri hæredes adeunt ad Verrem.
Ibidem: Vt si uobis uideretur, adiremus ad eorum Senatum.
Ibidem; Cum ad prætorem in ius adissemus.
Ibidem; Patri exacta ætate, & adolescenti filio adeundi ad illum miserum, potestatem nunquam esse factam.
Ibidem; Aditum est ad libros Sibyllinos.

Ibidem,

Ibidem, Homines tenues obſcuro loconati, adeunt ad ea loca quæ nunquam antea uiderunt.

Idẽ pro Ro. Comœdo; Ad arbitriũ hoc animo adimus; ut neq; nihil, neq; tantũ, quantũ poſtulauimus cõſequamur.

Idem pro Sexto Roſcio Ame. Poſtremo iſto hortatore ad Syllam legati non adierunt.

Cæſar in com. Vniuerſi ad Cæſarem adierunt.

T. Liuius de bello punico; Qui ad lacum Auerni adiſſent.

Idem de bello Macedonico; Scriba ad tribunos plebis adit.

Applicare

Terentius in Andria, Hi ſe ad nos applicant.

Aspicere.

Varro libro ſecundũ rerum ruſticarum, Simul aſpicit ad me.

Ibidem, Fundauius aſpicit ad ſcrofam.

Accedere.

Varro de ruſtica, Docẽt ſylueſtria, ad quę ſator non acceſsit.

Terentius in Phor. Voluntas ueſtra ſi ad Poetam acceſſerit.

Ibidem: Si ad metris mammam non accedet.

Cice. pro C. Rabirio, Deinde uos Quirites, quorum poteſtas proxime ad deorum immortalium accedit, oro, atque obſecro.

Ibidem. Ad quem cum acceſsiſſemus, Axius Appio ſubridens, Recipis nos, inquit, in tuum Ornithona, ubi ſedes inter aues. *Adrepere.*

Varro de re ru. Nemus, aut lacerta adrepere ad columbaria poſsit. ACCIPERE.

ACCIPERE eodem exemplo literas. Hic quoq; modus latine loquendi elegantiſsimus eſt; ſignificatq; quod corrupto, de prauatoq; dicendi genere, ferè apud omnes dicitur, eiuſdem tenoris, uel duplicatas literas accipere, quæ barbaries ita inoleuit, ut proprium, uerumq, quem dixi, loquendi modum nemo iam, aut pauci agnoſcant.

Cice Corn. Hæc ferè ad eas literas, quas eodem exemplo binas accepi.

Idem Ser. Sul. Licet eodem exmplo ſæpius tibi huius generis litteras mittam.

Eidem: Accipio excuſationem tuam, qua uſus es, cur ſæpius ad me literas uno exemplo dediſſes.

Idem

Idem Tre. Quis solet eodem exemplo plures dare, quam quã sua manu scribit?

Idem Planco. Binas à te accepi literas eodem exemplo.

Brutus Ciceroni. Eodẽ exemplo literę à te mihi redditæ sũt.

A R T E R I A.

LICET aliqui Latinius Arteriam, quam uenam dici putent, autoritates tamen, quas infra posui opinionem eorum contra stare videntur.

Cicero de fato. Si cui venæ sic mouentur, is habet febrem, & is febrem non habet. Ouid. de Ponto.

Et iam deficiens sic ad tua verba reuixi.
Vt solet infuso uena redire mero. Ibidem.

Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit.
Nec spes huic vena deficiente cadit.

Idem in Metamorphosi, Saliunt tentatæ pollicæ venæ.

Persius. Tange miser venam, & pone in pectore dextram. Nil calet hic.

Sabinus in epistola Paridis pro Helena,
Dumq; suo tentat salientem pollice venam.

Vitruuius, Vti medicis & musicis, & de uenarum rythmo, & de pedum motu.

Cornelius Col. Si circa frontẽ intentæ venæ mouentur.

Ibidem, Periculosissimum tum est, si uenæ quoq; ibi vehementer agitantur.

Ibidem. Vbi venarum exigui imbecilliq; pulsus sunt.

Ibidem. Tum requirunt etiam, quare venæ nostræ modo sub mittant se, modo attolant.

Ibidem. Sed primo quidem die nullus humor dari debeat, nisi subito sic venæ conciderunt, ut cibus quoq; dari debeat.

Ibidem. Venas enim maxime credimus fallacissimæ rei.

Ibidem. Venas autem conspectus medici mouet.

Ibidem, Si venæ non æquis interuallis mouentur.

Ibidem, Vrina fallax, vena fallacior.

A T.

NON caret magna elegãtia hæc quoq; particula. At qua uario modo vsos bonos illos autores reperimus.

De qua & si aliqui non pauca dixerunt, ea nos uel declarare apertius, uel plura addere vtile duximus.

Vergilius in principio libri, & capite uersuum illam locauit.
At regina graui iam dudum saucia cura, Vulnus alit uenis.
Quandoq; est execrationi preuia, ut idem:
At tibi pro scelere exclamat, pro talibus ausis;
Di (si qua est cœlo pietas, quæ talia curet)
Persoluant grates dignas & præmia reddant Debita.
Teren. in And. At tibi Di dignum factis exitum dent.
Quandoque optantis, ut Plaut. in Persa; At tibi Di omnes bene faciant.
Aliquando geminata admirationem ostentat, ut Plautus in Mercatore; At at meus hic quidem pater est.
Teren. in And. At at hoc illud est, hinc illæ lachrymæ.
Horatius aliquãdo imprecando exclamat, & interrogat. At o deorum quisquis in cœlo regis terras, & humanum genus, quid iste fert tumultus?
Interdũ cũ admiratione laudat, uel vituperat interrogans, ut Terẽtius in Eunuco. Fucum factum mulieri, at quẽ deum?
Cicero pro domo sua. At quæ dea est?
Idem peto. Habuisses enim non hospitem, sed contubernalem, atquem uirum? non eum, quem tu solitus es Promulsi de conficere.
Idem pro Aulo Cluentio. Vna mater oppugnat, at quæ mater? quam cæcam crudelitate, & scelere ferri uidetis.
Idem pro Titto Annio Milone Itaq; anteuertit, at quo die?
Idem pro Publio Sylla. At quos viros?
Idem pro Lucio Flacco. At quos testes?
Idem in Bruto. Gn. Pomp. Sexti filius, at quem numerum obtinebat?
Idem Attico. At quibus verbis? & prorsus gestis amplissimis?
Quandoq; orat Cic. pro do. sua. At videte hominis intolerabilem audaciam?
Idem in ver. At videte hominis impudentiam, atque arrogantiam iudices.
Interdum simpliciter interrogat. Cicero in verrem. At per deos immortales, quid est quod de hoc dici possit?
Nonnunquã affirmat, ut Ter. in Eun. At diligẽter, At mature.
Quandoque per Ironiam quandam inducitur.
Cicero in Verrem; At mores commodi, quis contumacior?
quis

quis inhumanior? quis superbior? At hæc sine cuiusquam malo, quis accerbior? quis insidiosior? quis crudelior unquam fuit? Quandoque saltem significat.

Cato de Re Rustica: Si non eodem die, at postridie.

Cicero Curioni: Nostram suffragationem si minus potentẽ, at probatam tamen, & iustam.

Idem pro Lucio Flacco, Si non propinquitatis, at ætatis suæ, si non hominis, at humanitatis rationem haberet.

quandoq; idem, quod sed significat.

Cic. pro Tito Annio Milone: Quid porro quærendum est? factum ne sit? At constat. A quo? At patet.

ABESSE BIDVI.

ABESSE biduì, non biduo, aut per biduum dicitur, idq; sine alio verbo coniuncto, licet subintelligitur itinere, aut uia, sed talis erat loquendi modus.

Cic. Atti. Nos in ea castra proponebamus, quæ habent bidui.

Eidem, Hæc dictaui sedens in rheda, cum in castra proficiscerer, à quibus aberam bidui.

Est hic quoq; modus loquẽdi apud veteres, vt cum quid erãt dicturi, quod arrogans uideri posset, quasi excusando dicerent. Absit uerbo inuidia, idest odium, nam quãdoq; eo nomine inuidia nuncupatur.

T. Liu. ab ur. con. Absit uerbo inuidia, & ciuilia bella sileant.

Ibidem, absit inuidia verbo.

Idem de Bello Macedonico. Absit verbo inuidia.

ABESSE.

NOTAE significationis est abesse, modus aũt dicendi, qui ex eo uerbo procedit, non est prætereundus. Dicitur. n. Quid abest huic homini? Pleriq; aũt mutato dicẽdi genere, dicunt. quid deficit huic homini? uel. quid deest huic hõni?

Cic. pro Cornelio Balbo. Quid abest huic homini? quod si adesset iure hoc, & tribui, & concedi putaremus.

Idem de oratore, quid huic abesse poterit de maxima rerum scientia.

ASSIGNARE.

ASSIGNARE, præcipue agris conuenit, cum ij uel militibus, uel emptoribus, aut alijs iussu magistratuum aut dominorum assignantur.

Cic.in Phi.secunda.Duo milia iugerum campi Leontini sex to Clodio rhetori asſignaſti,& quidem in iniuria.

Idem Attico,Mihiq; ex agro tuo tantum aſſignes, quantum in eo corpore aſſignari poteſt.

Oratius,agros aſſignare, oppida condunt.

T.L.de bello Macedonico, agrum eis asſignaret.

Ad uerbum, ad unum.

Ad uerbum,ad vnum ideſt, quod ineptæ dicunt, de uerbo ad uerbum,& vſq; ad vnum.

Cic.de finibus, Fabellas Latinas aduerbum de Græcis expreſſas, non inuiti legunt.

Idem de amicitia. De amicitia vero omnes ad vnum idem ſentiunt.

Verg.Iupiter omnipotens ſi nondum exoſus ad vnum.
Troianos,ſi quid pietas antiqua labores.
Reſpicit humanos,ad flãmam euadere clasſi Nunc pater.

Arbitratu meo.

Arbitratu meo frequentius dicebat,quam arbitrio meo.

Nonnulli vero contra, vt alia bona corrupere, vt frequentius arbitrio quam arbitratu dicant.

Cic.de ſenectute, Eius diſputationis ſententias memoriæ mã daui,quas in hoc libro expoſui arbitratu meo.

Idem de legibus.Concedunt,ut eum arbitratu meo diligam.

Idem Attico Arbitratu meo viuendi.

Adiicere oculum.

Adiicere oculum puellæ, eſt certo modo loquendi id, quod peruerſe dicitur,oculum in puellam dirigere.

Cice. in Ver. Partim plane uidebant, adiectum eſſe oculum hereditati.

ANIMI cauſa,officij cauſa,verbi cauſa,verbi gratia, valetudinis cauſa,honoris cauſa, & honoris gratia, exempli cauſa, modiſ ſunt loquendi, Romana elegantia referti.

Var. de re ruſt. Honoris cauſa menſæ ſuæ die feſto dignetur adhibere.

Cic.pro Sext.Ro.Ame.Alterum in vrbe ſecum honoris cauſa cum habere.

Plautus in Amph.Nunc huc honoris veſtri venio gratia.

T. Liu. de bello Macedonico.Honoris cauſa legatos mittere.

Animi

Animi causa.

Plaut.in Asinaria. Sine me amare hunc vnum Argyrippum animi causam quem uolo.

Idem in Curculione: Dico me illò aduenisse animi causa.

Idem in mercatore. Miser, mihi amicum paraui animi causa.

Varro de re rustica; Dic aliud genus Ornithonis, qui animi causa constitutus à te, suo Casino fertur,

Officii causa.

Tit. Liuius ab vrb.condit. Quę officij causa ab domo prosecuta fuerant.

Ibidem. Scipionem officij causa conuenerant.

Verbi causa. verbi gratia.

Cicer. de arte rhetorica. Verbi causa maiestatem minuere, dicere aduersarium maiestatem minuisse.

Idem de fato. Si quis verbi causa oriente canicula natus est, in mari non morietur.

Idem in Academicis. verbi causa, tria pauca sunt, an ne, & sub dit: Sin autem vsq; ad nouem verbi gratia.

Idem de finibus, Verbi gratia, propter voluptatem,

Exempli causa.

Cic. de offi. Exēpli cā ponatur aliquid, quod pateat latius,

AVTEM.

PARTICVLA Autem, interiore significato, quæso doctissimi quiq; attendite, permulcebit enim aures, & illas iucundissimo ueluti cantu pruriet.

Cicero Attico. Quod ad te scriptum est à Cincio de Statij sermone, in quo molestissimum est, Statum dicere à me quoque id consilium probari, probari autem, de isto hactenus diximus.

Eidem. Quid tandē isti mali in tā tenera insula nō fecissent? fecissent aūt? imo quid ante aduentum meum nō fecerūt?

Eidem. Sed ferendus tibi in hoc meus eror, ferendus autem? Imo vero etiam adiuuandus.

Eidem. Et si intelligis quàm meum sit scire, & curare quid in repu. fiat, fiat autem? imo vero etiam quid futurum sit.

QVAM elegantes dicendi modi ad extremum, à principio, ab initio, à primo, quandoq; absolute sine præpositione, principio, initio, primo ab illis ueteribus introducti

sunt,

sunt quorum loco incuria postea multam barbariem suppleuit.

A principio.

Cicer. Attico. Sed ego à principio cum diuinare de belli diuturnitate possem.

Eidem. Sed hæc à principio tibi præcipiens quantum profecerim non ignoro.

Eidem. Nosmet ipsi, qui Lygurgei à principio fuissemus quotidie demitigamur.

Eidem. Ac vellem à principio te audisse.

Ab initio.

Eidem. Quod tibi esset, & antiquissimum, & ab initio fuisse, ut primum Asiam attigi. constante fama, atque omnium sermone celebratum est.

A primo.

Eidem. Nec uero ille urbem reliquit, qui eam tueri non posset, nec Italiam, quod ea pelleretur, sed hoc à primo cogitauit omneis terras, omnia maria mouere.

Ibid. Tuas nūc epistolas à primo lego, hæ me paulū recreant.

Eidem. Vtinam a primo tibi esset uisum.

Idem de fi. Nunc vero à primo quidem mirabiliter occulta natura est.

Principio.

Idem de offic. Principiò generi animantium omni est à natura tributum.

Verg. Principiò cœlum, & terras, camposq; liquentes.

Initio.

Cic. Attico. Cum id mihi propositum initio non fuisset.

Eidē. Me adhuc hæc duo fefellerunt initiò spes cōpositionis.

Primo.

Terentins in Ecyra. Nec illi credebam primo.

Ad extremum.

Cic. Attico. Illud te ad extremum & oro, & hortor.

Eidem. Aiebat illum primò sane diu multa, ad extremum autem manus dedisse.

Eidem: Addidit ad extremum, cum iam dimissa concione reuocatus à Vatinio fuisset, se audisse à Curione his de rebus conscium esse Pisonem generum meum.

Eidem. Cui consuli non animus ab initio, non fides ad extremum defuit.

Horatius

Horatius. Peccet ad extremum ridendus,& alia ducat.

ALIENVS.

ALIENVS est idem quod extraneus,sed incuria factum est,vt extraneo solo multi utantur.

Alienum uero pene ab omnibus præteritur.

Terent.in.Ecyra, Cum eam prosequitur alienus puer.

Idem in Heautonti. Ne istuc inducas in animum tuum, alienum esse te.

Cicero Attico,Neq; utar meo chirographo,neq; signo,si modo erunt eiusmodi literæ, quas in alienum incidere nolim.

In eo significatu est,quod Plautus in Amphitrione dicit Certè ædepol me alienabis nunquàm,quin noster siem.

ACTVM.

NON id est tantummodo acutum,quod uulgo putant,cuspide fastigatum ut punctum cedat.Sed acutum etiam id est,quod in aciem cæsim attenuatur.Acuere enim ferrum, est ita concinare, ut acie bene incidat, non solum cæsim, sed etiam punctim Retusum est,quod uel cuspide, uel acie usu nimio,uel alio casu per stricta hebetatur.

plautus in Epidico,Acutum cultrum habeo.

Cicero de diuinatio.Aliæ agrorum partes quæ acuta ingenia gignant,aliæ quæ retusa.

Idem in Tuscu.At uocem citharœdi non audiunt, ne stridorem quidem Serræ cum acuitur.

Vergilius,Ferrum acuunt portis

Idem in Georg Carduus,& spinis surgit Paliurus acutis.

AGERE INIVRIARVM.

AGERE iniuriarum, & hic elegans modus propę desertus euocandus est.Idem dicebatur cum quis pro aceptis iniurijs aliquem postulabat, & coram iudice iniuriarum causam agebat.

Cice.in arte reth. Agit is cui manus præcisa est iniuriarum.

Agere ad præscriptum

Agere ad Præscriptum,modus est loquendi per elegans quo id significatur, quod agere secundum imperium, aut datam legem.

Cæsar in commen.Alter omnia agere ad præscriptum, Alter libere ad summam rerum consulere.

Animaduerti.

ANIMADVERTI.

ANIMADVERTERE actiuum à multis obseruatum: Pasiuum uero quoniam omissum est notandum duxi.
Cæsar in comm. Animaduersum est uitium munitionis.
Ibidem. Terrore hominum animaduerso.
Ibidem: Hac re animaduersa, Cæsar iubet signa conuerti.
Ibidem: Qua re animaduersa, Ambiorix pronunciare iubet, ut procul tela conijciant.

ATTRECTARE.

ATTRECTARE de sacris præcipue dicitur. Virgilius.
Tu genitor cape sacramanu patriosq; penates.
Me bello ex tanto digressum,& cede receti Attrectare nefas.
T. Liuius ab urbe cond. Quod signum more uetusto, nisi certæ gentis sacerdos, attrectare non esse solitus.

ANIMO PRAESENTI.

ANIMO præsenti modus est loquendi, cum nonignaue, sed accurate,& sedulò quid agitur.
Teren. in Eunucho: Animo hæc præsenti ut dicas.
Asconius Pedianus: Animaduertitur sensibns præsenti animo utentibus.

ADSCRIBERE.

ADSCRIBERE non est(ut aliqui putant)iuxta scribere, sed aliquid addere: uel subiungere ad id quod scriptum sit.
Cic. Attic. Sed cum id ad me Tullia scribat orans, ut quid in Hispania geratur expectẽ,& semper adscribat id uideri tibi.
Idem Ruffo: Illud me non animaduertisse moleste ferrem, ut ad scriberem te in Phano pecuniam iussu meo deposuisse,& paulo post: Non adscripsi id quod tua nihil referebat, ego tamẽ adscripsisse mallem id quod te uideo desiderare.
Idem At. Terentia tua magnos articulorum dolores habet, & te sororemq; tuam, & matrem maxime diligit, salutẽq; tibi plurimam ad scribit.

BENE VERTAT, MALE VERTAT.

MODVS est loquendi optantis, uel imprecantis, id est orare, ut res bene, uel male cadat.
Plaut. in Au. Quæ res recte uertat, mihiq; tuæq, filiæ.
Idem in captiuis; Quę res bene uertat mihi, meoq; filio.
Ibidem; Istud dii bene uertant. Vergilius.

Hos illi (quod nec bene uertat) mittimus hædos.

BARBARVM.

CVM Græci Barbaros (Festo autore) omnes præter seipsos dicant, loca, quæ infra notaui, aliter accipienda sunt, atq; ab plerisq; interprætibus accipiuntur.

Barbarum.n.id significat, quod alienũ, peregrinum, externũ.

Plautus in Asinaria. Nomen huic Græcæ Onigos est fabulæ. Demophilus scripsit, Marcus vertit barbare.

Idem in Trinũmo: Nam nomen Græcæ huic est thesauro fabulæ, Philenio scripsit, Plautus vertit barbare.

Hora. Sonante mixtum tibijs carmen lyra.

Hæc Dorium, illa Barbarum.

Idem. Græcia Barbariæ lento collisa duello.

CADERE BENE MALE, OPPORTVNE, COMMODE.

BENE & male cadere, oportune, & commode cadere, & cadere absolute, modus est loquendi, cuius loco tam multis dicitur Bene, & male succedere siue accidere.

Cicero Attico. Cecidit belle.

Ibidem. Quod si auderem, Athenas peterem, sane ita cadebat vt vellem, nunc, & nostri hostes ibi sunt, & nõ habemus.

Idem de Oratore, Sed hoc tamen cecidit opportune.

Ibidem. Hoc loco Sulpitius, insperanti mihi, inquit, & Cotte, sed ualde optanti vtriq; nostrum cecidit.

Idem in Verrem. Hoc adhuc percõmode cadit.

Cæsar in com. Vbi tantos suos labores, & apparatus male cecidisse viderunt.

BENE AVDIRE; MALE AVDIRE.

MALE audire non est (vt vulgus putat) qui obtusas aures habens, male audit, nec econtrario Bene audire est, qui liberas habet ad audiendum aures. Verum is qui de se male, vel bene, aut rumorem ad se malum, aut bonum spargi percipit.

Teren. in Phor. Bene dicti si certasset, audisset bene.

Ibidem. Si herum insimulabis auaritiæ, male audies.

Idem in Ecyra, sine me hoc effugere obsecro vulgus, quod male audit, mulierum.

Cicer. Atti. Nonnulli amici Appii ridicule interpretantur, qui me idcirco putãt bene audire velle, vt ille male audiat.

Idem

Idem in Oratore. Non quo libenter male audiam, sed quia ego causam non libenter relinquo, nimium patiens, & lentus existimor.

Ibidem. Cum Quintus Opimius consularis, qui adolescentulus male audisset, festiuo homini Egilio, qui uideretur mollior, nec esset, dixisset. Quid tu Egilia mea quando ad me venis cum tua colu & lana? non pol, inquit, audeo, nam me ad famosas uetuit mater accedere.

Idem in Verrem. Quæ Romę magna est infamia, pretio accepto edixeras, ea sola te ne gratis in prouincia male audires, ex edicto Siciliensi sustulisse video.

Idem de Finibus. Esse hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire à parentibus.

BELLE HABERES, BENE MVLTI, BONA PARS, *Bono esse*, *Multo mane*, *Bene mane*.

OBSERVARE: Latini omnes debent, & qui latinitatis studio usi sunt, uel minima quæq; eorum, quæ Cicero, & eruditissimi illi Ciceronis æquales in operibus suis scripta reliquerunt, qualia sunt Belle habere, bene multi, bona pars, bono esse, multo mane, bene mane.

Cic. pro L. Mur. Posthumus obuiam cum bene magna caterua sua venit.

Idem de Oratore. Habetis sermonem bene longum.

Idem Attico. A Curione mihi literæ bene longæ.

Cassius Ciceroni. Classis bene magna.

Asinius Pollio Ciceroni. Habet inermes bene multos.

Dolobella Cic. Terentia minus belle habuit, sed certum scio iam conualuisse eam.

Cice. de Orat. Aiebat bonam partem sermonis in hunc diem esse dilatam.

Ouidius in Fastis. Pars bona montis erat.

Cic. Atti. Ad eum septimo Idus literas dedi bene mane.

Eidem: Binas quidem tuas Beneuenti accepi, quarum alteras Fesulanus multo mane mihi dedit.

Hircius in com. Bene magna comparata manu prouinciam vestram recepit.

Ibidem: Bene magna multitudo.

Ibidem: Bene magnum tempus consumpserunt.

Ibidem: Bene multis vulneribus affecti.
Ibidem; Nostri ex humili conualle bene longe sunt digressi.

BON'I CONSVLE.

BONI consule, modus loquendi ueterum illorum, id significat quod bonũ iudica. Perfecti.n.illi latinitatis principes iudicare, consulere dicebant; vt si dicas: Rogo boni consulas, id sit, quod rogo bonũ iudices. Ouidi de ponto.
Vt tamen hoc ita sit, munus tua grande uoluntas.
Ad me peruenit, consuluitq; boni. Ibidem.
Quæ quanquam amisisse pudet, quia parua uidentur.
Tu tamen hæc quæso consule missa boni.

CAPVT.

INFICIARI nemo etiam mediocri ingenio audeat, esse modum quendam loquendi, qui linguam Latinam à Barbara distinguat. Nam verba, ac uocabula quid per se, & sigillatim significent, in numeri Grammatici copiose disseruere. Sed quis ijs coniunctis, composita oratione, vsitato more loquendi, modus in veteribus, ac perfectis autoribus obtinuerit, nemo hactenus (quod sciam) plane considerauit.
Caput.n.illud est, caput cœnæ, caput & origo, caput malorũ, caput factionis & capiti tuo, quod genus execrationis est, & huiusmodi boni autores per translationem, mira cum iucunditate suis scriptis interseruerunt.
Plaut. In Penulo. Capiti vestro istud quidem.
Verg. Capiti cane talia demens Dardanio, rebusq; tuis
Idem. Di capiti ipsius generiq; reseruent.
Cælius Ciceroni. Te ad nouum Calendarum Iunij, Subrostrarij (quod illorum capiti sit) dissiparant periisse.
Plaut. in Mercatore. Ad capita rerum peruenias.
Idē ĩ Asina, Ego caput huic here argēto fui hodie reperiũdo.
Cic. M. Mar. Caput illud est si ista uita tibi commodum esse uideatur.
Idem Seruio Sulp. Caput illud est: ut Lysonem recipias in necessitudinem tuam.
Idem Attico. Caput illud est, quod scis.
Eidem; Quarum literarum erat caput, Aquiliam nouercam non esse laturum.
Eidem, Quod caput est ipsum non noui.

Idem de Diuina. Sed quod caput est, cur isto modo iam oracula Delphis non eduntur.
In Philip. secunda: Caput autem literarum, sibi cum illa Mima, post hac nihil futurum.
Idem Bruto; Caput autẽ est hoc, quod te diligentissime percidere, & meminisse velim.
Idẽ in Officiis. Caput aũt est in omni procuratione negotii & muneris publici, ut auaritię pellatur ẽt minima suspitio.
Idẽ in Verr. Et qđ caput est rei frumẽtariæ cãpus Leõtinus.
Idem in tuscula. Negauit se iure illo nigro, quod cæne caput erat delectatum.
Cicero pro Tito Annio Milone, Quid qđ caput audaciæ est?
Idem, quas senatui gratias agit post reditum suum, cum præclarum caput recitaretur.
T. L. ab urbe cond. Cum caput rerum omnium in omni hostium equitatu Masinissam fuisse sciret.

Capite aperto, Capite obuoluto.

T. Liuius de bello Punico, Capite aperto est ductus.
Ibidem. Obuolutum caput est.
Idem ab urbe con. Caput obuoluto, infelici arbori recte suspendito.

CVM.

QVIS erit, qui legens, quas infra scripsi autoritates de clausula Cum, quemadmodum præcellentis ingenii Vates illa usi fuerint, quãdo tẽpus significare uoluerũt, nõ supra modũ oblectet, mihiq; arrideat, qui eas primus (ut opinor) notaui, & undiq; decerptas, quasi in aceruum cõgessi.
Plau. in Truculẽto, Iam biennium est, cũ mecũ esse ille cępit.
Ibidem. Illi quidem haud diu est, cum dentes exciderunt.
Idem in Persa, Nondum sex menses Megaribus huc est cum commigrauit.
Idem in Mostel. Quia septem mẽses sunt, cum in hasce ædes pedem nemo intro detulit.
Idem in Menechmis, Plus triginta annis natus sum, cum ego interea loci, nonnunquam quicquam facinus feci peius, neq; scelestius.
Idem in Bacchidibus, Iam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit.

Terē. in Heautō. Si vnquam nullum fuit tempus mater, cum ego uoluptati tibi fuerim.
Idem in Adel: Videre videor iam illum diem, cum hinc egēs pro fugiet aliquò militatum.
Idem in Ecyra. Hunc videre semper optaui diem, cum ex te esset aliquis, qui te appellaret patrem.
Cic. pro L. Murena. Qui locus est iudices? quod tempus? quæ dies? quæ nox? cum ego non ex istorum insidiis, ac mucronibus, non solum meo, sed multo etiam magis diuino con silio eripiar, atq; euolem?
Idem Cassio. M. Fabium, quod mihi amicum tua cōmēdatione das: nullum in eo facio quæstum. Multi enim anni sunt, cum ille in ære meo est, & à me diligitur.
Idē de Ora. Iā anni prope quadringenti sunt, cum hoc proba (tur.
Idem Attico. Vtinam illum diem uideam, cū tibi gratias agā; quod me viuere coegisti. (gemes.
Eidem: Eandem uirtutem istam, ueniet tempus, cum grauiter
Idem pro Tito Annio Milone, erit illud profecto tempus, & illucesset aliquando ille dies, cum tu salutaribus (ut spero) rebus tuis, sed fortasse motu aliquo cōmunium temporū, qui quam crebro accidat, experti debemus scire, & amicissimi beniuolentiam, amicitiam, & grauissimi hominis fidem & unius post homines natos fortissimi uiri magnitudinem animi desideres.
Idem Atti. Triginta dies erant ipsi, cum dabam has literas.
Idem Cæsari. Aliquot enim sunt anni, cum uos duos elegi, quos præcipue colerem.
Idem Attico, Vtinam eum diem videam, cum ista oratio ita libere uagetur, ut etiam in Sicce domum introeat.
Idem pro eodem. Dies nondum decem intercesserant, cum il le alter filius infans necatur.
Ibidem vnus & alter dies intercesserat, cum res parum certa videbatur.
Ibidē. Anni sunt octo, cum iste in ista meditatione versatur.
Idem in Philip. x. annus est, cum omnes scelerati me unum petunt.
Idem Attico, Sed tu omnia consilia differebas in id tempus cum sciremus, quæ Brundusij acta essent.

Eidem, Ipse discrutior uenisse tempus, cum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere possim.

Eidem, Bienni um iam preterijt, cum ille Callipides assiduo cursu cubitum nullum processit.

Idem in Verrem. Vna nox intercesserat, cum iste Dorotheũ. sic diligebat, ut diceres omnia inter eos esse communia.

Idem de Oratore, Vix annus intercesserat abhoc sermone co hortationis meæ, cum iste accusauit. C. Norbanum.

Idem de officijs. Nondum centum & decem anni sunt, cum de pecuniis repetundis, à Lucio Pisone lata lex est.

Idem de diuinatione. Quoniam multi anni sunt, cum bella à proprætoribus, & proconsulibus administrantur.

Vergilius in Georgicis.

Scilicet & tempus veniet, cum finibus illis.
Agricola incautus terram molitus aratro.
Exesa inueniet scabra rubigine pila.
Idẽ, En erit vnquã. Ille dies mihi, cum liceat tua dicere facta.
Idẽ. Nec longum in medio tp̃s, cũ clamor ad aures Peruenit.
Idem; Turno tempus erit, magno cum optauerit emptum.
Intactum Pallanta.
Idem; Tertia iam Lunæ se cornua lumine complent.
Cum vitam in Syluis inter deserta ferarum.
Lustra domosq; traho.
Idem; Septima post Troiæ excidium iam vertitur æstas;
Cum freta, cum terras omnes, tot inhospita saxa,
Idem; Syderaq; emensæ ferimur.
Vix hæc ædiderat, cum effusis humoribus atra.
Tempestas sine flue fuerit.

Ouidius de fastis.

Iam tria lustra puer furto conceptus agebat.
Cum mater nato est obuia facta suo.

Tit. Liu. ab vrb. cond. Per multi iam anni erant, cum nulla certamina fuerunt.

Idem de bel. Pu. Dies haud multi intercesserant, cum legati uenerunt.

Idem ab vrbe cond. Tricentesimus sexagesimus quintus annus vrbis Quirites agitur, cum non vniuersa Hetruria uobis bello parem.

CONTVRBARE.

CONTVRBAVIT me(fateor)cum intelligere satis non dum possem,quid uerbū Conturbo penitiore significato sibi uellet,cum euolutis tandem diuersorum autorum scriptis,id mihi uisus sum percepisse. Est.n.conturbare id ferè, quod decoquere, quod ut aliis post iudicandum melius relinquam,loca ipsa,ex quibus collegi,subiiciam.

Cic.ad Atticum,Illi dij sunt irati huiusmodi Græco, qui conturbare quidem putat sibi licere,quod equitibus Romanis.

Idem Q.Cic.Fratri.Misi ad Cęsarem eodem illo exemplo literas,locum autem illius de sua egestate ne sis aspernatus. Ad quem ego rescripsi, nihil esse, quòd post hac artis nostræ fiducia conturbaret, lusiq; in eo genere, & familiariter,& cum dignitate.

Idem Pro G. Planco.Nam quid ais Cassi,non plus me Planco debere,quam bonis omnibus, quod iis æque mea salus chara fuerit;ego me debere bonis omnibus fateor, sed etiā ij quibus ego debeo boni uiri, & ciues, Comitiis ędilitiis aliquid se meo nomine debere Planco dicebant. Verū fac me multis debere,& in iis Planco,Vtrum igitur me conturbare oportet?an cæteris cum cuiusq; dies uenerit,hoc nomen debitoris quo vrgetur nunc competitor dissoluere: quanquam dissimilis est pecuniæ debitio, & gratiæ. Nam qui pecuniam dissoluit,statim non habet id quod reddidit. Qui autem debet,æs retinet alienum. Gratiam autem, & qui refert habet,& qui habet in eo ipso quod habet,refert.

Vulp.de Institoria actione:lege. Quicunq; Idem Labeo ait: Si quis pistor, seruū suū solitus fuerit in certū locū mittere ad panē uendēdū,deinde pecunia accepta præsenti, ut p dies singulos ei panes prestaret,conturbauerit,dubitari nō oportet, quin si promisit ei dari summas, teneri debeat.

Alphenus de in rem uerso;lege,Quidā seruus. Boues vēdiderat,alios redemerat,nūmos uēditori nō soluerat,postea cōturbauerat,qui boues vendiderat; nūmos à domino petebat actione de peculio,aut quod in rē domini uersum esset.

CONSCENDERE.

CONSCENDERE proprie nauigātiū est: quod ab vsu prope cōmuni recessit. Ita.n.tritum erat, ut quandoque

abſolute à perfectiſsimis illis autoribus diceretur.

Cicero Attico; Idibus Martijs Pompeium à Brunduſio conſcendiſſe.

Cæſar in commen. Erat completis littoribus contentio, qui potiſsimum ex magno numero conſcenderent.

Ibidem; Tandem idoneam tempeſtatem nactus, milites, equiteſq; conſcendere naues iubet.

Idem de bello ciui. Non minori animo, ac fiducia, quam ante dimicauerant, naues conſcendunt.

Ibidem. Nominatim euocati, atq; obſcecrati, naues cōſcēdūt.

Ibidem: Aequo ut animo mancipia, atq; impedimenta in Italia relinquerent, ipſi expediti, naues conſcenderent.

Verg. Bis denis Phrygium conſcendi nauibus æquor.

CORRVMPERE.

CORRVMPERE uulgata ſignificatione, id eſt certe, quod; inquinare, contaminare, uitiare. Conſiderantibus autem, & diuerſa bonorum autorum loca rimantibus, interior quidam ſenſus occurrit, quo meo iudicio id ſignificet, quod deſtruo, rumpo, rodo, perdo.

Plautus in Amphit. Tace, ne corrumpere oculos.

Idē in Mercatore; Nimiū ſtulte facis, oculos corrumpis tales

Varro de re ruſt. Neque rubigo frumenta, atque arbores corrumpit.

Idem; Capræ omnia nouella ſata carpendo corrumpunt.

Cicero. pro Atti. Lici. Tabulas, quas idem dicis ſolere corrumpi, deſiderare.

Idem in Verrem: Vt tabulas publicas corrumpere auderes.

Cæſar in com. Vt æquo animo ipſi ſua frumenta corrūperēt.

Salluſtius in Catillina, Dubitando & dies prolatando: magnas oportunitates corrumpere.

Idem in Iugurtino: Præda omnis à profugis corrupta,

Ibidem: illaq; & domum, & ſemet igni corrumpunt.

Ibidem; Nam cum fontis uenæ, paulo proceſſerant, igni, aut lapidibus corrumpebantur.

Propertius; Et ſepe immeritos corrumpas dentibus ungues.

Idem, illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos.

Idem. Corrumpit dura catena manus.

Ouidius

,Ouidius de arte amandi.

Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?

Idem de Ponto. His ego demens ausum corrūpere **nomen.**

Idem de amoribus

Quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?

Vlpia. locati, & conducti, lege, Sed addes, Sed prælum, & trapetum uitiatum dominum reficere debere, quod si culpa coloni quid eorum corruptum sit, ex locato eum teneri.

Idem eo. ti. l. ex conducto, Sed & si Vredo fructum oliuæ corruperit, aut solis feruore non assueto ad accederit, dannum domini futurum.

Idem ad. l. Aquiliā. l. si seruus. Si quis alteri damnum fecerit quid usserit, fregerit, ruperit iniuria, quanti ea res erit in diebus xxx. proximis, tantum ex damno dare damnatus esto, & subdit;

Celsus ait; Lex ruperit, rupisse uerbum fere omnes ueteres sic intellexerunt, corruperit, & subdit, Celsus non neget fractum, & ustum contineri corrupti appellatione.

Labeo eo. tit. Si riuum, quem faciendum conduxeras, & feceras, antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse Paulus respondit.

Paulus de usufructu. l. titius, Meuius uillam uetustate corruptā, necessariā cogēdis, & cōseruandis fructibus edificauit.

Idem de liberali causa lege; Liberalis; Fieri enim potest, ut fidúcia libertatis, & surripere quædam, & corrumpere, atque consumere ex bonis eorum, quibus seruiebat, ausus sit.

Cæsar in cōmen. Corruptis equis macie, conādum sibi aliqd Pompeius de eruptione existimauit.

Ibidem; itaq; quodcunq; addebatur, subsidio id corruptum timore fugientium terrores, & periculum augebat.

Hircius in cómment. Frumento incenso, uino, oleo, ceterisq; rebus, quæ ad uictum parari solent corruptis.

Ibidem, Rebus ad uictum pertinentibus corruptis.

T. Li. aburb. con. Causando corrumpi equos in insula inclusos

Ibidē, Caue ne tot meritorū gratiam, maiore culpa corrūpas.

Ibidem, Alia disiecerunt, alia igni corruperunt.

Ibidem, Ad frumenta, quæ iam in horreis erant corrumpenda

Idem de bello Punico. Captum oppidum cum ingenti præda

Quanquam

Quanquam pleraq; à dominis de industria corrupta erant.
Ibidem; Tectis primis incensis, ac frugibus corruptis.

CONSEQVOR, ET ASSEQVAR

CONSEQVOR, & assequor uno propemodum, eodemque modo dicendi;censeri possunt,ut si dicamus;Non me es assecutus, uel consecutus, idem significet, quod non potuisti ad me peruenire.
Teren.in Heautont. Hæc ubi aperuit hostium, continuo huc se coniecit intrò,ego consequor.
Cic. At.Quamobrē te oro des operā,ut me statim cōsequare
Eidem, Si.n.es Romę,iam me assequi nō potes,sin es in via cum eris me assecutus, coràm agemus,quæ erunt agenda.
Eidem, Cum præsertim non dubitaremus,qnin si etiam tutū iter nobis fuisset, te tamen iam consequi non possemus.
Idem in Catilinam, Aurelia uia profectus est, si accelerare volent, ad vesperum consequentur.
Cæsar in com. Hoc prælio facto, reliquas copias Eluetiorū, vt consequi posset, Pontem in arare faciendum curauit.
T.L.de bello Pu. Peditū agmen, quia assequi terra non potui.
Ibidē.in Brutios raptim ne Gracchus assequeretur concesſit.
Idem de bello Macedo. Paucos moratus dies, dum se copiæ assequerentur.
Idem ab ur. con. Nocte prægressum cum assequitur locis planis, ac patentibus.

CAVEOR, ET GEMOR

CAVEOR, & gemor sæpenumero scriptum reperi(ut opinor)à paucis obseruatum.
Cicero Seruio Sulpitio; Quę esset tua in hoc pestifero bello cauendo, & prædicendo sententia.
Idem Attico;Atq;hic status,qui una uoce omnium gemitur.
Eidem;Cætera quæ quidem prouideri poterunt,cauebuntur.
Eidem,O hominem cauendum mihi.
Eidem,Fidem vobis habendam non esse,me uero cauendum.

COMMODVM.

COMMODVM. discesseram cum venisti,i.oportune,in tēpore, aliquando vix tantum. Modus hic loquendi elegātreque nti in vsu est apud bonos autores.
Plau. in Mercat. Si istac ibis commodū ob viam venies patri.
Idem

Idem in Trinummo. Namq; hoc commodum orditur loqui.
Idem in Milite: Hem te ipsum quæro cōmodū uir lepidissime
Teren. in Eunucho, Commodum huc aduenerat.
Cicero Attico. Commodum discesserat Hilarius librarius.
Eidē, Cōmodū ad te miserā Demeam, cū heros ad me uenit.
Eidem, Commodum ad te dederā litteras de pluribus rebus, cum ad me bene mane Dionysius fuit.
Eidem, Commodum discesseras heri, cum Trebatius uenit.

AMAT, VT CVM MAXIME.

AMAT ut cum maxime, modus est loquendi Romano candore perfusus, Id enim significat, quod illiterati dicunt. Amat, sicutunquam, uel nunquam magis.
Cice. Q. Fratri: Domus celebratur ita ut cum maxime.
Terent. in Ecyra. Amabat ut cum maxime tum Pamphilus.

CEDO.

CEDO aduerbium quandoq; ab ueteribus, etiam ad plures referebatur.
Cic. de sene. Cedo qui uestram rēp. tantā amisistis, & tā cito?

CONSENTIRE.

CONSENTIRE, intimo modo loquendi est, quod conuenire, concordare.
Cic. in Academicis quæstio, Sed mihi neutiquam cor consentit. & subdit, Apparet. n. iam cor cum oculis consentire.
Idem At. Quoniam cum consiliis tuis, mea & facta, & consilia consentiunt.
Idem de diu. Animorum consentientium multitudine complectum esse mundum.
Idem de reditu suo, Tanta consensione Italiæ.
Idem de natura deorum. Itaq; illa mihi placebat oratio de cōuenientia, consensuq; naturæ.
Ibidem: ita feruntur, moderanturq; cursus, ut ad omnia conseruanda, & tuenda consensisse uideantur.
Idem Planco: Quæ autem recitatæ sunt literæ in senatu, nequaquam consentire cum oratione Furnii uisæ sunt.

CONDICERE.

CONDICERE, penitiore significato erat, Denūciare, cōstituere, decernerē, & ī cœnis eo uerbo præferri ueteres utebātur.
Pla. ī Sti. Hoies seruulos potare, amare, atq; ad cœnā cōdicere

Cic.Lentulo: Nam cum mihi condixisset, cœnauit apud me in mei generi Crassipedis hortis.

T.Lab ur. con. Rex his ferme uerbis patres consulebat. Quarum rerum, litium, causarum, condixit pater patratus populi.Ro. Quiritium, patripatrato priscorum Latinorum, hominibusq; priscis Latinis.

LOCI, ET CAELI GRAVITAS.

LOci,& cæli grauitatem dicebant antiqui,eo modo dicendi, quo multi peruerse, ut cætera, malum aerem dicunt.

Cic.At. Et cũ reliq. ẽr loci grauitas hic miserrimè pferẽda ẽ.

Eidem: Iam enim corpore uix sustineo grauitatẽ cæli huius.

Varro de re rustica,In Apulia loca calidiora & grauiora.

Ibi.in regionibus quæ grauitate cæli,soliq; sterilitate uastantur.

CERTVS.

VEteres uerbũ hoc Certus,sermoni latino occultiore & uario significato quãdoq; ĩterserebant.Quod nõ ab re sit obseruasse. Proderit enim non parum studiosis, si sedulò hos flosculos attenderint. Qui uero affirmant in plurali certos dici,non certum,errasse facile deprehenduntur.

Cicero in Verrem:Confirmat se homines certos eius rei causa in Siciliam,& terra,& mari missurum.

Ibidem. Tum iste continuo mittit homines certos Melitam.

Ibidem: Certos homines in Quinqueremi misisse.

Idẽ.in Catilinã:Certos hoĩes delectos,ac descriptos habebat

Cicero Attico:Hominem certum misi de comitibus meis.

Eidem: Certos homines ad mulieres miseram,

Eidem: Sta.dedi literas, ut ex Cypro equites ante certam diem decederent.

Idem Cassio; Qui cum essent. missi, ut Antonio ex senatus sententia certas res nunciarent, cum ille earum rerum nulli paruisset,ultro ab illo ad uos intolerabilia retulerunt.

Cic.ad Pon.Hãc iucundissimã uitæ,atq; officiorum oĩum societatẽ certi hoĩes fictis sermonibus, & falsis criminibus diremerunt. (ratus.

Ibid.Neq; ille tot suspitioni.certorũ hoĩnũ,& scelere exulce-

Idem pro Sex.Roscio Amerino, Si tibi fortuna non dedit, ut patre certo nascerere.

Vergi.Equidem per littora certos Dimittam.

Horatius

Horatius, Nam si natura iuberet.

A certis annis æuum remeare peractum.

T. Liuius ab vrbe cond. Cum in diem certam, vt ad lucum Ferentinæ conueniant edicit.

CEDERE VITA, CEDERE PATRIA.

VERBVM Cedo vulgare prope est, & per ora etiã vulgarium in horas singulas uenit. Vnũ tamen eius verbi modũ quò veteres illius diuini seculi vtebantur, non ab re collegisse sit, a paucis (vt arbitror) hactenus recte obseruatum. Nã cedere uita, cedere patria, cedere foro, rarissime reperit. Addita vero præpositione frequentius, utrunq; dicẽdi genus, quod pene iam ab vsu recessit, elegantiæ plenum est.

Cice. Attico, Salue, inquit Arrius, hoc est Roma decedere?

Idem Bruto, Vos fortasse sapientius excessistis vrbe ea, quàm liberaueratis.

Idem in secunda Philippica, Qui cum multa vix excedens prouidit, tum quod te consulem non vidit.

Asinius Pollio Cic. Finibus meæ prouinciæ nusquã excessi.

Vergilius.

Inuitus Regina tuo de littore cessi.

Idem, possimq; solo decedere nostro.

Idem, Taciturq; mea decedere terra.

Cic. ad Octauium, Cedam tibi in præsentia foro, curia, & sanctissimis deorum immortaliũ templis, in quib. reuiuiscẽte iã libertate, deinde rursus oppressa, senatus nihil consolit, timet multa, assentitur omnia. Cedam urbe, quam per me conseruatam vt esset libera, in seruitute uidere nõ poterò. Cædam vita, quæ quanquam sollicita est, tamen si profutura est reip. bona spe posteritatis me consolatur, qua sublata non dubitanter occidam, atq; ita cedam, ut fortuna iudicio meo, non animus mihi defuisse uideatur.

T. Liui. de bello Punico: Cedere possessionẽ magnæ fortunæ.

CADERE CAVSA.

CADERE causa, hoc est, quod vulgo dicunt, perdere; aut succumbere.

Cicero de Ora. Vt ei quẽ defendebat cã cadere liceret.

Idem pro Lucio Murena, Et si turpe existimas, te aduocato, illum ipsum, quem contraueneris causa cadere.

Pau.

Pau. de iure fisci.lege in fraudem; Vt si vsus is contra interdi ctum fuerit, causa cadat.

COHORS.

NON est cohors solum militum, quod penè vulgare est: sed est etiam familia primarii viri. Quod vt inter omnes constet, loca quamplurima his subieci.
Ci.in Verē; Quæ cohors, & qui comitatus fuerit meministis.
Ibidem. Cohortem autem Metelli quam vocat, quid erat quod corrumperet.
Ibidem, Recuperatores dicit se de cohorte sua daturum.
Ibidem. Negas de conuentu Recuperatores daturum, cohor tem tuam proponis.
Ibidem; A pronio permittis, vt quos velit, de cohorte sua sumat Recuperatores.
Horatius; Laudat Brutum, laudatq; cohortem.
Idem; Vt iuueni placeat, percontare, vtq; cohorti.
Catullus; Pisonis comites cohors inanis.

CONFIRMARE.

CONFIRMARE cum de ualetudine loquimur, significat melius habere, & uires recuperare.
C. Titoni; Statis enim te mature videro, cum plane confirma tum uidero.
Eidem. Aduc dum mihi nullo loco deesse uis, nunquam te confirmare potuisti.
Eidem; Cum te bene confirmaris ad nos venias,

CREPARE CVM ACCVSATIVO.

CREPARE cum accusatiuum habet, id significat, quod loquitur, prædicat.

Horatius.

Sulcos, & vineta crepat mera, præparat ulmos.
Idem; Si quid Stertinius ueri crepat.

DE, ET EX

PARTICVLA, siue prępositio De, quantam venustatē, gratiam atq; elegantiam obtineat, quamùe crebro operi intermixta reperiatur, tametsi aliqui obseruauerunt; quo tamen bonarum literarum studiosi hoc, & alia eiusmodi imitari facilius possint quasi in albo prætoris, huic folio ob oculos subscripsi.

Plautus in Capti. Emit hos de prẹda ambos de Quæstoribus.
Idem in Rudente. Nā de nocte multa, impingerq́; surrexi.
In Mostellaria. Non bonū est somnos homini de prandio.
In Curculione. De illo emi Virginem.
In Trucul. Non mihi de vento misere condoluit caput.
Teren. in Andria; Clamat de uia,
Idem in Adel. Imo de nocte censeo hodie.
Idem in Phor. Vbi agrū de nostro patre colendū habebat.
Ca. de re rust. De domino colono bonoq́; ædificatore melius emetur.
Varro de re rustica, De asinis quenq; amplissimum & formosissimum quem possunt eligunt.
Ibidem. Quas mihi apposuisti in villa Rheatina ad lacum ve lini eunti, de controuersijs.
Cice. Lentulo. Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pridem scripseras velle te bene euenire, quod de crasso domum emissem.
Idē de Ora. Equidē sæpe hoc audiui de patre, & socero meo.
Idem Attico, Postea Messala de Pompeio quæsiuit.
Eidem, de Antiocho scire poteris.
Eidem, Neq; facturus quicquam nisi de meo consilio.
Idem de Diui. Et eum admiratum quæsisse de Deo, quod iā illud esset tale monstrum? & deum respondisse, Vastitatem esse Italiæ.
Idem in Academicis quæstionibus, Nisi de uia fessus esset:
Idem de Diui. Et redemptor, qui columnam illam de Cotta, & de Torquato conduxerat faciendam, non inertia, aut inopia tardior fuit.
Idem in Verr. Cum consilio causam Mamertinorum cognoscit; & de consilij, sententia Mamertinis se frumentū non imperare pronunciat.
Ibidem. At de consilij sententia præclarum recitari consilium iudices audistis.
Idem pro Sex. Roscio Ame. in dominos quæri de seruis iniquum est.
Idem pro L. Flacco. Fundum Cirneum Romæ mercatus est de Pupillo Metulonio.
Idē in Bru. Tū ego audiui eqdē ista, inquā, de maiorib' natu.

In

In partitionibus Oratoriis, Qui cum in dominos de seruis quæri noluissent, tamen de incestu, & coniuratione, quæ facta me consule est, quærendum putauerunt.
Cic. pro L. Cor. Balbo, Audiui hoc de parente meo.
Idem Fabio Gallo. Quæsiui de mea Tullia quid egisset.
Idem. Q. fratri, Efficiam, quod sæpe uiatoribus, cum properant, euenit, vt si serius, quam uoluerint forte surrexerint properando etiam citius, quam si de nocte vigilassent, perueniant quo velint.
Cæsar in com. Cum de tertia vigilia Petreius & Affranius castra mouissent.
Idē Oppio, ac Cor. Balbo, Misit ad me Gn. Magium de pace.
Idem in com. De tertia uigilia cum legionibus tribus è castris profectus, ad eam partem peruenit.
Ibidem, Ad cæsarem de pace miserunt.
Ibidem, De media nocte missus equitatus.
Hora. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones.
Ouid. de pont. Terraq; de fructu quam sit amara docet.
Ibidem, Quæ proprium mixto de sale pondus habet.
Ibidē ad Corinnā, Hei mihi de monitis torqueor ipse meis.
T. L. ab vrb. cond. Quæro de te, arbitreris ne.
Papinia. ad. S. C. Treb. l. Heredes, Peto de te vxor charissima.
Cic. Atti. Quæsiuit ex eo, placeret ne iudices à pretore legi?
Ibidem, Cum autem ex eo quæreret quid videret.
Idem de Diuina. C. Marium cum fascibus laureatis ex te quærere, quid tristis esses?

DICERE TESTIMONIVM, ET TESTIMONIA.

QVAM pulchrum est bone deus hoc quoq; dicendi genus, quod ex vno, eodemq; thesauro bonorum autorum nuper erui, à paucis (vt arbitror) consideratum, cū optima quæq; sine, attentione prætereuntur. Dicere. n. testimoniū uiri illi clarissimi proferre solebant eo modo loquēdi, quo aut testificari, aut probare etiam dici cœptum est.
Cic. de Oratore. Num igitur placet cum de eloquentia præcipias aliquid etiam de testimonijs dicendi, quasi in arte tradere?
Idem ad Quintum fratrem: Cum testimonium secundum fidem, & religionem grauissime dixissem.

Idem pro Sylla. Cur dixisti testimonium in alios?
Idem: Qui in illum testimonia grauia dixerunt.
In eadem oratione. Qui testimonium de coniuratione dixi.
In Verrem. Qui priore actione ita testimonia grauiter uehementerq; dixerunt, vt Artemonē Centurupinum legatū, & puplice testē, Quintus Hortensius accusatorem, non testem esse dixerit.
In eundem; Nunquam post populi Romani nomen ab Siculis auditum & cognitum Agyrimenses contra quenquam infimum ciuem Romanum dixisse, aut fecisse quippiā, qui nunc contra prætorem. P. R. magnis iniuriis, & magno dolore puplice testimonium dicere cogerentur.
In eundē, Num expectatis dum Lucius Metellus, is qui multos in istū testes imperio, & potestate decernit, idē absens, & de istius scelere, improbitate, audacia restimoniū dicet?
In eundem: Sed ornatiores tuo iudicio, ad testimonia dicenda uenerunt.
Idem pro Cluentio. Non recito testimonia hominum honestissimorum, quæ in Stalenum sunt dicta.
Ibidem, Falsumue testimonium dixerit.
Idem pro Clu. Neq; cognitū commemoraui, neq; testimonium dixi.
Idem pro Planco. Multi etiam cōmunes inimici rerum omnium qui ita semper testimonium de ambitu dicunt.
Idem pro L. Flac. Mortuus est aculeo iam dimisso, ac dicto testimonio.
Ibidem. qui autem dicit testimonium ex nostris hominibus vt se ipse sustentat?
Ibidem; Vt qui ante dictum testimonium sibi temperarit.
In eundem. Pueri autem Sisenne credo, qui audiuissent, quæ in istum testimonia essent dicta, oculos de isto unquā eijcere, neq; ab argento digitum discedere.
In eudem. Melitensis Diodorus est, qui apud uos antea testimonium dixit.
In eundē. Tamen quoniā hæc à maioribus constituta accepissent, testimonium ne quod dicerent.
Idem de natura deorum. Diogenes quidem Cynicus dicere solebat, Harpalum, qui tēporibus illis Prædo felix habebatur

tur, contra deos testimonium dicere, quod in illa fortuna tandiu viueret.

Scæuola de testib. Inuiti testimonium dicere non coguntur.

Vlpia. de testamentis, lege. Quod testamento, Mulier testimonium dicere in testamento non poterit.

Gaius de testamentis: lege, Cum lege, Et eo amplius vt putant quidam, neue ipsi dicatur testimonium.

Archadius de testibus. l. Testimonium. Ex his quibus non interdicitur testimoniũ, nec vlla lege à dicendo testimonio escusantur.

Calistratus eo. tit. l. Testium. l. Iulia de ui cauetur, ne hac. l. in rerũ testimoniũ dicere ei liceret, & subdit. Qui ob testimoniũ dicendũ, uel non dicendũ pecuniã accepisse iudicatur.

Cice. in Vatinium testem. Cum ante Lelius Nutricula seditiorum omnium testimonium diceret.

Idem pro M. Cœlio, An grauis sapiens: moderatusq; uir religiose testimonium dixisse videtur.

Idem pro Sext. Roscio Amerino: Testimonium etiam in Sexto Roscio dicturus est.

Ibidem. Vt in minimis rebus amplissimi homines testimoniũ de sua re non dicerent.

Ibidem; Testimonium non diceret.

Asconius Pedianus. Vltimæ testimonium dixerunt.

Idem, Dixerunt in eũ infesti testimonia principes ciuitatis.

Idem, Quod siculi, qui antea publice testimonium dixerant.

Idẽ, Apud antiquos & de auditione, & testimoniũ dicebatur.

Idem, Si testimonium aduersus eum diceret.

T. L. ab vrb. cõ. Quod falsũ aduersus se testimoniũ dixisset

Idem pro L. Cor. Balbo. Et testimoniũ dixisse publice.

DICERE CAVSAM.

DICERE causam, dicere diem, dicere ius, dicere sententiam, dicere legem, modi sunt dicendi diuersi, diuersa significantes. Est. n. dicere diem, certam diẽ reo, constituere, vt accusetur. Dicere causam est, cum reus accusationibus respondere cogitur. Dicere ius est: cum iudex iustitiã reddit vel ministrat. Dicere sententiam est, cum quis (vt inepte dicunt) uotum suum dat, vel opinionẽ suã dicit, Dicere legem est, quod, præfigere; præscribere quid opus sit facto.

Plaut.in Menechm. Apud ædiles præliis factis plurimis pessimisq; dixi causam.

Terren.in Adelphis. Aduersum ne illam causam dicerem cui venerim aduocatus?

Cic. pro Sext. Ro. Ame. Ea nos hoc tempore vtimur, qui causam dicimus.

Ibid. Causam dicitis, qui vnus relictus ex illorum nefaria cæde restat.

Idem in Verrem. Fuit nundinatio aliqua, & isti non noua ne causam diceret.

Ibidem, Quis non pertimescat causam dicere dominos.

Ibidem: Causa dicta, damnati sunt.

Cæsar in com. Orgentorigem ex vinculis causam dicere coegerunt;& subdit, Die constituta causæ dictionis.

T. Liu. ab urb. cond. Virgo Vestalis de incestu causam dixit.

Ibidem, Semel causam dixit.

Idem de bello Macedonico: Scipio iussus dicere causam orationem magnificam de rebus ab se gestis exorsus est.

Indicta causa.

Cic.in Verrem, Indicta causa in vincula coniecit seruos.

Dicere diem.

Plau. in Asi. Quem videam æque esse mœstum: ut quasi dies si dicta sit.

Idem in Captiuis, His diem dicam, irrogabo mulctam.

T. L. ab vrb. cond. Cesoni capitis diem dicit.

Ibidem. Accusatorem primum Virginium, & Appium reum deligunt, cum diem Appio Virginius dixisset. Appius stipatus patriciis iuuenibus in forum descendit.

Ibidem. Rei capitalis diem posthumio dixerunt.

Ibidem. Rei capitalis diem dicere.

Idem de bell. Macedo. P. Scipioni Africano duo. Q. Petilij diem dixerunt.

Cic. pro T. Annio Milone; Diem mihi credo dixerat, mulctã irrogare, actionem perduellionis intenderat.

Dicere ius.

Cic.in Ver. Audistis ob ius dicendum, Q. Varium dicere procuratores suos isti cẽtum, & triginta millia nũmũ dedisse?

Idem de prouinciis consularibus. Emisti grandi pecunia, vt

tibi

tibi de Pecuniis creditis dicere liceret ius in liberos populos,& subdit.Id emptum ita vendidisti,vt aut ius non dices,aut bonos ciues Romanos euerteres,& subdit.Perseuerauit ius publicano non dicere.
Ibidem,Non offendebantur homines in eo;neq; moleste ferebã abesse foro magistratum, non ius dici,nõ iudicia fieri.
Ibidem.Isti pecuniam ob ius dicendum dedisse.
Plau.in Menæch.Iuris vbi dicitur dies,simul patronis dicitur.
T.Liu.ab vrbe cond.Aut ius de pecunia credita diceret.
Idem pro Luc.Flacco,Qui anno ante Romæ ius dixerat.

Dicere sententiam.

Cic.in Verrem.Mos est Syracusis, vt si qua de re ad senatum referat,dicat sententiã qui velit, nominatĩ nemo rogatur.
Ibidem:vt quisq; ætate,& honore antecedebat, ita sentẽtiam dixit ex ordine,& subdit;Cum surgeret nemo,neque sententiam diceret.
Idem ad Atti.Nocet interdum reipub. Cato, dixit.n. tanquã in Platonis repub. Non tanquã in Romuli fece sententiã.
Idẽ in Philip.4.Vt sentẽtiæ de sũma reip. libere dici posſint.
Ibidem.Me consule sententiæ salutares dictæ sunt,quibus ad hanc diem viximus.
Idem in Philip.xiiij.Qui hoc loco sententias dicimus.
Cælius Cic.Consulem designatũ primũ sententiã dicentem.

Dicere legem.

Horatius.Prudens emisti uitiosum,dicta tibi est lex.

Ducere sortem, uitam, spiritum.

Cic.in Verr.Sors ducitur.Quamobrem? Nemo erat uoluntarius laudator præturæ tuæ.
Vergilius.Stat ductis sortibus vrna.
Ci.pro.l.Manilia:Cũ vestros portus,atq; eos portus, quibus vitã & spiritũ ducitis,in prædonũ fuisse potestatẽ sciatis.

DARE VITIO, CRIMINI, VERTERE VITIO.

DARE uitio,vertere uitio,dare crimini,idest, quod corruptisſime dicitur, inculpare.
Plautus in Epidi. quis erit, quid vertat vitio?
Idem in milite: Ne quis tibi hoc hodie vitio vertat.
Terent. in Andria. Nunc quam rem uitio dent, quæso animaduertite.

Cic.in Bruto. Quin etiã memini cum in accusatione sua. Q. Gallio crimini dedisset sibi eum venenum parauisse.

DARE PIGNORI.

DARE pignori, idem est, quod oppignorare. Sed hic etiã modus dicendi obseruandus est.

Plau.in Mostel. Heri.xl. & iam dedit hucusq; pignori.

DICET ALIQVIS, ROGET ALIQVIS.

DICET aliquis, Roget aliquis, modus est dicendi quo inepte dicunt, Forte aliquis mihi dicat, vel, Si quis me roget.

Cic.in Paradox.quid est igitur, quæret aliquis, bonũ?

DEIICERE OCVLOS.

DEIICERE oculos, celeritatem aliquando significat, aliquando præ pudore submittere.

Cic.in Ver.Si tãtulũ oculos deiecerimus, prę stò esse insidias.

DEPONENTIA PASSIVA.

NEC est prætermittendum, esse apud perfectos illos autores deponentia nonnulla quæ in participiis plerunque passiue ponantur, quorum uel pauca collegi de multis, vt palã sit nullam aliã esse Gramaticam, quã modum loquendi, quẽ aut obseruare, & imitari necesse sit eũ, qui Latinus dici cupit, aut si id neglexerit, in sua barbarie cõtabescere.

Cic.Attico, Sed ea omnia mihi sunt patienda.

Eidem.Te etiam atq; etiã oro, vt me totum tuendũ suscipias.

Idem pro M.Cælio Magnũ crimen, uel in legatis insidiandis, uel in seruis ad hospitem domi necandum solicitatis.

Idẽ pro Cornelio Balbo, Huius uirtus præsens experta, atq; perspecta obtrectatorum voce lædetur.

Ibidem, Quiddã de cõmuni conditione omnium nostrum deprecandæ maleuolentiæ causa, breuiter commemorandum videtur.

Ibidem, Veruntamen vigiliis nocturnis, & concione hominũ institutum illud conceptum, atq; meditatum est.

In Antoniũ, De laude silebo, quæ gratissima memoria omnium ciuiũ inclusa, nondum autoritate publica testata est.

Idem de senectute, Agro bene culto, nihil potest esse usu uberius, specie ornatius, ad quem fruendum non modo non retardat, verum etiam inuitat, atq; allectat senectus.

Idem

Idem in Paradoxis. An quisquam in potiundis uoluptatibus gloria se:& prædicatione effert?

Plaut in Bacchid. Consulendus mihi hic est.

Cic. Attico, Illud in est tamen cõmodi, quod, & mihi, & cæteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando testificata tua voluntas.

Horat. Oblitusq; meorum, obliuiscendus, & illis.

DVM PARTICVLA CVM *exspecto constructa.*

PARTICVLA dum, coniungitur ab perfectis illis autoribus cum verbo expecto, mira cum elegantia, & pari propemodum concordia, vt facile sit considerantibus iudicare, vnum illis, atq; eundem fuisse dicendi modum.

Plautus in Pseu. Ne expectetis dum redeam.

Idem in Casina, Ne expectetis, dum illi ad eos exeant.

Terentius in And. Eo, ne expectetis dum exeat huc.

Idem in Eunu. Concedam hinc intro, atque expectabo dum ueniat.

Cic. Lucio Luceio. Sed ad properationem meam quidem interest non te expectare, dum ad locum venias.

Idem Bruto, Quod scribis te in Italia moraturum, dum tibi literæ meæ ueniant, si per hostem licet.

Eidem, De sororis autẽ tuæ filiis non expectaui Brute dum scriberes.

Idem Cn. Pompeio, Non expectaui dum mihi à te literæ red derentur.

Idem Attico, Ego in arcana operior dum ista cognosco.

Ibidem, Expecta, amabo te, dum Atticum conueniam.

Ibid. De Aufidio, & Palicano nõ puto te expectare, dũ scribã.

Idem in Piso. An ego expectem dum de te quinq; & lxxx. tabellæ diripiantur.

Idem in Ver. Quid expectas, an dum ab inferis ille Malleolus exurgat.

In eundem, Nolite expectare dum omnes ob eam oratione mea ciuitates.

Idem in Philip. Num expectas dum te stimulis fodiam?

Verg. Quid moror, an mea Pygmalion dum mœnia frater destruat?

Vatinius Cice. Si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiatur.

Cælius eidē, Saltem dum quid de Hispaniis scitur, expecta.

Plancus eidem. Sciebam enim, & cautius erat consilium, expectare me ad Isaram, dum Brutus traijceret exercitum.

Brutus eidem. Ego tibi ut antea scripsi, dum mihi à te littera veniant in Italia morabor.

Idem eidem, Noli expectare, dum tibi gratias agam.

T.L. ab vrb.con. Expectare, dum Consul, aut dictator fiat.

Ibidem, Ne expectent, dum à Roma legati veniant.

Ibidem: Moratus, dum milites ad prædam discurrerent.

Ibidem, Moratus, dum imperatores consuleret.

Ibidem expectantes, dum ab hostibus clamor inciperet,

Idem de bello Puni. Paucos morati dies, dum socii venirent.

Idem ab vrb.con. Nolite expectare, dum fugiant.

Ibidem, Expectare, dum vobis obuie ueniant.

Idem de bel. Mac. Paucos moratus dies; dum se copiæ assequerentur.

DIMINVERE.

DIMINVERE caput, fores, postes, modo loquendi illorum veterum est frangere, qui modus memoriæ mandādus est ei, qui bonæ latinitatis caput diminuere non vult.

Plautus in Menæch. Illi homini diminuam caput.

Idem in Bacch. Nisi mauelis postes diminui securibus.

Capitis diminutio apud iurisconsultos.

Sed alia est capitis diminutio apud iurisconsultos. Est enim prioris status immutatio, ut testatur Caius eod. titul. l. prima. Antiqui tamen oratores de capite diminuere, & de capite demere dicebant.

Cicer. in Verrem; Vnum hoc aliud S.C. reprehensum, secretumq; est, vt quibus ille de capite dempsisset, ne pecunias in ærarium referrent.

Ibid. Hoc nomine vidistis tritici modios de capite esse dem- (ptos.

Ibidem, Demit de capite medimna. D C.

Ibidem, Coguntur Ascrioni id est, Pippæ dare tantum; quantum erat de capite demptum.

Idem in Topicis, Gentiles sunt, qui inter se eodem nomine sunt, non est satis, & subdit. Quorum maiorum nemo ser-

uitutem seruiuit. Abest etiam nunc qui capite non sunt diminui, hoc fortasse satis est.

Cæsar in Com. illud quod de ditione ducis, & capitis diminutione sublatum est.

T. Liu. de bello Punico. Sero nunc desiderati diminuti capite abalienati iure ciuium.

DEDVCERE.

DEDVCERE nota sint huius verbi varia significata quæ & à multis notata diligenter fuere, sed locus Ciceronis admonet, vt nos quoq; de eo aliquid dicamus, cum deducere inter cætera significet, sponsam, vel amicam domum perducere, & item significat de summa demere, uel detrahere, Cicero, qui facetiis scatebat, & dictis, cum mater M. Bruti Seruilia. Iuniam Tertiam filiam, eandemq; C. Cassij vxorem ad Cæsarem, qui mœchus caluus ob adulterium dicebatur, deduxisset, eadéq; Seruilia paulopost ab Cæsare pretiosum ære paruo fundum emisset, Cæsaris libidinem cauillatus circa verbum Deduco, dicto per acuto proscidit, Equidem, inquit, quo melius emptum sciatis, comparauit Seruilia hunc fundum, Tertia deducta.

Interdum deduco significat comitari, siue domum perducere.

Ter. And. Hic nunc non dubitat, quin se deducturum neges.

Ouid. de Ponto. At cum Tarpeias esses deductus in arces.

Horatius. Occurram in triuiis, deducam, nil sine magno,
Vita labores dedit mortalibus.

Tibul. Tempus erit cum me veneris præcepta ferentem,
Deducat iuuenum sedula turba senem.

T. L. de bel. Pu. Dictator se magistratu abdicauit, priuatusq; de rostris descendit, turbeque se immiscuit, ne deducendi sui causa populum de foro abduceret.

Ibidem. Tamen frequentes deduxerunt domum.

Quandoque id uerbum significat de ratione, uel summa aliquid demere (ut diximus) siue detrahere.

Cic. de offi. Hæc igitur talia rircunspiciéda sunt in omni officio, & cõsuetudo exercitatione capienda, ut boni rationatores officiorũ esse possimus, & adédo, deducẽdoq; uiderẽ quæ reliqui sũma fuit, ex quo quãtũ cuiq; debeatur intelligas.

Afr. de iu. dot. l. Pater, Deducta parte iii. reliqua sibi dos redat.

Idem eo.ti. Vno plurib. ue filijs superstitibus deducta parte.

Quandoque Deducere, ut diximus, significat sponsam ad maritum, uel amicum ad amantem perducere.

Cic. i Ver Actione. iiij. Hic ē decimus, ad quē iste deduxerat Tertiam Isidori Nimi filiam, ui abductam ab Rhodio tibicine, huius Tertiæ plus etiam quàm Pippæ, plus quàm cæterarum, ac propè dicam tantum apud istum in Siciliensi prætura autoritas ualuit, quantum in urbana Chelidonis.

Ouidus de Fastis.

Cum primum cupido Venus est deducta marito.

Teren. in Hecyra, Vt ad pauca redeā, uxorem deducit domū

Tibullus, Vt iuueni primum uirgo deducta marito.

Hoc quoq; considerandum est, Tertia filia cū dicitur, nomen proprium, non numeri esse, nam id frequens reperitur.

Cice. in Ver. actione quinta, Huc Tertia illa perducta per dolum atq; insidias ab Rhodio tibicine, & subdit: Sic hanc Tertiam dilexit, ut eam secum ex prouincia exportaret.

Ibidem actione sexta: Sed eo ipso tempore cum esset in littore Tertia illa tua quàm tecum deportabas erat in omnium conspectu.

Asco. Pedia. Nam Tertiam Scæuolæ filiam dimissam à Pompeio in matrimonium duxerat.

Vlpianus de condi. l. Hæc conditio, In domum mariti deducta est,

Scæuola de donatio. l. Seia Sempronio cum certa die nuptura esset, antequam domum deduceretur, tabulæq; dotis signarentur, donauit tot aureos.

Papinianus de iure dotium, lege, Dotis: Nam si minor annis 12. ut maior deducta sit, tunc primum petetur.

Deducere, Item significat quod redigere.

Catul. Huc est mens deducta tua, mea Lesbia, cura.

Postremo omissis cæteris in alio significato.

Deducere significat à uocare, & à proposito remouere.

Cicero in Cati. Si impendens patriæ periculum me necessario de hac animi lenitate deduxerit.

Idem Terentiæ, Neque legis improbissimæ pœna deductus est, quominus hospitij, & amicitiæ ius, officiumque præstaret.

DEFERRE

DEFERRE nomen, non est proprie accusare, sed ante accusationem apud iudicem, vel magistratum aliquem de aliquo crimine denuntiare, unde Delator dictus est, ut clare infra ostendetur.

Cicero in Verrem, Serui cuiusdam nomen defertur, is accusatur, ficti testes in eum dantur, rem cunctus senatus Catinensium iudicat.

Terentius de bonis possessis, lege, Eum patronum, Qui nomē detulit accusasse intelligendus est, nisi abolitionem petat.

Plaut. in Aul. ad tres uiros ego deferam tuum nomen.

Cicero pro Cluent. Atq; ut intelligatis Cluentium non accusatorio animo, non ostentatione aliqua, aut gloria adductum, sed ne farijs insidijs proposito ante oculos uitæ periculo, nomen Oppiani ci detulisse, paulo longius exordiū, causa rei demonstrandæ, petan.

Idem in Verrem. Ego sic intelligo iudices, cum de pecunijs repetundis nomen cuiuspiam deferatur.

Ibid. Nomen hominis audacissimi detuli.

Idem pro M. Cælio, Nisi iterum eadem de re suo familiari ab soluto nomen hic detulisset.

Idem pro Cluentio, Et clarissima uoce se nomen Oppianici, si interfectum Marcum Aurium comperisset, delaturum esse testatur.

Ibid. Nam cluentius iudices primum nomen eius detulit.

Idem Quinto Cice. Paulus noster cum testis productus esset in Sextium, confirmauit se nomen Vatinij delaturum.

Idem in Verrem. Eiusdem rei nomen detulerunt.

Ibid. Ait, si liceret, nomen absentis deferre se uelle.

Ibidem, Nuper cum in Publicum Gabinium uir fortissimus, & in nocentissimus Lucius Piso delationem nominis postularet.

Cicero pro domo sua, Nomen Sexti Pompeii detulit.

Idem pro Sex. Ros. Ame. Qui Sex. Roscii Nomen deferendum curauit.

Idem pro Luci. Mur. Dixi in senatu me nomen consularis candidati delaturum.

De

DESCRIBERE, EXCRIBERE.

DEscribere quid significet oēs norunt,neq;.n. nos manifesta?ac in propatulo posita uano labore tentamus, sed latentia,&minus vulgaria,quæ pauci curauere,in lucē proferimus,ut hac nostra industria nō inanē ostētationē,uerū aliquā literariæ reip.utilitatū quæsisse uideamur. Est enim alio dicendi modo describere,& excribere id,quod ineptissime,ac barbare potius,uulgo copiare dicitur, vel transumere,aut transcribere nouis,& inusitatis uerbis, quæ, qui imitantur,latinitate omni penitus indigni sunt.

Cicer.Cornificio,Dicam tuis, ut eū librū si uelint describāt.

Idē Attico. Quē librū ad te mittam, si descripserint librarii.

Eidem,Poeta ineptus,& tamē scit nihil,sed est nō inutilis,de

Eidē:Dicta eius,& cōciones describunt. (scribo,& remitto.

Eidem,Epistolam meam,quod peruulgatam scribis esse,non fero moleste,quin etiam ipse multis dedi describendam.

Ad eundē,Varroni quidem,quę scripsi te autore,ita propero mittere,ut iā Romā miserim describēda,& subdit, Scripsi n. ad librarios,ut fieret tuis,si tu uelles,d'scribēdi potestas.

Idem in Verrem,Quasi excribendi potestatem non haberet.

Idem in Antonium,Litteras tibi ille mittat de sua spe rerum secundarum suarum,tu eas lætus proferas,recites, describendas etiam des improbis ciuibus.

In Verrem, Tabulas in foro summa hominū frequētia excribo adhibentur in excribendo de conuentu uiri primarij.

Idē ī Academicis quæstionib.Qui se illa audiuisse Romæ de Philone,& ab eo ipso illos duos libros diceret descripsisse.

T.Liuius ab urb.con.Iussi inclitas Solonis leges describere.

Paulus.Quemadmodū testamēta &c.lege Omnib. Quicūq; dederāt tabulas testamētis īspicere,uel ēt describere,inspiciēdi,describendiq; potestatē facturum se prætor pollicet.

Vlpianus eod.ti.l.Tabularum, Diem autem & consulem tabularum non patitur prætor describi,uel inspici iccirco ne quid etiam fiat falsi.

DISCEDERE, RECEDERE A CONDITIONE.

DIscedere,recedere à conditione,à persona,à statu,est, quod immutare conditionem,personam,statum

Cic.de officiis,Hostis,quem nunc peregrinū dicimus,quanquam

quam id nomen durius efficit iam uetustas, à peregrino.n. iam recessit. Modestinus de usufru.l.Titio, Vsusfructus inutiliter legare intelligitur, in id tempus uidelicet collatus, quo à persona sua discedere incipit.

DARE, BIBERE, MISCERE.

NON multi (ut reor) aduerterunt, quo nã modo proprie, atq; uno uerbo latine dicatur, Dare bibere, uel dare potũ qđ Græcanico uerbo aliqui improprie Propinare dicũt cũ Propinare ꝓprie ad bibere sit, uel Prægustare, & id uerbũ diuersis modis quandoq; proferatur. Sed nos cũ latine loqui curamus, Latina potius adducimus. Miscere igitur præter alia significata uno uerbo.i.quod duob. uerbis dicitur, Dare bibere, Vtrunq; tamen elegans.

Teren.in Andria, Post deinde quod iussi, ei date bibere.

Cato de re rusti. Bis in die id faciet, meridie bibere dato.

Cic.de finib.bo.& ma. Dico ergo ĩ eadẽ uoluptate eũ qui alteri misceat mulsũ ipse non sitiẽs, & eũ qui illud sitiẽs, bibat.

Ouidius in Metamorphosi.

Arripit Iliaden, qui nunc quoq; pocula miscet.
Inuitaq; Ioui nectar Iunone ministrat.

DIFERTVM, CONFERTVM, REFERTVM.

DIFFERTVM & confertum inter se differunt, Nam differtum.i quod refertum, utrunq; n.plenum significat, Confertum uero.i.quod densum Sed confertum, & refertum a suis uerbis Refercio & Confercio descendere comperi, Differti autem uerbum non comperi.

Cicero pro P.Sextio, Meministis tũ iudices corporib. ciuiũ, Tyberim repleri clocas referciri.

Varro de re rustica. quo pacto non modo non desistunt pugna, sed etiam conferciunt se lingentes.

Differtum.

Horatius in sermo. Inde forum Appi, Differtum nautis cauponib. atq; malignis.

Idẽ in epistola. Differtũ transire forum populumq; iubebat.

Confertum Confertissimum, & Confertim aduerbium.

Cæsar in com. Vt nunquam conferti, sed rari, magnisq; interuallis præliarentur.

Ibi. Neq; à tãta multitudine cõiecta tela conferti uitare po(terant.

T.L.de bello Punico, Alii ad exitus theatri conferti obſiſtũt.
Idem ab ur.con. In confertos Venientes euntem feros uiribus transfigit.
Idẽ de bello Puni. Cæteros confertos in media ualle recepit.
Ibidem: Deinde rari in confertos illati.
Idem de bello Mace. Turba conferta iter clauſit.

Confertiſſimum.

Cæſar in con. Qua parte hoſtium acies confertiſſima uiſa eſt erupit.
T.Liuius ab urbe condita. In confertiſſima turba propè regium tribunal conſtitit.
Ibid. Eò ſe in turbam confertiſſimam recipit.
Idem de bello Pun. Per confertiſſimam hoſtium turbam impetum facit.

Refertum.

T.L.de bel.Pu. In agrum Picenum auertit iter refertũ præda.

Confertim aduerbium.

Tit.Liuius ab urbe condita. Cum confertim Romani, vt ſolent denſatis excepiſſent ſcutis.
Idem de bell.Punic. Quo acrius, & confertim magis utrinque pugnabatur.
Idem de bello Macedonico Confertim pugnant, & cedunt.

DARE NEGOTIVM.

DARE negotium, id eſt, quod multi inepte dicunt. Committere, modus eſt loquendi feliciſsimi illius temporis, memoriæ cum aliis mandandus.
Cicer.in Ver. Dat amico ſuo cuidam negotium, qui tum magiſter erat eius ſocietatis, ut diligenter caueret.
Salluſtius in Catilina. Igitur P. Vmbreno cuidam negotium dat, vt legatos Allobrogum requirat.
Lentulus Cic. Permiſſum eſt iis, ut dum ipſi uenirent darent negotium qui Aſiam obtineant.
Idem Rufo, non habui cui potius id negotii darem, quã tibi.

DARE POENAS.

DARE pœnas, id eſt, quod vulgo dicunt, Fecit pœnitentiam, ſed hic modus loquendi obſeruandus eſt.
Vergilius, Dabis improbe pœnas.
Lentulus Cic. Spero celeriter eum pœnas daturum.

Dare

DARE AVRIBVS

DARE auribus,hoc est assentari,blandiri.
Trebo.Ci.Noli putare mi Ci.me hoc aurib. tuis dare.

DARE SE IN PEDES, DARE SE IN VIAM.

DARE se in pedes dare se in uiam,modus est loquendi illorum ueterum, hoc est pedibus fugam agere, & ad iter se parere. Posteri hunc quoque modum, ut pleraque deprauarunt.

Plautus in captiuis,Me ne uis dem ipse in pedes?

Terentius in Eunucho, Ego me in pedes, quantum queo in angiportum quendam desertum do.

Cicero Terentiæ,In uiā quo te des hoc tempore, nihil est.

DII FACIANT.

DII faciant optantis est,& hic modus loquendi per quam elegans est,significatq; id quod utinam.

Cicero in Verrem,Dij faciant ut rei militaris, vt belli mentionem facere audeas.

DII MELIORA.

DII meliora,modus optandi imperfecto sermone,sed modus loquendi ita obtinuit.

T.Liuius de bello Macedoni. Perturbata, dii meliora inquit.

DE MELIORE NOTA COMMENDA.

DE meliore nota commenda, modus dicendi illius eruditissimi seculi.

M.Cur.Ci.Sulpitio successori nos de meliore nota cōmēda.

Catullus,quisquis de meliore nota.

DISSIMVLARE.

DISSIMVLARE, inter cætera est fingere, non intelligere quæ dicuntur,vel aguntur.

Cice.Attico,Itaq; me ipsum commouerat,sic absurde & aspere uerbis,vultuq; responderat dissimulaui dolens.

AEDIFICARE NAVEM.

AEdificare nauem fere absurdum, aut nouum multorum auribus uidetur,est tamen dicendi modus apud ueteres usitatissimus.

Plaut.in Mercatore,Aedificat nauem gerariā & merces emit

Cice.in Ver.Nauem uero maximam,triremis instar,pulcherrimam, atq; ornatissimam palam ædificatam sumptu publico

blico ſciente Scicilia per magiſtratum, ſenatumq; Mamertinum tibi datam, donatamq; eſſe dico.

Ibidem, Legati principes, & publice tibi nauem ædificatam, & priuatim ſe ipſos abs te ſpoliatos, expilatoſque eſſe dixerunt.

Ibid. Qui nauis iſtius ædificandę publicæ præfuit.

Ibid. Nauium deniq;, maximam quàm onuſtam furtis in Italiam mitteret apud iſtos faciendam, ædificandāq; curauit.

Eidem, Aedificauerim ne nauem onerariam.

Eidem, De tua pecunia conſtare ædificatam eſſe eam nauē.

Idem pro lege Mani. qui poſtea quam maximas ædificaſſet, ornaſſetq; claſſes.

Cæſar in coment. Imperat quos legionibus præfecerat, uti quam plurimas poſſent naues ædificandas, ueteresq; reficiendas curent.

Es et ades.

ES, & Ades, indicatiuum & imperatiuum eſt, ſed imperandi modo ab antiquis uoce, & frequentius, quàm ſis dicitur, quod iam in deſuetudinem per negligentiam uenit.

Terentius in Andria, Adeſdum paucis te uolo.

Idem in Adel. Modo bono animo es, duces uxorem hanc, Reſpondetur, bono animo es, in quis?

Cic. in ſomnio Scipionis. quem ut agnoui, corrui, ſed ille, ades, inquit, animo, & omitte timorem.

Vergilius, Huc ades ô Galathea.

Hora. Si me amas, inquit paulum huc ades.

Extra iocvm.

EXTRA iocum dicebatur à ueteribus, cum quid ſerio non ioco dicere ſe uelle dicebant, modus eſt dicendi pulcherrimus.

Cicero Trebatio, Sed me hercle extra iocū, homo bellus eſt.

Idem Caio Volumnio, ſed me hercle extra iocum, ualde mihi literæ facetæ, ælegante ſq; uiſæ ſunt.

Idem Peto, Sed me hercle mi Pete extra iocum moneo te.

Exacta.

EXACTA, dicebantur perfecta.

Horatius, Sed emendata uideri, Pulchraq; & exactis nimium diſtantia miror.

Eſſe

ESSE CVRE VOLVPTATI, SOLICITVDINI.

ESSE curæ, esse uoluptati, esse solicitudini, esse solatio, esse læticiæ, esse impedimento: esse lucro, esse dãno, esse sumptui, esse saluti, esse usui, esse honori, & huiusmodi loquendi modi maximam orationi afferunt elegantiam.

Plau. in Cistel. Multisq; damno, & mihi lucro sine sũptu eris.

Ibid. Quæ neq; illa illi quicquàm vsui fuit.

Varro de re rustica, ut domino sint fructui, ac delectationi.

Cicero in Bruto, Istum ipsum quidem inquam Brute dico librum mihi saluti fuisse.

Ibi. Quod tibi aut nouum, aut tãto usui posset esse? (tiæ fuit.

Idẽ Senatui, populoq; Romano, Quod mihi maxime læti-

Idem Catoni, Mihi ut in huiusmodi re tanto bello maximæ curæ est.

Idem Tironi, Magnæ nobis est solicitudini ualetudo tua.

Eidẽ, Cupiditas cæterorum hominũ impedimẽto mihi fuit.

Idẽ, p L. Cor. Balbo, & magno usui nostræ reipublicæ fuissẽt.

Verg. Non erit auxilio nobis Etholus & Arpi.

At Mesappus erit.

MITTERE SVBSIDIO, VENIRE *auxilio, relinquere presidio.*

MITTERE subsidio, uenire auxilio, & relinquere p̃sidio obseruandum maxime est, elegãtia non parua insigne.

Cęsar in com. Legiones, quas pręsidio nostris miserat, & paulo post. Quos tibi subsidio reliquerat.

EXCLVDI TEMPORE, AVT TEMPORIS SPATIIS.

EXCLVSVM tempore, aut temporis spatiis id quod nos nouum modum introducentes dicimus impeditum, ueteres illi, uno eodemq; modo dixere, quod pauci hactenus (vt arbitror) obseruauerunt.

Cic. in Verrem, Angustijs temporis excluduntur omnes.

Idem Attico, quæ. n. soluto animo familiariter scribi solent, temporibus his excluduntur.

Idem in Ver. Hi postquã temporib. exclusi, per senatum agere quæ uoluerant, non potuerunt.

Idẽ de Ora. Aut temporib. exclusi, aut uoluntate sua feritati.

Idem in Vatinium testem, Vt exclusus miser puncto temporis spoliaretur beneficio, & æquitate legis.

Cæsar in cõmen. Ne anni tẽpore nauigatione excluderẽtur.
Idem: Tempore exclusus non uenit.
Ibid. Exclusus diei tẽpore in posterũ oppugnationẽ differet.
Vergilius: Spãtijs exclusus iniquis.
Pomp. de ædic. æd. l. Si tamen: Non nocebit emptori, si sex mẽsium exceptione redhibitoria exclusus uelit intra annum æstimatoria agere.
Vlpianus ad Senatuscon. Turpilianum, lege, Quærebatur an ij, qui ab accusatione tempore exclusi essent: in senatuscõ. Turpillianum inciderent? & subdit: Qui præscriptione tẽporis exclusi causam adulterij perferre non potuerunt.
Idem de decurionib. lege, Spurijs: Si prescriptione temporis exclusns fuerit, non tenebitur.
Paulus de inof. te. l. Si proponas, Idẽq; erit si tpe exclusus sit.
Iulianus de bonis libertorũ l. Si libertus, Si non petierit bonorum possessionem, tempore exclusus, uel repudiauerit.

QVID sit, ex sententia, & ex animi sententia, ex animo trito fere dicendi modo in promptu est, idq; significat, quod ex uoluntate ex desiderio, ex iudicio. Sed aliqui nouè & ineptè (omissa eiusmodi elegantia) ad uotum dicũt. Præter sententiam autem. i. quod contra uoluntatem, uel opinionem, uel desiderium.

Ex sententia.

Plautus in captiuis: Si reueniam huc ex sententia.
Idem in Mer. Nocte hac quieui non satis ex sententia.
Terẽ. in Hecyra. Spero hanc rẽ euenturã nobis ex sententia.
Cic. Furuio. Si non ista, ex sententia essent confecta.
Idem de officijs, Non. n. falsum iurare peierare est, sed quod ex animi tui sententia iuraris.
Sall. in Iug. Nam me quidem ex animi sententia nulla oratio lædere potest.
Cic. in Acad. questio. Conscendens nauem sapiens, num comprehensum animo habet, atq; perceptum, se ex sententia nauigaturum?
Idem de nat. deo. Multa oraculis declarantur, multa uaticinationib. multa somnijs, multa portentis, quib. cognitis? multæ sæpe res ex hominum sententia, atq; utilitate partæ, multa etiam pericula depulsa sunt.

De

De ſententia.

Cic. Att. Quid ſentis igitur? Nihil niſi de ſententia tua.
Eidem. Scribantq; ad Cæſarem, me quicquid fecerim de ſua ſententia feciſſe.
Idem in Verrem: De conſilii ſententia iudicaras.
Ibid. Eos ſine conſilij ſententia a ſupplicio liberauit.
Ibid. Et de conſilij ſententia Mamertinis ſe frumentum non imperare pronunciat.

Præter ſententiam, & aduerſus animi ſententiam.

Plautus in Merca. Oĩa mihi eueniunt hodie præter ſententiã.
Ibid. Vt ne litiges aduerſus animi ſententiam.

Ex animo.

Cic. in Piſonem, equidem dicam ex animo quod ſentio.
Idem Attico, Te autem alienum hominem ament ex animo.
Idem Cornificio, Huic tu libro maxime uelim ex animo, ſi minus gratię cauſa ſuffragere.
Catullus, Atq; ſyncere dicat, & ex animo.

MEA SENTENTIA, MANERE IN SENTENTIA.

MEA ſententia, manere in ſententia, de ſententia deducere, ſententia diſiſtere, in ſententia eſſe, & huiuſmodi, elegantiſſimi dicendi modi obſeruandi præcipue ſunt.
Cic. in Bruto, Quem uero extet, & de quo ſit memoriæ proditum eloquentem fuiſſe, & ita eſſe habitũ. Primus eſt M. Cornelius Cetegus, cuius eloquentiæ eſt autor, & idoneus quidem mea ſententia Q. Ennius.
Idem Atti. Plane hoc mihi explices uelim, in primis maneas ne in ſñia, ut mittã ad eũ quæ ſcripſi, an nihil neceſſe putes
Eidem, quid.n. noſtri optimates (ſi qui reliqui ſunt) loquentur, an me aliquo præmio de ſententia eſſe deductum?
Idẽ in Acedemicis quæſtio. Cepit hortari, ut ſñia deſiſterẽt.
Idem Atti. Me miſerum quàm omnia eſſent in ſententia ſi nobis animus, ſi conſilium, ſi fides eorum, quib. credimus, non defuiſſet.

AETAS.

QVOT dicendi modi, quàm ue eleganter, & appoſite ab hoc nomine Aetas quaſi candidiſſimi riuuli á quodam latinitatis fonte deducuntur? quorum nonnullos hauſi, in ſraq; deſcripſi, ut ad manum ſint imitatoribus.

Acta ætas.

Plautus in Trinummo, Mihi quidem ætas acta est.

Cic.de senectute, Sed honeste acta superior ætas, fructus præbet autoritatis extremos.

Exacta ætas.

Teren.in Adel. Nunc exacta ætate hoc fructu pro labore ab ijs fero odium.

Cic.de oratore, Aetate exacta indigne librum lacerasti.

Idem de senectute, Cum esset iam exacta ætate in agris, eosq; coleret.

Idem in Verrem, Patri exacta ætate.

Ibid. Hoc tantum exacta ætate laboris, itinerisq; suscepit.

T.Liuius ab ur.con. Venerabilis uiri: & exactæ iam ætatis.

Ibid. Aetatis iam exactæ Camillus erat.

Affecta ætas.

Cic.de oratore. Q.Mutij ianua & uestibulum, quod in eius infirmissima ualetudine, affectaq; iã ætate, maxima quotidie frequentia ciuiũ, ac summorũ hominũ splẽdore celebratũ.

Senecta ætas.

Plau.ĩ Trinũmo, Hic ille est senecta ætate, qui factus est puer

Idem in Mercatore, Senecta ætate scortari senes.

Idẽ in Aul. quẽ senecta ætate ludos faciat haud merito meo.

Prouecta ætas.

Cic.in Tusculanis: Ex iis igitur hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est.

Precipitata ætas.

Mar.Cic. An quod adolescens præstiti, cum etiam errare cũ excusatione possum, id nunc ætate precipitata commutem ea, me ipse retexam?

Adulta ætas.

Cice.in Verrem, Adulta ętate filius.

Confectus ætate.

Verg. Confectum ætate parentem.

Ingrauescente ætate.

Cæsar in com. Non ætate confectis, non mulierib. & non infantibus, pepercerunt.

Cic.de amicitia. Immutari etiam mores hominum sepæ dicebat, alios aduersis reb. alios ætate ingrauescente.

Ineunte

Ineunte, & ab ineunte ætate, & adoleſcentia.

Ci.pro L.Cornelio Balbo,Et ab ineunte ætate, relictis ſuis, rebus omnibus, nullius periculi expertem fuiſſe.

Idē ꝓ Deiotaro.quib.ille ſtudiis ab ineūte ætate ſe ībuerat.

Idem in Vatinium teſtem,Atq; illud tenebricoſiſſimum tempus ineuntis ætatis tuæ patiar latere.

Idem pro lege Mani.Ineunte adoleſcentia maximi ipſe exercitus imperator.

Sic etiam dicitur ineunte uere, eſtate, hieme.

Cic.de officijs.Itaq; ineunte uere in iis,quæ relicta ſunt, &c.

Ibid.Ineunte ęſtate ſuſcepit, media æſtate confecit.

Idē in Ant.Cū ab ineūte ætate res maximas gerere cœpiſſet,

Idem de amicitia, Atq; earum rerum exemplum, & ſimilitudinem capiebat ineuntis ætatis.

Idem pro lege Mani. Sed meæ uitæ rationes ab ineunte ætate ſuſceptæ prohibuerunt.

Cæſar in commen. Duas legiones in citeriorem Galliam nouas conſcripſit & ineunte æſtate in interiorem Galliam qui deduceret Q.Pedum legatum miſit.

Idem pro rege Deiotaro,Commendationemq; ineuntis ætatis ab impietate & à ſcelere duxerit?

Viuere ætatem.

Plau.in Amph.Eo modo ut profecto uiuas ætatem miſer.

Cic.in Cato.ma.de Neſtore, Tertiam enim ætatem hominum uiuebat.

Agere ætatem & uitam.

Plautus in Ciſtella.Quia ego illum mihi unum exoptaui,qui cum ætatem degerem.

Ci.pro P.Sylla,Vt cū Lētulo,& Catilina,& Cethego fœdiſſimā uitā,& miſerrimā,turpiſſima morte ꝓpoſita, degeret.

Idē pro Roſ.Per ſe licet innocēti amicorū opib. uitā in egeſtate degere. Ibid. Inter feras ſatinns eſt ætatem degere.

Agere ætatem.

Plautus in Tri. Vtra in parte plus uoluptatis ſi uitæ ad ætatem agendam.

Ibid.Cuncti qui ætatem egerunt caſte,conueniant,

Idem in Milite,Vbi pulcherrimus egi ætatem,inde abeo.

Idem in Bacchid.Hic noſtra agetur ætas.

Idem. Si non mecum ætatem egiſſet, hodie ſtulta uiueret.
Cic. Trebatio, qui domi, aut per inſidioſa loca iturus, aut æta te confectus, ætatem ageret.
Cic. in Bruto de Theophraſto, Cum percũctaretur ex anicu la quadã, quãti aliquid uẽderet, & reſpõdiſſet illa, atq; addi diſſet, hoſpes non potes minoris, tuliſſe eum moleſte, ſe non effugere hoſpitis ſpeciem, eum ætatẽ ageret Athenis.

Exigere ætatem.

Plau. in Trinummo, Dedi meam gnatã, qua cũ ætatẽ exigat.
Idem in Ciſt. Vnum amare & ætatem cum illo exigere.
Ibid. Tecum uiuere uult, atq; ætatem exigere.
Idem in Milite, Tecum ut ætatem exigere liceat.

Sic etiam in paſſiuo, degitur uita, & uiuitur uita dicitur.

Cice. de fini. bono. & malorum, Ea uita, quæ ex ſummo bo no degitur.
Ibid. Beatam autem uitam eam ſolã, quæ cũ uirtute degatur.
Idem de officiis, Viuere arbitror, & eam quidem uitam, quæ eſt ſola uita uocanda.
Idem in Verrem. quo tutiorem uitam ſeſe meo præſidio ui ćturos eſſe arbitrarentur.

EX VSV.

EX uſu eſſe, hoc eſt quod conducat, quod expediat, quod vtile ſit. Modus eſt elegans dicendi.
Terentius in eunucho. Ad omnia hæc magis opportunus, nec magis ex uſu tuo nemo eſt
Idem in Hea. Nunc ait periculum ex aliis facito, tibi quod ex uſu fiet.
Plautus in Merca. Verum non ex uſu modo eſt.

EDORMIRE ERAPVLAM, IN DORMIRE *cauſæ, E dialere crapulam.*

EDISCENDVS & hic elegãs dicẽdi modus. Edormire cum accuſatiuo, Indormire cum datiuo quos princeps bona rum literarum Cicero uno, eodemq; loco concluſit,
Cic. in Philip. Edormi crapulam inquam, & exhala, an faces ad monendæ ſunt, quæ te excitent tãtæ cauſæ indormiẽtẽ.
Plaut. in Rudente, Vt edormiſcã hanc crapulã, quam potaui.
Idem in Noſtellaria. Omnemq; obdormiui crapulam.
Idẽ in Amphitr. Paulis per mane dũ edormiſcat nnũ ſomnũ.

Terent.

Terent.in Adel.In angulum aliquò abeam, atq; edormiſcam hoc uilli.

Cice.in Ver.Quondam etiam Aproniani conuiuij crapulam exhalaſſent.

EXTRAHERE DIEM, IVDICIVM.

EXTRAHERE diem,extrahere iudicium,eo loquendi modo priſci illi ueræ latinitatis proceres utebantur cũ diem, vel iudicium trahi in longum, aut differri ſignificare uolebāt.

Cæſar in com. Catonem uero acerrime rpugnantem, & priſtina conſuetudine dicendi mora dies extrahentem, ut ſui ratio abſentis haberetur.

Ibid. Sic triduũ diſputationib. excuſationibuſq; extrahitur.

T.Liuius ab urbe condita: Cunctando extraxerant diem.

Idem de bello Punico:Extracta tamen autoritatib.ſeniorum per aliquot dies res eſt.

Idem ab urbe condita:Res in annum extrahitur.

Ibid.Extractum in tertium annum bellum eſt.

Ibid.extracta utraq; res in conſulum aduentum eſt.

Idem de bello Punico:Extrahi rem in ſuum aduentum iuſſit.

Idem ab urbe con.Quib.cum extrahi æſtatẽ poſſe crederẽt.

Ibid. Extrahi tamen diutius certamen potuiſſet.

Paulus ad Exiben.l.Si optione intra certum tempus data iudiciũ extractum eſt in id tempus,quo fruſtra exhiberetur.

ECCE CVM TIBI CONSTRVCTVM.

ECCE, huic aduerbio ferè ſemper Cic.& alii eius ſeculi latinitatis principes, tibi addiderunt, ut Ecce tibi: quod ad huc Romani uulgò obſeruant.

Cic.ad Atticum,Epiſtolam cum à te timide expectarem ad ueſperum ut ſoleo, ecce tibi nuncius pueros ueniſſe Romã.

Ad eundem,Cum hæc maxime ſcriberem,ecce tibi Seboſus.

Ad eundem,Miſeram ad te.ix.Calen.exemplum epiſtole Balbi ad me,& Ceſaris ad eum,ecce tibi eodem die Capuæ literas accepi à Q. Pedio.

Eidem.Ecce tibi,& Bruti,& tuæ literæ.

Ouidius de arte,Ecce tibi ſimilis.

Cic.de officiis,Ecce tibi qui rex populi Rom.dominuſq; omnium gentium eſſe concupierit.

Idem pro Cluentio, Ecce tibi eiuſmodi ſortitio.

Esse malo, esse bono.

Cic. pro Cluētio. Postremo id quod maximo malo illi causæ fuit; hoc ipso in loco, quasi reus ipse esset, sedebat.

Ouid. de nuce. Præda malo Polydore fuit tibi.

Cicero. pro Milone. Itaq; illud Cassiianum, cui bono fuerit, in his personis ualebit.

ESSE NVMERO, HABERI NVMERO.

Esse numero, & haberi numero.

Varro de re Rustica, Minus se putant despici, atq; aliquo numero haberi à domino.

Cic. in Philip. Homo nullo numero, nihil illo contemptius.

EXCEPTO.

Excepto, quo modo hoc loquendi utebantur antiqui in eadem significatione, quà præterquam.

Ouidius de ponto.

In quibus, excepto quod adhuc utrunq; ualemus.
Nil me præterea quod iuuet, inuenies.

Horat. Excepto quod non mecum esses cætera lętus.

ESTIMARE LITEM.

Incidi etiam sæpenumero in eum modum loquendi, quo probatissimi quiq; autores vsi sunt. Aestimare enim litem, & litis estimatio frequenter apud eòs dictum, quod cùm diligenter rimatus essem, comperi ęstimare litem esse videlicet, dum controuersa res inter aliquos erat, & iudicis, vel alterius arbitrio reus condennabatur, vt tantùm solueret, quanti ipse legitime ęstimasset. Quandoq; etiam capitis lis æstimabatur, vt infra ostendetur.

Cic. in Ver. De litibus æstimatis. Gn. Dolobellæ pecuniæ re-

Ibidem, De litibus æstimatis Gnei Dolobellæ, (dactæ.

Ibidem, Sextertiis decem, & octo lis æstimata est.

Ibidem Quod de pecunijs repetundis lis æstimata sit.

Cæsar in comm. Arbitros inter ciuitates dat, qui litem æstiment, pœnamq; constituant.

Paulus de solutionibus. l. Stichum. Si possessor corpus, aut litis æstimationem præstitit, ea res tibi proderit.

Asconius Pedianus. Quid est reum fieri, nisi apud prętorem legibus interrogari? Cum enim in ius uentum esset, dicebat accusator apud prætorem reo, Aio te Siculos spoliasse.

Si tacuiſſet,lis æſtimabatur ut uicto.Si negaſſet,petebat à magiſtratu dies inquirendorum eius criminum, & inſtituebatur accuſatio.

Idem.Lis eſtimata ſit,hoc eſt, pecunia de qua lis fuit,& propter quam condemnatus eſt, in ſummam redacta, quæ de eius rebus exigeretur.

Idem.Ita ſe habet,ut ſi conuictus reus ſit,atq; damnatus,pecuniam reddat æſtimata lite, hoc eſt in pretium redactis omnibus furtis, quam ſummam pecuniæ proſcriptis eius bonis ſectores curabant, Neratius depoſiti, Si fideiuſſor pro te, apud quem depoſitum eſt in litis æſtimatione damnatus ſit,rem tuam fieri.

In eodem tit.Litem à iudice æſtimari debere.

Iulianus de actione rerum amotarum .l. Si propter res amotas egero cum muliere,& lis æſtimata ſit,an actio ei danda ſit? & ſubdit,Reſpondi,qui litis æſtimationem ſuffert,emptoris loco habendus eſt.

Cic. Pro Cluen . P . Septimo Scæuolæ litem eo nomine eſſe æſtimatam.

Ibidem,Quibus damnatis,de pecuniis repetundis lites eſſent æſtimatæ.

Eſtimare capitis.

Ci.pro Clu.Pugnatū eſt,ut lis hæc capitis æſtimaretur.

EVELLO FACIT EVELLI, NON EVVLSI.

EVELLO, in præterito apud bonos autores euelli facit, non euulſi,vt aliqui recentiores uoluerunt.

Cic pro P.Sextio.Qui in concione palam dixerint, linguam ſe euelliſſe. M. Catoni.

Idem in Verrem; Crucem, quæ etiam nunc ciuis Romani ſanguine redundat, quæ fixa eſt ad portum, vrbemque ueſtram,reuelliſtis.

Ibidem, Gorgonis os pulperrimum cinctum anguibus reuellit,atque abſtulit.

Verg.Non patris Anchiſæ cineres manes ue reuelli.

Idem,Telumq; alta ab radice reuellit.

Idem,Et quos Sidonia vix vrbe reuelli, Rurſus agā pelago.

Cic.in Verrem.Tum illa ex patellis & thuribulis, quæ euelleret,ita fortè in aureis poculis illigabat.

Plaut.

Pla.in Amph. Næ ego hõ infelix fui, qui non alas interuelli.
Cic de Orat. omnem eorum importunitatẽ ex intimis mentibus euelliſſet vis orationis tuæ.
Ouid. de Amo. Prima iugis tauros ſupponere colla coegit.
Et ueterem curuo dente reuellit humum.

EXTRA ABSQVE.

ADVERTI extra, & Abſque eleganter poſita eſſe loco præter: quod iampridẽ ab omnibus paſſim præteritũ eſt.
Plautus in Amphi. Nemo extra unum te.
Teren. in Phor. Neque cognatus, extra vnam aniculam, qui ſ quam aderat.
Idem in Hecyra. Quam fortunatus ſum cæteris in rebus, abſq; vna hac.
Cice. in Catilinam, Nemo eſt extra iſtam coniurationẽ proditorum hominum, qui te non metuat.
Idem in Verrem. De te Cecili iam me hercle hoc extra hanc contentionem, certamenq; noſtrum familiariter tecum loquar.
Idem Mario, Extra ducem paucosq; præterea, de principibus loquor, reliqui primum in ipſo bello rapaces,
Varro de re ruſtica: præterea extra familiam debuit dicere villicum & villicam.
Cic. pro do. ſua. Ciuis eſt nemo tanto in populo, extra contaminatam illam & cruentam P. Clodii manum, qui rem ullam de meis bonis attigerit.
Tit. Liu. ab vrbe cond. Ipsos, liberosq; eorum, & coniuges uẽdendas, extra filias quæ nupſiſſent.
Ibidem, Calatinos, Sabatinos, extra quàm qui eorum, aut ipſi, aut parentes eorum apud hoſtes eſſent, liberos eſſe iuſſerunt.
Ibidem Extra hanc multitudinem Hiſpanorũ obſides erant.
Ibidem, extra prædam, quatuor milia deditorum habiti.

ECQVID, ET ECQVAE.

ATTENDANT queſo bonarum literarum ſtudioſi, uel ad minima quæq; diuini illius eruditisſimiq; ſeculi. Nuſquam enim tota magis elegantia uerſatur, quàm apud has paruulas clauſulas quibus quaſi clauiculis compacta latinitas ſuſtinetur.

Ec particula, à nullis(ut reor)grammáticis tractata multa cũ uenustate interrogat. Est enim per modum quendam loquendi in latinitatem inducta.

Plau. in cap. Rogo Philocratem ex Aulide, ecquis omnium nouerit.

Idem in Ru. Heus ecquid in villa est? ecquis recludit? ecquis prodit?

Idem in sti. Dum percunctor portiores; ecquæ nauis uenerit ex Asia?

Idem in Captiuis, percunctabor ecquis adolescenté nouerit?

Idē in Merca. Ecquã aduxisti tuæ matri, ancillam è Rhodo?

Teren. in Eunu. Ecquid nos amas de fidicina hac?

Idē in Eun O populares, ecquis viuit me hodie fortunatior?

Cic. in Ver. Negotium dat illis suis comitibus nequissimis, turpissimisq; hominibus, vt videant, & inuestigent, ecquæ uirgo sit, aut mulier digna, quamobrē ille Lāpsaci diutius commoraretur.

Idem, Nulla ut retineri, nullo periculo prohiberi posse, quo minus experirentur, ecquid apud eos querimoniæ ualerēt antiquissimorum, fidelissimorumq; sociorum?

Idem Atti. Quod quæris, ecquæ spes pacificationis sit? quantum ex Pompeii multo & accurato sermone perspexi, ne uoluntas quidem est.

Ibidem, a Curione uelim scire, ecquid ad te scriptum sit de Tirone.

Idem in Academicis, Ecque poterit in agnoscendo esse distinctio?

Idem in Vatiniũ testem, Deinde interrogatores, ecquosnam alios posset nominare?

Cic. Attico, Quæso ecquod tantum malum putas, quod in mea calamitate non sit?

Eidem, Ecquis vnquam tam ex amplo statu, tam in bona causa, tantis facultatibus, ingenij, consilij, gratiæ, tantis præsidiis bonorum omnium concidit?

Virgilius Ecquid in antiquam uirtutem animosq; viriles,
Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?

Idem, Ecquæ nam puero est emissæ cura parentis?

Catul. Ecquid nam in tabulis patet lucelli expensum?

T.Liu.ab urbe cond. Ecquid sentitis vos quirites?
Idem de bel. Punico, Respondent, ecquis latini nominis populus defecerit ad nos? deinde ecquis homo ex quinque &.xxx.tribubus ad Annibalem transfugerit?
Ibidé, Ecquos legatos ad Annibalem Rom. miserint de pace?
Ecquam deniq; mentionem Romæ factam esse?
Idem ab vrb. cond. Ecquid præsidij unquam habueris? ecquẽ in castris consulem? ecquem exercitum iuuentutis?
Ibidem, Ecquis sequeretur eorum?
Idem de bello Ma. Percunctatus est, ecquam anum Ebutiam Ex Auentino nosset?
Cicero pro lege Manilia, Ecquam putatis ciuitatem pacatam fuisse, quæ locuples sit?
Idem pro Cluentio, Videamus ecquid aliud iudicium, quod pro Cluentio sit, proferre possimus.

EXAVDIRE.

QVANTA bone deus confidentia multos, & eos non omnino in latinitate spernendos cœpit in cõpositione huius uerbi exaudio? putant enim, & pro comperto habẽt differentiam esse inter illud, & Audio. Nam audire simpliciter dici, exaudiri autem quod auditur, admitti credunt, vt si dicas. Oraui vt meas audiret preces, at ille non modo id libenter fecit, verumetiam eas exaudiuit. Quam differentiã, & si à multis fieri pleriq; intelligunt, nõ tamen (quod sciam) uera est, quin potius idem omnino utroq; uerbo significari, qui quas infrascripsi autoritates legerit, liquido deprehendet.
Cic. Ad senatum de reditu suo, Vt qua voce te Romule post vrbem conditam consul vsus esset pro vniuersa republica, apud eos solum, qui eius vocem exaudire possent.
Virg. Hinc exaudiri gemitus, & sæua sonare Verbera,
Idem, Hinc ex audiri gemitus, iræq; leonum.
Vincla recusantum, & ser a sub nocte rudentum.
Idem, Vox quoq; per lucos vulgo exaudita silentes.
Idem, Siue extrema pati, nec iam exaudire uocatos.
Idem, Hinc exaudiri voces, & verba vocantis, Visa viri.

Ouidius in Metamorphosi.

Pyrame responde, tua te charissima Thisbe:

Nominat

Nominat, exaudi, vultusq; attolle iacentes.
Ibidem, Tibi Nesse biformis,
Dicimus exaudi, nec res intercipe vestras
Ibidem. Non exauditi rubuerunt sanguine uatis.
Ibidem, At in ædibus ingens.
Murmur erat, uocesq; hominum exaudire videbar.
Horatius, Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

AEDERE præter alia significata quæ nota sunt, modos occultiores habet loquendi, Dicitur enim ædere spiritũ, quod est agere animam, Aedere scelus quod est perpetrare. Aedere stragem, quod est facere. Aedere nomen, quod est dare. Aedere sonos: idest proferre. Aedere librum, hoc est publicare.

Aedere spiritum.

Cic. in Antonio. Cuius in complexu libenter extremum uitæ spiritum ædiderim.

Aedere scelus.

Ibidẽ postea quod scelus, quod facinus parricida non edidit?
Idem pro P. Sext. tamen illi sceleri quod in me illorum ĩmanitas ædidit, haud scio an hoc recte proximum esse dicam.
T. Liu. ab vrb. con. Si quicquam sceleris, quod homo in homines ædere potest, non prætermisit.

Aedere stragem.

T. Liu. ab vrb. cond. Tantòq; maiorem stragẽ ædidere, quam inter hostes ædiderant.
Cic. ad Atti. Cum is meo nomine ad inuidiam vteretur, dij ĩmortales, quas ego pugnas, & quantas strages ædidi?

Aedere nomen.

T. Liu. ab vrb. cond. Vt redimendi potestas fieret, iussi nomina ædere, & cum cc. fermè æderent, senatusconsultum factum est, vt legati eos Carthaginensibus redderent.
Idem de bello Macedonico, Aedit nomina eorũ quibus conuentis opus esset.

Aedere sonos.

Ouid. in Ibin. Sedit in aduerso nocturnus culmine Bubo.
Funereoq; graues ædidit ore sonos.
Vergilius, Vix hæc ædiderat, cum effusis imbribus atra.
Tempesta sinemora furit.

Aedere

Aedere librum.

Cic.de diuina. Vnum librum Diogenes ædidit, eius auditor duos Antipater.

Idem de fato, In iis libris, quos de diuinatione ædidi,

Idem Attico, Vt me roget, vt annales suos emendē, & ædā.

Cic. pro P. Sylla, non occultaui, non continui domi sed describi ab omnibus statim librariis, diuidi passim, & peruulgari, atq; ædi po. Ro. imperaui.

Adere scriptum.

Cicero in Verrem, Aede mihi scriptum, quod argenti in prouincia Sicilię pararis, & subdit. Nec scriptum habeo nec possum ædere

Aedere prælium.

Tit. Liuius de bel. Mace. Regia statio atrocissimum prælium ædebat.

Idem ab vr. condita, Memorabile illud ędidit prælium.

Aedere clamorem, & pugnam.

Ibidem, Aedidit clamorem, vt auerteret etiam pugnantium animos.

Ibidem. Maior quàm pro numero hostium æditur pugna.

Aedere munus gladiatorium.

Ibidem, Ad munus gladiatorium ædendum redijt.

Aedere oracula.

Cic.de diuina. Sed quod caput est, cur isto modo iā oracula Delphis æduntur?

Ibidem, Oracula ædere putes.

Aedere ignem.

T.L.de bel Mace. Aeditus ab Annibale ex cōposito ignis est.

Aedere annos.

Oui.de arte amādi. Dum licet, & ueros ēt nunc æditis annos.

Aedere cedem.

T.L.ab vrb. con. Deinde multa ædita iā cæde senescit pugna.

Aedere signum.

Ibidem, Aedito è speculis signo.

Aedere exempla auaritiæ, & seueritatis.

Cicero Attico. Aede exemplum seueritatis tuæ.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Cum multa auaritiæ fœda exempla æderentur.

Aedere risus.

Cicero Atti. Miros risus uos ædere, cum ille ignarus sui comitatus repente aperuit lecticam, & pene ille timore, ego risu corrui.

Aedere fœtus.

Cicero de Ora. sub acto mihi ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed nouato & iterato, quo meliores fœtus possit, & grandiores ædere.

Aeditissimum.

T. L. ab urb cond. Aeditissimam vrbis partem scandunt.

Aedere iudicium.

Cic. pro P. Sylla. Sed tamen abs te Torquate quæro, cum iudicatus tuus inimicus esset, & esset eius rei freques senatus, & recens memoria testis, tibi meo familiari & contubernali, prius etiam æditurí iudicium fuerint.

EST QVOD, NIHIL EST QVOD.

QVOD multi, est opus, non est opus, non oportet, non expedit, aut quid oportet? bonis alioqui uerbis, ac latinis, sed non ita aptis aut appositis dicunt: perfecti illi latini, est quod, nihil est quod, aut non estquod, aut quid est quod dicebant.

Plau. in Au. Iam ad te reuertar, nã est quod visam domum.

Teren. in Heaut. Nam nihil est illic, quod moremur diutius

Idem in Eunucho. Nihil est quod dicas mihi, querebam aliũ.

Cicero. Torquato, Nihil est quod pro malis temporum moleste feras.

Idem Terẽtiæ, De familia liberata nihil est quod te moueat.

Ibidem Trebonio, Epistolę copiosæ, & suauiter scriptæ, nihil est quod multa respondeam.

Idem pro Sylla. Quare nil est, quod ex tanto comitatu uirorum amplissimorum me unum abstrahas.

Idem Attico, De serpirastri cohortis nihil est quod doleas.

Eidem. Si nondum profectæ sunt, nihil est quod se moueant, quo ad perspiciamus quod ad loci sit res.

Idem, De Britãnicis rebus, cognoui ex tuis literis nihil esse, quod metuamus, nec quod gaudeamus.

Idem in L. Pisonem. Nihil est quod me inuites.

Idem Attico, De Apulæio quid est quod labores.

Ibidem

Ibidem,Tullum scribam nihil fuid quod appellares.
Eidem,Nihil est scilicet quod de Cotta cogitemus.
Idem ad Lentulum. Dignitatem quidem illam consularem fortis & constantis nihil est quod cogitemus.
Idem.Q.fratri,Nihil est quod uereare,ego enim ne pilo quidem minus te amabo.
Idem de natura deorum,Tum Cotta, si, inquit, liber Antiochi nostri qui ab eo ad Balbum nuper missus est, vera loquitur nihil est quod Pisonem familiarem tuum desideres.
Idem in Verrem,Nihil est,quod,me agente, arbitretur iudicium sine magno multorum periculo posse corrumpi.
Idem Terentiæ, Excruciat me ualetudo Tulliæ nostræ, de qua nihil est quod ad te plura scribam.
Idem.Q.fratri,De eius eruditione quod labores nihil est.
Idem Tironi,Nihil est quod festines,nec quicquam cures,nisi ut ualeas.Brutus & Cassius Antonio.Quando consul arma minetur,quorum fiducia nihil est quod nos terreas.
Virg.in Buco.Si ad uitulã spectes,nihil est qđ pocula laudes
Idem,Nihil est quod dicta retractent Ignaui Aeneadæ.
Papinianus de captiuis,lege Quod si secus:Nihil est quod de secundis tabulis tractari possit.
Cic.Q.fratri,Trebatium meum quod isto admisceas nihil est.
Idem Terent.in uiam quod te des hoc tempore nihil est.
Teren.Non est quod te deterream.
Hora.Non est quod multa loquamur.
Cic. in Verrem,Cohortem autem Metelli,quam uocat,quid erat quod corrumperet?
Pomponius de operibus liber .l. A duobus. Nihil est quare non detur.

EXCIPERE.

EXCIPERE quid sit,cum à vulgari, publicaq; significatione discesseris multis incognitum esse arbitror,quod mihi satis videor inuestigasse,nec paruo, nec inutili labore. Est enim excipere,quod cauere,aut præscribere,ut inferius notata clarius ostendent.
Varro de re rust. In emptionibus iure utimur eo quod lex præscripsit,in ea re alii plura,alii pauciora excipiunt. quidam enim præcio facto in singulas oues, vt agni chordi duo

duo pro vna oue annumerentur, & ſicui uetuſtate dentes abſunt, item binæ pro ſingulis, ut procedant.

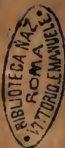
Ibid. Aliter dico, atq; fiet quod capras ſanas, ſanus nemo, pro mittit. nunquam enim ſine febre ſunt, itaque ſtipulantur paucis exceptis uerbis.

Cicer. ad Q. fratrem, Cumq; nominatim lex exciperet vt ad templum, monumentumq; capere liceret.

Idem de. l. Qua in. l cum eſſet, neue aurum addito, quam humane excipit?

Idem pro Clu. Quapropter in omnibus legibus, quibus exceptum eſt, de quibus cauſis aut magiſtratum capere non licet, aut iudicem legi, aut alterum accuſare, hæc ignominiæ cauſa prætermiſſa eſt.

Idem pro Cor. Balbo. Quorum in fœderibus exceptum eſt, ne quis eorum à nobis ciuis recipiatur, quid ſi exceptio facit ne liceat: ibi neceſſe eſt licere. Vbi igitur exceptum fœdere Gaditano; ne quem populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate, & ſubdit.

Exceptum eſt inquit, fœdus ſiquidem ſacro ſanctum eſt.

Idem in partitionibus oratoriis, Quærenda etiam ratio, ſi qua poterit inueniri, quare non ſit exceptū, aut iniqua lex.

Idem de arte rhetorica, Nā & prætoriis exceptionibus multæ excluduntur actiones.

Ibidem poſtulat is, qui cum agitur, à prætore exceptionem, extra quā in reum capitis præiudicium fiat: hic is qui agit iudicium purum poſtulat, ille qui cū agitur, exceptionem addi ait oportere.

Idem de. l. Agraria, aut ita lex diligenter perſcriptam demonſtrabitur, ita tantum vnaquaq; de re ita quod oportuerit exceptum vt minime conueniat quicquam in tam diligenti ſcriptura prætermiſſum arbitrari.

Ibid. Atq; hoc lex nuſquā excipit, non oīa ergo ſcriptis, ſed quædā quæ perſpicua ſint, tacitis exceptionibus caueri.

Idem in Academicis, Quibus poſtulant vt excipiantur hæc inexplicabilia. Trib unum aliquem cenſeo adeant, à me iſtā exceptionem nunquam impetrabunt.

In Verrem Quod lege excipiuntur tabulæ publicanorū, quo minus Romam deportentur.

Ibidem, Quid si eiusmodi esse hæc duo fœdera duorum populorũ iudices doceo, vt Taurominitanis nominatim cautum & exceptum sit fœdere, ne nauem dare debeant, Mamertinis in ipso fœdere sanctum, atq; præscriptum est, uti nauem dare necesse sit.

Idem de diuinatione, Si iudices id quod Epaminundas ait legis scriptorem sensisse, adscribat ad legem, & addat exceptionem hanc.

Idem in epist. Nam dum uolunt isti lauti terra nata, quæ legæ excepta sunt, in honorem adducere, fungos & heluelas ita condiunt, vt nihil possit esse suauius.

Vitruuius. Et ideo quod præciosæ sunt legibus excipiuntur, vt à domino, non à redemptore repræsententur.

Marcellus ad legem Iuliam repetundarum. l. prima. Cum excipit lex à quibus licet accipere à sobrinis, propriorìue gradu cognatis suis, uxoreue.

Victorinus hæc declarare videtur in rhetorica Cice. Translationem, inquit, intelligamus formam esse status scilicet legalis. Prescriptionem uero eandem appellari posse, & eandem exceptionem, sed ab oratoribus, in iure autẽ præscriptionem dici ipsum propositum ius. Exceptionem autem, cum ius ipsum propositũ aduersus se actos alius excipit, interposita aliqua conditione.

ETIAM AFFIRMANTIS.

ETIAM affirmantis aduerbium, cuius loco ferè omnes aliud aduerbium, Ita ponunt, veluti è teterrimo carcere asserendum est, & in usum latinitatis reuocandum.

Cic. pro Roscio Co. Si non, quo modo tabulas conficis? si etiam quamobrem cum cætera nomina in ordinem referebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat in primis magnum, in aduersariis relinquebas?

Idem de Academicis quæstionibus. Quasi aut etiam, aut nõ, non modo uerum esse, sed necessarium.

Idem pro Plan. Cui cum respondissem me è prouincia decedere etiam me hercle, inqui (ut opinor) ex Africa.

ATQVE GEMINATA ET TRIPLICATA.

EADEM ferè calamitas ut propè interiret, accidit geminatę, & interdũ triplicatæ particulæ atq;, quæ interdum

maximam

maximam affert gratiam orationi inſerta. Tibullus.
Atq; tubas atq; arma ferunt ſtrepitantia cœlo Audita.
Hora. Atq; herbas,atq; incantata lacertis Vincula.
Catul. Ne veſtrum ſcabra tanget rubigine nomen.
Hæc atq; illa dies, atq; alia,atque alia
Vergi. Atq; deos,atq; aſtra uocat crudelia mater.
Idem: Atq; hinc,atq; illinc humeros ad vulnera durat.
Idem: Atq; Getæ,atq; Hebrus,atq; Actias Orithya.

AEQVI BONI FACIO.

AEQVI, boniq; facio, id eſt in bonam partem accipio: certum modum eſſe loquendi non rationem nemo negare poteſt.

Ter. in And. Cęterũ equidẽ iſtuc Chremę æqui boniq; facio.
Tit. Liu. ab vrbe cond. Ne ſerpat latius contagio eius mali, nos æqui boniq; facimus.
Cicer. Atti. Tranquiliſsimus autem animus meus,qui totum iſtud æqui boniq; facit.

EXIMERE.

EXIMERE, apud veteres illos autores præter alia ſignificata eſt,quod extrahere,effodere,eruere.

Cato de re ruſt. Ficos & oleas altero modo inſerit. Quod genus aut ficũ,aut oleã eſſe uoles,inde librũ ſcalpro eximito.
Ibidem. In amphorã muſtum inditio & corticem oppicato, demittito in piſcinam poſt.xxx. diem eximito, totum annum muſtum erit.
Ibidem: Ollam ſtatuito cum acqua,vbi occipit feruere, paulisper demittito unum manipulum,feruere deſiſſet; Poſtea occipiet feruere,pauliſper dimittito, vſq; admodum dum quinque numeres,tum eximito.
Vitru. Sequitur ordo de lapidicinis explicare de quibus & quadrata ſaxa, & cementorum ad ædificia eximuutur copiæ,& comparantur.
Ibidem, Cum ædificandum fuerit ante biennium, ea ſaxa,nõ hyeme ſed æſtate eximantur.
Ibidem. Sed hæc omnia,quæ mollia ſunt,hanc habent vtilitatem, quod ex iis ſaxa cum ſunt exempta,in opere facilime tractantur.
Alphænus de Pub. lege. Cæſar Cum inſulæ Cretæ Cotorias

locaret, legẽ ita dixerat, Nequis præter redemptorẽ post Idus Martias cotẽ ex insula Creta fodito, neue eximito, neue auellito, & subdit. Consulebatur nõ contra legẽ post Idus martias ex insula Creta cotes exemptæ viderentur.

AES ALIENVM, TVVM, MEVM, *patris filii.*

AEs alienum id certe est, quod dicimus debitum. Sed modum dicendi antiquum notare debemus quo dicebant æs alienum tuũ æs alienum meum eum, æs alienum patris, æs alienum filii. Quæ si bene inspexerimus, contraria esse verba significato reperimus, & tamen dicendi talem esse modum, non rationem vllam fateri cogemur, nã si es alienum, quomodo meum? Si meum quomodo alienum?

Cice. Atti. Si quid æri alieno meo superabit?

Idem in Philipp. Etenim quæ res ægestati, & æri alieno tuo præter mortem Cęsaris subuenire potuisset?

Paulus de iure dotium. l. Profectitia, Sed suũ æs alienũ susceptũ dũ filius familias esset, paterfamilias factus exonerauit

Iabolenus de statu liberis, lege, Sticum. Sticus liber esto quando æs alienum meum solutum, creditoribus ue meis satisfactum fuerit.

Cic. Attic o, Aes alienum faciendum puto.

Idem pro P. Sylla. Publii Cincii prædiis uenditis, æs alienum eiusdem dissoluisti.

Ibidem. Cuius æs alienum videmus iudices, non libidine, sed negotii gerendi studio esse contractum.

Idem in Philippicis. Patri persuasit, ne æs alienum filii dissoluerent.

Idem Mario. Maximum autem ęs alienum amplissimorum uirorum.

Paulus de in rem ver. l. Si filius fam. Fœnus filii æs alienum patris est.

Pompo. de Peculio, lege, peculium. Si ære alieno dominico exhauriatur peculium serui.

Iabolenus de priuilegiis Creditorum, lege pater familias. In omni ære alieno; quod aut patris, aut filii fuerit.

T. L. ab vrb. cond. Cum Publius ob ęs alienum paternum nexum dedisset.

Fac

FAC ESSE, FAC POTVISSE, FAC VELLE.

FAC esse, fac potuisse, fac uelle, & facite, ac eiusmodi, modus est loquendi ueterum illorum: idq; significat, quod illiterati dicunt. Ponamus quod ita sit, ponamus quod ita potuerit, ponamus quod ita uelis. Aut ut aliqui se elegantius dicere putant, posito quod ita sit, aut dato quod ita sit, uel ponamus ita esse, quo quid est vulgarius, aut rudius? Hæc ergo barbaries omnino excludẽda est, introducẽdaq; uera latinitas per hos veros, propriosq; dicendi modos.

Cicero in Philipp. Fac potuisse, quod est aliud beneficium latronum?

Ibid. Hominem perditissimum, sed fac ita non esse, num Latine scit?

In secunda Philip. Eum tu occidere? fac potuisse.

Idem in Phil. xiij. Facite hoc meum consilium legiones nouas non improbare.

Idem Attico. Me fac posse tuto, multi enim hortantur, num etiam honeste?

Eidem, Nã liberalibus quis potuit in senatũ non venire? fac id potuisse aliquo modo, num etiam cum uenissemus, libere potuimus sententiam dicere?

In Tusculanis fac totum dolere corpus.

Ibid. Sed fac ut isti uolunt, animos nõ remanere post mortẽ.

Idem, fac animum sic interie ut corpus,

De diuinatione: Fac dare deos, quod absurdum est, quid refert, si accipere non possimus?

In Verrem: Fac ita esse, tamen hoc ferendũ nullo modo est.

De Oratore: Sed fac esse, nihil superest.

Idem de natura deorum, fac esse distentum cœlum?

Cleantes in quibusdam pulcherrimis carminibus illo felici seculo in Latinum uersis. Ducor parens, celsiq; dominator Poli, quocunq; placuit nulla parendi mora est; Adsum impiger fac nolle, comitabor gemẽs: malusq; patiar quod licuit bono, Ducunt uolentem fata, nolentem trahunt.

FERRE AD COELVM.

FERRE ad cœlum, modus est loquendi Romano more, scilicet tantum aliquid laudare, ut laudibus quasi ad cœlum feratur.

Cic. in Verrem. Iuuant me hæc præclara nomina artificum quæ isti ad cœlum ferunt.
Idem Furuio. Propterea festinatio abducet à tantis laudibus quibus te omnes in cœlum iure,& uere ferunt.
Idem de Oratore: quæ tu uerbis ad cœlum extulisti.
Idem Attico. Scribis enim in cœlum ferri.
Idem ad equi. Ro. Quem virtutis gloria cum summa laude extulit ad cœlum.
Horatius. quæ uos ad cœlum fertis, rumore secundo.

FERRE IN OCVLIS, HABITARE IN OCALIS.

FERRE, & esse in oculis, modus est lo quendi, quo ualde diligere,& diligi significetur. Habitare autem in oculis per translationem est ita frequentem & assiduum esse, ut quasi in oculis habitetur.
Cic. ad Quintum fratrem. Balbum in oculis fero.
Idem de responsis aruspicum. Ferebant in oculis hominem.
Ibidem Tiro. Nam isti duo uix sunt digni quibus alteri Cesenam, alteri Coslutianarum tabernarum fundamenta credas, te (ut dixi) fero in oculis.
Idem in Antonium. Nam trebellium ualde iam diligit, oderat cum ille tabulis nouis aduersabatur, iam fert in oculis.
Teren. Verbũ fero dimisit in Eunucho, rex te ergo in oculis?
Cic. ad Atti. Itaq; publicanis in oculis sumus, gratis, inquis, viris, Sensibus.
Cicero pro Planco. Feci ut postea quotidie præsentem me uiderent, habitaui in oculis.
Idem, Attico. Visum est hoc mihi ad multa quadrare, presentem me viderent, habitaui in oculis.

FRVGI.

FRVGI à fruge dicitur, quid inclinabile est compositum tamen cum Bono antiqui quandoq; ponebant, vt vtrunq; dicerent & seruus frugi & seruus bonæ frugi.
Plautus in Pseudulo: Cupis me esse nequam, tamen ero frugi bonæ.
Vlpianus ad legem Aquiliam.l. Inde Neratius. Sed si bonæ frugi seruus intra annum mutatis moribus occisus sit.
Idẽ de quibus rebus ad eundẽ iudicẽ eatur.l. Si quis seruum. Interesse fructuarii uidetur bonæ frugi seruum esse.

Infiniti

INFINITI pene dicendi modi à ueteribus illis latinitatis côditorib. à uerbo Facio deducti sunt, Quorum & si aliqui multa notauerint, nos longe plurima collegimus, que in usum publicum facere iudicauimus.

Facere delicias.

Plautus in Menechmis, Eia delicias facias?

Facere damnum, pro eo quod dicimus damnum pati.

Plaut' i Mercatore. Nõ miror si quid damni facis, aut flagitij.

Cicero in Bruto, Damnum. n. illius immaturo interitu res. Ro. Latinæq; litteræ fecerunt.

Idem in Ver. Quid si docebo iudices eos, qui cccc. milia mod. lucri faciunt, damnum facturos, fuisse?

Facere facinus, & scelus.

Plau. in Bac. Atridæ duo fratres dicuntur fecisse facinus maximum.

T. L. ab ur. con. Qui alienis manib. pessimum facinus facere.

Cic. de Orato. Scelus eos nefarium facere dicunt.

Facere iratum

Cic. de. Orato. Cum iratum aduersario Iudicẽ facere uellet.

Facere flagitium.

Plautus in Merca. Ait flagitium & damnum fecisse.

Facere stipendia.

T. L. ab ur. con. Centuriæ quæ sine armis stipendia facerent.

Ibid. Qui stipendia pedibus propter paupertatem fecisset.

Facere prælium.

Cæsar in com. Paruulis equestribus præliis ad aquam factis.

Facere sacrificium, & sacra.

Cic. in Bruto, Licet aliquid etiam de M. Põpilii ingenio suspicari, qui cum consul esset, eodemq; tempore sacrificium publicum cum lena faceret.

T. L. ab urbe con. Quid nam tu hospes paras, inquit, incestum sacrificium (vt dicunt) facere.

Ibid. Qui sacra publica populo Romano faceret.

Ibid. castius eum sacra priuata facere.

Ibid. Illi sacra quædam in monte Albano, Lauinoq; uobis facienda tradiderunt.

Ibid. Dedicata est à T. Quintio duum urio sacris faciendis.

Idem de bello Punic. Ne solemne sacrum in monte faceret.

Facere æs alienum.

Idem ab vrbe condita, æs alienum fecisse.

Facere testamentum.

Cicero de Oratore, Ac si tanquã in procinctu testamentum faceret sine libra atque tabulis.

Facere finem.

Plautus in Asinaria, Sermoni iam finem face tuo.

Teren. in Phormio. Iam finem faciam dicendi mihi, peccandi cum ipse de se finem non facit.

Cicero pro Gn. Planco, Nam istius verbi quousq; poterat esse inuidia? datus est tibi ille, condonatus ille, non facis finem, ferre non possumus.

Idem in Ver. Difficile est enim finem facere pretio, nisi libidini feceris.

Idem in Rullum, finem feci offerendi mei.

Cesar in com. Finem properandi facit,

Ibidem, Neque prius finem sequendi fecerunt, quàm muro oppidi appropinquauerunt.

T.L. Finem tandem certaminum facerent.

Hircius in com. Maxime uellem, inquit, homines suæ petulantiæ nimiæ, quàm libertatis aliquando finem fecissent.

Ibidem, Cum iam Cæsar existimasset hostes pulsos, deterritosq; finem lacessendi facturos.

Facere fidem.

Cic. in Catilinam. Fidem faceret oratio mea,

Idem in L. Pisonẽ. Non facies fidẽ scilicet cũ hæc disputabis.

Idem de Oratore. Fidei faciendæ causa.

Ibidem in locis, quos ad fidem orationis faciendam adhiberi dixit.

Idem in Horten. Meo autem iudicio ita est maxima in sensibus ueritas, si & sani sunt, & valentes, & omnia remouentur, quę obstant & impediunt. Itaq; & lumen mutari nolumus, & situs earum rerum quas intuemur, & interualla, aut contraimus, aut deducimus, multaq; facimus vsq; eo, dum aspectus ipse fidem faciat sui iudicii.

Idem Attico: An mihi nutus tuus non faceret fidem.

Eidem, Quod nisi fidem mihi fecisset.

Idem pro T. Annio Milone; Nudauit se in sanctissimo tẽplo.

quoniam uita talis & ciuis,& uiri fidem non faciebat.
Idem in Catilinam, ut quoniam auribus uestris propter incredibilem magnitudinem sceleris minorem fidem faceret oratio mea.
Idem in Bruto, Credit ijs, quæ dicuntur, qui audit oratorem, vera putat, assentitur, probat, fidem facit oratio.

Facere ludos.

Cic. ad Quintum fratrem. Quanta tandem pecunia penderetur, si omnium nomine quicunq; Romæ ludos facerent.
Idem Attico: Ludos facere absens malebat.

Facere scriptum.

T. L. ab urbe con. Neq; eius accepi nomen, quod scriptum faceret. tabulam posuisse, & iurasse se scriprum non facturum, quàm aliquando antea desisse scriptum facere arguit Macer Licinus.

Facere dolorem, & luctum.

Cicero Attico, Nulla medicina tam facit dolorem, quam quæ sanat.
T. L. de bello Macedonico, Audita clades, simul pauorem, simul luctum ingentem fecit.

Facere castra.

Cic. Catoni, in Licanoia castra apud Iconium faceret, & subdit: Apud oppidum castra fecit.
Gn. Pompeius Lucio Domitio: Neq; castra propter anni tempus, & militum animos facere possum.
Cæsar in comment. Castra facere constituit.
Hircius in coment. Ad aquam fecit castra.
Ibid. Loco excelso fecit castra.
Ibid. Ibi, castra ducentarum legionum fecit.

Facere periculum.

Plautus in Cistellaria: Face semel periculum.
Teren. in Andria. Qui scis ergo istuc, nisi periculum feceris.
Cæsar in con. Vt inæquum locum descenderent, legionumq; pericula facerent.

Facere conuitium.

Modus est loquendi quo significatur contumelijs quem lacessere, & quod inepte dicunt: Dicere illi iniuriam.
Plautus in Mustel. Sic & præsenti tibi facit conuitium.

Idem

Idem in Bacchid. Vt ne clamorem hic facias, ne conuitium.
Idem in Merca. Male mihi precatur, & facit conuitium.
Teren. in Adel. Non fecisse erit melius hic conuitium.
Ci. p Clu. Cōuitiū C. Iunio iudici quæstionis maximū fecit.
Idē Atti. Cato aduolat, conuitiū Pisoni cōsuli mirificiū fecit
Ouid. Ad Corrinā: Quid quæror, & toti facio cōuitia cœlo?
Sabinus in epi. pro Helena, nec faciam surdis conuitia fluctibus ulla,
Vlp. de iniurijs, & famosis libellis, lege, Iniuriarum, Fecisse conuitium non tantum ius uidetur qui uociferatus est; uerum is quoq; qui concitauit ad uociferationem, & paulo supra: Conuitium autem dicitur, uel à concitatione, uel à conuentu, hoc est a collatione uocum.
Caius eadem lege, Si plures serui aliquem simul ceciderint, aut conuitium alicui fecerint: singulorum proprium est maleficium.

Facere naufragium,

Ci. Tironi: qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerūt.

Facere promissum.

Cic. de Offi. Vt reddere depositum, etiam ne furioso? facere promissum, & in eodem, Promissum potius non faciendum, quam tan tetrum facinus admittendum fuit & subdit, Ergo promissa non facienda nonnunquam, & subdit Facere promissa, stare cōuentis, reddere deposita, commutata utilitate fiunt, non honestate.

Facere iter.

Cicero pro Gn. Planco, At ego cum casu diebus iis, itineris faciendi causa, decedens è prouincia, Puteolos forte uenissem.
Idem Senatu populoque Roma. Iter in Ciliciam non facere institui.
Idem de diui. Cum duo quidam Arcades familiares iter unà facerent.
Ibidem. Eudemum Cyprium familiarem suum iter in Macedoniam facientem.
Idem Cato. Cum exercitu lustrato, iter in Ciliciam facere cœpissem.
Idem in Verrem, iter per Siciliam facere uoluerat.

Gn. Póp. Lucio Domitio, Præsidia Curionē, quæ in Vmbria, & Tuscia erant, contrahere, ad Cæsarem iter facere.
Cesar in com. Iter caute, diligenterq; faciat, perscribit.

Facere turbas.

Plautus in Bacchidibus, Tantas turbellas facio.
Cic. in Verré, Maximas in istius castris fecisse turbas dicitur,

Facere uerbum & uerba.

Verbum, & uerba facere modus est loquendi, significans id quod loqui, id enim est, Non multa uerba faciam, & non multa loquas, sed ita tunc loquebantur.
Quid autem inter se discrepent, ex inferioribus autoritatib. plane uideri potest, nam Facere uerba, loqui, & explicare uerbis rem significat, Facere uerbum est uix loqui, mussare, uel pauca proferre.
Plautus in Asina, Neq; ullum uerbem faciat perplexabile.
Ibid. Verbum hercle facere non potes.
Ibid. Haud uerbum faciam.
Idem in Bacchid. Verbum nullum fecit.
Teren. in And. Nunquam cuiquam nostrum uerbum fecit.
Ci. pro Sexto Roscio Amerino, Nō me hercle uerbū fecisse.
Ibid. Deq; ea societate neminem esse, qui uerbum facere hoc tempore auderet.
Idem in Bru. Cum esset relictus à cæteris, & uerbum facere non posset.
Idem in Piso. quacunq; de re uerbum facere cœperatis.
Idem in Philip. Ne uerbum quidem ausus est facere.
Idem Cn. Planco. Verbum nemo facit.
Idem pro Au. Cluentio. Cum ille uerbum omnino in hac ipsa causa facere nullum potuerit.
Idem pro P. Quin. Sed omnino uerbum facere conari.
Idem in Ver. Ipsi illi tui conuiuæ, consiliarij, & conscij, uerbum facere non audebant, & subdit, Nam antequam uerbum facerem, de sella surrexit.

Facere uerba.

Plau. in Aulu. Sic uerba hic facio, quasi negotij nihil fiet.
Ibid. Nunc uerba ne facias soror.
Idem in Sticho, Multa scio facienda uerba.
Idem in Milite, Vt multa uerba fecit?

Idem

Idem in Persa? Verba quidem haud indoctè fecit.
Idem in Rudente, Verba facimus, id dies.
Ci. Att. At me existimaris ad manendum esse propensiorem, quod plura in ea parte uerba fecerim?
Idem pro P. Quintio, Neq; tamen iam multi uerba faciam.
Idem pro L. Man. Et ex hoc ipso loco per multa idem contra legem uerba fecisti.
Idē in Philip. Quod tribuni plebis uerba fecerunt, ut senatus Calen. Ianuarij haberetur.
Idem in Verrem, Quod ego in senatu quanta uerba fecissem.
Idem pro domo sua, Qui conuentu bonorum uirorum uerba de salute mea fecerant.
Horatius: Verba facit Leno.
T. L ab urbe codi. Multa de Hieronymi fide uerba fecerunt.
Idem de bello puni.. Pauca uerba facienda sunt.
Vlpia. de petitione hęre. l. Item Consules uerba facere de his.

Facere iusta.

Plautus in Cistellaria. Post quàm ille uxori iusta fecit.

Facere copiam.

Idem in Asina. Vti sibi amanti facerem argenti copiam.
Ibid. Feci enim ei, quod orauit, mei copiam.
Idem in Cap. Gratiam habeo tibi, cum copiam istam mihi, & potestatem facis.
Idem in Persa; Vti tibi recte conciliandi facerem copiam.

Facere medicinam.

Idem: Si medicus ueniat, qui huic morbo facere medicinam potest.
Cic. pro P. Quintio, Medicinæ faciendæ locus non erit.

Facere iudicium, facere autoritatem.

Plau. in Cistellaria, Mi spectatores, facite iudicium.
Cic. pro lege Man. De quo homines uos, id quo maxime facit autoritatem, tanta & tam præclara iudicia fecistis.

Facere lucrum.

Plau. in Mercatore, Lucrum ingens facio.
Idem in Persa, Rectè rem gero & facio lucrum.
Ibid. Vnde tu prægrande lucrum facias.

Facere coniecturam.

Idem in Casina, Ego hanc de me coniecturam domi facio.

 Cic.

Cic.in Ver.Ex quibus coniecturam facere de omnib.possitis.
Ibid.Vos rogarem, ut coniecturam faceretis.
Ibid.Verum ut ex uno de cæteris cõiecturam facere possitis.

Facere rem diuinam.

Plautus in Curc.Postquam rem diuinam feci, uenit in mentem mihi.
Cato de re ru. Eam rem diuinam, uel seruus uel liber licebit facito.
Cic.in Verrem:Res illum diuinas apud eos deos in suo sacrario propè quotidie facere uidisti.
T.L.ab urbe condi.Rem diuinam facere.
Idem de bel.Mace.Res diuinas facere maioribus hostiis iusserunt.
Hircius in Com. Postero die diuina re facta.

Facere furtum.

Plautus in Rudente,Furtum ego uidi, qui faciebat.

Facere rem.

Horat. Is ne tibi melius suadet,quàm ut rem facias, rem si possis recte,si non,quocunq; modo rem.

Quanti facere.

Hora. Septimus Claudi nimirum intelligit unus, Quanti me facias.

Facere officium.

Idem,Officium facio,tu poscis uilia.
Mecum facere,secum facere,una facere,nobiscum facere,modi sunt loquendi,à paucis(ut reor) nominati, significant enim id quod mecum sentire, quo loco multi insulse ponunt, pro me facere.
Cic.pro P.Sylla. L. cassium dixerunt commoraſſe cum cæteris. Antonium secum facere,& subdit, Quid tum? Cassius si respondiſſet idem sentire,& secum facere Syllam,tamen mihi non uideretur in hunc id criminosum eſſe debere, & subdit,Non respondit tamen unà facere Syllam.
Idem in partitionibus,Defensor autem ad ea quæ proposuit æquitate nitatur, & ea causa secum facere fateatur.
Idem pro Aulo Cecinna. Rem & sententiam interdicti mecum facere fatebatur,uerbo me excludi dicebat.
Ibid. Nam uerba ipsa sponsionis facerent mecum, si uellem diligenter attendere.

Ibi.

Ibi. Cum videatis autoritatem sapientissimorum homnium facere nobiscum.
Horat. Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Idem, mecum facientia iura.

Facere uersus.

Horat. paupertas impulit audax, Vt versus facerem.

Facere sumptum.

Idem. Pro quæstu sumptum facit.
Varro de re rust. Nemo enim sanus mente debet velle impensam ac sumptũ facere in cultura, si videt non posse refici.
Cic. pro. l. Manilia. Non modo ut sumptum faciat in militẽ, memini uis affertur.

Facere uitium.

Cic. in Top. Si ædes est se corruerunt, uitium ue fecerunt.
Labeo locati & conducti. l. Quod si etiam huius domus mercedem, quæ vitium fecisset, deberi putat.
Vlp. de dam. inf. l. finita, Si spatia inter vitiosam partem intercedanr, & ea quæ vitium non fecit, & subdit. Si insula adiacens domui vitium faciat.
Vitruuius, Si uenti frigidi sunt lædunt: si calidi, uitiant, si humidi, nocent, iidem faciunt uitia pauimentis.
Hircius in com. Vigilia secunda propter multitudinem telorum, Turris lignea, quæ nostra fuisset ab initio, uitium fecit, usq; ad tabulatum secundum, & tertium.

Facere iniuriam.

Plau. Rudente, Faciet nemo iniuriam.
Cic. in Ver. Quid dices? id quod dictitas iniuriam tibi fecisse Verrem?& subdit, Cum maximã C. Verres iniuriam fecerit. & subdit, at cum tibi C. Ver. fecit iniuriam.
Idem in L. Piso. Facio iniuriam fortissimo viro mortuo.
Horat. Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.

Facere impetum.

Cic. Cato. Armenium regem in Cappadocia impetum esse facturum.
Idem pro. l. Ma. Sed in exercitum uestrum clarum atque victórem in petum fecit.
Idem pro Publio Sex. impetum faciunt in Fabritium.
Idem pro Tito Annio Milone, Statim complures cum telis

in hunc faciunt de loco superiore impetum.

Facere contumeliam.

Vt videant omnes modi loquendi ab illis optimis eius ætatis autoribus diligentissime fuisse seruatum,& si quid esset ab aliquo id ætatis uiro docto interuersum,statim esse explosum,legant Ciceronē, qui Philippica tertia reprehendit Antonium,qui contumeliam facere dixerit. Quid est porro,inquit,facere contumeliam?quis sic loquitur?& subdit,Non ne satius est mutum esse quam quod nemo intelligat dicere?& Paulo post. Præter duos uos loquitur isto modo nemo!. Quis sic loquitur?ait, non quis sic est locutus?Nā veteres ante Cic. Facere cōtumeliā aliqñ dixerūt.

Plau.in Asina.Tu contumeliam alteri facias,tibi non dicatur.

Cato.In hac contumelia, quæ mihi per huiusce domi pætulantiam factum itur.

Videtur ergo Cic.ætatem suam emendate loquentem notare,antiquiores alias carpere, & quasi posteris præscribere vt politiorē & abstrusam à ueteribus, quasi rubigine mundiorem,suæ ætatis modum imitentur.

Facere modos.

Teren.in argumento And.Flaccus Claudij filius modos fecit tibiis paribus,dextris,& sinistris.

Cic.de oratore,Neq; id actores prius viderunt,quā ipsi Poetæ,quàm deniq; illi etiam,qui fecerunt modos.

Facere gratum.

Idem Attico.Feceris mihi gratum,si ante eò ueneris.

Eidem,per mihi per inquam gratum feceris.

Facere potestatem.

Var. de re rust. Secundum cibum large vt bibant,faciunt potestatem.

Ibi.Sæpe etiam quærendi potestatem facit de his

Cic.in Ver.Neq; se aliis viuendi potestatem esse facturum.

Facere argentariam.

Ibi.Qui argentariam Regii maximam fecerat.

Ibi.Quem ille argentariam Lepti fecisse dicit.

Facere manum.

Ibi.illi nocte,facta manu armataq; veniunt.

Facere prælium.

Ibi.

Ibi. Princeps enim omnium Pansa prælii faciendi, & cum Antonio confligendi fuit.

Facere uellaturam.

Var. de re rusti. Item dicuntur qui vecturis uiuunt, vellaturam facere.

Facere cæde.

Cic. pro Ti. An. Mil. Obuiã fit ei Clodius expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimentis, nullis Græcis comitibus, ũt solebat, sine uxore, quod nunquam ferè, cum hic insidiator, qui iter illud ad cœdem faciendam apparasset, cum uxore ueheretur in rheda penulatus.

Ibi. Potuit ne Fabritio uiro optimo; cum de reditu meo legem ferret pulso, crudelissima in foro cæde facta?

Idem pro P. Sex. Cædem maximam facias.

Facere uota.

Cato de re rust. Marti Syluano in Sylua interdiu in capita singula boum uotum facio.

Idem pro Milone, Deinde subito vultu Milonis perterritus fugeret ad Tiberim, uos & omnes boni uota feceritis, vt Miloni virtute sua uti liceret.

Ibi. Vota enim feceratis, ut in eos se potius mitteret, quàm in uestras possesiones.

Facere insidias.

Cic. pro Titio Annio Milone, Milo unus urgebat, hic dii immortales (ut supra dixi) mentem dederunt illi perdito, ac furioso ut huic faceret insidias.

Facere funus.

Cic. pro Clu. Et ibi de integro funus iam sepulto filio fecit.

Facere reum.

Cicero. pro Clu. Tamen Habitus Oppianicum reum statim non fecit.

Ibid. Reum statim fecit.

Ibid. apud eosdem iudices reus est factus.

Facere mentionem.

Cicer. pro Clu. Quo tandem igitur ore mentionem corrupti iudicii facitis.

Facere iudicatum.

Idem pro Lucio Flacco, Cum iudicatum non faceret.

Facere

Facere imperata.

Cæsar in com. Iussus arma abiicere, imperata facere.

Facere uindemiam.

Varro de re rustica. Vuas autem legere & uindemiam facere inter æquinoctium autumnale, & Vergiliarum occasum.

Facere sementem.

Cato de re rustica. Sementem facito ita.

Facere hæredes.

Cic. in Ver. Viros bonos & honestos cõplures fecit hæredes.

Ibid. Fecit hæredem M. Octauium Ligurem.

Ferre, inferre, referre.

FERRE & inferre pedem, est intrare. Referre pedẽ est eius contrarium, quod inepte multi dicunt retrahere se.

Afferre pedem, uenire. Conferre pedem simul congredi, Efferre pedem est exire. Qui modi dicendi iam cum bonis alijs literis pene ad unum interierunt.

Ver. In domum si forte pedem, si forte tulisset, Me referro.

Idem: Ferte pedem Fauniq; simul, Dryadesq; puellæ.

Horat. Quam nec ferre pedem dedecuit choris.

Plau. in Menæch. Propera Menæchme fer pedem.

Ibid. Huc intro tulisti pedem.

T. L. ab ur. con. Inclinante iam in deterius latinitate, prepositionem addidit, & inferre pedem, pro Ferre dixit. Audent ultro gradum inferre.

Ibidem: paulo post, ultrò inferent pedem, ad unum omnes occidit.

Ibid. Clamore renouato inferunt pedem.

Horat. Neq; impudica Colchis intulit pedem.

Referre pedem.

Plau in Mer. Hanc uolo prius rem agi, quàm meum intro refero pedem.

Verg. Ille pedem referens, & inutilis, inq; ligatus Cedebat.

Ouidius de Ponto. Cum Profugum possis ipse referre pedẽ.

Ibid. turpe referre pedem, nec passu stare tenaci.

Catullus, Ad Idæ retuli ne mora pedem.

Propertius, Nescit uestra ruens ira referre pedem.

Galba Cice. Duæ cohortes erant & cohors prætoria pedem referre cœperat.

T.L. ab urbe condita, Cum gradum retulissent.
Ibid. Interfectum rati gradum retulerunt.
Ibid. Ni referentibus gradum consul metum excusisset.
Ibid. Vt pariter & socii rem inciperent, referrentq; pedem.
Ibid. Dum pedem referunt, ne à tergo uulnerarentur.
Ibid. Primo resistunt, deinde referunt pedem.
Ibid. Dolo, non metu pedem retulit.
Ibid. Tum primum referri pedem apparuit.
Cæsar in cõ. Pedẽ referre, & loco excedere, nõ turpe putarẽt.
Ibid. Vulneribus defessi pedem referre.
Ibid. Paulatim modo pedem retulerunt.
Ibidem. Permoti barbari constiterunt, ac paulum modo pedem retulerunt.

Afferre pedem.

Catullus: Abite, unde malum pedem attulistis.

Conferre pedem.

Cicero pro Planco, non possum magis conferre pedem (ut aiunt) aut propius accedere.

Efferre pedem.

Plau. in Cap. Seruate istum sultis intus serui, ne quoque pedem afferat.
Verg. mè ne efferre pedem genitor te posse relicto Sperasti?
Cice. ad Atti. Nunc illum: qui pedem porta quo ad hostis cis Euphratem fuit, nõ extulerit, honore augere? me in cuius exercitu spem illius exercitus habuit, idem non assequi decus est nostrum.

FACINORIS ET SCELERIS CRIMEN.

OBSERVANDVS & hic dicendi modus, quo Ci. aliquando usus posteros ut identidem uterentur edocuit, cũ Facinoris crimẽ, crimẽ sceleris, crimen delicti quãdoq; posuit.
Crimen enim quandoq; pro quadam quasi calumnia, siue accusatione, quandoq; pro ipso delicto, interdum pro genere peccati, Facinus uero, & scelus pro quadam specie, uel forma diffinitur.
Cice. M. Marcel. Primum ad se reuocarent maximi facinoris crimen.
Ibidem. Cur non comprehenderint, cur non ipsus confessionem facinoris multorum oculis, denique uoce tanti

sceleris

sceleris crimen expresserint?
Idem pro Cor. Bal. Nam uerius nihil est, quam quod hesterno die dixit ipse, ita L. Cornelium de fortunis omnibus dimicare, ut nullius in delicti crimen uocaretur.
Verg. Et crimen ab uno Disce omnes.
Idem: Sere crimina belli.
Idem: Crimen amor uestrum.
Cic. pro P. sylla: Cur in pari causa, non paria signa criminis reperiuntur.
Ibid. Qui ab illis etiam in crimen uocatur.
Ibid. Et ex ea crimen aliquod in P. Syllam quæris?
Ibi. Neq; enim istorum facinorum tantorum, tam atrocium crimen iudices P. Syllæ persona suscipit.
Idem pro Q. Ligario, Nouum crimen C. Cæsar, & ante hunc diem inauditum.
Ibid. Ergo hæc duo tempora carent crimine.
Ibid. Sceleris uero crimine, furoris, parricidij immunes sint.
Idem pro L. Flacco, Maledictũ omne nõ modo crimẽ effugit.
Idem pro domo sua: Cui ego crimini respondere sine mea maxima laude non possum.

FACTVS AD VNGVEM AD LIBIDINES, *non ita factus.*

FACTVS ad unguem, factus ad libidines, non ita factus, modi sunt loquendi felicis illius seculi elegantissimi.
Horatius, Fonteius ad unguem Factus homo.
Cic. in Ver. Rubrius quidam homo factus ad istius libidines.
Idem in Bruto, Siue quod natura non esset ita factus.

AD EXEMPLVM, VEL AD EXEMPLAR.

AD exemplum autem, uel ad exemplar, idem est quod ad similitudinem.
Plau. in Mer. Verũ ad hoc exemplũ nunquã ut nunc insanio.
Horatius, Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi.
Alphænus de conditionib. lege: In testamento: Vt monumentum ad exemplum eius, quod uia salaria esset, fieret.

NEC EA RES MIHI SIT FRAVDI. FRAVS.

NE ea res mihi sit fraudi, hic modus loquendi apud ueteres id significat, quod, Ne ea res mihi ad scribatur, uel

ne nocet, neue uitio detur, unde pœna aliqua proueniat.
Antiqui enim fraudem pœnam uocabant.
Vlp. de ædili. edicto, lege Cum autem; Veteres fraudem pro pœna ponere solebant.
Cic. pro L. Murena, Id erit eius uictrico fraudi ac crimini.
Idem Attico, Fit gratia Bruti S. Consultum, ut neue salaminis, neue qui eis dedisset fraudi esset.
Idem in Ver. Satuunt illi, atq; decernunt, ut hæ literæ, quibus existimatio C. Verris læderetur, remouerentur, operanq; daret ne ea res C. Verri fraudi esse posset.
Idem pro Sex. Rosc. Amerino: Id erit ei maxime fraudi.
Idem in Philippicis; Censeo ut iis qui in exercitu Antonii sunt, ne sit ea res fraudi si ante Calend. Februarij ab eo discesserint.
Ibidem, Duos Gn. Pompeij summi, ac singularis uiri fratres incolumes haberemus, quibus certe pietas fraudi esse non debet.
Ibid. Eis fraudi ne sit, quod cum M. Antonio fuerint.
Idem pro cl uentio, Quæ res nemini unquam fraudi fuit.
Idem Len. Si quid ex iis rebus, quas tibi fortuna largita est non nullorum homnium perfidia detraxerit: id maiori illis fraudi, quam tibi futurum.
Horatius in Odis. Tu separatis Vuidus in iugis Nodo coerces uiperino Bistonidum sine fraude crines.
Idem Cui per ardentē sine fraude Troiā, Castus Aeneas patriæ superstes, Liberū muniuit iter daturus: Plura relictis.
Vlpianus. Si quid in fraudem. l Si quid dolo. Cognoscit Prætor & operam dat, ne ea res fraudi sit.
T. L. ab urbe cond. Alii metu, ne non uenisse fraudi esset.
Ibid. Ne cui fraudi esset conscisse milites.
Ibid. Ne cui fraudi esset secessio militum, plebisq;.
Ibid. Vt transitio sibi nec fraudi, nec honori sit.
Ibid. Latum ad populum est, ne Seruilio fraudi esset, quod patre uiuo ædilis plebis fuisset.
Ibid. vt qui ciuis Campanus ante certum diem transisset sine fraude esset.
Ibid. Sua omnia sine fraude Decii deportant.
Idē de bel Puni. Vt sine fraude Punicū emitterent præsidium.
Idem

Idem ab urbe condita, Militib. cauendũ, ne fraudi secesſio ſit.
Ibid. Tulit ne cui fraudi secesſio eſſet.
Ibid. Iudicibus ne fraudi ea res ſit curare.

GERMANVS.

GERMANVS non ſolum frater, aut ex germania oriundus, quod manifeſtum eſt, Sed quandoq; etiam Germana patria, Germana lingua, Germanus Atticus, & huiuſmo.dr.

A. Germine tamen omnia deriuantur quaſi inde germinata ſit ea res, de qua dicitur.

Plau. in Cap. Nam illi quidem Theodoromedes fuit Germano nomine.

Idem in Ru. Atq; heras tuas quidem hercle, atq; ex germana Grecia.

Cic. de Oratore, Hanc ego iudico formam ſubmiſi oratoris ſed magni tamen, & germani Attici.

Ibid. Hos Germanos huis artis magiſtros.

Idem in Rullum; Illi ueteres, germaniq; Campani.

Idem de legib. quia ſi uerum dicimus, hæc eſt mea, & huius fratris mei Germana patria, hic enim orti ſtirpe antiquisſima ſumus.

Idem, Hunc locum idem ego te accipio dicere Arpinum Germanam patriam eſſe ueſtram.

Idem in Verem, Quantum inter hunc, & illum Numidicum uerum, & Germanum Mettellum intereſſet.

Idem de Officiis, Sed nos ueri iuris, Germanæq; iuſtitię ſolidam & expreſſam effigiem nullam tenemus.

Idem in Academ. Erat quippe ſi per pauca mutauiſſet; Germanis ſimus. Stoicus.

GENERATIM, SPECIATIM.

GENERATIM & ſpeciatim, antiqui illi latinitatis conditores ſæpe in operibus ſuis ſcriptum reliquerunt. Poſteri hæc, ut optima quæq;, deprauarunt, nam generaliter, & ſpecialiter pasſim eorum loco poſuere. Videbunt ergo uiri ueræ latinitatis ſtudioſi autoritates, quas pro re paucas notaui, & diſcrimen quod ſit inter priſcam latinitatem, & introductam barbariem facile agnoſcent.

Cic. de Oratore, Nulli fuerunt, qui illa articioſe digeſta generatim componerent.

Idem de reditu suo. Legem speciatim initio, de salute mea promulgauit.
Virgilius, Generatim discite cultus.
Vitruuius, Et ijs mixtionibus naturali temperatura figurantur omnium animalium in mundo generatim qualitates.
Idem de parietibus, & apparitione generatim materie eorum, quibus sint & uirtutibus, & uitiis; quemadmodum potui, exposui.
Cæsar in com. Multa præterea generatim ad auaritiam excogitabantur.

GRAVATE.

GRAVATE aduerbio ueteres utebantur, id est quod moleste quo loco inepte dicunt, cum displicentia.
Plautus in Bacchidibus, Quam grauate pater dedit.
Tullius de offi. Grauate ille primo.
T.L. ab ur. condi. Haud grauate minis obeundo.
Idem de bello Mac. Id grauate concessum regi est.

GAVDERE IN SINV.

GAVDERE in sinu, modus loquendi hic apud illos ueteres significat aliquem tacite re, & fortuna sua contẽtum uiuere, Ci. ĩ Tus. Vt in sinu gaudeãt, gloriose loqui desinãt. Ouidius, Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu.

GRATVLARI HANC REM, HAC RE, ET *de hac re.*

GRATVLOR tibi hanc rem, & hac re, & de hac re à doctis sæpenumero indiscrete dictum.
Plau. in cap. Eunt obuiam gratulanturq; mihi eam rem.
Cælius Cic. Gratulo tibi affinitate uiri medius fidius optimi.
In Ver. appellat hominem, & ei uoce maxima uictoriam gratulatur.
Lentulo, quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate de leuitate, & imbellicitate Clodij, gratularis minime miramur.
Ibidem. Quod mihi de filia, & de Crassipede gratularis, agnosco humanitatem tuam.

HABERE HONOREM, HABERE HONORES.

QVAM pauci obseruare hunc dicendi modum, Habere honorẽ, & habere honores, quo antiqui, & prope diuini illi uates utebantur. Est enim habere honorem quod honorare, ho-

rare honoribus afficere,& officijs prosequi.quandoq; habere honores,per translationem id significat quod honorare ad consequendos magristratus.

Plautus in Aulularia.Cœpi obseruare ecquid maiorem filius mihi honorem haberet,quam eius habuisset pater?

Idē in Stico,Neq; ille eos honores mihi quos habuit pdidit.

C.pro L.Flac.cui nullus honos ĩ sua ciuitate habitus ē unquā

Idem pro do . sua. quere ne tibi hunc honorem à me haberi forte mirere.

Idem Att.Huic habiti à me honores nulli quidem Brute nisi debiti.

Idem,Tironi.Curio misi,ut medico honos haberetur.

Idem in Verrem,Tu ex illius honore in eos ipsos,qui honorem illi habuerent,supplicia quærebas.

Idē in eundē,Habuit honorē ut proditori,nō ut amico fidē.

Idē Rufo, Si honos is fuit,maiorē tibi habere nō potui, si fides,maiorem tibi habui,quam pene ipsi mihi.

idē in Antonium,ex literis enim C.Pansæ,A Hircij.Coss.C. Cæsaris proprætoris de honore Diis immortalibus habendo sententias diximus.

Cato Ci. Scis enim quam attente te audire soleam ,te non tam res gestas quam mores,instituta,atq; uitā imperatorū spectare solere in habēdis, aut nō habendis honoribus.

Habere sermonem.

Habere sermonem id est facere uerba, colloqui cōmentari,

Var.de re rust..Narrasti quide eidē qui sermones sint habiti.

ibi,Referā sermones eos,quos đ agricultura habuimus nup.

Ibidem,Ad te misi hæc, recordatus de ea re sermones, quos de uilla perfecta habuissemus.

Cicero Attico, Multum is mecum sermomem habuit, & per humanum de discordiis multorum.

Habere iter.

Habere iter idē est quod iter facere , sed modi diuersi idē significantes,memoriæ mandandi sunt.

Cicero Attico.Et ille in Sardiniam iter habebat.

Habere fidem.

Habere fidem uerbis,idem dicēdi modus est,quo multi inepti dicunt,Dare fidem uerbis.

Cic.Cōsulib.tribunis plebis,senatui,populoq; Roma.Cū essent nonnulli, qui ei regi minorem fidē habendā putarēt,
Idē in Ver.actione sexta,Fides huic defensioni non haberet.
Idem pro Cluentio Non solum sibi potestatem datam, verum etiam fidem habitam esse meminisse.
Habere senatum.
Ci.pro do.sua,Cū in capitolio Senatū duo cōsules haberēt
HOMO ROMANVS, GRAECVS, ADOLESCENS.
HOmo Romanus,homo Græcus,homo adolescens,homo Italicus,homo nouus,homo cōsularis, homo alienigena,homo ualens,modi sunt loquendi à diuina illa uetustate celebrati, à superuenienti uero barbarie neglecti.
Varro de re rub. Duo in primis uidentur spectasse Italici homines.
Cicer.in Vati.a testes.Tertium scies ex illo obsesso,atq; afflicto Tribunatu.
Consularem autoritatem hominem esse adolescentem consecutum.
Idem pro M. Cælio: Aliquid adolescentem hominem habuisse rationis.
Idem de prouinciis Consularibus,Constabat.n.Græcum hominem,ac leuem in ipsa prouincia quasi triumphasse.
Idem pro lege Mani.quid tam nouum,quàm homini per adolescenti,cui,à Senatorio gradu ætas longe abesset, Imperium,atq; exercitum dari ?
Sal.in Cati. Delinquere hoīes adolescentuli per ambitionē.
Cic.Attico,In quo magis reprehendendus sum, quod homo Romanus Pirea scripserim.
Eidem,Regnum Romano homini,sed ne per si quidem cuiquam tolerabile.
Idem in Phil. Dicam quod dignum est senatore, & homine Romano.
Idem in oratione ante exilium, Consularis homo non minimis facultatibus usus.
Asconius. Mancipes sunt publicanorum principes, Romani homines,qui quæstus sui causa decimas redimunt, qui pastum,aut decora publica,portorii, aut pecuarii, quorum ratio scriptura dicitur.

Homo

HOMO NOVUS.

HOMO nouus est, qui nullis maiorem suorum rebus preclare gestis, sed à sua virtute clarere incipit.

Ci. In Ora. ante exilium, Non accusatur quod remp. oppugnarit, sed quod homo nouus perniciosum nobilium restinxerit furorem.

Idem de officiis. Quod præclare ædificasset in palatio, & plenam dignitatis domum, quæ cum à vulgo uiseretur, suffragata domino nouo homini ad Consulatum putabatur.

Salustius in Iugurtino, Etiam homines noui, qui antea per uirtutem soliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cicero pro rege deio. Iisdem rebus est perturbatus homo lõginquus & alienigena.

HOMO VALENS.

QVAM prope vulgarem Romanum sermonem, & quam etiam nunc durat, Dicitur homo valens, qui nihil aliud est, quam homo qui uiribus magis, quam industria aut uirtute aliqua ualet præstatue.

Cic. pro Aulo Cluentio; Cum Albio quodam colono homine valente, qui simul esse solebat, familiarius vteretur.

Idem in Ver. Sex lictores circunsistunt ualentissimi & ad pulsandos, verberandosq; homines exercitatissimi.

RATIONEM HABERE.

HABERE rationem, is dicendi modus frequens & notus est; id enim significat quod illiterati habere respectũ dicũt. & Genitiuo iungitur. Habere autem rationem cum aliquo, id est quod inepte Computum facere, aut cõputare dicunt. Ratio. n. hoc loco pro calculo accipitur, vt ratio accepti & expensi.

Cic. de senect. habent. n. rationem cum terra, quæ nunquam recusat imperium.

Varro de re rust. Etenim vbi ratio cum Horco habetur, ibi non modo fructus est incertus, sed etiam colentium vita.

Cic. Atti. Nunc uero quoniam quæ putaui esse præclara, expertus sum quam essent inania, cum omnibus Musis rationem habere cogito.

Habere rationem absentis, &, si ab eodem significato dependet

det non tamen ita planum,& in campo positum est. Cum enim ij aderāt,qui uel sacerdotia, uel magistratus petebāt aut ex illis decedebant alios honores petituri, eorum absentium ratio ita interdū habebatur, vt absentes secundū præsentes tractarentur. Quādoq; factione,aut odio aliquo intercedente,nulla absentiū ratio habebatur. Quod in Cæsaris causa factum est, qui cum perfecto decennio Galliarum imperio consulatū secundū peteret ab senatu obtineri non potuit,ut eius absentis ratio haberetur. Vnde armis patriam adortus,regnandi causa ius uiolauit. Sed,quo modo haberetur ea ratio primum dicamus,deinde quomodo Cæsari negatum fuerit.

Cū Bru, Ciceronē nostrum in vestrū collegium cooptari uolo. Existimo omnium absentium rationem sacerdotum comitiis posse haberi nam etiam factū est antea. C.enim Marius, cum in Cappadocia esset etiam .l. Domitia factus est augur,nec quo minus id postea liceret ulla lex sanxit. Etiā in .l. Iulia; quæ lex est de sacerdotiis proxima his uerbis.

Qui petit,cuiusq; ratio habebitur, aperte iudicat posse rationem haberi etiam non presentis & subdit. Sed quamuis liceat absentis rationem haberi tamen omnia sunt præsentibus faciliora.

Idem in Philipp. Duo tamen tempora inciderunt, quibus aliqua contra Cæsarem Pōpeio suaserim,ea uelim reprehendas si potes: Vnum ne quinquenij imperium Cæsari prorogaretur. Alterum ne pateretur fieri, ut absentis eius ratio haberetur. quorum si utrum uis persuasissem, in has miserias nunquam incidissemus.

Idem A. Cecinnæ: Rationem haberi absentis nō tam pugnauit vt liceretq; quando ipso consule pugnante populus iusserat, heberetur.

Idem Attico, Cur tantopere pugnatum est, ut de eius absentis ratione habenda decem tribuni plebis ferent?

Ibi. Idem etiam tertio consulatu postquā esse defensor reip. cœpit,contendit,vt decem tribuni plebis ferrent, vt absentis ratio haberetur quod idem ipse sanxit lege quadā sua.

Ibi. Aut cum (ut absentis ratio haberetur) ferebamus.

Idem Tironi, ad consulatus petionē se uenturum,neq; se iam

uelle

uelle absente rationem haberi suam, se presentem Trinundinum petiturum.

HABEO DICTVM, HABEO DICERE.

CONFINE vulgari nostro est, Habeo dictum, habeo dicere, & habeo polliceri, sed elegantia plenum est.
Plautus in Persa. Satis iam habeo dictum.
Cic. in Antonium. De Cæsare satis dictum habeo.
Idem pro Cor. Bal. quid habemus igitur dicere de Gaditano fœdere?
Idē de natura deorū, Hęc fere, dicere habuit de natura deorū.
Idem de diuin. De nostris somniis quid habemus dicere?
Idem Lentulo, De Alexandria, causaque regia tantum habeo polliceri, me tibi absenti, tuisq; præsentibus cumulate satisfacturum.
Idem Attico, Eo minus habeo necesse scribere.
Vlpia. Si ingenuus libertus esse dicatur, lege Quoties, probare libertum suum necesse habet.

IAM INDE A PRINCIPIO.

IAM inde a principio, iam inde usq; a puero, iam a puero, a pueris, vsq; à pueris, & à puero, iam inde ab adoloscentia, iā inde vsq; à pueritia modi sunt loquendi, natiuo latinitatis candore respersi, non interpretis, sed studiosi imitatoris egentes.

A puero.

Plau. in Stico. Iam inde à pusillo puero ridiculus fui.
Cic. in Tuscu. Homini præsertim docto à puero, institutis, & artibus ingenuis erudito.
T. L. de bello Punico. Iam inde à puero assuetus.

Iam a pueris, & a pueris.

Teren. in Heautō. Qui nos putant iā à pueris illico nasi senes.
T. L. de bel. Pu. Ita se à pueris, assuetos.

Vsq; a pueris, & iam inde usq; a pueritia.

Teren. in Adelph. Vsq; à pueris curaui ambos sedulò.
Idem in Heauton. Nam mihi magna cum eo, iam inde vsq; a pueritia semper fuit familiaritas.

Iam inde a cunabilis, & inde ab incunabilis.

Varro de re rust. Iam inde à cunabulis.
T. L. ab ur. con. Inde ab īcunabulis ībutus odio tribunorum

Iam

Iam inde ab initio.

T.L. ab vr. cond. Iam inde ab initio præparas animos.

Ibidem, iam inde ab initio.

Ibidem Iam inde ab initio Faustulo spes fuerat regiam stirpem apud se educari.

Ibidem, vt institutum iam inde ab initio erat.

Inde a principio, & iam inde a principio.

Plau. Bacch. inde a principio iam impudens epistola est.

Idem in Casina, Vt vos mihi æquos iã inde a principio dicã.

Cic. pro Cor. Bal. O iura pręclara, atq; iam diuinitus iam inde à principio Romani nominis a maioribus nostris comparata.

T. Liu. de bel. Pu. Iam inde à principiis gentis maiores suos bella gessisse.

Iam inde ab adolescentia.

Plau. in Bacch. Hi senes nisi fuissent nihil, iam inde ab adolescentia, non hoc tantum flagitium facerer.

Ter. in Adel. Is adeo dissimili studio est iã ĩde ab adolescẽtia.

Iam inde a certaminibus.

T.L. ab vrb. cond. Iam inde a paternis certaminibus inuisus.

Iam inde a teneris.

Ver. in Geor. Iam inde à teneris impende laborem.

Cic. de oratore, Est enim illorum exercitatio elegans iam inde ab Aristotile constituta.

T. L. de bello Mace. Tentare gentem auersam Romanis iam inde ab Racilli morte.

Id temporis.

Id temporis; per id tempus: id ætatis, hoc ætatis, id horæ, eo loci quo loci, elegantissimo dicendi modo scriptum apud illos ueteres reperitur, quod est obseruatione, & imitatione dignissimum.

Id temporis, per id tempus.

Varr. de re rusti. Itaque eorum fructus id temporis maxime consistit.

Ibi. quod ibi sæpe id temporis oriuntur nimbi.

Cic. de ora. Et nos ipsi, quoniam id temporis est, valetudini demus operam.

Ibi. sed nunc quidem quoniã id tẽporis est, surgendũ censeo.

Idem

Idem de fi. bo. & ma. Quod is locus ab omnia turba id temporis uacuus esset.

Idem Atti. Venit enim ad me, & quidem id temporis, vt retinendus esset.

Idem pro Mil. Deinde profectus id tẽporis cũ iam Clodius si quidem eo die Romam venturus erat, redire potuisset.

Idem in Catilinam, Quos ego iam multis, ac summis viris ad me id temporis uenturos esse prædixeram.

T.L. ab vrb. cond. Vt purgaret se, ꝙ id tẽporis venisset.

Hircius in com. Id temporis conati ad murum accedere, vt opidum caperent.

Ibidem incidit idem temporis.

Ibidem, Per idem temporis.

Cic. in Bru. & quidem duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se.

Hircius in com. Per id tempus ferè Cæsaris exercitui res accidit incredibilis auditu.

Id ætatis.

Plau. in Asi. Neq; puduit eum id etatis sycophantias struere.

Cic. Torannio: Ita viximus, & id ætatis iam sumus, vt omnia quæ nostra culpa nobis accident, fortiter ferre debeamus.

Idem de oratore. Quoniam id nobis Antoni hominibus id ætatis oneris impunitur.

Idẽ pro Aulo Cluentio. Se in balneis cũ id ætatis filio fuisse.

Idem in arte retho. Cum id ætatis & priuatus essem.

Idem Atti. Credo Platonem vix putasse satis consonum, si hominẽ id ætatis in tã longo sermone diutius retinuisset.

Idem pro Luccio Flacco. Qui quoniam est id ætatis.

Titus Liu. ab vrbe cond. Quis, & cuias, & cur id ætatis in castris fuisset.

Ibidem. Qui se id ætatis solicitassent.

Hoc ætatis. Quid sis ætatis,

Plautus in Trinum. Quanquam hoc me ætatis sycophantari pudet.

Idem in Bacch. Censebam me effugisse à uita maritima, ne nauigarem tandem hoc ætatis senes.

Ibidem. Pudet hoccine ætatis ludum iis factum esse indigne.

Ibi. Hoc demũ est quod percrucior, me hoc ætatis ludificari.

Idem

Idem in Persa. ægo scio quid sis ætatis.

Eo loci, quo loci.

Cic. Atti. Res eodem est loci, quo reliquisti.
Vlp. de Iudi. l. Heres, Defendere se eo loci debebit,
Idem eo. tit. l. Sed & si, Si ea res: quæ per fidei commissum relicta est, eo loci sit, dicendum est non debere præscribi.
Idem de no. ope. nunciatione. l. De pupillo. Qui eo loci operantur.
Idem de Senatusconf. Sillaniano. l. Cum aliter. Quicunq; eo loci fuerunt, vnde vocem exaudire potuerunt.
Vitruuius; Quo loci describuntur lineæ.

IVRARE CONCEPTIS *verbis. Periurare.*

IVRARE conceptis verbis, & periurare, modus est loquẽdi apud ueteres. Formula. n. quædam iuraturo proponebatur certis notatis verbis, in quã iurandum esset, quandoq; absolute conceptis iurare dicebatur.
Plau. in Asi. Vbi verbis conceptis sciens libenter periuraris.
Idẽ in Cistel. At ille conceptis iurauit apud matrẽ meam.
Idem in Mer. Conceptis uerbis iam iusiurandum dabo.
Idem in Truculento. quid si me iubeat intromittere? conceptis me non facturum uerbis iurem?
Idem in Bach. Ego iusiurandum conceptis uerbis dedi.
Ci. pro A. Cluen. Dixit se sciret illum uerbis concepis peierasse.

Iurare in uerba.

Iurare in verba, id est quod iuramento promittere, seruare ea q̃ uerbis conceptis essent promissa: modus est ita loquẽdi.
Horatius. In verba iurabas mea.
Idem. Nullius addictus iurare in verba magistri.

IMPINGERE.

NON est impingere, quod adscribere, aut attribuere, ut nonnulli insulse volunt. Sed in faciem, aut oculos iactare, vt infra.
Cic. in Tusculanis. Huic calix mulsi impingendus est, vt plorare desinas, aut aliquid eiusmodi.
Idem ad Atti. Impegit formulam Scaptio.
Vergilius, Impingeret agmina muris.

INFANTIA

INFANTIA.

INFANTIA non pro ætate ſolum, ſed pro dicendi inſcitia ab veteribus illis ponebatur.
Cic. Atti. Omnino accuſatoris incredibilis infantia.
Idē pro Cluentio. Si nihil dixiſſem ne infantiſſimus; ſi multa in eiuſmodi cauſa dixiſſem, ne ĩpudentiſſimus exiſtimarer.

IMPRESSIO.

QVID ſit impreſſio, diu multumq; meditans, cum apud nonnullos reperiſſem impresſionem factam eſſe, adductus ſum vt id eſſe crederem quod impetũ quod quaſi per impreſſum errorem fiat.
Varro lib. 2. rer. ruſt. Hoſtes ſe arbitrati occaſionem habere uictoriæ, impreſſionem facere cœperunt in caſtra.
Idem de lingua Latina Piſo in Annalibus ſcribit, Sabino bello, quod fuit Romulo & Tacio, uirum fortisſimum Metiũ Curtium Sabinum, cum Romulus cum ſuis ex ſuperiore parte impresſionem feciſſet, Curtiũ in locum paluſtrem, qui tum fuit in foro, antequam cloacæ ſint factæ, feciſſiſſe, atq; ad ſuos in Capitolium recepiſſe, ab eo lacum, inueniſſe nomen.
Cic. pro L. Flac. Non igitur impresſio, non occaſio, non vis, non tempus, non imperium, non ſecures ad iniuriã faciendam Flacci animum impulerunt.
Hircius in com. Vt omnium multitudine in fines Sueſſionũ, qui remis erant attributi, facerent impresſionem.
Ibidem. Cæſar, equitum turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatum, qui ad oppidum in ſtatione erat, facere impresſionem.
Ibidem: quo facto, ſui ſublati vniuerſi in hoſtes impreſſione facta in fugam aduerſarios dederunt.
T. L. ab vrb. cond. Poſtquam impreſſionem ſenſere ex aduerſo factam, & ante occulos micare gladios.
Ibidem. Duo extra ordinẽ, millia, quæ in ſiniſtrũ cornu Romanorum in ipſo certamine impresſionẽ facerent, tenuere.
Ibidem: Impreſſione una totum equitatum fudere:
Ibidem: Repetendo ſigno primam impreſſionem factam.
Ibidem. Redintegrato clamore ſecuti dant impreſſionem.
Ibidem. Dein ualida impreſſione pulſi terga uertunt.

Ibidem: Non ferentes impreſſionem Latinorũ,ſed ad principes retulere.

INIRE GRATIAM.

INIRE gratiam,inire rationem, inire Magiſtratum,inire conſilium,inire pugnam, modi ſunt loquendi Romano cãdore conditi,& memoriæ maxime mandandi.

inire gratiam,& cum præpoſitione a uel ab.

Plau.in Curculione. Inibis à me ſolidã, & grandẽ gratiam.
Idẽ in Trinũmo.Hoc pacto ab illo inibis ſummam gratiam.
Idem in Aſinaria.Bene hercle facitis: & à me initis gratiam.
Idẽ in Stico:Nũc me gratiã abs te inire verbis nihil deſidero.
Idem in Moſtelaria.Eandem inis gratiam.
Idem in Ceſtellaria. Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem.Et eo à me magnam iniſtis gratiam.
Ibidem.Si eam demonſtret,ineat magnam gratiam.
In Epidico.Si iſtunc hominem, quem tu quæritas tibi commonſtraſſe, ecquam abs te inibo gratiam.
Teren.in Adel. Ego lepidus ineo gratiam.
Idem in Eunu. Adibo, atq; ab eo gratiam hanc, quam video uelle inibo.
Idem in Hecyra.Vt gratiam ineat ſine diſpendio ſuo.
Cicero Ser. Sul. Gratiam quoq; nos inire ab eo defendenda pace arbitrabatur.
Idem de offic.Sin erunt merita,vt non ineunda, ſed referenda ſit gratia,maior quædam cura adhibenda eſt.
Idem in Ver.Nemo erat uoluntarius laudator Præturæ tuæ, defenſor periculorum tuorum.præſertim cum inire a populo Romano gratiam poſſet nemo.
Ibidem.Vt idẽ Põpeius non ab homine ſolum, ſed etiã à prouincia tota ſe huius abſolutione inire gratiã arbitraretur.
Ceſar in commen. Qui ſe ſummam à Cæſare gratiam inituros putarent.
Tit.Liu.de bello Mace. Apud regem gratiã initã uolebant.
Idẽ de bello Punico, gratiã magnã apud Annibalẽ inituros.
Idem de bello Macedo.Vt dum liceret gratiam inirent.

Inire rationem.

Ca. de re. ruſt. Vbi ea cognouit, rationem inire oportet operarum, dierum.

Cice.

Cice.in Verrem: Mihimet ineunda ratio, & uia reperienda est qua ad Apronij, siue adeo qua ad istius ingentem Immanemq; prædam possim peruenire.

Idem Rufo: A me inita ratio est, quam quidem omnes non solum probant. sed etiam laudant.

Idem Ser. Sulp. Adiuues, ineasq; rationem, quemadmodum illa mulier Romam perducatur.

Idem contra Rullum. Inietur ratio quæstus de uestra pecunia Cæsar in cōmen. Vt quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium uix ratio iniri posset.

T.L. ab urbe condita, Ab eodem inita ratio est.

Ibidem. Initam tandem ratio, est, ut quod uiribus deerat arte æqueretur.

Ibidem. Ne oppugnandi certa ratio inieretur.

Ibidem: Haud facile inibatur ratio iubendi.

Ibidem: Inita ratione minuendi eius.

Ibidem: Vix se rationem inire posse, utrum à se audacius, an fugacius ab hostibus geratur bellum.

Ibidē de bello Punico Rat ionē iniit, qua Senatum seruaret.

Ibidem; Ne tantum bellum efficerent inibatur ratio.

Ibidem: Se aliquam rationem inituros, quomodo ab Hispanis sumant.

Idem de bello Macedonico, Atq; ego nonnullarum cupiditatum, nec causam quidem, aut rationem inire possum.

Inire consilium.

Cicero ad Brutum: Consilia inire cæpi Brutina, plane.

T.L. de bello Punico. Inde consilia inire cum genero cepit.

Idē ab urbe condita. Qui regni recuperādi consilia inissent.

Cæsar in com. Vna cum Ambiorige consilium inierat.

Inire pugnam, prælium.

Plau. ī Amphitrione. Antequā cū Taphiis à te pugna sit inita.

T.L. de bello Punico. Tentata uerius pugna quam inita est.

Idē ab ur. con. Hoc ultimū utrinq; initū finitūq; est prælium.

Inire urbem.

Tit. Liu. ab urbe condita. Vt ouans sine militibus vrbē iniret.

Ibidem: Triumphantes victore cum exercitu urbem inierūt.

Inire consulatum.

Tit. Liu. ab urbe cond. Consulatum ineunt.

Inire numerum interfectorum.

Idem de bel. Mace. Numerus interfectorum haud facile inire potuit. *Inire interregnum.*

Idem ab vrbe condita. Tertio die quam interregnum inierat, consules creat.

Inire epulas.

Cic. in secundo de legibus. Sequebantur epulæ, quas inibant propinqui coronati.

Inire conuiuium.

Idem in Verrem actione sexta. Quo cum inirem conuiuium, nemo unquam nisi turpis, impurusq; uoluisset.

INTENTARE MORTEM MANVS.

INtentare mortem, intentare manus modo loquendi elegantissimo ueteres illi frequenter usi sunt. id enim significat quid mortem comminari, manus ferè iniicere.

Cicero pro Milone. Intentauit uero seruos? nō arma? nō uim?

Idem in Tusculanis. is ardentes faces intentat.

Virgilius; Præsentemq; uiris intentant omnia mortem.

Ouidius in Metamorphosi. Conataq; loqui, & magno clamore proteruas. Intentare manus.

Cice. pro Milone. itaq; quando illius postea sica illa: quam a Catilina acceperat conquieuit. Hæc intentata nobis est, huic ego vos obiici pro me non sum passus.

Asco. Pe. Circumuenti sunt ante tribunal eius accusatores, à notis operarum ducibus: ita vt mors intentaretur, si mox non desisterent.

T. L. ab urb. cond. Prænestinis iam intentare arma.

Ibid. Dictatorum fulmen in se intentatum.

Ibid. Virgas & secures victoribus intentari.

Ibid. Gladii etiam plerisq; intentati.

Idem de bello Macedo. Cum intentassent magis quam inissent certamen.

Hircius in com. Et ei manus intentare cæperunt.

INSTAR.

INstar absolute, & sine genitiuo aliquando pro exempla (rinitur.
Verg. Tantum instar in ipso est.

Vlp de noui operis nunciatione. l. Stip. Si proponatur instar quoddam operis, quasi facies quædam facti operis.

Iacere

IACERE AD PEDES, PROVOLVI, PROCVMBERE, *ad pedes, ad genua.*

IACERE ad pedes prouolui ad pedes, procũbere ad pedes, & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cic. in Verr. Mihi ad pedes misera iacuit.

Incidit mihi.

Ter. in And. Nam qui tibi isthæc incidit suspicio.
Cæsar in com. Tantus terror incidit eius exercitui.

IVRE TVO IVRE MEO.

IVRE tuo: iure meo: pro tuo iure, pro meo iure, ideſt quod multi insule dicunt. Tuo modo, meo modo ad voluntatem tuam ad beneplacitum, & alia: quæ non tam audire, quam commemorare pudet.
Cic. in oratore, Pro meo iure sumo.
Idem Cælio, Vt ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem.
Idem At. Itineris nostri causa fuit, quod nõ habebã locũ: ubi pro meo iure diutius esse possem, quã in fundum Sicæ.
Idem de finibus bonorum & malorũ: Satis ne uobis videor pro meo iure in vestris auribus cõmendatus?
Idem pro P. Sextio. Quare moneo uos adolescentiores, atq; hoc meo iure præcipio.
Idem in Verr. Meo iure. n. contendam.
Vlpia. de damno infecto. l. Proculus. Si iuxta mea ædificia, habeas ædificia, eaq; iure tuo altius tollas.
Cic. Ser. Sul. Vt si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure suo denunciare.
Idem Cælio: Sed si esset aliqua dissimilis istius, quæ se omnibus promulgaret, quæ haberet palam decretũ semper aliquem, cuius in hortos, domum, Baias iure suo libidines omnium commearent.
Idem in Verr. Quem iure suo adire: aut appellare posset.
Neracius de Vsufructu. Vsufructuarius nouum tectorium parietibus, qui rudes fuissent: imponere non poteſt, quia tamet si meliorem excolendo ædificium dum causam facturus esset, non tamen id iure suo facere poteſt.
Ci. pro l. man. Præsertim cũ iã suo iure Po. Ro. in hoĩe suã autoritatẽ, uel contra oẽs qui dissentiunt, possit defendere.

Idem pro A. Licinio Archia poeta. Earum rerum omniũ, uel in primis hic Aul. Licinius fructum à me repetere prope suo iure debet.

Ibi. quare suo iure noster ille Ennius sãctos appellat poetas.

Idem pro Sex. Roscio Ameri. Tamet si meo iure possum.

Idem in Antonium Venio nunc ad reliquos consulares, quorum est nemo (iure meo hoc dico) qui non mecum habeat aliquam coniunctionem gratiæ.

INSTRVERE HORTOS, NAVEM *fundum, domum.*

HVNC quoq; loquendi modum antiqui suis scriptis uenustissime interseruerunt. Dicebant.n.instruere hortos, instruere nauem, fundum, domum, & huiusmodi quo nihil aliud significatur, quàm comparare in hortis necessaria, in naui, in fundo, domi, vt nihil quod vsui, aut ornamento sit, illis desit.

Cic. de officijs. Emit hortos: & emit instructos.

Iulianus ad.l. Rho.de iactu.l. Nauis aduersa. Hic enim sumptus instruendæ magis nauis, quam seruandarũ mercium gratia factus est.

Scæuola de peculio.l. Filio Familias, Cui ex hæredibus prædia prælegauit: vt instructa erant cum seruis.

Idem, Eo.tit.l. Vni ex heredibus prædia legauit, vt instructa erant cum seruis, & cæteris rebus, & quicquid ibi esset.

Vlp.locati & conducti.l.Si addes. Dolia vtiq; colono esse prę standa, & prælium, & trapeta instructa funibus, si minus dominum instruere ea debere.

Idem de uerborũ sign.l. instructam aũt tabernã sic accipimus quæ rebus, & hominibus ad negotiationẽ parata constat.

Iabolenus de fundo instructo.l. Si cui fundum. Cũ instrumentũ legare vis, nihil interest quomodo leges, fundũ cum instrumento, an fundũ, & instrumentũ, an fundũ instructũ.

Scæuola, eo.tit.l. Nepoti legauerat prædia; quæ regione certe habuerat, vt instructa sunt cum uino grano, calendario.

Vlpia.eo.tit.l. Quæsitum. Et sabinus libris suis ad Vitellum scribit, fatendum esse, plus esse, cum instructus fundus legatur, quam si cum instrumento.

Et subdit. Proinde si fundus sit instructus legatus, & suppellex

lex continebitur, quæ illic fuit vſus ipſius gratia, & ſubdit.
Idem reſpondit, inſtructis horreis legatis, etiã uiua quæ ibi fuerunt, quo dominus eſſet inſtructior, contineri, aliud eſſe ſi horrea ibi habuit, vnde inſtruebatur, uel in vrbe uel in aliis prædiis.
Pomponius eo. tit. l. Si ita teſtamento ſcripſit. Quæ tabernarum exercendarum, & inſtruendarum, piſtrini, cauponæ cauſa facta, peractaq; ſunt, do, lego.
Scœuola eo. tit. l. Prædia, Fundum legaui in hæc uerba. Sẽpronio fratri meo hoc amplius fundos meos, ita ut inſtructi ſunt, Caſsianũ, Meuianũ cum ſuis ſalictis & ſyluis.
Idem eo. tit. l. L. Titius fundum vti erat inſtructus legauerat.

ITEM, ET ITA.

NIL vulgatius eſt particula item, at interior latet, ſenſus, quo dici non poteſt, quam eleganter uſi fuerint perfecti illi autòres, ex infraſcriptis locis diſcrimen quod eo ſit in aduerbio late patebit, Meo tamen iudicio in quandoque ſignificat quod ita, quandoq; quod autem, quandoq; quod ſimiliter.
Plau. in Aul. Venit hoc mihi in mentem Megadore, te eſſe hominem diuitem, factioſum, me item eſſe hominem pauperum paupperrimum.
Terentius in Andria. Sed poſtquã amans acceſſit ad eam, pręcium pollicens, unus & idem alter.
Cic. in Oratore. Nam omniũ magnarum artiũ ſicut arborum altitudo nos delectat, radices, ſtirpesq; non item.
Ibi. ita ſit vt non itẽ in oratione, vt in uerſu numerus extet.
Item in arte Rhetorica: inferius non item.
Ibidem; Quæ omnia item vti in contraria rerum bonarum in rebus uitandis reperiuntur.
Idem in Accade. Non. n. fortuito hunc artificem dicemus eſſe, illum negabimus. Sed cum alterum percepta & comprehenſa tenere uideamus, alterum non item.
Idem in Tuſcu. Sed corporum offenſiones ſine culpa accidere poſſunt, animorum non item.
Idem: in libra ſeruauit, in libro non item.
Idem in Catilinam. Deinde item accerſitur L. Statilius.
Idem de diuinatione, Qui magis anguibus quam laceftis?

quã muribus? quia sunt hæc quotidiana, angues non item.
Idem in Rul. Sed quæro a te putes ne si populus iusserit me tuum, aut item te meum seruum esse, id iustum ratum, aut firmum futurum?
Vitru. Non.n.vt Babylone abũdantes liquido bitumine pro calce & arena, & cocto latere, factum habent murũ: sic itẽ possunt omnes regiones, seu locorum proprietates habere tantas eiusdem generis vtilitates.
Cic. in Tuscu. Sic illi in morbum incidunt tardius, & recreantur ocyus, hebetes non item.
Idem in Verr. Faciebant hoc idẽ in cæteris ciuitatibus grandes natu matres, & item paruuli liberi miserorum.

IN REM ESSE, EX RE TVA, E DIgnitate, e Republica.

IVRAREM nihil me in uita suauius his flosculis odorari, quos e diuersis lectionibus, quasi e topiario quodam opere collegi. Nam inter cætera quanto candore retinet illud, Ex re tua, e dignitate, e repub. interdum iucunda uarietate inter mixtum. In rem tuam, in rem meam, quod non tamen in rempub. item dicitur, quandoq; sine pronomine absolute, in rem, ut palam sit certum quendã modũ loquendi, eũq; statum, ac fixum apud veteres illos esse, qui orationem uelut quodam solis iubar illuminet.
Plau. in Pseu. Quasi quid in rem sit possumus noscere.
Idem in Aulularia. Quod in rem esse utriq; arbitremur.
Ibid. In rem hoc tuam est.
Ibid. Hæc tu eadem confiteri vis in tuam rem feceris.
Ibid. Istud in rem vtriq; est maxime.
Idem in Amphi. Quæ maxime in rem vestrã cõmunẽ fient.
Idem in Menechmis. Alii sunt ita, ut in rem esse ducunt suã.
Salust. in Cati. In rem fore credens uniuersos appellare.
Teren. in Phor. Non hercle ex re istius me instigasti.
idem in Ecyra, Neque.n est in rem nostram, ut quisquã amator inuptiis lætetur.
Ci. Att. Sũma erit hæc statues ut ex fide, fama, req; mea videbitur.
Idẽ Bruto, Facis ex tua dignitate, & ex republica.
Eidem. Si minus id commodo reipub. facere posses, siue non existimare ex rep. esse.

Eidem,

Eidem. Ea tu si arbitrarere utile fore,& ex repub. esse, persequere bello Dolobellam.

Salust. in Cati. Certe scio quæ studio dixerit, e Rep. dixisse.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Ad comparanda ea quæ in rem opus erant tempus habuit.

Ibid. Faceret quod è Repub. fideq; sua duceret.

Idem de bello Mace. Nec cogitaret modo, imperaretq; quæ in rem essent, sed pleraq; ipse transigeret.

Ibid. Loquendo plura, quæ in rē non essent, die consumpto.

Ibid. Hortatur, imperat, quæ in rem sunt.

Ibid. de bello Pun. Vt si è Rep. censeret esse, ueniret.

Ibid. Vtrunq; inquit è Repub. fuit Patres conscripti.

INFORMARE.

BONAM partem in latinitate obtinet hoc quoq; uerbum informare: præteritum quidē a multis, aut nō obseruatū. Est. n. informare, rem aliquam inchoare, nec omnino perficere, sed principium operis quodammodo informe & impolitum dare; vt si figulus aut uasculum fingere, aut faber statuam dolare cepit, ut infra clarius patebit.

Varro de lin. Latina. Quæ uideretur anologia in oratione,& quas haberet species,& quæ de iis sequenda uideretur, ut breuiter potui, informaui.

Cic. Atti. Quod si ista nobis cogitatio de triumpho iniecta non esset, quam tu quoq; approbas, næ tu haud multum requireres illum virum, qui in Sex. lib. informatus est.

Eidem. Hæc est informata adhuc cogitatio.

Eidem Tanta erat in illis crudelitas, tanta cum barbaris gentibus coniunctio, vt non nominatim, sed generatim proscriptio esset informata.

Idem de Oratore. Referamus nos igitur ad eum, quem uolumus inchoandum & eadem eloqueutia informandum.

Ibid. Ac primum informandus est ille nobis, quē solum quidam uocant Aticum.

Ibidem: Valentiorum hæc laterum sunt, nec ab hoc quem informamus, aut expectanda, aut postulanda.

Ibidem. Verum ego non solum arbitrabar his præsertim audientibus à me informari oportere, qualis esse posset is qui habitaret in subseliis.

Cic pro Lucio Murena. Integrorum, & fortunatorum promissis, saucios & miseros credere non oportere.

Idem Attico: Eumq; uidi plane integrum.

Idem de na. deo Multo plura euenirent, si ad quietem integri iremus? nunc onusti cibo, & uino, perturbata & confusa cernimus.

Cæsar in commen. Cum crebo integri defessis succederent.

Ibid. Vt integri defessis succedant.

Ibid. Non facile recentes, atq; integros sustinebant.

Ibid. Integros de fatigatis submittens.

Cornelius Celsus: Neq;.n. hæc solum consideranda sunt, sed etiam morbi genus quod sit, vtrum superans, an deficiens materia læserit? corruptum corpus sit, an integruum?

T. L. ab urbe condita Romanus integer, satiatusq; somno, productus in aciem, fessum stando, & uigilijs Volscum primo impetu percutit.

Horatius, Rancidum aprũ antiqui laudabant, nõ quia nasus.
Illis nullus erat: sed credo hac mente, quod hospes.
Tardius aduenièns, uitiatum commodius, quàm.
Itegrum edax dominus consumeret.

Integer animi, uitæ, mentis.

Inde per translationem dici cæptum est, Integer uitæ, Integer animi, Integer mentis.

Cic. in arte Rhetorica, Integer animi fuisse demonstratur.

Horatius, Integer est animi.

Idem, Integer est mentis Damasippus.

Idem, Integer uitæ, scelerisq; purus.

Sanguis etiam integer dictus est.

Plau. in Truculento, Adolescens cum sis, tum cum est sanguis integer.

Verg. Vos ò quibus integer æui Sanguis, ait.

Cornelius Celsus, Si sanguis crassus, & niger est, uitiosus est si rubet, & pellucet, integer est.

In loco.

In loco, Modum hunc dicendi cõprehendimus id esse, quod oportune, & captato (ut aiunt) tempore.

Terentius in Heautontimorumen. Eho laudas, qui hæros fallunt?

Respon-

Respondetur, in loco ego uero.
Horatius: Dulce est desipere in loco.

IN MANVM CONVENIRE.

E Penetralib. diui Cicer. effodi nuper (meo iudicio) a paucis obseruatum, quid sit in manum conuenire. A quo dicendi modo tantum posteri ab fuerunt, ut nulla eius modi (quod legerim) extet memoria.

Cic. in Topi. Si ita Fabice pecunia legata est a uiro, si ei uiro mater familias esset, si ea in manũ non conuenerat, nihil debetur. Genus est.n. uxor, eius duæ formæ sunt, una matrũ familias, hæ sunt quæ in manum conuenerunt. Altera earum, quę tantummodo uxores habentur, qua in parte cum fuerit Fabia, legatum ei non uidetur.

Ibid. ab effectis reb. hoc modo: Cum mulier uiro in manum conuenit, oĩa quæ mulieris fuerunt, uiri fiunt dotis noĩe.

Idem pro L. Flacco, In manum, inquit, conuenerat, nunc audio, sed quero, usu an coemptione? usu non potuit, nihil.n. potest de tutela legitima sine omnium tutorum autoritate diminui, coemptione omnibus autoribus.

Papinianus de uerborum obligatione, lege.

Ex ea parte, Mulier ab eo in cuius manũ conueniebat, stipulata fuerat ducenta, quãuis mendũ sit in plerisq; codicib. qui in matrimonio, non in manum conueniebat, habent.

Boetius sup Topicis. Ci. Nũc de proposito uideamus exẽpla.

Vxoris species sunt duæ, una matrum familias, Altera usu sed communis generis noĩe uxores uocantur. Fit uero id sæpe, ut species eisdem nominibus nuncupentur, quibus & genera. Materfamilias uero esse non poterat, nisi quæ conuenisset in manum, hæc autem certa erat species nuptiarum. Tribus enim modis uxor habebatur, usu, farre, coemptione. Sed confarratio solis pontificibus conueniebat. Que autem in manum per coemptionem conuenerant, hæ matres familias uocabantur quæ uero usu uel farre, minime. Coemptio uero certis solennitatibus per agebatur, & sese in coemendo inuicem interrogabant. Vir ita an sibi mulier materfamilias esse uellet? illa respondebat uelle. Item mulier interrogabat, an uir sibi pater familias esse uellet? Ille respondebat, uelle. Itaq; mulier uiri conueniebat

bat in manum,&uocabantur hæ nuptiæ per coemptionem & erat mulier mater familias uiro loco filiæ.

Quam solénitatem in suis institutis Vlpianus exponit Quidam igitur extremo iudicio omne Fabiæ uxori legauit argentum,siquidem Fabia ei non uxor tantum,uerum etiam certa species uxoris,id est mater familias esset. Quæritur an uxori Fabiæ legatum sit argentum ? Vxor Fabia subiectum est, legatum argentum prædicatum. Quæro igitur quod nam ex iis argumentum sumere possim,quæ in quæstione sunt posita,ac uideo uxori duas inesse formas,quarum vna tantum vxor est, altera mater familias, quæ in manum conuentione perficitnr, quod si Fabia in manum non conuenit,nec mater familias fuit,id est,nõ fuit ea species uxoris, cui argentum omne fuit legatum. Quo circa qm̃ id quodde alia specie dicitur, in aliã dici non cõuenit,

Cumq; Fabia præter eam speciem sit, quæ in manũ conuenerit.i.quę mater familias sit,& uir matri familias legauerit, argentum, non uidetur Fabiæ esse legatum.Quomodo igitur,ut dicunt est,an uxori Fabiæ omne argentum legatum sit?Subiectum uxor Fabia. Prædicatum uerò legatum argentum Argumentum ab eo quod est in ipso de quo quæritur,id est ab eo quod est in vxore, de qua quæritur. Est autem in vxore,de qua queritur,species vxoris,ea scilicet, quæ in manum non conuenit,quæ ad eam affecta est.Omnis.n.species ad suum genus refertur, id est omnis forma. Factũ est igitur argumentũ ab eo quod est in ipso,ab affectis,à forma generis.Maxima propositio est, quod de una specie dicitur, idem in alteram non conuenire.

IMPORTVNVS.

IMPORTVNVS,præter manifestũ sensũ id obseruaui à bonis illis autorib.significare,quod de testandũ aut execrandum.

Terentius in Andria, Importunitatem spectate aniculæ obsecro,quia compotrix eius est.

Horatius,Importuna tamen pauperes abest. (libido.

Cic.ꝑ Cluẽ.Repẽte est exorta mulieris importunæ nefaria

Ibid.Furere crudélis,atq; importuna mulier sibi nequaquam ut sperasset ea,quæ cogitasset.

Ibid. Quem propter animi importunitatem nemo recipere tecto,

tecto, nemo audire, nemo aloqui, nemo respicere uellet.
Idem de prouin.consul. Propter illud insigne scælus eorum, & importunam in me crudelitatem.
Idem pro P.Sextio: Duo importuna prodigia, quos egestas, quos æris alieni magnitudo, quos leuitas, quos improbitas Tribuni plebis constrictos addixerat.
Ibid. Sed putaui tamen coniuratorum copias ueteres, & effusam illam ac superatam Catilinæ manum importunam, nouo duce renouatam.
Idem in Pisonem: Facio iniuriam fortissimo uiro mortuo, qui illum cuius paucos pares hæc ciuitas tulit, cum hac importuna bellua conferam.
Idem pro Cluen. Huius importunitatem matris a filij capite depellite.
Idem de Amicitia. Quanquam miror pro illa superbia, & importuniate, si quempiam amicum habere potuit.
Idem in Catilinam. Egredere cum importuna sceleratorum manu.
Ibid. Quis deniq; ita aspexit, ut perditum ciuem, ac non potius importunissimum hostem.
Ibidem. Mihi quidem importunus, ac ferreus qui non dolorem cruciatu leniret.
Idem in Ver. Istius immanis, atq; importuna natura.
Ibidem. Furor enim quidam sceleris, & audaciæ comes, istius effrenatum animum importunamq; naturam tanta oppressit amentia.
Ibidem: Nunc autem ne post abitum quidem huius importunissimæ pestis quisquam reperiretur, qui sua uoluntate araret.
In Anto. Tu illarum ædium dijs penatibus os importunissimum ostendere ausus es?
Ibid. Non possum æquo animo uidere tam importunos, tam sceleratos hostes.
Ibidem. Quin nulla sacietas cum illa importunissima bellua esse posset.
Idem pro Rabirio per duel. Te ex illa crudeli, importuna, non tribunitia actione, sed Regia, meo consilio, uirtute, autoritate esse depulsum.

Idem

Idem contra Rullum. Vt intelligatis ad certorum hominum importunam auaritiam. hoc populare legis Agrariæ nomen esse quæsitum.
T.Liu.ab vrbe condita. Quæ crudelissimi, & importunissimi tyranni scelera in oppressos ciues ædunt.
Ibid. Importunos decemuiros iniunxisse, vt perennem militiam facerent.
Vergilius. Bellum importunum ciues cum gente deorum, Inuictisq; uiris geritis.
Ouidius. Scilicet omne sacrum mors importuna Prophanat.
Cic.de natura deorum. Varios homo importunissimus perijt sic; quia Drusum ferro, Metellum ueneno sustulerat.
Idem pro P.Sylla. Itaq; P.Sylla hoc importunissimo tũ honoris, tum calamitatis socio, atq; comite, & secundas fortunas amittere coactus est.
Ibi. Repente ista tanta importunitas inauditi sceleris exarsit.
Idem pro rege Deiotaro, Cuius tantæ importunitatis oĩum gentiũ, atq; omnis memoriæ clarissimũ lumen extinguere.
Idem, Qua senatui gratias agit post reditum suum, Si modo vultum importunum in forum detulisset.
Idem ad Ponti. Quæritur etiam importuna pestis ex hore impurissimo.
Idem pro L. Murena. Illa pestis inanis, importuna Catilinæ prorumpet, quà poterit.
Idẽ de respõsis Arispicum. Videbã illud scelus tã importunũ.

In hunc diem, in hunc annum, *in hanc horam.*

QVOD aliqui, pro hoc die, pro hoc anno, pro hac hora inepte dicunt. Antiqui illi in hunc diem, in hunc annum in hanc horam dicebant. Similiter, quod dicunt, Pro die crastino, pro perendino, pro vno anno. Illi in crastinum, in perendinum, in annum dicebant. Modi dicendi sunt ueterũ illorum elegantissimi.
Plaut.in Sti. Alium conuiuã quærito in hunc diem tibi.
Ibid. nunquã ædepol uiuũ quisquã in crastinũ prospiciet diẽ.
Ibidem. Nam illi heri me vocauerant in hunc diem.
Idem in Trinummo, Licet tu in perendinum paratus sis.
Cato de re rust. Si quid desit in annum ut comparetur.
Cic.in

Cic. in Verrem, Ei locus ille, atq; honos in illum annum ita deberi putabatur.

Titus Liuius ab vrbe condi. Designati consules in eum annum fuerant.

Ibid. Vt ludi in statutnm diem nouarentur.

Ibid. Vtrum in vnum annum creati sint.

Ibid. Exercitus in annum decreti.

Ibid. In unum annum uouebant.

Ibid. Qui prætor in eum annum creatus erat.

Ibid. Magistratibus in annum creatis.

Ibid. Decemuir in annum creatus.

Ibid. Stipendium exercitui ab hoste in eum annum pensum.

Ibid. Induciæ in annos. xl. petentibus datæ.

Ibid. Inducias in. xxx. annos impetrarunt.

In diem.

Quod autem inepte dicunt, De die in diem, vel de hora in horam de anno in annum, veteres in diem in horam, in annum dicebant.

Cic. in Oratore, Si barbarorum est in diē uiuere, nostra consilia sempiternum tempus spectare debent.

Idem in Philippi. Iam iā minime miror te ocium perturbare non modo orbem odisse, sed etiā lucem, cum perditissimis latronibus non solū de die, sed etiam in diem uiuere.

Ibid. Cum seruitute premeremur, & in diem malū cresceret.

Idem in tusculanis, Nos in diem uiuimus.

Horatius, Ille potens sui.

Lætusq; deget, cui licet in diem dixisse uixi.

T. L. de bello Punico, In diem rapto uiuit.

Ibid. Nihil ex raptis in diem commeatibus superabat.

Ibid. Qui senescit in dies.

Hircius in com. Vt oēs in dies, horasq; parati essent.

Cic. in Philiphicis, qui in horam uiuerent.

Horatius, Si te grata quies, & primā somnus ī horā delectat

Idem, Et prouise frugis in annum Copia.

Vlpianus locati & cōducti, lege, Sed addes. Si quis cū in annū habitationem conduxisset, pensionē totius anni dederit.

Paulus de usufructu, & habitatione, lege. Fūdi, vsu legato licebit vsuario ex fœno, quod in annū dūtaxat sufficiat capere.

In

In singulos dies.

Quod dicunt, singulis diebus, aut per singulos dies, singulis annis, aut per singulos annos, peruerso dicendi modo, illi veteres, in singulos dies, in singulos annos dicebant.

Var.lib. 2.re. rust. Decem sibi in dies singulos denarios dare audiuisset & subdit, Se capturum de prædio in dies singulos denarium mille.

Cice.Torquato. Illa in dies singulos magis, magisq; opinio hominum confirmatur.

Idem Atti.Sed cura, ut excuset morbi causa in dies singulos.

Idem in Catilinã, Crescit in dies singulos hostiũ numerus.

Lepidus ad Ponti. Nax.iam in dies singnlos eius copiæ minuuntur.

Vlpianus quando dies, lege, Quanquam, Si cui in menses, uel in dies uel in annos singulos quid legetur.

Iabolenus locati & conducti.l.Quod si locaui opus faciendum, ita vt pro opere redemptori certam mercedem in dies singulos darem.

T.L.ab urbe con. Ludi in singulos dies instaurati.

Var.de lin.lati. Ducere debet dictator & cõsul in singulos an-(nos.

Cic.in Ver.Syracusis lex est de religione, quæ in annos singulos Iouis sacerdotem sortito capi iubeat.

Vulp.de usu fructu, lege, Iulianus, si forte vsufructus in annos singulos fuerit legatus.

Marcellus de mortis causa donati. Mortis causa donatio constitui potest, vt quis stipuletur in annos singulos, quo ad uiueret.

Idem eod.tit.l.Senatus, Si quis mortis causa in annos singulos pecuniam stipulatus est.

Titus Liuius ab urbe con. quæ bina millia æris in annos singulos penderent.

Hircius in com. 30.centenis millibus ponderibus olei in annos singulos mulctat.

T.L.ab urb.con. Vt in singulas horas de capite dimices tuo.

Plancus Cic.Facere non possum, quin in singulas res, meritaq; tua tibi gratias agam.

IN PAVCOS DIES, IN DVOS MENses, *in quintum annum.*

Quod

QVOD dicunt,pro paucis diebus, pro duobus mensibus, pro quinto anno. in paucos dies,in duos mẽses,in quintum annum dicebant.

T.L.ab urbe cond.Obsidio in loco nudo,atq; inopi,uix in paucos dies tolerabilis erat.

ibid.in duos menses induciæ factæ.

idem de bello Punico.Dictatorẽ in sex menses dixit.

ibid.de bel.Macedonio, Naues in diẽ tertiũ expediri iubet.

ibid.Conuentum in diem tertium edicit.

idem ab vrb. cond. Ludos quos Torquatus dictator in quintum annum uouisset.

In primam diem, in primam horam.

Quod usq; ad eam diem,vsq; ad primam horam, ad unũ annum,uel pro vno anno dicunt,veteres ad eã diem, in primã horam,in annum dicebant.

Tit.Liu.ab vrbe condita, Quorũ legibus ad eã diẽ viuerent.

ibid.Victoriam quantum nemo ad eã diem pepererat,

idẽ de bello Punico,Ad eã diem,ut terra, mariq; rẽ gereret.

ibid.quæ bella gesta ad eam diem essent.

Ad diem, ad annum.

Quod ad prefixã diem,præordinatam barbare dicunt, ueteres simpliciter,ad diem dicebant.

Cic.Caninio, quin ad diem dicedam.

idem de fi. bo.& ma.An id exploratum cuiquam potest esse, quomodo sese habiturum sit corpus, non dico ad annum, sed ad uesperam.

idem in Ver. Quando ille frumentum quod deberet, non ad diem dedit.

Tit.Liuius de bello Punico. Neq; frumentum ad diẽ dari.

In militem,in capita, in naues.

Quod dicunt,pro quolibet milite, pro quolibet iugero, pro singulis ciuitatibus,pro singulis capitibus,pro singulis nauibus,pro singulis pedibus,uel per singulos pedites, illi ueteres,in militem,in iugerum, in ciuitates, in capita, in naues,& huiusmodi dicebant.

Cicer. in Verr. Describebat censores binos in singulas ciuitates boum.

Varro de re rust.In centum sues,decẽ uerres satis esse putant.

ibidem.

Ibid. Villatico gregi in fundum satis esse duos canes.

Ibid. Illud fere omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas oues singulos homines.

T.L. ab urbe condita: Mulcta quingenum æris in singulas ciuitates imposita.

Ibid. Frumentum Melianum assibus in modios estimatum plebi diuisit.

Cic. in Verrem: Pro frumento in modios singulos duodenos sextertios exegisse.

Ibidem. Si ostendo minus tribus medimnis in iugerum neminem dedisse decumæ, concedes opinor, ut cum decuma nus fructus arationis perceptus sit: neminem minus tribus decumis dedisse.

Cæsar in commen. In capita singula seruorum: ac liberorum tributum imponebantur.

T.L. ab urb. cond. Legatis in singulos dona, ne minus qui num milium æris redderentur.

Ibid. Congij olei in uiros singulos dati.

Ibid. Aeris signati quina milia in singulos patres familiæ relinquamus.

Ibid. Singulis in militem tunicis imperatis.

T.L. de bello Maced. Quod precium in capita statuissent.

Idem ab urb. cond. Prorogatum in annum imperium est.

Ouid. ad Corinnam.

Sic mihi durat amor, longosq; adolescit in annos.

Verg. Felix sorte tua, neq; in hunc seruata dolorem.

Idem: Bina boum vobis, Troia generatus Acestes.

Dat capita in naues.

Quotannis, & singulos annos.

Obseruanda quoq; differentia est inter quotānis, & singulos annos, quotidie, & in dies singulos: quem modum dicendi diuini illi ueteres non sine euidenti ratione distinxerunt. Quotidie. n. & quotannis tempus & spacium continuatū significat: In dies uero singulos, & in singulos annos non continuatum spacium, aut perpetuū, sed per interualla dierum, & annorum secretum tempus cognoscetur ab ijs: qui infrascriptas authoritates diligenter attenderint.

Cicero Attico: Quotidie, uel potius in dies singulos, breuiores literas ad te mitto.

Vlp. de tritico, uino &c. lege: Ex eo. Hæres meus amphoras decem quotannis in annos singulos dato.

Iabolenus de fun. inst. lege Legatum. Vini falerni, quod domi nasceretur, quotannis in annos singulos binos culleos hæres meus Titio dato.

IRE IN SENTENTIAM, IRE IN ALIA OMNIA.

IRE in sententiam, ire in alia omnia, hoc significat quod pleriq; dicunt, consentire in sententiam, & alia oĩa. Qui dicendi modus trãslatus est à discessione, uel pedũ itione. Cum n. suffragia rogabãtur, & res erat qua omnib. placebat, pedibus ibant in sententiam, uel discessione, quod idẽ erat.

Cicer. Lentulo: Perspiciebant enim in Hortensij sententiam multis partibus plures ituros, quàmq; aperte Volcatio assentirentur.

Ibid. Frequentes ierunt in alia omnia.

Idem Planco: Frequens eum senatus reliquit, & in alia omnia discessit.

T. L. ab urb. cond. Omnes in eam sententiam ierunt.

INSOLENS.

IN solens, non solũ. i. quod claro significatu temerarium demonstrat, & audacẽ, sed insuetũ, quid id de quo dicitur facere non soleat. Ter. in Andr. Quid tu Athenas insolens?

Cic. de arte Rheto. Deinde natura eius euenire uulgò soleat, an insolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro, Moueor ẽt loci ipsius insolentia.

LAPIDE QVADRATO AEDIFICARE.

LAPIDE quadrato ædificare quid sit, planum est eo ipso uerbo: Sed sensum hẽt reconditũ, aliũ atq; in superficie ostendit. Est. n. lapide quadrato ædificare, non uere quadratis lapidib. sed sectis, & expolitis, etiam si non sint uere quadrati modus est loquendi illorum ueterum.

Lapide structili, aut cementicio, uel structura, aut ruderatione ædificare.

Lapide aũt structuli, aut cemẽticio, uel structura, aut ruderatione ædificare, paulo ẽt est remotius ab aperta intelligentia. Est n. lapidib ædificare non quadratis, uel sectis, aut ad

lineam,

lineam,uel perpendiculũ collocatis:sed minuti, concisisq; frustulis,quæ cemẽta dicuntur.Ea ædificia,uel pro uulgarib.tenuiq; populo fiebant uel in magnis potentiorũ ædificijs lapides illi structiles siue cemẽtitij in mediis parietib. ueluti pro farcimine,aut medulla ponebatur: super inducebaturq; post modũ incrustatio,vel marmoris,uel alterius lapidis speciosi. quod autem cementa nõ sint(ut multi putant.)omnia quæ ad murum conficiendũ faciunt, sed tantum sint lapidum,ut dixi fragmenta, subiiciam de hoc autorũ bonorũ loca aliqua manifesta Vitru. Incerta uero cemẽta alia super alia sedẽtia,inter seq; imbricata: nõ speciosam,sed firmiorem,quã reticulata prestant structuram.

Idem:Quib.autem locis hæ copiæ non sunt, cementa marmorea,siue assulæ dicuntur,quæ marmoraii ex opere deiiciunt & pillis ferreis contunduntur.

Idem,Tunc structura ex cementis:calce,& arena compleatur & subdit : Deinde tunc quadrato saxo murus ducitur iuncturis quam longissimis, uti maximi medii lapides coagmentis contineantur,tunc qui locus erit inter murum,ru deratione, siue structura compleatur.

Idem, sequitur ordo de lapidicinis explicare De quibus & quadrata saxa ut cementorum ad edificia eximuntur copiæ, & comparantur.

Idem,Sed ubi sunt saxa quadrata,siue silex,cementum.aut coctus later,siue crudus,& iis erit utendum.

Idem. Non modo cementitio,aut quadrato saxo, sed etiam marmoreo.

Idem,Nec solum ea in quadratis lapidibus sunt obseruanda, sed etiam in cementitijs structuris.

Vlp.de noui operis nunciatione,lege stipulatio.Opus autem nouum factum sic accipimus,non si unum, uel alterum cemẽtum fuerit positum, sed si proponatur instar quoddam operis, quasi facies quædam facti operis.

Idẽ de Riuis l.seruius,Si riuũ qui ab initio terrenus fuerit. qui aqua non continebat, cementicium uelit facere, audiendum esse,sed & si eum riuum,qui structilis fuit,postea terrenum quis faciat.

Idẽ,Si ser.uẽ.l.Et si forte lapide quadrato,uel lapide structili

Idem proxima lege:Porticum ambulatoriam facere, superq; eum parietem columnas structiles imponere.

Cato de re rust.Fundamenta pedum duorum facito,primum festucato, postea cementis minutis, & calce arenato semi pedem unumquodq; corium struito.

Cic.pro Milone,repente Lintribus in eam insulam materiam calcem,cementa,atq; arma conuexit.

T.L.ab urb. cond. Saxo quadrato constructum.

Varro de re rust.Aluos ubi sint,alij faciunt ex uiminibus rotundas,alij è ligno,ac corticibus,alij ex arbore caua, alii fictiles,alii etiam ex ferulis quadratas,longas pedes circiter tres,latas pedem.

Hic aperte uides. Quadratum dici non quod sit quadrum, sed quod quadret.i.conueniat. Nam quod dicit Varro Aluos fieri ferulis quadratis longis pedes tres, latis pedem, clare ostendit quadrum esse non posse.Hinc per translatio nem quadrare dicimus,hoc est,bene conuenire.

Cic.Atti. Visum est hoc mihi ad multa quadrare.

Idē in Oratore,Et tamen etiam coniunctionē sicutiversuum numerose sedere,& quadrare,& perficere uolumus.

Idem in Verrem,Quomodo de eod.modo quadrarint?

Idem in Bruto, Quare quoniam ita tibi quadrat oīa fuisse in.

Temist.paria, & Coriolano, paterā à me quoq; sumas licet.

Verg.in Georg.Arborib.positis secto, & uia limite quadret.

Horatius,Et quæ pars quadret aceruum.

Longe.

LONGE aduerbium,quādoq; cum superlatiuo, interdum cum positiuo, utrobiq; elegantissime positum obseruaui, interdum simpliciter positum.

Ciceronis in Tuscul.Cuius ego iudicium(pace tua dixerim) longe ante pono tuo.

Idē Bruto,Lucius Castronius Petus lōge prīceps municipii. Lucensis est honestus,plenus officio,bonus plane uir.

Idem qu.fratri,Longe optimum Racilium habemus.

Idem in Ver.Longe primus ciuitatis est Epicrates.

Idem Planco, Longe plurimum ualuit Plancus.

Plautus in Mostellaria,Longe omnium longissima.

Idē de Oratore,Sed ego neq; illis assentiebar, neq; harū di-

ſputationum inuentori,& principi longe omniū in dicendo grauisſimo,& eloquentisſimo Platone.
Ibidem. Quantum iudicare poſſum longe eruditiſsimus.
Ibidem. In illa pro Cleſiphonte oratione longe optima.
Ibid. Illud eſt longe maximum uidere,quo nam modo.
Idem de legibus. Ille quidem ſapientiſsimus uir Gręciæ,longeq; doctisſimus,ualde hanc labem ueretur.
Idem pro Ca.Rabirio: In hac ciuitate longe maxima conſilia, atq; ingenia fuerunt.
In Verrem. Teq; Ceres & Libera,quarū ſacra (ſicut opiniones hominum ac religiones ferunt)longe maximis, atq; occultisſimis cerimoniis continentur.
Cæſar in com. Hic dies noſtris longe grauiſsimus fuit.
Idem, Apud Heluetios longe nobiliſſimus fuit Orgentorix.
Ibidem Sueuorum eſt gens longe maxima; ac bellicoſisſima Germanorum omnium.
Ibid. Carmonenſes, quæ eſt longe firmiſſimà totius prouinciæ ciuitas. (ualet.
Idem; Hæc ciuitas longe plurimum totius Galliæ æquitatu
Idem, Eo tum ſtatu res erat, ut longe principes haberentur Hedui.
Ibidem, Huius eſt ampliſsimæ ciuitatis longe autoritas omnis oræ maritimæ.
Idem. Cuius rei ſunt longe peritisſimi Aquitani.
Saluſtius in Iugurtino. Iugurtæ tui in bello Numantino lōge maxima uirtus fuit.
Horatius, Sed panis longe pulcherrimus.
T.Li. ab urbe cond. Longe antiquisſimum ratus.
Ibidem. Longe is tum princeps Volſci nominis erat.
Ibidem, Apud Fabium longe antiquisſimum autorem.
Ibidem. Longe maximum triumphi ſpectaculum fuit.
Ibidem, Longe primi ciuitatis erant,
Idem de bello Punico. Equitum peditumque idem longæ prius erat.
Idem ab urbe condita. Longe plurimos captiuos ante currum duxit.
Ibidem, Exercitum longe ualidisſimum duxere.
Ibidem. Patre longe prudentiſsimo natum.

MVLTO.

SIGNIFICAT idem Multo, quod longe, eodemq; modo loquendi gaudet, sed superlatiuo tantum coniunctam obseruaui in bonis illis ac perfectis autoribus, preterquam cum comparatiuo iungitur, ut multo minor numerus frumenti quam uini, & ita longe minor &c. Sed id quoque utile fuerit obseruasse quod præcipua uenustate præstat, cum hoc aduerbium Multo superlatiuo, & cum nomine pars iungitur, quæ res nulla ratione, sed solo dicendi modo introducta est.

Teren. in Heu. Multo omnium me nunc fortunatissimum factum puto.

Idem in Ecyra. Atque ea res multo maxime disiunxit illum ab illa.

Cicer. pro lege Manilia, Conspectus uester multo iucnndissimus.

Ibid. magna, ac multo maxima parte non modo utilitatis, sed dignitatis, aq; imperij caruit.

Idem in Catili. Multo uero maxima pars eorum, qui in tabernis sunt.

Idem in Verrem. Nam cum omnis arrogantia odiosa est cũ illa ingenii, atq; eloquentiæ multo molestissima.

Ibid. Qui agri Acunensis multo maximam partem possidet.

Idem in ciuitate totius Siciliæ multo maxima.

Ibid. Cui quem admodum resistam, multo mihi ante est iudices prouidendum.

Idem de Orato. Quæ pars sine dubio multo maxima est.

Idem de arte Rhe. Quarum tamen rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.

Ibid. Et eorum multo maxima pars, quam pretores edicere consueuerunt.

Salustius in Catilinario, Si ita res esset rempublicam multo pulcherrimam haberemus.

Horatius in sermoni. Danda est Elebori multo pars maxima auaris.

Idem, Postera lux oritur multo gratissima.

T. Li. ab urb. cond. Nouissimum bellum ab Sabinis ortum, multoq; id maximum fuit.

Licet.

LICET.

QVANTA colligitur elegantia in hoc uerbo, Licet, ab illo qui non cutem tantum spectat, sed qui sedulo introspicere & meditari curet. Nam si licet mihi per te, hoc unum significatur: idest si permiseris: uel si potero a te, non impeditus: alterum absolute, ut si in hortum meum intraueris, olera licebit legas, hoc est legere poteris; sed hoc exijs. locis quæ subieci melius multo cognoscetur.

Plautus in Asinaria; Asinaria uult esse si per uos licet.

Terentius in prologo Heutun, Date mihi potestatem statariam agere, ut liceat per silentium.

Idem in Ecyra; Per me exquirere licet.

Idem in Adel. Sinatis hunc facere dum per ætatem licet.

Cicero. Octauio. Si per tuas legiones licitum fuisset, quæ nomini meo, Reipub. q; sunt inimicissimæ, uenire in senatum.

Idem Terentiæ; expectassem Brundusi, si esset licitum per nautas.

Idem de Oratore; Per me appellet Oratorem licet.

Ibidem. Sed hoc genere, si modo per rempu. licebit, non accusabimur.

Ibidem. Itaq; Aemathiam cum primum per ipsam liceat, eram remissurus.

Idem in Philip. Petis ut tibi per me liceat quendam de exilio reducere.

Idem contra Rullum; Aliquanto serius, quam per ætatem, ac per leges liceret.

Idem pro T. An. Mil. Quod si per furiosum illum Tribunum Senatui quod sentiebat, perficere licuisset, nouam quæstionem nunc nullam haberemus.

Idem ad Len. Quod profecto faciam, si mihi per eius amicitiam licebit.

Idem in Verrem; Sunt homines Siculi non contemnendi si per nostros magistratus liceat.

Ibidem; Si per L. Metellum licitum esset.

Idem Bruto; Quod scribis in Italia te moraturum, dum tibi litteræ meæ ueniant, si per hostem licet non erratis.

Idem Catoni; Mitto quod inuidiam; quod pericula, quod oẽs

meas tempestates,& subieris,& multó etiam magis,si per me licuisset, subire paratissimus fueris.
Paulus de mortis causa .l. senatus : Quibus per legem capere non liceret.
Vulpianus de manu lege Libertas: Cum per leges licebit, liber esto.
Cicer. pro lege Manilia. Nam cum antea per ætatem nõdum huius autoritatem loci contingere auderem.
Ibidem An in Clodio, qui ita iudicia, pœnamq; contempserat, ut eum nihil delectaret, quod aut per naturã fas esset, aut per leges liceret.
Idem pro Ca. Rab. Quod si tu audisses, aut per ætatem scire potuisset.

Licet absolute.

Ca. in re ru. Et si uoles in super uinum Coum mixtum bibere, licebit bibas.
Cicero in arte Rhetorica: Hanc si quis partem putat esse orationis, sequatur Hermagoram licebit.
Idem Caio Memmio: Totam hominis uitam, rationemq;, quam sequitur in philosophia, derideamus licet.
Idem attico: Clodium fregi in senatu tum altercatione eiusmodi, ex qua licet pauca de gustes, nam cætera nõ possunt habere eandem, neq; uim, neq; uenustatem.
Eidem: Quid quæris? uel ipsi hoc dicas licet, humanitatem ei meo iudicio illo die defuisse.
Eidem: Noli inquam de uno pede sororis queri, licet alterum etiam tollas.
Idem pro domo sua: Quare istam orationem, qua est usus, omittas licet.
Ibidem; Quare disrumpatur licet ista furia.
Idem de Oratore, Fremant omnes licet, dicam quod sentio.
Idem in Philippica, Præcipias licet gaudia.
Idem de Officiis, Licet ora ipsa cernere iratorum.
Ibidem. Videre licet etiam plerosq;, non tam natura liberales, quàm quadam gloria ductos.
Idem in Tusculanis. Quare ut ad quietum me licet uenias.
Idem in Ver. Dicat licet Hortensius si uolet, magno Verrem uendidisse.

Ouidius

Ouidius de punto.
Tota licet quæras,hoc me non fingere dicet.
Officii testis Pontica terra mei.
Horatius.Si pecore,& multa diues tellure licebit.
Sabinus in epi.pro Hele.Quālibet accuses,& sis irata licebit.

Per.

Per ætatem non potui, idem est, ac per ætatem non licuit, quod supra diximus,quo loquendi modo nouitas, aut per uersitas potius loquendi introducta deprehenditur.
Cic.Corni. Nullam partem per ætatem sanæ, et saluæ reip. gustare potuisti.
Idem Planco,Vt primum per ætatē iudiciū facere potueritis.
Idem C. Mario, cum per ualetudinem posses, uenire tamen noluisti.
T.L.ab urbe cōdita,qui p ætatē arma,ac ualetudinē poterāt.
Ibidem,Omnes,qui per ætatem arma ferre possent.
Hircius in com.Qui modo per ætatem arma ferre poterant.
Ibidem, Neq; per anni tempus in mari classes sine periculo uagari poterant.

LABES.

Labes, pœne omnium in ore est,idest,quod inmundicies aut macula,sed occultiore ac latiniore significato id certe esse uidetur, quod uiolenta quædam, uel aquæ illuuies,uel tēpestatis,grandinis ne ruina, aut cum terra in altissimum hiatum,uel baratrum aperitur.
Plaut. in Capti. Quanta pestis Pernis ueniret, quanta labes Larido?
Cicero de diuinatione, Delata etiam ad senatum labes agri priuernatis,cum ad infinitam altitudinem terra desedisset.
Ibidem,Vt multa oppida coruerint, multis locis labes factas sit terræq; deserint.
Vlpianus locati, & conducti, lege, ex conducto, Sed, & si labes facta sit, omnemq; fructum tulerit, damnum coloni non esse.
Labeo eo.tit.Si riuum quem faciendum conduxeras, & feceras antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse,Paulus respondit.
Cicer.pro L. Falc.An innocentiæ labem aliquam aut ruinam fore

fore putatis?

Idem ad Pōtifi.pro domo sua. Nam si illa labes, ac flāma reip. suum illum pestiferum, & funestum tribunatum humana æquitate tueri non potest, diuina religione defenderit.

LINGVA NVNCVPARE.

LINGVA nuncupare, modo dicendi, apud Veteres idem significatur, quod lingua exprimere & declarare. Cum.n. quid uendebatur, uicia rei uenalis lingua nuncupari oportebat, & vltra nuncupata uitia uenditor non tenebatur. Leges postea addidere, vt etiam ea quæ non essent nuncupata, uenditor præstaret.

Cic.de oratore. Totum illud uti lingua nuncupasset: non in xij.talibus, quas tu omnibus bibliothecis anteponis, sed in magistri carmine scriptum uideretur.

Idem de Officiis. Nam cum ex.xij. tabulis satis esset ea præstare quæ essent lingua nuncupata, quæ qui inficiatus esset dupli pœnam subiret, à iuris consultis etiam reticentiæ pœna est constituta.

Quicquid.n.est in prædio uitii, id statuerunt si uenditor sciret, nisi nominatim dictum esset, præstari oportet.

LEVA ET SINISTRA.

LEVA uel sinistra, certo modo loquendi, qui solus orationem priscorum continet, finem aliquem esse notat.

Plau. in Persa: Vbi illa altera furtifica leua?

Catull. Marucinæ asini manu sinistra non belle uteris in ioco, atque uino.

Idem. Porci, & Socration duæ sinistræ Pisonis.

Asco. Pedia. Tractum id dicit ab Aspendio citharista, qui sinistra perperam vtebatur, carminaq; occultabat, Græco inde nato prouerbio

LIMEN SVPERVM, INFERVM.

LIMEN superum, Limen inferum, rari post felix illud seculum non solum nō dixerunt, sed ne intellexerunt quidem: cum nonnulli pro limine supero, super liminare ineptissime dicant.

Plau. Limen superum, inferumq; salue.

Var. de re rusti. In haris ostium esse oportet, limen inferum altum.

LATINE LOQVI.

QVI latine ſcit,nouit eo aduerbio latine, id quoq; oſten di quod aperte,clare,plane,quæ res notanda, & memoriæ mandanda eſt.

Cic.in Ver.Latine ſcitote,non accuſatorie loqui.

Idem in Philip.Antonium,quem gladiatorem non ita appellauit, ut interdum etiam M. Antonius gladiator appellari ſolet,ſed vt appellant ii,qui plane,& latine loquuntur.

Vergilius,uel alius in obſcœnis carminibus.

Simplicius multo eſt,da,latine dicere.

IN MANIBVS, INTER MANVS &c.

VERSARI inter manus,conſerere manus,afferre manus, inferre manus,in manu,in manum, in manus, in manibus,de manibus,ad manum,ad manus, ſub manu, ſub manus,per manus,præ manibus, præ manu, dare manus, tendere manus,tollere manus,inter manus,iniicere manus,ad mouere manus, manu aſſerere, abſtinere manus, continere manus, quo modo loquendi præſtantisſimi illi autores uſi ſunt,freqnentisſime poſitum reperi,id etiam, obſer uatione,& imitatione maxime dignum.

In manibus eſt,hoc eſt,paratum,& in promptu eſt.

Cic.Att. Non quo aliquid me iuuene poſſes, quippe res eſt in manibus,tu autem abes longe gentium.

Ibi.de libris oratoriis, Factum eſt a me diligentiſſime, Diu multumq; in manibns fuerunt.

Ibi.Ex iis libris quos in manibus habeo.

Ibidem,Si enim commutatus eſt totus ſcriptis meis: quæ in manibus habemus.

Idem Len.Clodium ſic amplexabantur, ſic in manibus habe bant,ſic me præſente oſculabantur,non illi quidem,ut mihi ſtomachum facerent,quem ego fundus perdidi,ſed certe vt facere ſe arbitrarentur.

Idem de amicitia.Sed ò Scæuola & Fanni affuiſtis, & in manibus eſt oratio.

Idē in Bruto,Sed ecce in manibus uir,& præſtantisſimo inge nio,& flagranti ſtudio,& doctus à puero Caius Gracchus.

T.L.ab vrbe cond. Cum tantū belli in manibus eſſet.

Ibi.Id quod in manibus erat,coegerunt bellum.

Idem de

Idem de bello.Mace.Omiſſa de manibus res eſt.
Horat.Næuius in manibus non eſt,& mentibus hæret.
Plau.in Rudente,Mancipia habeo pro meis, nec manu aſſe-runtur,quod eſt uendicare,& in libertatem producere.

In manu eſt,hoc eſt, in poteſtate eſt.

Plau.in Amph.In illis fides eſt quibus eſt ea res in manu.
Idem in Rudente.In manu mihi eſt mea.
Idem in Merc.Quia illi ſuam rem eſſe equum eſt in manu.
Ibi.Quia tibi in manu eſt quod credas,at ego quod dicam, id mihi mea in manu eſt.
Terent.in Hecyra,Tibi in manu eſt ne fiat.
Sallu.in Iugurtino,Sed quoniam parum tuta per ſe probitas eſt neq; in manu mihi fuit Iugurta,qualis nunc foret.
Ibidem.Verum id fruſtra, an ob rem faciam, in manu ueſtra eſt Quirites.
T.L.ab urbe con.Vt ſua cuiq; reſp.in manu eſſet.
Idem de bel.Pu.Cum in eorum manu res Syracuſana eſſet.
Idem ab ur.con.Sit,an non ſit,in ueſtra manu poſuerunt.
Idem de bello Macedonico,Et uos in manu,& tutela,non in ſeruitio debitis eas habere.
Idem ab ur. con. Laceratam remp. per magiſtatus, quorum in manu ſit.
Cælius Ciceroni, Quam uelis eum obligare in tua manu eſt.

In manus dare,incidere,uenire,notæ ſignificationis eſt,ſed ii modi loquendi obſeruandi ſunt.

Plaut. in Trinum. Quid intereſt dare te in manus argentum amanti huiuſmodi adoleſcenti animi impoti?
Cic.in Bru.Nunquàm enim libri illi in manus inciderunt.
Salluſt.in Iugur. Exiſtimas Iugurtam ob ſuos tutandos in manus uenire.
Plautus in Trin. Dedi minas quadraginta adoleſcenti ipſi in manum.
Inter manus,eſt collatis ſimul manibus aliquẽ ſublimẽ ferre.
Aliquando per translationem inter manus id ſignificat,quod eſſe in poteſtate. Verſari uero inter manus, eſt in uſu eſſe. Modi ſunt dicendi elegantisſimi.
Plau.in Moſtel.Abripite hunc intro actutum inter manus.
Cic.in Ver.Itaq; erant exitus eiuſmodi, ut alius inter manus è conui-

è conuiuio tanquam è prælio auferetur, alius tanquam occisus relinqueretur.

T.L.ab ur.con. Inter manus domum allatus.

Verg. Ante oculos, interq; manus sunt omnia uestras.

Idem, Miraturq; interq; manus, & brachia uersat.

Cælius Ciceroni, Gener tamen quod ad ius pertineat, didascholam quandam, ut uersetur inter manus habeat.

Pompo.de origine iuris, lege Necessarium, Deniq; nec uersantur omnino, scripta eorũ inter manus hominum, & subdit, Reliquit.xl.uolumina, ex quibus plurima inter manus uersantur.

Ad manum esse, aliquid in promptu esse ut quasi manu teneatur.

Venire uero ad manus est ad dimicandũ, uel ad arma uenire.

Cic.de Oratore, Quem seruum sibi ille habuit ad manum.

Vitruuius, Alia.n.ad manũ species esse uidetur, alia in excelso.

Idem, si enim ita fuisset, non solum laudes, aut uitia animorũ ad manum aspicerentur, sed etiam disciplinarũ scientiæ.

T.L.ab urbe cond. Adde quod Romanis ad manum domi, supplementum esset.

Ibid. Quod coƈti ad manum fuit cibi ferre militi licuit.

Idem de bel.Mace. Quod cuiq; trepidanti ad manum uenisset.

Ibid. Vt æque magna uis ad manum esset.

Cic.de orat. Nonnunquam etiam ea res ad manus, atque ad pugnam ueniebat.

Vlp.de pignoratitia actione, lege Petenti mutuũ, pecuniã creditori cũ ad manũ debitor nõ haberet, species auri dedit.

Africanus ad senatusc. Velle ianum, lege Tutor, Deinde ego quia ad manũ nummos nõ habebã, stipulanti tibi promisi.

Sub manu, id est, quod fere esse ad latus, expeditum, promptum usum. Succedere autem sub manus, est aliquid bene, & ad optatum contingere.

Plancus Ciceroni, Adiunxi hæc, in loco eligendo Flumen oppositum, ut haberem in quo mora transitur esset, Voconij sub manu ut essẽt, ꝑ quorũ loca mihi fideliter peteret iter.

Plaut.in Mili. Lepide hoc succedit sub manus negotium.

Idem in Persa, Si quàm res accures sobrie, aut frugaliter, solet illa recte sub manus sucedere.

Per manus est quod inepte dicitur, De manu in manũ, uel de

manu

manui unius in manum alterius.
Cæsar in com. Per manus tractus seruatur.
Ibidem. Nonnullæ de muris per manus demissæ, sese militib. tradebant.
Ibidem. Per manus seui, ac picis traditas glebas in ignem proiiciebat.
T.L. ab vrbe cond. Si nobis cum urbe simul positæ, traditæq; per manus religiones nullæ essent.
ibid. Disciplina militaris tradita per manus iam inde ab initiis verbis.
Præ manibus, hoc est quod insulse dicunt, quod habebam in manibus.
Plaut. in Bacch. Reddidi patri omne aurum, quod mihi fuit præ manibus.

Præ manu dare, est quod uulgo dicunt, ante omnia, uel ante manum dare.

Teren. in Adelphis, Atq; huic paululum aliquid præ manu de deris, unde vtatur.
Afferre manus uero est inicere manus, pulsare, vulnerare, interficere: in quo notandum est datiuum post se requirere.
Cic. Atti. Sed non faciam, ut aut tuum animum angam querelis, aut meis vulneribus sæpius manus afferam.
Idem Cluentio, Omnes tui amici, necessariiq; cognorunt, Ancario, & Pacero pastoribus, huius Villicum vim, & manus atulisse.
Ibid. Aulum Bruium quendem Cauponē de uia Lati. questū esse dixisse, subornatis qui sibi à Cluentio, seruisq; eius in taberna sua manus allatas esse dicant.
Idem Octauio, Ego ipse senatum sibi afferre manus coegi.
Idem in Vatiniū testem, Teneàs ne memoria, tibi in conuentu Puteolis manus esse allatas.
Idem in Ver. His ne rebus manus afferre non dubitasti?
Idem de officiis, Cum enim dando egere cœperunt, alienis bonis manus afferre coguntur.
Plan. Cic. Qui quidem cum in fraudem se adductum uideret, manus quas iustius in Lepidi perniciem armasset, sibi affer re conatus est.
Vlpi. de iis qui notantur infamia. l. Liberorū. Non solent aut.
Iugeri

Iugeri(vt Neratius ait)hostes,nel perduellionis damnati,ne que suspendiosi, neq; qui manus sibi attulerunt.

Varro de re rusti.eodem sensu afferre dẽtes dixit:Canes prouerbiũ attolunt antiquum, uel etiã ut aperiant de Atheone,atq; in dominum afferant dentes.

Conferre manus,& congredi, & manum conferere. Inferre manus est iniicere manus, & quandoque idem significat quod afferre manus.

Cicero pro Fonteio: Partim qui cũ ipso M. Fonteio ferrum ac manus contulerunt.

Idem in Cati. Senatus uim ac manus intulisset.

Vlp.de S.C. Syllan.l. Cum alter: Si sibi manus quis intulit.

Idem,Si quis non metu criminis imminentis,sed tædiis uitæ, uel impatientia doloris sibi manus intulit.

Hir.in com.M. Catonem vticæ sibi manus intulisse.

Cice. pro P. Quin. Domino à familia sua munus illatas esse ante suos lares.

Dare manus autem est dedere se,& uictum fateri.

Plautus in persa, Do manus.

Cic. ad Atti. Aiebat illum primum scire diu multa contra, ad extremum autẽ manus dedisse,& affirmasse nihil se contra eius uoluntatem esse facturum.

Idem. Sapienter igitur quo d manus dedisti, quodq; etiam ultra gratias egisti.

Idẽ de Amicitia;Callidus ille,& occultus, ut se insinu & studiose cauendum est,neq; enim facillime cognoscitur,quippe qui etiã aduersando sæpe assentiatur, & litigare se simulãs blãdiatur,atq; ad extremũ det manus, uinciq; patiatur.

Horatius:Iamiam effiicaci do manus scientiæ supplex.

Cesar in com. Tandem dat Cotta manus, permotus superiore sententia.

Tollere manus, & oculos,modi, loquendi signum lætitiæ significantes.

Cic. Cæs. Sustulimus manus, & ego, & Balb. tanta fuit opportunitas.

Idem Tironi.Literulæ meæ, siue nostræ tui desiderio oblanguerunr, hac tamen epistola quam Acastus atulit, oculos paulum sustulerunt.

T.L.ab urb.cond. Dicitur manus ad cœlum tollens precatus.

Plena manu,hoc est,abunde,& affluenter.

Cic. Attico. At hercle alter tuus familiaris, quã plena manu, quam ingenue,quã ornate nostras laudes in astra sustulit.

Iniicere manus.

Plau.in Trucu. Post id ego in te manum iniiciam.

Cic.pro Roscio Comœdo, Ipsa mihi ueritas manum iniecit, & paulisper consistere,& commorari coegit.

Horatius. Incontinentes iniiciat manus.

T.L.ab urb. cond. Accurit ac manum iniecit.

Abstinere manus, & continere manus,idem prope significat quod continere impetum animi.

Plau.in Trinum.Quod manu non queunt tangere, tantũ fas habent, quo manus abstineant.

In Amph.qui possim uideri huic fortis,ut a me abstineat manum.

Idem in truculen:Abstine hoc mulier manum.

In Casina.Abi,atque abstine manum.

In persa,Manum abstinere hanc tamen quia mihi imperet.

Cic. in Vatini. testem. Vt manus a te homines uix abstinere possint.

Cato de re rustica;Alieno manum abstinere.

Teren. in Adelph.Non manum abstines mastigia?

Cic.in Tusc.Vt Alexandrum Regem uidemus, qui cum interemisset Clytum familiarẽ suum,uix a se manus abstinuit.

Idem in Verr. Manus a sodalis filio abstinere non potuisti?

Ibidem.Abstineam in hoc iudicio manus,animosque ab hoc scelere nefario.

ibidem. qui capitolio manus abstinere potuerit.

ibidem.nihil ægrius factum est multo labore meo, quam ut manus a illo appellatore abstinerentur.

Tibullus. Abstineas auidas mors uiolenta manus.

Cice. in Catili. quorum ego uix abs te iamdiu manus, ac tela contineo.

idem in Anto.Nunquam profecto a me sacrilegas,atque impias manus abstinebit.

T.L.ab urb.con.Nocte audita ex delubro uox est, abstinerent manus.

ibid.Vt uix ab iis abstineret manus.

Tendere

Tendere manus.

Cæſar in com. Omnes maiores natu ex oppido egreſſi, manus ad Cæſarem tendere,& voce ſignificare cœperunt,ſeſe in eius fœdera,ac poteſtatem uenire.

Idem ibidem,Hedui manus tendere,deditionem ſignificare.

Verg.Tendebantq; manus ripæ ulterioris amore.

Ouid.de Faſtis.Ille manus tendens aſtanti milite iuſto.

In coniuratos talia uerba dedit.

T.L.ab vr.con. Alij manus ad cœlũ tendere deos incuſantes.

Ibidem:Supinas manus ad cœlum,ac deos tendentes.

Ibid. Reas ad Capitolium manus tendimus.

Ibid.Omnes manus ad conſulẽ tendentes pleni lachrymarũ.

Cic.in Catil. Supplex manus tendit patria cõmunis.

Admouere manus.

T.L.ab urbe cond. Primo religioſe admouentes manus.

MEO, REIP. NOMINE, &c.

MEo, tuo, ſuo, Reip. nomine, & huiuſmodi,elegantiſſime à ueteribus poſita animaduerti, quæ quandoque id ſignificant quod Mea, tua, ſua, Reipub. cauſa, quandoque longe alia, & ab hac diuerſa ſignificatione antiqui illi vſi uidentur, quod diſcrimen facile eſt ex ſubiectis autoritabus agnoſcere.

Cic.Terentiæ.Nam ego eo nomine ſum Dyrrhachii hoc tẽpore,vt quàm celerrime quid agas audiam.

Idem in Verr. Id mihi.C.Verres eripuiſti,atq; abſtuliſti, quo nomine abs te ſextertium milies ex lege repeto.

Ibid. Decem fiſcos ad Senatorem illum relictos eſſe comitiorum nomine.

Ibid. Hoc palam iã dictitant,ſe iſtum quẽ ſciant eſſe hominẽ improbiſſimum,hoc uno nomine abſolui uelle, vt ab Senatu iudicia per ignominiam,turpitudinemq; auferantur.

Cæſar in com.Odiſſe etiã ſuo nomine Cæſarẽ,& Romanos.

Paulus: Si certum petatur, lege Lecta eſt:Si die ſupraſcripta ſumma P. Meuio,eiq; ad quem ea res pertinebit,data,ſoluta, ſatisue nomine factum non erit, tunc eo amplius quo poſt ſoluam pœne nomine in dies xxv.denarios centenos, & ſubdit,Quod competit vſurarum nomine, ex die interpoſitæ ſtipulationis præſtetur.

Vlpianus de iureiurando.l.Ait prætor: Quasi calumniæ causa uentris nomine fuerit in possessione.
Idem de institoria actione.l. Quicunq;, Si institoria cũ oleũ vendidisset,anulum arræ nomine acceperit.
Cicer.ad Attic.Cum.n.ille ad conciones confugisset, in iisq; meo nomine ad inuidiã uteretur, Dij ĩmortales quas ego pugnas,& quantas strages ædidi?
Catullus: Eone nomine imperator unice Fuisti, in ultima Occidentis insula?
Brut. Cic.Qua in re Cic.uir optime ac fortissime, mihiq;,& meo noĩe,& reip.charissime,nimis credere uideris spei tuę.
Cic.in oratione pro domo sua: Dico esse odio ciuitati, non tam, tuo quàm reipub.nomine.
Idem de fi.bo.& ma.Quibus rebus intelligitur,nec timiditatem,ignauiamq; uituperari,nec fortitudinem, patientiam laudari suo nomine.
Idem in Catil.Bellum Po. Ro. suo nomine indixit.
Idem pro Gn.Planco:Ego me debere bonis omnibus fateor, sed etiam ij,quibus ego debeo, boni uiri, et ciues, comitis ædilitiis aliquid se meo nomine debere Planco dicebant.
Idẽ pro Clu. Res suo nomine in iudiciũ nunquã est uocata.
Idem P.Septimo.Scæuole litẽ eo nomine esse estimatam.
Idem in Vatin.test.Non tam tuo, quàm reip. nomine.

De die de nocte, et multa nocte.

Multa nocte,ad multam noctẽ,de nocte, noctu,de die; frequenti est in vsu hic dicendi modus apud bonos autores.
Teren.in Adel. Apparare de die conuiuium.
Catul. Vos conuiuia lauta, sumptuosa de die facitis.
Horat.De medio potare die.
Cic. ad Atti.Cum se ille septimo die uenisse à freto,& noctu se introisse dixisset.
Teren.in Adel.Imò de nocte censeo.
Sed & multus,plurimũ candoris adferre põt orationi. Vnde.
Cice de Ora.li.2.Nã qui inconcinnus,aut multus est, is ineptus esse dicitur.
Cic.Quin.Fratri. Celerius, quã si de nocte uigilasset peruenunt.
Idem Atti.In comitium Milo de nocte uenit.

Eidem.

Eidẽ. Cũ cœnanti mihi nunciasset Sext. se de nocte proficisci.
Cæsar in com. De media nocte missus equitatus.
Ibid. Reliquias de media nocte proficisci iubet.
Hora. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones.
Idem. Vnde vxor media currit de nocte uocata.
Cic. Quin. Fratri. Multa nocte cũ Vibulio ueni ad Põpeium.
Idem Atti. Multa de nocte profectum esse ad Cæsarem.
Idem pro P. Sextio. Cũ forũ, comitium, curiã, multa de nocte armatis hominibus; ac seruis plerisq; occupassent.

MIHI AQVA HAERET.

MIHI aqua hæret, modus est loquendi, vel prouerbium potius, difficultatem significat contra morem in re facili adhiberi. Cum. n. aqua fluere & labi soleat, hærere contra suam naturam dicitur, id est rem difficilem fieri, quæ facilis potius esset.
Cic. ad Atti. Mihi aqua hæret.
Idem Quinto Fra. In hac causa mihi aqua hæret.
Idem de Offi. Dicit ille quidem multa multis locis, sed aqua hæret (vt aiunt.)

Execrandi modus.

Modus execrandi aut imprecandi antiquus, non est prætermittendus.
Cic. in Anto. Igitur est patronus L. Antonius, malã quidem illi pestem, clamori. n. uestro assentior.

MERITO TE AMO MERITO TVO.

MERITO te amo, immerito me odisti, merito tuo hoc tibi dono, immerito tuo tibi irascor, & quandoq; etiam merito tuo te odi & nullo merito, modus est frequentissime à bonis illis usurpatus.
Plau. in Asi. Nemo acusauit merito meo.
Idẽ in Au. Quẽ senecta ætate ludos facias haud merito meo.
Cic. pro P. Sex. C. Cæsar, qui à me nullo merito alienus esse debebat, inimicissimus esse meæ saluti ab eodem quotidianis concionibus dicebatur.
T. L. de bel. Mace. Frater me accusat, nullo meo in se merito.
Plau. in Asi. Aedepol pater merito tuo facere possum.
Ibid. Cur tu (obsecro) ĩmerito meo me morti debere optas.
Idem in Casina, Immerito meo mihi hoc facis.

Ti. Li. de bello Mace. Indigne ſibi,nec ullo ſuo merito inſulatum ab omnibus eſſe.

Plaut.in Ciſtell.Merito veſtro amo uos.

Idem in Aſina. Iube aduenire quæſo, merito eius, quæ uolet faciemus.

MITTERE SANGVINEM.

MITTERE ſanguinem,id eſt quod iam paſſim vulgo omnes ferè, extrahere ſanguinem dicunt, uel Græcanico uerbo Flebotomare.

Cice. Atti. Miſſus eſt ſanguis inuidiæ ſine dolore.

Eidem:Sic Appius prouinciam curauerit,ſanguinem miſerit, quicquid potuit detraxerit.

Cornel.Celſus.Sanguinem inciſa uena, mitti nouũ non eſt, ſed nullum morbum eſſe,in quo non mittatur,nouum eſt.

Idem, Mitti iunioribus, & fœminis uterum non gerentibus uetus eſt.

Ibid.Sed vt aliquãdo primo die ſanguinẽ mittere neceſſe eſt.

Ibi.Mitti vero is debet, ſi totius corporis cã ſit ex brachio.

Ibid. Mittere autem ſanguinem cum ſit expeditisſimũ uſum habenti, tamen ignaro difficillimum eſt.

POST HOMINVM MEMORIAM, POST HOMINES *natos,noſtra memoria,Patrum memoria.*

QVOD pleriq; omiſſo antiquo loquendi modi,Ab hominum recordatione,noſtro tempore,patrũ tempore dicunt,veteres illi,poſt hominum memoriam,poſt homines natos, noſtra memoria dicebant.

Cic.in Piſonem. Inſtant poſt hominum memoriam paratisſimi magnificentiſſimiq; ludi.

Idẽ in Ver. Quod nemo unquã poſt hominũ memoriã fecit.

Ibi.Nemo unquam poſt hominum memoriam paratior,vigilantior, copioſior.

Ibidem. Vt ego hunc vnum eiuſmodi reum poſt hominũ memoriam fuiſſe arbitrer,cui damnari expediret.

Idem qua Senatui gratias agit poſt redditum ſuum. Qui me duo ſceleratiſſimi poſt hominum memoriam, non conſules,ſed latrones, non modo deſeruerũt in cauſa præſertim publica,& conſulari,ſed prodiderunt.

Idẽ ad Põ.pro do.ſua. Quid hõi poſt hoĩes natos turpiſſimo?

Ibid.

Ibid.Sed erat res poſt homines natos pulcherrima.

Ibidem. Graue crimen eſt hoc, & uehemens, & poſt hominum memoriam, iudiciaq; de pecuniis repetundis conſtituta, grauiſſimum.

Idem Planco, Nihil poſt hominum memoriam gloriofius.

Idem pro eo.Conſules poſt hominum memoriam teterrimi atque turpisſimi.

Idem in Catilinam. In hoc autem uno poſt hominũ memoriam maximo crudelisſimoq; bello.

Idem de optimo genere Orat. Optimus longe poſt homines natos.

Idem in Anto. Duo teterrima,& ſpurciſſima capita poſt homines natos, Dolobella, & Antonius.

Idem pro Milo.Vnius poſt homines natos fortiſſimi uiri.

Idem in Bru.Longe autem poſt natos hoĩes improbiſſimus C. Seruilius Glaucia.

Idem in Vatini.teſt: In omni memoria inauditum.

Idem pro P.Sex. Ne huic tantæ multitudini, quanta mea memoria nunquàm vllo in iudicio fuerit,deero.

Varro de re ruſt. Sed ipſe noſtra memoria.

Cic.de diuin.Memoria noſtra tẽplum Iunonis ſoſpitæ.

Idem in Vatin. teſt. Magnificentiſſimè poſt hominũ memoriam conſulem factum.

Idem de Ora. De Senatu iuſſit educi, quod eum ciuẽ negaret eſſe,quia memoriæ ſic proditum eſſet; quẽ pater ſuus, aut populus uendidiſſet,aut paterpatratus dediſſet, ei nullum eſſe poſt liminium.

Salluſt.in Cat.Sed mea memoria,ingẽti uirtute,diuerſis moribus fuere uiri duo,M. Cato,& C.Cæſar.

Cic.pro Cor.Balbo:Multi etiã ſuperiori memoria ciues Romani ſua uoluntate indemnati,& incolumes,ijs rebus relictis,alias ſe in ciuitates contulerunt.

Idem pro Rab.perduel. Poſt hominum memoriam rem nullam maiorem.

Idẽ pro lege Manil. Quæ in omnibus hominibus noua poſt hominum memoriam conſtituta ſunt.

Idem in Cat.In hoc autem uno poſt hominum memoriã maximo crudelisſimoq; bello.

Idem iu Catil. Bellum intestinum, ac domesticum post hominum memoriam crudelissimum, & maximum.

Meis verbis.

DIcito illi salutem meis uerbis, modus est dicendi, quo etiam nunc dicitur, Ex parte mea illum salutabis. Itidē, uoca illum meis verbis, & pro parte mea.

Plau. in Amph. Voca uerbis mei s.

In Merc. Rogato meum patrem meis uerbis.

Terent. in Hecy. Huc euoca uerbis meis.

Cic. M. Marce. Gratū mihi feceris, si vxori tuæ Iuniæ grauissimæ atq; optimæ fœminæ meis uerbis eris gratulatus.

Idem Vatin. Locutus sum, vt ei meis uerbis diceret.

Plau. in Amph. Hunc tuis uerbis uoco.

In Bacch. Scribe salutem tuo patri uerbis tuis.

Cic. Trebat. Salutem mihi tuis uerbis nunciauerat.

Plau. in Mil. Matris uerbis Philocomasium accersito.

Curius Cic. Tironem meū saluta nostris uerbis.

Cicero Attico. Epistolam meā iusserunt dari Dolobellæ. Vestorius ad me scripsit, ut iuberem mancipio dari seruo suo pro mea parte.

T. L. ab urb. con. Qui quærere nt senatus uerbis.

Ibi. Qui iuberent consulū ver bis in proximos mōtes fugere.

Ibi. Nunciarant senatus uerbis.

Ibi. Denunciarunt sen atus verbis.

Idem de bel. Mac. Abi nuncia meis uerbis, bello absistat.

Modvs agri.

MOdvs agri, ut in optimis libris repperi, ē certa definitio, seu mensura agri, qua quot iugerū esset, intelligi posset.

Plau. in Aulul. Agri reliquit illi non magnum modum.

Cic. Att. Etsi nihil scripsit nisi de modo agri.

Hor. in Ser. Hoc erat in uotis, modus agri non ita magnus.

Paul. de cont. emptione, lege qui fundum: Cum ipse emptori suo admetiretur, multo minorem modum agri quam putauerat inuenit.

Ibid. Et domino renunciaret quanto modus agri minor sit.

Ibid Et ideo modo agri renunciet, & si in diebus triginta renunciasset minorem modum agri esse, quāuis multis post annis posse eum, qui minoris modus agri fuisse repetere,

T.L.

T.L. ab ur. cond. Nec cui maior quàm quinquaginta iugerum agri modus esset.

MAGNVS NVMERVS.

MAGNVM numerum frumenti, uini, olei, veteres illi dicebant, quem modum loquendi multi inuertentes, magnā quantitatem, uel copiam passim dicunt.

Cic. pro Planco Frumenti in summa caritate maximum numerum miseram.

Idem in Ver. Dico magnum numerum frumenti.

Ibid. Cuius iudicii metu magnus à multis frumenti numerus ablatus.

Ibi. Frumenti tantus numerus imperio tuo datur, & cogitur.

Ibi. Atq; ego nunc eum frumenti numerum, & eas publice pecunias decumanis, ab Herbitensibus datas esse dico.

Ibid. Intellexistis innumerabilē frumenti numerum per trienium auersum à Rep. esse.

Idē de Offi. Si exempli gratia vir bonas ab Alexandria profectus, Rhodum, magnum frumenti numerum adduxerit.

Idem pro Fonteio: Maximum frumenti numerum ad Hispaniense bellum tolerandum imperauit.

Cæsar in com. Frumenti magnum numerum coegit.

Hircius in com. Non poterant magnum numerum frumenti comparare.

Ibid. Scipio magnum frumenti numerum habuerat.

Ibid. Certo numero frumenti mulctat.

Ibid. Magno numero frumenti onustos recepit in castra.

Ibid. Magno inuento numero hordei, olei, uini, fici, pauco tritici.

Numerus uini.

Cic. in Anto. Maximus uini numerus fuit, permagnum optimi pondus argenti.

Vlp. de tritico, uino, & oleo. l Si quis vinum: Si modo uini numero à testatore non sunt habita, & subdit, Cætera quæ pro hominum affectione & vsu, numero uini habebuntur, & subdit. Quæ uini numero paterfamilias habuit.

Missum facere.

MISSVM facere, est deponere, ac etiam à nostro consortio, familiaritate, potestate, arbitrio dimittere. Multi barbare dicunt, dare licentiam, uel licentiare.

Cæsar Oppio: Cn. Magium Pompeii præfectum deprehendi, sed & meo instituto usus sum, & eum statim missum feci.
Cic. in Ver. Deinde alii quæstus instituuntur ex uno genere nauali iudices quã multi accipere à ciuitatibus pecunias, ne nautas darẽt, pretio certo missos facere nautas, missorum omne stipendium lucrari, & subdit: Certo pretio sexcentos nummos nautorum missione constituere.
Ibid. Vt illud missum faciam.
Teren. in Hecyra: Missam iram faciet.
Varro de re rust. Columbas redire solere ad locum licet animaduertere, quod multi in theatro è sinu missas faciunt.

M o d i c e.

MODICE aduerbium non semper à pauco (vt vulgo creduut) sed à modo quandoq; deducitur, ut modestiã designet, quæ inter parum, & nimium uersatur, non paucitatẽ.
Var. de re rust. Furfures obiiciuntur modice, ne parum aut nimium saturentur.
Ibi. Cum aer est modice temperatus.
Ibid. Modica centura ea ducentorum iugerum.
Plau. in Per. Modice & modeste est melius uitam viuere.
Cic. pro P. Sylla. Quanquàm à me timide, modiceq; dicetur.
Idem contra Rullum. Quare dignus uestro summo honore, singulariq; iudicio sim, ipse modice dicam.
Idem ad Atti. Modice, & infra modum.
Idem Tironi, Nos agemus omnia modice.
T. L. de bello Pun. De se pauca ac modice locutus est.
Ibid. Libertatem nec spernere modice, nec habere sciunt.
Idem de bel. Ma. Libertate modice utantur, temperatam eam salubrem esse.
Ibid. immodice, immodesteq;.
Ibid. Hac potestate immodice, ac superbe Achei usu sunt.

Modicum.

Aliquando tamen dicitur à bonis illis autoribus & modicum & modice, pro parum, & pro pauco.
Plau. in Milite, Modice sapis.
Cic. Atti. Minæ Clodii, contemptionesq; quę mihi proponuntur, modice me tangunt.
Eidem, sed ut modice cæteris utile est, tibi necesse est.

Eidem, Sed ea res modice me tangit.

Titus Liuius de bel. Mace. Comparauerat & tyrannus modicum classem.

Ibid. Vt modico ædito prælio in fugam inclinarent.

Ibid. Refecti cibo sumpte, & modica quiete.

MOVET ME, NON ME IMPEDIT.

MOVET me, non me mouet, non me impedit, eleganti modo loquendi ponitur ab antiquis.

Cicer. pro. l. Mani. Neq; me impedit eius Quirites inimicum edictum.

Papinianus de conditione furtiua, lege Parui refer. Nec me mouet, præsens homo fuerit nec ne.

Caius de damno infecto, lege Si ædibus, Sed mouet me quod ipse meas opes reficere possim.

MORE MAIORVM, IN MOREM.

MORE belluæ, more maiorum & in morem dicebant, addito quandoq; genitiuo, alioqui inepte modo, & in modum dicunt.

Verg. Perq; duas in morem fulminis arctos.

Ouidius, Eunt anni more fluentis aquæ.

NEMO.

CVM ut sæpe iā dixi, nihil aliud sit perfecta latinitas, quā perfectorū illorū uirorū autoritas, qua certo dicendi mō tanquam suo iure, & pro arbitrio usi sunt, cōsiderare, atq; obseruare maxime decet, quid & quo modo dixerint: Nemo quisquam, nemo homo, non nemo, nemo unus, nemo unus uir, quisquam unus, quiuis unus, quisquam oīum, alter quisquàm, unus aliquis, Quod rari post eos curauerūt, quare eorum uel scripta, uel dicta merito laude carent.

Nemo quisquàm, nemo homo, homo quisquàm.

Teren. in Eunuch. O populares, ecquis uiuit me hodie fortunatior? nemo hercle quisquàm.

Idem in Hecy. Nemo quisquam illorum ad te uenit, quin ita præparet se se.

Idem in Eunucho, Nemo homo est iam.

Titus Liuius ab urb. cond. Victoria, cui nec deus, nec homo quisquam inuideat.

Non

Non nemo.

Varr. de re rust. Tonsas recentes eodem die perungunt uino, & oleo, non nemo adiuncta cera alba, & adipe suillo.

Cic. pro L. Mur. Non nemo etiam in illo sacrario reipub. in ipsa inquam curia, non nemo hostis est.

Idem pro P. Sex. Vel ut non nemo putaret.

Idem pro l. Man. Cum, esset non nemo in senatu, qui diceret non oportere.

Idem pro L. Corn. Bal. Vt non nemo putaret.

Idem in Ver. Nam quod fortasse non nemo uestrum audierit istum à Syaracusanis publice laudari.

Hirc. in cō. Nō nemo culpæ eius, imprudentiæq; assignabat.

Nemo unus, & nemo unus uir.

Cæsar in com. Ad neminem unum summa imperij.

T. L. ab ur. con. Quia nemo unus satis dignus regno uisus est.

Ibid. Neminem unū esse cuius opera putet rempub. restitutā.

Ibidem Vt nemo unus inde præcipuum quicquam gloriæ domum referret.

Ibid. Haud dubie illa ætate, qua nulla uirtutum feracior fuit, nemo unus erat uir: quo magis innixa res Romana staret.

Quiuis unus, quisquam unus, & quisquam omnium.

Cic. in Bruto, Quantum non quiuis unus è populo, sed æstimator doctus, & intelligens posset.

Titus Liuius ab urb. con. Nec quisquam unus malis artibus postea tam popularis esset.

Ibid. Quia nondum in quenquàm unum sæuiebatur.

Ibid. Cum multi magis fremerent, quam quisquàm unus recusare auderet.

Ibidem. Solertius quam quiuis unus ex iis, quos nominaui castris locum caperet.

Idem de bel. Mac. Non modo quēquam unum elicuit ad suadendum; sed ne fremitum quidem mouit.

Ibid Ne quem unum relinquerent.

Cic. in Verr. An hoc dubitabit quisquàm omnium, quin is uenalem in Sicilia iurisdictionem habuerit?

Alter quisquam.

Plau. in Asina. Neq; me Athenus est alter hodie quisquam, cui credi recte æque putent.

Vnus aliquis.

Vnus aliquis, vulgari propemodum sermone Romæ etiam nunc dicitur qui modus loquendi magis apud uulgum, quam apud eruditos remansit.

Cic.in Anto.Cur nunquàm tam frequens senatus fuit, quod unus aliquis tuam sententiam secutus sit?

Idem de finibus bonorum, & malorum: Vtilitati hominum plusquam unius alicuius, aut suæ consulit.

Idem pro Cluentio, Vnum aliquem nominate.

Idem de prouin.consularibus: Tanquam unum aliquem portum tutum, & clausum teneri.

Caius: Siquis omissa, lege Cum hæreditas: Cum ab eo quoq; peti posset, qui unā aliquā rē hæreditario noīe possideat,

Negatio, metvo ne non.

Freqventer etiam ueteres illi autores duas negatiuas clausulas simul ponūt, & plerunq; cum uerbis uereor, aut timeo, aut metuo coniungunt.

Quē dicendi modū nulli post minores considerauerunt, aut quod certe liquido cōstat, ī suis scriptis raro usurpauerūt

Plau.in Per.Ne non sat esses leno id metuebas miser.

Idem in Casina: Metuo ne non sit surda.

Teren.in Adelph. Metuisti hominum homo stultissime, ne non tibi istud fœneraret.

Idem in Phor. An uerebam ini ne non id facerem quod recepissem semel.

Cic.Att.Vereor ne non liceat.

Eidem Timeo ne non impetrem.

Eidem: Vereor ne exeundi potestas non sit.

Eidem; Veretur.n.ne non liceat tenere hæreditatem,

Idē pro Sex.Rosc.Amer.Vereor ne nō ille solus (id quod ad me nihil attinet) sed alii quoq; plures læsos se esse putent.

Idem in Tusc. Vereor ne non tam uirtutis, fiducia utendum nobis ad spem beate uiuendi, quā uota facienda uideātur.

Idem in Philip.sed unam rem uereor ne non probes.

Ibid. An uerebare ne non putaremus natura te potuisse tam improbum euadere, nisi accessisset etiam disciplina?

Idem pro lege agraria Pertimescam credo, ne mihi nō liceat contra uos in contione consistere?

Idem

Idem Curioni. Non enim uereor ne non in scribendo te expleam.
Eidem, Non quo uerear, ne uirtus tua opinioni hominum non respondeat.
Idem pro T. An. Mil. quanquàm præsidiis salutaribus, & necessariis septi simus, tamen ne non timere sine aliquo timore possumus.
Ibi. Cur igitur hos manumisit? metuebat scilicet ne indicaretur, ne dolorem perferre non possent?
Idem pro M. Cælio, An timebant ne tot unum ualentes imbecillum, alacres perterritum superare non possent?
Idem in Verr. Non uereor ne hoc officium meum P. Seruilio iudici non probem.
Idem in Catil. si te iã Catilina cõprehẽdi, si interfici iussero, credo uerendũ erit mihi, ne nõ potius hic omnes boni serius a me, quam quicquàm crudelius factum esse dicant.
Horatius, Sedit qui timuit ne non succederet.
Ouid. de Pon. An uereor ne non approbet illa Getes?
Titus Liuius de bello Mace. Metuentes ne dilationem res non paterentur.
Vlpianus de iure docto. l. si ergo, Vereor ne non possint dominii eius effici.
Martianus eod. tit. lege si mulier, Vereor ne non sit obligata.
Idem de re mili. lege Officium, Vereor tamen si quicquam promisero, quod in usum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re non adhibeatur.
Paulus de acquirendo rerum dominio, lege Bonæfidei, Verendum ne non sit bonæfidei possessor.

Simpliciter posita siue uerbo Metuo, uereor, timeo.

Cic. Attico, sed diligentius nobis est uidendum, ne distracti res esse aduersario non possimus.
Idem pro Gn. Plan. Hæc mihi sunt tractanda iudices & modice, ne quid ipse offendam cœtum, deniq; cum respondero criminibus, ne non tam innocẽtia reus sua, quã recordatione meorum temporum defensus esse uideatur.
Idem de Orat. Neq; esse periculum, qui leonem, aut taurum pungat egregie, ne idem in multis aliis quadrupedibus facere non possit.

Idem de Fato: Vide ne nō eadem sit illorum causa, & stoicorū
Idem M. Marcello: si ista uita tibi commodior esse uideatur, cogitandum tamen ne tutior non sit.
Ouid. de arte. Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Idem de Ponto, Mors faciet certe ne sim, cum uenerit, exul.
Ne non peccarim, mors quoq; non faciet.
Idem in epi. Quod potui renui, ne non inuita teneret.
Vlpi. de re. arb. l. idem, Videndum est, ne non sit cōpromissum.
Paulus de statu liber. lege Cum hæres: Recte putant liberum fore, ne multi ad libertatem peruenire non posint.

NVLLO NEGOTIO.

NVLLO negotio, hoc modo dicendi id significatur, ac si diceremus, sine difficultate.
Cicero Attico, Cato Siciliam tenere nullo negocio potuit.
Eidem, Cum id nullo negocio facere possis.
Idem pro Roscio: Quare hoc tu propter multitudinem sicariorum nullo negocio facere potuisti.

NON IRES, PRO IRE NON DEBERES.

NOTANDVS & hic dicendi modus, non ires, non redderes, pro quo inepte dicitur, ire non deberes, reddere non deberes.
Plautus in Trinummo: Non ego illi argentum redderem;
Respon. Non redderes, neque de illo quicquam neque emeres, neque uenderes.

NE PLVRA, NE MVLTIS, NE LONGVM FACIAM,

NE plura, ne multis, ne longum faciam, quid multis? modus loquendi ac si dicas, Ne dicam plura, ne multis te teneam, quid multis opus est? sed elegantius illa, & breuius.
Cicero pro Cluentio, Ne multa, perquiritur a coactoribus, inuenitur ea serrula ad Stratorem peruenisse.
Idem C. Mem. Si peccat, magis ineptiis quam improbitate peccat, sed ne plura.
Idem pro Cluentio. Ne multis, Diogenes emitur.
Idem Attico, Ne multa, nihil ne in illo itinere præter conscientiam meam delectauit.
Idem in Verrem, Ne multa locuturum se esse confirmat.
Ibidem, ne multa, sextertia decem me (inquit) dixi daturum.
Ibidem. Vndiq; ne reclamatur, ne multa, iterum iste aliquan

to post ad illos uenit.

Ibid. Ne multa, iudices libertate, quam uos socijs dedistis, hac ille in acerbissimo supplicio miserrimæ seruitutis abusus ē.

Ibidem, Ne multa, ipsum dicere adolescentem audistis.

Ibidem, Ne multa iudices, ijs contumeliis scito te, Quintum Lollium coactum ad Apronii leges, conditionesq; uenisse.

Ibidem pro Cluen. Et ne longum sit, omnium uicinorū summam esse in hunc beneuolentiam confirmamus.

Horatius, Ne longum faciam.

NIHIL AD PERSIVM.

NIHIL ad Persium, modus hic dicendi multis in locis reperitur illo perfecto seculo usitatus, id.n. est ac si dicamus, Nihil ad comparationem Persii, aut non est id cum Persio comparandum.

Terent. in eunucho, At nihil ad nostram.

Cicero in Oratore, Quem cognouimus uirum bonum, & non il literarum, sed nihil ad Persium.

NVNQVID ROMAM VELIS &c.

NVNQVID Romam uelis? Nunquid me uis? modus est loquendi apud ueteres, quē modū sequentia secula omnino preter miserūt. Nos autē, apud quos fere latinus sermo reuiruit, nōdū ad hos flosculos manus admouimus, At spero fore breui, ut ad priscum candorem quam proxime accedatur.

Plaut. in Aulularia, Ibo igitur, parabo, nunquid uis?

Idē in Trinummo, Nunquid uis? Respondetur, Cures tuā fidē

Terent. in Eunucho. Rogo nunquid uelit? recte inquit.

Item in Adelphis, Nunquid uis quin abeam?

Cic. Q. Ciceroni fratri, Me adhuc nemo rogauit, nunquid in Sardiniam uellem, te puto sæpe habere, qui nunquid Romam uelis quærant.

Idem Attico. Me expensæ sua uilla nunquid uellem rogauit.

Eidem, Is me proficiscentem Apameam prosecutus est, nec cum postea in castra uenisset, atq; inde discederet, nunquid uellem rogauit.

T. Labur. con. Frequentia, ꝑsequētiū, rogātiūq; nūquid uellet?

NOCTV, INTERDIV.

NOCTV, interdiu, quod fere omissum est, & omnes dicunt bonis alioqui uerbis, de nocte, in meridie.

Cæſar in commentariis, Pompeius clam, & noctu, Cæſar palam atque interdiu.
Cato de re ruſti. Marti Syluano ſilua interdiu in capita ſingula boum uotum facito.

NEC CAPVT, NE PEDES HABET.

NEc caput, nec pedes habet, modo hoc loquendi uulgaris etiam nunc ſermo Romanus frequenter utitur, cum res intricata & impedita eſt, ut quo te uertas neſcias.
Cicero Curio propter res tuas ita contractas, ut quemadmodum ſcribis, nec caput, nec pedes haberent, equidem uellem uti pedes haberent, ut aliquando redires.

NIHIL MIHI LONGIVS NIHIL PROPIVS NIHIL POTIVS

NIHIL mihi longius, nec quicquam mihi longius, nihil fuit propius nihil fuit potius, modi ſunt loquendi maxime ediſcendi.
Plau. in milite, Nihil fuit propius quam ut perirem.
Cicero Rabirio Poſthumo, Nec mihi longius quicquam eſt iudices, quam uidere hominum uultus.
Idem in ſomnio Scipionis. Nil mihi fuit potius, quam ut Maſiniſſam conuenirem.

Non idem tibi & mihi.

Notandum eſt & hoc non uulgare dicendi genus, Non idem tibi & mihi, quod multi multo aliter proferunt. Nemo enim non dicit:
Non idem tibi ſicut mihi: uel non idem tibi quod mihi.
Varro de lingua latina, Et de iis non eadem oratores, & poetæ.
Cicero. de Fato, Vide ne non eadem ſit illorum cauſa, & Stoicorum.
Saluſt. in Catilina: Non eadem uobis & illis neceſſitudo impendet.

Non habeo quod te accuſem.

Non habeo quod accuſem ſenectutem. Non habeo quod te accuſem, nihil habeo quod defendam, certo modo loquendi illius temporis elengantiſsime dicebatur: minores hæc ut alia corruperunt.
Cic. di ſenecture, Non habeo quod accuſem ſenectutem.
Idē in ep. ad Cæliū, Neq, tamē ad huc habeo quod te accuſem
Idem

Idem pro Tito Annio Milo. Nihil ſane id proſit Miloni, qui hoc facto natus eſt, ut ne ſe quidem ſeruare potuerit, quin una rempub. uosq; ſeruaret, ſi id iure non poſſet, nihil habeo quod defendam.

Neue hoc, neue illud.

Neue hoc, neue illud, genus eſt dicendi perelegans, & ut eſt longo interuallo omiſſum, ita eſt ueluti poſtliminio repetendum.

Cic. Lent. Puto a te, ne id a me, neue in hoc reo, neue in alio quæras.

Idē de Orat. Vt neue aſper eorū concurſus, neue hiurcus ſit.

Ibidem, Vt neue aſpere concurrant, neue uaſtius deducantur.

Ne uiuam &c.

Ne uiuam, ne ualeam ne ſim ſaluus, pereum, diſperam, moriar male mihi ſit, modi ſunt dicendi, cum quid aſſeuerare, & ueluti quibuſdam precibus deuouere, aut ſacramento aliquo obteſtari contendimus.

Cicero Attico, Ne ſinſaluus ſi aliter ſcribo, ac ſentio.

Eidem. quid poteris, inquis, pro iis dicere? ne uiuam ſi ſcio.

Idem C. Fabio Gallo. Sed ne uiuam ſi tibi concedo, ut eius rei tu cupidior ſis, quam ego ſim.

Eidem, Moriar ſi quiſquam, me tenet præter te.

Eidem, Male mihi ſit, ſi unquam quicquam tam enitar.

Idem Tironi, ſolicitat, ita uiuam, me tua mi Tiro ualetudo.

Proper. Diſpeream ſi quicquam aliud, quam gloria de te Quæritur.

Nunc erat.

Nunc erat, antiqui illi ſimul ponebant præſens cū præterito.

Ouid. in epiſt. ad Vliſſem, Nunc erat auxiliis illa tuenda patris

Horatius, Nunc ſaliaribus ornare puluinar deorum.

Tempus erat dapibus ſodales.

Cic. Atti. Nunc reus erat apud Craſſum diuitē Vectius de ui.

Eidem, Brutus erat in Veſide etiam nunc.

NOMEN FACERE.

OBSERVAVI item quod ſit exigere, & facere nomen, & nomina defecta, nō idonea, Viſumq; eſt mihi nomē, & nomina quandoq; pro debitorib. quandoq; pro ipſo debito accipi. Facere autem nomina id eſſe, quod debitores compara

re, quod diuersis modis fiebat pactis, usuris, uel promissis, menstruis, aut annuis fructibus. Pecunia enim aut numerata seruabatur in arca, aut emptis agris, uel mercibus in nominibus collocabatur, ut infra positæ autoritates melius declarabunt.

Cicero. de natura deorum, Aut tu illum fructu fallas, aut per literas auertas aliquod nomen, aut per seruulum percutias pauidum.

Idem Attico: Salaminios autem, hos. n. poteram coercere: adduxi, ut totum nomen uellent Scaptio soluere.

Idem pro L. Flacco, Hermippoque percontanti de nomine Fasiano.

Paulus de pig. actio. l. Si conuenitur: ut nomen debitoris mei pignori tibi sit, tuenda est à prætore hæc conuentio: ut & te in exigenda pecunia, & debitor aduersus me si cum eo experiar tueatur: ergo si id nomen pecuniarium fuerit, exactam pecuniam tecum compensabis.

Vlpianus de doli mali exceptione, leg. Apud Celsum. Quod si is cui pecunia debebatur cum debitore decidit, & nomen eius uendidit Seio, cui debitor mandauerat, ut nomen emeret.

Scæuola de legatis, lege Nomen debitoris in hæc uerba legauit.

Titio hoc amplius dari volo centum aureos, quos mihi heredítas C. Sei debet, aduersus quos ei actionem mandari uolo, eiq; eorundem pignora tradi, quæro utrum hæredes tantum decem dare debeant, an omne debitum? hoc est, an & usuras debeant mandare? Respondi, uideri uniuersam eius nominis obligationem legatam. Hemuleius de empt. l. Si plus Qui nomen quale fuit uendidit, dum taxat ut sit, non ut exigi aliquid possit, & dolum præstare cogitur.

Cinna de Cat. Mirati sumus unicum magistrum, summum Grāmaticum, optimum Poetam, omnes soluere posse quæstiones, unum difficilem expedire nomen.

Facere, nomina.

Cicero. de offi. Hortos emit instructos, nomina facit, negocium conficit.

Idem Fabio Gallo, Tantum ex Aprinati ueneram, cum mihi

à te literæ redditæ ſunt, ab eodéq; accepi Aniani literas, in quibus hoc inerat liberaliſsimum nomina ſe facturum cum ueniſſet, qua ego uellem die.

Paulus de Peculio, lege Ex facto, Plane ſi ex re pupilli nomina fecit, uel pecuniam in arca depoſuit, datur ei uendicatio nummorum.

Pomp. de Peculio. l. Peculium. Si uero nomina ita fecerit dominus, ut quaſi debitorem ſe ſeruo faceret, cum debitor non eſſet, contra puto.

Scæuola de fidei cōmiſſariis libertatib. lege Thais, Sticus arcarius probante domino nomina fecit, & rationes a domino ſcriptas exhibet, nec poſtea nomen ullum fecit.

Idem de legatis, lege Nomen debitoris. Multos nouos debitores amplarum pecuniarū fecit, & ſubdit, Quæſitum eſt, an huic filio, eorum nominum quæ ipſe fecit, perceptio permittenda eſſet.

Papinianus de uſu, & uſufructu, lege Vxoris, Non idem ſeruabitur in nominibus ab hærede factis.

Exigere nomina.

Ci. in Verrem, Vt reperiretur pecunias ſumpſiſſe mutuas, nomina ſua exegiſſe.

Paulus de vſu. l. Caius, Exigi ſolent etiam ſi omnia nomina idonea ſint.

Nomina ſimpliciter.

Cic. in Ver. Ille clamare cum raperetur, nihil ſe miſerum feciſſe, pecuniam ſibi eſſe in nominibus, numeratam in preſentia non habere.

Item in Topicis, Non ſi uxori uir legauit argentum, omne quod ſuum eſſet, iccirco quæ in nominibus fuere, legata ſunt. Multum enim differt, in arca ne poſitum ſit argentū, an in tabulis debeatur.

Idem Attico: Nomina mea per deos expedi.

Horatius in ſermonibus, Nomina ſectatur.

Idem in epiſt. Cautos nominib. certis expendere nummos.

Vlp. de re. eo. qui tu. l. puta, Quærere ergo debet, an pecuniā pupillus habeat, uel in numerato, uel in nominib. qui conueniri poſsint, uel in fructibus conditis, uel etiam in reddituum ſpe atq; obuentionum.

Papinianus

Papinianus de administratione,& periculo,lege Tutor, Siue curator nomina quæ iuste putat non esse idonea.

Idem eod.ti.l.Tutores, Nominum paternorum periculum, quæ post pubertatem adolescentis idonea fuerant præstare cogendi non erunt.

Scęuola de admi.& peri.l.Qui negociationem,Duo milia potuerint a substantia hæreditatis separare,& in nomina collocare neglexerint.

Idem de fun.instr.l.Liberto,Ex nominibus debitorum elegit idonea nomina.

Africanus ad Senatusconf.Velleianum lege Tutor, Quod parum idonea nomina debitorum uiderentur.

Modest.Si certũ petatur.Periculum nominum ad eum,cuius culpa factum probari potest, pertinet.

Scæuo.de stat.liberis,lege Sticho, Argentarius coactar cum pene totam fortunam in nominibus haberet.

Idem de fun.inst.l.Liberto, Ex nominibus debitorum elegit idonea nomina.

Idẽ de don l.Ad eum, Peculiũ tuũ omne quicquid habes, tã in noĩbus,quàm in rebus mouẽtib.siue in numerato,me tibi cõcedere hac epistola mea manuscripta,notũ tibi facio.

Papinia.de admirer.l. Imperatores,item rescripserunt,nominum,quæ deteriora facta sunt tempore curatoris, periculum ad ipsum pertinere.

OPERAM LVDERE.

QVis neget esse modũ loquendi,quo Latinitas tota contineatur?Nam quis esset,qui operam ludere,dicere auderet,nisi prius patres illi Latinæ eloquentiæ sic dixissent.

Cum.n.frustra aliquid fieri putabant, Operam ludimus dicebant,quod imitatione dignum maxime est.

Plau.in Pseu.In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.

Teren.in Phor.In illis fructus est,in illis opera luditur.

Plautus in Casina,si me nunc suspendam,operam luserim,& præter operam,restis sumptum fecerim.

OS.

OS,certo modo loquendi ab illis antiquis pro audacia, & temeritate, quandoq; pro conspectu ponitur.

Cic. in Orat. Quod tandem os est illius patroni, qui ad eas causas sine ulla scientia iuris audet accedere?
Idē in Ver. Os hominis, insignemq; impudētiam cognoscite.
In Philip. 5. Sed illud os, illam impuritatem.
In philip. 11. Audisset furentis introitum Dolobellæ, uocem impuram, atq; os illud infame.
Idem pro C. Rab. Posthumo, Quod habent os? quā audaciā?
Sallust. in Iug. Incedunt per ora uestra magnificè.
Cicer. pro Cn. Planc. Quæ cum ita sint, iam succumbam Laterensis isti tuo ori nimio, in eo, in quo nihil potest esse nimium, quoniam ita tu uis, nimium me gratum esse concedam.

O P E R AE.

OPERAE in plurali, quod nusquam ab aliis obseruatū reperi, id esse uidentur quod sectatores, asseclæ, clientes. quę res quo facilius iudicari queat, ut consueui, infra quę collegi, locaui.
Cicer. Quinto fratri, Cum omnia maledicta, uersus etiam obscœnissimi in Clodium, & Clodiam dicerentur, ille furens, & exanguis interrogabat suos in clamore ipso, quis esset qui plebem fame necaret Respondebant operę, Pompeius, & subdit.
Factus est à nostris impetus, fuga operarum, & subdit. Itaq; se comprobat, homines ex agris accersit, opera autem suas Clodius confirmat, manus Ad Quirinalia paratur.
Eidem. Operæ Clodianæ clamorem sustulerant.
Idem At. Operæ comparanrur.
Eidem, Operæ Clodianæ pontes occuparunt.
Eidem, Qui erant mecū, facile operas aditu prohibuerunt.
Idem pro P. Sex. Erat enim mihi contentio, non cum uictore exercitu. sed cum operis conductis, & ad rapiendam urbem concitatis.
Idem pro. P. Syl. Contra patrem tuum operas & manum comparasse.
Idem in oratione qua senatui gratias agit post redditum suū Cum iisdem operis suffragium ferentibus.

Obtinere

OBTINERE PROVINCIAM.

OBtinere prouinciam, modus dicendi, quo significatur habere prouinciam ad tempus ad regendam, ut proconsul, aut prætor, uel ut quæstor, aut pro alio magistratu.

Cic. in Ver. Iam antea in sella sedens prætor, cum prouinciā Siciliam obtineret.

In eund. Sic. obtinui quæsturam in prouincia, ut omniū oculos in me unum coniectos arbitrarer.

Idem pro L. Fla. Cum Asiam prouinciam consulari imperio obtineres.

Idem pro Q. Lig. Interim P. Accius Varus, qui prętor Asiam obtinuerat, Vticam uenit.

Idem in Vatiniū testem: Cū quæstor Macedoniā obtinebat.

Idem pro M. Cæl. Africam tum prætor ille obtinebat.

Lentulus Cic. Et mihi dent negocium ut Asiam obtineam.

T. L. ab urb. con. Galliam prouinciam obtinere.

Obtingere autem prouinciam est, cum sortito prouincia regenda alicui committebatur.

Cic. in Ver. Quæstor ex senatusconsulto prouinciam sortitus es, obtigit tibi consularis.

Idem Att. Asiam Quinto suauissimo fratri obtigisse audisti.

OB.

EVelli ex intimis latebris, modo coniunctionis, modo præpositionis particulæ. Ob candidissimū sensum: non. n. uulgatum illum, aut palam positum, quod propter significat, uerum id quod circum, uel ante, aut contra ostendatq́, atq; ita ante, ut sermoni interponatur, uelut obex quidam, & interiaceat: ut obsidere urbem, id est, circunsedere.

Plaut in Mili. Nunc demum experior ob oculos caliginem prius mihi obtigisse.

Ibi. Nam ille qui lanam ob oculum habebat, nauta nō erat.

Idem in Truc. Irata est, quia scortum, ob oculos adduxerit.

Cicer. pro P. Sex. Aut ego illas res tantas, in tanta improborum multitudine cum gerebam, non mihi mors, non exilium ob oculos uersabantur?

Idem de fi. bono. & ma. Cuius incola Sophocles ob oculos uersabatur.

T. L. ab urb. con. Fœda mors ob oculos erat.

Ibid. Vt mors ob oculos omnium esset.
Vergi. Cunctus ob Italiam, terrarum clauditur orbis.
Plaut. in Aulul. Dum it dormitum follem obstringit ob gulā.

Inde obire prouinciam, obire fundos, obire sacra dicitur.

Cic. in Ver. Ego Siciliā totam quinquaginta diebus sic obij.
Idem de Orat. Iudicia priuata magnarum rerum obire.
Ibid. Cui nostrum uon licet fundos nostros obire.
Verg. Ducunt exortem Aeneam, quem fulua leonis Pellis obit totum.
Cicer. in Ver. Nam æstate summa, quo tempore cæteri prætores obire prouinciam, & concursare consueuerunt.
Ibidē. Cum uero æstas summa esse iam cœperat, quod tempus omnes.
Iam semper Siciliæ prætores iu itineribus consumere consueueruut, propterea quod tum putant obeundam esse maxime prouinciam, cum in areis frumenta sunt.
Idem pro lege Mani. Cum ita clausa erant nobis omnia maria, ut neq; priuatam rem maritimam, neq; publicam iam obire possemus.
Tit. Liuius ab urbe condita. Quanquàm ipse plurima sacra obibat.
Ibid. Munus uigilarum obibant.
Ibid. Quia duo consules obire tot simul bella nequirent.
Ibid. Ne ad omnia simul adire, & obire unus non posset.
Ibid. Haud grauate munia obeundo.
Cic. de amicitia. Qui diligentissime semper illum diem, illudque munus solitum es obire.
Idem pro. l. Agrar. Qui rerum priuatarum causa legationes liberas obeunt.
Ibid. Hæreditatum obeundarum causa.
Verg. Magnas obeuntia terras. Tot maria intraui.
Cæsar in Cō. Omnia per se obire, & quid quoq; loco faciendum esset prouiderc uon posset.

De particula ob pro contra.

Plau. in Sti. Tranquillam uiam concinna, rex obstabit, regē peruerirto ipsum.
Ibi. Si tibi nulla ægritudo est animo obuiam.

Offendere.

Offendere.

Offendere, interdum idem est quod incurrere, Vnde offensiones pedum, quas Augustus Cæsar ut dirum, & mali ominis abhorebat.

Plau. in Curculione: Ne quem in cursu capite aut cubito, aut pectore offendam, aut genu.

Cic. M. Varroni, Quis est tam lynceus, qui tantis tenebris nihil offendat, nusquàm incurrat?

Idem Lentulo, Si cecidisset ut uolumus, & optamus, omnes te sapienter, & fortiter: sin aliquid esset offensum, eosdem illos, & cupide, & temere fecisse dicturos.

Idem in Ver. Si tantulum offensum, titubatumq; sit.

Ouid. in epistola, Cũ foribus uelles ad Troiã exire paternis. Pes tuus offensus limine signa dedit.

Idem de fastis, Creditur offenso procubuisse pede.

Tibullus, te canit agricola è magna cum uenerit urbe, Seruus inoffensum retuleritq; pedem.

Idem, Offensum in porta signa dedisse pedem.

Virtru. Si ad asciam offenderint calculi, non erit calx temperata.

Plau. in penulo, quemq; uisco offenderant.

T. L. ab ur. con. Miles offenso scuto præbuit sonitum.

Cic. pro Clu. Qui bis apud eos iudices offendisset.

Opes.

Opes à bonis illis autoribus positas non solum pro diuitijs, uerumentiam pro potentia, quæ constat ex amicis cliẽtelis, propinquis, populari fauore, infra plane colliges.

C. de off. Existũq; in rep. plerũq; largitores et factiosi, ut opes quam maximas consequantur, & sint potius superiores ui, quam iustitia pares.

Idem de amic. Diuitiæ ut utare, opes ut colare, honores ut laudere.

Ibid. Sic multorum opes præpotentium excludunt amicitias fideles.

Idem pro Clu. Sylla maximis opibus, cognatis, affinibus.

Idem Attico: Tamen firma munitur quædam nobis ad retinendas opes nostras, tuta (ut spero) uia.

Idem pro Pub. Quin. Vt P. Quintius, cui tenues opes, nullæ

facultates, exiguæ amicorum copiæ sunt, cum aduersario gratiosissimo contendat.

Idem ad equites Romanos. Et singulorum opes sæpe sunt tenues.

Idem pro L. Murena, Vt eius opes, atque ingenium præsidio, multis etiam alienissimis, uix cuiquam inimicus esse deberet.

OPTIMVS, MAXIMVS.

OPTIMVS, maximus, non solum de deo dicitur, sed de fundo, agro, domo, & aliis.

Celsus de contrahenda emptione, Cum uenderes fundum non dixisti ut optimus, maximusq; est.

Hemule. de emptionib. l. Quo ad seruitutes: Nisi ut optimus, maximusq; esset traditus fuerit fundus.

Paulus de legatis lege Si mihi: Vti optimi, maximiq; sunt.

Idem de fundo instructo. l. Fundo legato, Vt optimus, maximusque est.

PERPETVVS.

QVAM multi in noīe perpetuum, & uerbo perpetuo errauerunt, proprietatem quæ in dicendi bonorum autorū modo consistit, ignorantes? Est. n. perpetuum, inter cætera, quod solidum, non concisum in frustra, sed continuatum, non interruptum, aut temporis spatio intermissum. Et eodem sensu perpetuare dicitur. i. sine intermissione continuare, uti infrà latè ostendetur.

Plau. in Rud. lactate exēplis plurimis misere ꝑpetuā noctē,

Idem in Mer. Siquidem isti dicto solida & perpetua est fides.

Teren. in Hecyra, Cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo, biennium ibi perpetuum misera illum pertuli.

Ibid. O fortuna, ut nunquàm es perpetuo bona.

Cic. in Verrem, Vna lata via perpetua.

Idē ad Atticum, Clodium præsentem fregi in senatu, cū oratione perpetua plenissima grauitatis, tum altercatione.

Cato in re rust. Vltrò, citròq; sulcos perpetuos ducito.

Cæsar in cō. Erant perpetuæ paludes.

Ibid. Trabes perpetuæ collocantur.

Ibid. Palus perpetua intercedebat.

Ibidem,

Ibidem, Perpetuæ fosse quinos altæ pedes ducebantur.
Ibidem, Pro uetere, ac perpetua in me fide.
Cicer. pro lege Manil. Quod ut illi proprium, ac perpetuum sit.
Idem pro Cn. Plã. Ego uero si cum illorum inpiorum ferro, & manu concidissem, in perpetuum respu. ciuile, præsidium salutis suæ perdidisset.
Idem in Catil. Ignem vestæ perpetuum, ac sempiternum.
Verg. Pascunt perpetuo tergo bouis.
Idem, Perpetuis soliti patres considere mensis.
Idem, Sola ne perpetua mœrens carpere iuuenta?
Ouid. in ibin. Dij tibi dent, nudosq; lares, inopemq;, senectã,
Et longas hyemes, perpetuamque sitim;
Idem de Ponto, Sic mea perpetuis liquescunt pectora curis.
Catullus, Iucundum mea uita mihi proponis amorem,
Hunc nostrum inter nos, perpetuumq; fore.
Vitruuius, Dum in crassitudine perpetuæ taleæ oleaginæ ustulatæ quàm creberrime instruantur.
Idẽ, Quærantur solum, si sit perpetuo solidum.
Idem, Sin autem ualles erunt perpetuæ, in declinato loco cursus dirigentur.
T.L. ab urbe con. Saltus perpetuis montibus inter se iuncti.
Ibid. Modo sit perpetuus huius qua uiuimus pacis amor.
Idem de bello Mac. Perpetuis orationibus die assumpto.
Paul. de ser. rust. præ. l. Si uia, si lacus perpetuus in tuo fundo est, nauigandi quoque seruitus, ut perueniantur ad fundum uicinum imponi potest.
Idem Quod cuiusq; uniuersitatis nomine, lege item eorum; Nisi lex municipij uel perpetua consuetudo prohibeat.
Vlp. soluto matrimonio, lege si cum dotem; Et liquidẽ interuallum furor habeat, uel perpetuus quidam morbus est.

Perpetuare.

Plau. in Pseu. Non est iustus amator, nisi qui perpetuat data.
Cic. de oratore, Vt sicui sit infinitus spiritus datus, tamen eũ perpetuare uerba nolimus.
Idem pro P. Sylla, semper Cæcilius in calamitate fratris sui iudi cum ptãtem perpetuandam, legis acerbitatem mitigandam putauit.

PRAESTARE CVLPAM, DOLVM, ET HVIVSMODI.

CVm legissem uariis in locis in Cic. apud iurisconsultos, & autores alios, penes quos uidetur quodãmodo latinæ linguæ proprietas resedisse, præstare culpã, dolum, uim, casum, uitium, & alia huiusmodi, & quasi cæcutientibus oculis, quid eo modo dicendi significaretur, hallucinarer, contulissemq; simul plura loca ex iis, quo id melius internoscerem, uisum est mihi id esse præstare culpã, uitiũ, & cætera id genus, quod ad culpam teneri, Et ut significantius dicã, id mihi uidetur culpã præstare, quod stare pro culpa, uti clarius ex iis, quas subieci autoritatibus, demonstratur.

Cic. in epistola, C. Torquato. Simus igitur ea mente, quã ratio, & ueritas præscribit, vt nihil in uita à nobis præstandũ, præter culpam putemus.

Idem de oratore, Perge uero Crasse, inquit Mutius, istam.n. culpam, quam uereris, ego præstabo.

Ibi. Defendebamus quicquid fuisset incõmodi in mancipio, id si uenditor sciisset, neq; declarasset, præstare debere.

Ibidem, Demonstrare grauissimis uerbis, multos sæpe impetus populi non iustos esse, quos præstare nemo possit.

Idẽ Papyrio Peto, Sic uideo philosophis placuisse iis, qui uulgo soli uidẽtur uim virtutis tenere, nihil esse sapientis præstare, nisi culpã, qua mihi uideor dupliciter carere.

Idem in Top. Omnibus est ius parietẽ directum ad parietem cõmunem adiungere solidum, uel fornicatũ. At si quis in pariete cõmuni damni infecti promiserit, non debebit præstare quod fornix uitij fecerit.

Idem pro P. Sextio, Ea conditione gesserã, ut meum factum semper omnes præstare, tueriq; deberent.

Idem ad Quin. fratrem, Quos uero aut ex domesticis coniunctionibus, aut ex necessariis apparitionibus tecum esse uoluisti, qui quasi ex cohorte prætoris appellari solẽt, horum non modo facta, sed etiam dicta omnia præstanda nobis sunt.

Idem de offi. Si autem dictũ non omne præstandũ est, quod dictum non est, id præstandum putas?

Cæsar in com. Neq; periculũ præstare eorum, sed totã rem ad Pompeium reiicere.

Cic.

Cic.de offi. Nam cũ ex duodecim tabulis satis esset ea præstare,quæ essent lingua nuncupata, quæ qui inficiatus esset, dupli pœnam subiret,à iurisconsultis etiam reticentiæ pœna est constituta.Quicquid.n.est in prædio uitii, id statuerunt si uenditor sciret,nisi nominatim dictũ esset, præstari oportere,& subdit: Cum in vendendo rẽ eã sciflet,& non pronunciasset emptori, damnum præstari oportere.

Papinianus de rei uendicatione,lege Si nauis:Periculũ nauis possessor petitori præstare non debet.

Idem de administratione & periculo.l.Tutores:Nominũ paternorum periculũ præstare cogendi non erunt.

Idem eod. tit. & ea l. Victus præteriti temporis periculum præstabit.

Vlp.Nautæ,caupones,&c.lege Si quis:Factum non solũ nautarum præstare debere,sed & uectorum.

Idem de Tutelis lege Si filiusfamilias: Aequum est vt eumduntaxat dolum pater præstet,qui cõmissus est ante emancipationem filii.

Idem de magistratibus.l.in ordinẽ: Non.n.debent magistratus futuros casus,& fortunam præstare pupillo.

Idem de legatis primo, lege Quid ergo: Sed si animal legatũ occiderit, puto teneri,non ut carnem præstet,uel cætera, sed ut præstet præcium.

Põpeius de negotiis gestis.l. Si negotiũ absentis, & ignorantis geras, & culpam & dolum præstare debes. Sed proculus ait,Interdum & casum præstare debet.

Pompo. soluto matrimonio .l. Si mora per mulierem fuerit, quo minus dotẽ recipiat,dolum malum duntaxat in ea re, non etiam culpam maritus præstare debet.

Idem eo. tit.l.In partẽ; Dolum & culpã in eo peculio uel acquirendo, uel conseruando maritus præstare debet.

Idem eo tit.l. ẽt. Licet in dotalibus rebus non solum dolũ, sed & culpam maritus præstet.Cũ tamen quæritur in iudicio de dote,an facere possit,dolus duntaxat cõprehẽditur.

Paulus eo.tit.l. Si filio familias:si post diuortium res dotales deteriores factæ sint, & uir in reddenda dote moram fecerit omni modo detrimentum ipse præstabit.

Idem de fideiuss.l.Heres.Eius qui non iure tutor,uel curator datus

datus administrationi se non immiscuit, dolũ, & culpã præstare non debet.

Iabolenus eo.ti.l.in is rebus, quas præter numeratam pecuniam doti uir habet, dolum malum, & culpam præstare eũ oportere Seruius ait.

Vlp legati, & conducti, lege ex conducto: Seruius omnem uimcui resisti non potest, dominum colono præstare debere ait, ut puta fluminum, graculorum, sturnorum, & si quid simile acciderit.

PRAE.

PRAEPOSITO præ, elegantissime à bonis illis autoribus ponitur, cum comparationem quandã inducit: ut Præ nobis beatus uideris. i. plus nobis beatus. Aliquãdo tamen ad comparationen, ut aliqui etiã dixerunt. Plau. & Teren. præpositionem hanc præ, componunt cũ quam, quandoq; cum ut, ut clarius infrà uidebitur.

Plau. in Aul. Sed hoc etiam pulchrum est præ quam ubi sumptus petunt.

Idem in Mostell. Video te nihili pendere omnes hoĩes præ Philolache.

Idem in stico, iuniores oẽs relictas habeo præ quod tu nolis.

Idem in Milite, Qui non sum dignus præ te, qui figam palum in parietem.

Ibidem, Præ illius forma quasi spernas tuam.

Ibidẽ, Nihil hercle hoc quidẽ est de uerbis præ ut alia dicã.

Idem in Menech. Modestior nunc quidẽ est de uerbis præ ut dudum fuit.

Idem in Mercatore, Pentheum diripuisse aiunt Bacchas, nugas maximas fuisse credo præ ut quo pacto ego diuersus distrahor.

Ibid. Sanus si sim præ te medicum mihi expetam.

Teren. in Eunu. Hic ego illum contempsi præ me.

Ibid. Qui si occeperit amare, ludũ, iocũq; fuisse alterũ dices illũ, præ ut huius rabies quæ dabit.

Idẽ in Adelph. Omnia postponẽda putauit præ meo cõmodo.

Ibidẽ, Atq; huic aliquid paululum præ manu deberis.

ci. Ser. Sul. Nõ tu quidẽ uacuus molestijs, sed p̃ nobis beatus.

Idem in Ver. Omnium minas atq; omnia pericula præ salute sua leuia duxerunt.

Ibidem

Ibidem: Vt ipse consului hac causa præ me nimis, etiam si fieri possit, quám priuatus esse uideatur.
Ibidē. Atq; ut intelligatis, ab isto præ lucro, prædaq; præsenti, nec uectigalium, nec posteritatis habitam esse rationē.
Idem in Rullum. Quæ si in illo minima fuissent, tamen præ tuis facultatibus maxima putarētur.
Idem in Bruto, isq; si ita putat Atticum, ut ueros illos præ se pene agrestes putet.
Cæsar in Com. Quod omnibus Gallis præ magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est.
Hora. Cuncta ne præ campo Tiberino flumine sordent.
T. Li. ab urb. cond. Qui omnia præ diuitiis humana spernunt.
Idem de bello Macedon. Sed quid ista præ iis, quæ à te, tuisq; quotidie alia super alia facinora eduntur?

Præiudicare.

PRAEIUDICARE, apud eos, qui nouum, non antiquum dicendi modum inscite sectantur, est id quod damnum aut iacturam dare ueluti si dicant, ut solent, in hac re mihi ualde præiudicatur, aut hoc sine meo præiudicio fieri potest. Qui modus dicendi quam procul absit ab uera, elegantiq; latinitate, infra perspicietur. Nanī præiudica est aliquem exemplo alieni iudicij dannare. Hoc enim iudicium à præiudicio differt. Iudicium est, quod ex causa ipsa fit, Præiudicium autem quod iudicibus exemplū postea præbet ad iudicandum in eadē causa, uel paribus causis, uti clare in oratione Ciceronis pro Cluentio colligitur, qui duobus præiudiciis, uno in Scamandrū, altero in Fabritiū eadē ueneficii causa factis Oppianicum damnatū esse demōstrat.
Cic. pro Cluentio, cum Oppianicum iam perditum, & duobus iugulatum præiudiciis uideret.
Ibidem. Tum deniq; cum duobus proximis præiudiciis condemnatus esset.
Ibid Nisi quæ præiudicia de eo facta esse constarent.
Ibid. Deinde ea de eo præiudicia esse facta ab ipsis iudicibus à quibus condemnatus est, ut non modo ab eisdem, sed ne ab aliis quidem ullis absolui ullo modo posset.
Ibid. Cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, vt se semel atq; iterū præiudicata cōdemnatus in iudiciū uenerit

Ibidem. Et qui cæteros nullo præiudicio facto, tamen ex ipsa causa condemnassent.
Ibid. Cum is duobus præiudiciis iam damnatus esset.
Ibidem. Patefactum est illo iudicio reum codemnari, præsertim ab eisdem iudicibus, qui duo præiudicia fecissent.
Idem pro Luc. Murena, Si existimabit iudicium accusatoris pro aliquo præiudicio ualere oportere.
Idem de arte Rhet. Satis ne causa sit, quare cum de ea iudicetur, de aliquo maiore maleficio, de quo iudicium comperatum sit præiudicetur.
Idem in Ver. De quo non præiudicium, sed planè iudicium iam factum putatur.
Ibidem: Hoc miror, quod de hoc homine præiudicium uoluerit fieri, per Recuperatores de hoc ipso non modo præiudicarit, uerum grauissime, & uehementissime iudicarit.
M. Bru. Cic. Quid enim nondum censuit, nec populus Romanus iussit, id arroganter non præiudicio, neq; reuoco ad arbitrium meum.
T. L. ab urb. cond. Præiudicium iam de reis, & à senatu & à populo Romano, & ab ipsorum collegis factum esse.

Proximvs, et vicinvs.

NVLLI dubium est, quin inter proximum & vicinum differentia sit, licet prima facie videantur idem. Nam qui vicinus est proximus certe videri potest, & contra, qui proximus, esse idem qui uicinus. Est tamen proximus is, quē nemo antecedit, & quo nemo uicinior est. Vicinus autē proximus esse, & idē non proximus esse potest. Sed ea duo nomina coniuncta antiquo modu dicendi, quo discrimen internosceretur, elegantissime reperiuntur.
Vlp. de suis & legitimis hæredibus .l. Is est proximus, quem nemo antecedit, & is ultimus, quem nemo sequitur.
Pla. in Mer. Tuus amicus & sodalis, simul uicinus proximus.
Teren. in Hecy. Despondet ei Gnatam huius uicini proximi.
Cic. Atti. C. Arrius proximus est uicinus, imo ille quidē iam contubernalis.
Eidem, C. Albanus proximus est uicinus.
Idē de offi. Quærit ex proximo uicino, num feriæ quedā piscatorum

ſcatorum eſſent, quod eos nullos uideret, Nullæ (quod ſciam) ille inquit.
Iabolenus, locati & conducti: Qui domũ habebat, aream iunctam ei domui uicino proximo locauerat.
Paulus de no.ope.nun.l.Non ſolum proximo uicino, ſed ſuperioribus.

PERTINERE.

PERTINERE non ſemper imperſonale eſt, nec eodem ſignificato.
Nam pertineo reperitur apud illos ueteres, ſignificans id quod pertingo, peruenio, contingo.
Cice de natura deorum. Paulo ſupra quam ad linguam ſtomachus annectitur, eaq; ad pulmones uſq; pertinent.
Ibidem ad eaſdem partes iecoris confluunt, ad quas omnes eius uiæ pertinent.
Ibidem, A corde autem in totum corpus diſtribuitur per uenas admodum multas in omnes partes corporis pertinẽtes
Idem pro Murena, Latius patet illius ſceleris contagio, quam quiſquam putat, & ad plures pertinet.
Idem de officiis, Quod eorum adminiſtratio latiſſime pateat ad plurimoſque pertineat.
Cæſar in com. A finibus Treuerorum ad Neruios pertinent.
Ibidem, Equites barbaris omnibus, qui ad oceanum pertinent, ab Afranio imperantur.
Idem: Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.
Ibidem, Aquitania à Garumna flumine ad Pireneos montes, & eam partem oceani, quæ ad Hiſpaniam uergit, pertinet.
Idem, Neq; noſtri longius, quam quæ ad finem porrecta, ac aperta loca pertinebant, cedentes inſequi auderent.
Idem, Veragroſq; miſit qui à finibus Allobrogum, & lacu Lemano, & flumine Rhodano ad ſummas alpes pertinent.
Idem: Siluam eſſe ibi infinita magnitudine, quæ appellatur, Bacenis, ac longe introrſus pertinere.
Hircius in commen. Atq; id iugum, quod trans paludem pene ad hoſtium caſtra pertineret, mediocri ualle à caſtris eorum interciſum animaduerteret, pontibus palude conſtrata legiones traducit.

Tit.

Tit L. de bello Punico, Hi mores, eaq; charitas patriæ per om nes ordines uelut tenore uno pertinebat.
Idē de bello Macedonico: Agros ad mare pertinētes euastat.
Vlpianus de fonte deducendo, lege Prætor, Quod ait prætor, pertinet, hoc significat quod ex ædibus eius in tuas ædes pertinet, hoc est, dirigitur, extenditur, peruenit.
Hircius in com. Alexandria est fere tota subfossa, speculq; ha bet ad Nilum pertinentes.
Cæsar in com. Omnia flumina, atq; omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Cæsar auerterat.
Ibidem. Ad earum partem munitiorem ducit, quæ pertinebant ad mare.
Ibidem. Quam pertingere à castris ad flumen supra demonstrauimus,
Ibidem, Hæc syluam quandam contingebant.

PRAECIPITO.

VERBO præcipito ueteres illi laudatissimi utebantur, præcipuè cum sideribus. uel temporibus mentio incidebat, quod cum nonnulli minus obseruassent, pręcipitare actiuum pro uerbo passiuo positum esse suspicati sunt, Modus enim loquendi eos latuit qui pro Grammatica, & ratione apud eos autores, & in eo uerbo, & aliis frequenter usurpatur.
Cic. in orat. His autem de rebus sol me ille admonuit, ut breuior, essem, qui ipse iam præcipitaus, me quoq; hæc præcipitem pene euoluere coegit.
Cæsar iu com. Multi iam menses transierant, & hyems iam præcipitauerat.
Vergilius, Et iam nox humida cælo Præcipitat.

PRAEVERTERE, PRAEVERTI, ANTEVERTERE.

PRAEVERTERE, præuerti, anteuertere, non id significat, quod præcedere (ut aliqui uolunt) sed id quod præponere, præuenire: sed non suo, immo potius præpostero, ac per uerso ordine. i. ut quod erat in animo, ut postea fieret, fiat antea, & contra quod antea erat faciendum, postea fiat. Sed id quoq; præcipue notandum est, datiuum post se plerum que trahere, ad deponens idem uerbum etiam fieri.
Plau in Milite. Iam nos isti rei præuertemur.

Ibidem.

Ibid. Igitur id quod agitur, nunc hoc primũ præuerti decet.
Idem in Mer. Mandatis rebus præuerti uolo.
Ibidem, Abige abs te laſſitudinem, caue pigritiæ præuertier.
Idem in Captiuis, Certum eſt hoc principium præuertier.
Ibid. Pol mœrores mihi anteuertunt gaudijs.
Ibid. Ei rei primum præuerti uolo.
Idem in Pſeudolo: Sed cum pietatem uideo amori tuo præuertere, omnes tibi patres ſunt.
Ibid. Hoc præuertat principio, illa omnia miſſa habeo, quæ antea agere accepi.
Idem in Perſa, Stultitia eſt, ſicui bene eſſe licet, eum præuerti litibus, poſterius iſta hæc te magis agere par eſt.
Idẽ in Ciſtellaria, Præuerti hoc certũ eſt rebus aliis oĩbus.
Idem in Mercatore, Sæpe ex te audiui pater, mandate rei oẽs ſapientes primum præuerti decet.
Idem in Bacch. Rebus aliis anteuertant Bacchis, quæ mandas mihi.
Idem in Caſſina, Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nitidis anteuenire.
Cic. de diuinatione, Si uacas animo, neq; habes aliquid, quod huic ſermoni præuertendum putes.
Ibi. Atq; idipſum, cũ tecũ agere conarer: Fannius anteuertit.
Horat. cum vellet notare uitia amicarum, corrumpere amatores dixit, illuc præuertamur, ac ſi dixiſſet, prius erat notandum amatores decipere amicas, ſed præpoſtere dicam de uitiis amicarum. Ait.n. Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ.
Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipſa hæc Delectant.
T.L. ab vrbe cond. Nec poſſe, cum hoſtes prope ad portas eſſent bello præuertiſſe quicquam.
Ibid. Aegre impetratũ à tribunis, ut bellum prę uerti ſinerent.
Ibid. Nec rem aliam præuerti cenſere.
Idẽ de bello Punico. Aut morte uoluntaria, aut fuga præuerterant metum ſuppliciorum.
Idem ab urb. cond. Conati noui conſules omnibus eam rem præuerti.
Ibidem. Si Punicum Romano præuertiſſet bellum.
Idem de bello Macedonico, Aliud in præſentia, quod magis
 inſtaret,

instaret, præuertendum sibi esse duxit.
Ibid. Præuertendos aĩos à suspitione taliũ consiliorũ ratus.

PONERE IN LVCRO, ET IN LVCRIS.

PONERE in lucro, modus hic loquendi tum dicebatur, cũ aliquid boni præter spem eueniebat.
Cic. pro L. Flac. Quiescant igitur, & me hoc in lucro ponere, atq; aliud agere patiantur.

PARVO NEGOTIO, NVLLO NEGOTIO.

PARVO negotio, nullo negotio, modus loquendi illorũ felicium temporũ, id significat quod imperiti, paruo labore, nullo labore dicunt.
Cic. Atti. Cato qui Siciliã tenere nullo negotio potuit.

PRO TEMPORE, PRO RE, PRO LOCO.

PRo tempore, pro re, pro loco, significat quod ineptè dicunt, pro qualitate temporis, rei, loci, modi sunt loquẽdi doctissimi illius seculi.
Cæsar in com. Consilium pro tẽpore, & pro re caperet,
Verg. in Buco. Nunc te marmoreũ pro tempore fecimus.
Saluſt. in Iugur. Pro tempore benigne respondit.
Ibid. Deinde ipse pro re, ac loco paulatim procedere.
Cic. Atti. Nam pro malis recte habebat.
Saluſt. in Cati. Quod singuli pro opibus quisq; quã plurimas vxores, denas alij, alij plures habeant.

DEPRECANDI MODVS, PER FORTVNAS, PER *caput, per fidem, per deos, per homines.*

PER fortunas, per caput, per fidem, per deos, per homines, modus est deprecandi elegantissimus, à literatis celebratus, ab aliis neglectus.
Plau. in Menæch. Per ego uobis deos atq; homines dico.
Ibid. Per ego te hæc genua obtestor.
Terent. in And. Per ego te deos oro, ne illi animum inducas.
Cice. Atti. Per fortunas quoniã Romæ manes, primũ illud perfice.
Eidem, Subueni igitur per deos, idq; quamprimum.
Eidẽ, Ne prouincia nobis prorogetur, per fortunas dũ ades, quicquid prouideri potest, prouide.
Eidem, Sed propera per deos, scis quantum sit in tẽporibus, quantum in celeritate.

Eidem,

Eidem, Per fortunas, & omnem tuum amorē, quo me es complexus, omnemq; tuam prudentiā, quā me hercle in omni genere iudico singularē, confert te ad eā curam, ut de omni statu meo cogites.
Eidē. Ad quæ recuperanda per fortunas incumbe, ut facis.
Idem Teren. Per fortunas etiam atq; etiā uide, ne puerū perditum perdamus.
T. L. de bello Pu. Per ego te inquit fili quęcunq; iura liberos iungunt parentibus, præcor, quæsoq;

PARS, PRO VIRILI PARTE, PRO VIRILI,

PRo mea parte, pro sua parte, pro rata parte, pro portione, hic est idem dicendi modus, qui Pro uirili parte, quādoq; absolute pro uirili, quod meo iudicio à uiritim descēdit, ut sit pro uirili parte, id est, quo uiritim diuisum aliquem contingeret.
Cicer. Metel. Celeri: Atque etiam ut ita fieret, pro mea parte adiuui.
Idem in Ver. Præcipue quod in iis artibus pro mea parte uersor, quarum ille princeps fuit.
Idem in Phi. Tum me eius beneficio plus, quā pro uirili parte obligatum puto.
Idem de leg. Ac post de eius hæredibus aliquis exegisset pro sua parte.
Idē in Ver. Est aliqua mea pars uirilis, ꝙ eius ciuitatis sum.
Ouidius de Pont. Gaudia Cæsareæ mentis pro parte uirili Sunt mea.
Cic. in somnio Scip. Hic est inquit ille, qui interuallis coniunctis imparibus, sed tamen pro rata parte ratione disiunctis, impulsu, & motu ipsorum orbium conficitur.
Idem in Tusc. Omnia ista perinde, ut data sunt pro rata parte à uita, longa, aut breuia dicuntur.
Cæsar in com. Agros ex suis possessionibus pollicetur quadraginta in singulos iugera, & pro rata parte centurionibus, euocatisque.
Varr. de re rusti. Vt & lac pingue habeant, & multum pro portione.
Ibi. Remittendum in datione pro portione.
Ibi. Et bubulci pro portione adendi.

Cato de re ruſt. Pro portione omnia ea facito.
Cic. de Orat. Sed oportet vt ædibus, ac templis ueſtibula, & aditus, ſic cauſis principia pro portione rerũ proponere.
T.L. ab urbe con. Nec impenſa grauis eſt cum plus quam pro uirili parte ſibi quemq; capere principium uiderint.
Ibid. illius gloriæ. pars uirilis apud omnes milites ſit, ſuæ uictoriæ neminem ſocium eſſe.
Ibi. Plus ſibi quam pro uirili parte annitendum eſſe.
Vitruuius: Præcinctiones ad altitudines theatrorum pro rata parte faciendæ uidentur

Pars etiam pro officio plurimum candoris habere ſolet.

Cice. de Ora. lib. ij. Sed tamen hoc cecidit mihi peropportune, quod tranſactis iam meis partibus ad Antonium audiendum ueniſtis.

PROXIME, PROPIVS.

PRoxime, cũ præpoſitio eſt, accuſatiuo iuncta quandoq; reperitur, quæ & ipſa ſermoni latino non paruam affert elegantiam. Idem fit de comparatiuo propius.
Var. de re ruſt. Vilici proxime ianuã cellam eſſe oportet.
Cic. Metel. Celeri, Tu ipſe uelim iudices ſatis ne uideatur iis omnibus rebus tuus aduentus, cum proxime Romam ueniſti, mutuo reſpondiſſe.
Idem Att. Officiũ meũ eſſe putaui quã proxime hoſtem eſſe.
Idem in Anto. Operam det, ut cum ſuis copiis quamproxime Italiam ſit.
Caſſius Ciceroni, ſunt tibi M. Tulli liberi, propinquiq;, digni quidem te, & merito tibi chariſſimi, eſſe etiam debent in re pub. proxime hos chari, qui ſtudiorum tuorũ ſunt æmuli.
Vitru. Quod nõ proxime calcẽ mali, quod eſt loco cẽtri, ſed in ſummo longius, & ab eo progreſſa recipiunt in ſe uela uentum.
Cæſar in com. Quod propius Romanos acceſſiſſet.
Hircius in com. Cum propius hoſtem acceſſiſſet.
T.L. ab ur. cond. Vt propius urbẽ Romã exercitũ admoueret.
Ibid. Caſtra propius hoſtem mouit.

PERVADERE.

PAri candore, & prope dulcedine quãdam & hic loquendi modus confectus uidetur, cum peruadere incendium perſata,

sata, peruadere tempestas per uineta, peruadere furor irati, aut crudelis alicuius per populos, ab illis latinitatis conditoribus scriptum reperitur.

Cic. in Ver. Quacunq; iter fecit eiusmodi fuit, nō ut legatus Po. Ro. sed vt quædam calamitas peruadere uideretur.

Ibid. Quantum incendium non solum per agros, sed etiā per reliquas fortunas aratorum isto prætore peruaserit.

Ibid. Te tanquā aliquam calamitosam tempestatē, pestemq; peruasisse demonstro.

Ibid. Locus intra Oceanū iā nullus est, neq; tam loginquus: neq; tam reconditus, quo non per hæc tēpora nostrorum hominum libido peruaserit.

Ibid. Nec cum in Sicilia quidem fuit, eodem interuallo pars eius belli in italiam vlla peruasit.

Idem de nat. deorū. Contractiores habent introitus, ne quid in eas quod noceat, possit peruadere.

Cic. pro. l. Man. Erat etiā alia grauis, atq; uehemens opinio, quæ per animos gentium barbararum peruaserat.

Ibid. Quo non illius diei fama peruaserit.

T. L. ab vrb. cond. Passim, totam vrbem peruadit.

Ibid. Murmur à tribunali totam concionem peruasit.

Idē de bel. Pu. Cū pauor, ac trepidatio totā urbē peruasisset.

Idem ab urb. cond. Vt clamor urbē peruaderet gratulantium saluos redisse.

Ibid. Cum ea fama forum atque urbem peruasisset.

Idē de bello Mace. Terror omnē oram maritimā peruasit.

Idem in pro P. Sylla, quas oras maxime quasi morbus quidam illius furoris peruaserat.

PRAETEREA.

HAEC quoq; clausula Præterea, obseruatione præcipuè digna uidetur, nam certo modo loquendi non post multa solum connumerata à perfectis illis autoribus ponitur, uerū etiam post singularem aliquam uel personā, uel rem.

Cic. Ser. Sul. A me uero ita diligitur, vt tibi uni concedam, præterea nemini.

Idem in Philip. i. Nihil tum nisi quod erat notum omnibus, in C. Cæsaris cōmentariis reperiebatur. Num qui exules restituti, unum aiebat, præterea neminem.

Ouid. de Pon. In quibus excepto quòd adhuc utcunq; ualemus. Nil me præterea quod iuuet inuenies.
Cic. pro. l. Manil. Eundem hunc vnum ab hostibus metui, præterea neminem.

PRAESCRIBO.

PRAESCRIBERE, quod uerbum iurisperiti nonnulli pro certo temporis spatio capiunt, quod vbi præterijt, res de qua controuersia sit, ultra agi non potest. Id tamen significatum, & si celebre apud eos est, Latinum tamen non esse constat, præscribere.n. ut infra patebit, est id quod statuere, constituere, præcipere.

Terent. in And. Tute iis rebus finem præscripsisti pater.
Cice. Tor. Simus igitur ea mente, quam ratio & ueritas præscribit.
Idem Atti. Sed nihil præscribo, accuratè uelim præscribas tuam ad me sententiam.
Eidem. Veni igitur & age de pace, Meo ne inquam arbitratu? aut tibi inquit ego præscibam?
Idem pro L. Fla. Plura etiam effunder, quam tu ei domi ante præscripseris.
Idem in Vatinium testem: At tibi iam inde præscribo, ne tuas sordes cum clarissimorum uirorum splendore permisceas.
Idem de finibus bonorum & malorũ: Omnis autẽ in quærendo, quæ uia quadam, & ratione habetur oratio, præscribere primum debet, ut quibusdam in formulis ea res agatur.
Idem pro Tito Annio Mil. Sin hoc & ratio doctis, & necessitas barbaris, & mos gentibus, feris natura ipsa præscripsit.
Idem pro A. Cecin. Vestra autoritate hoc constituetur, hoc præscribetur.
Idem in Tuscu. Et si iniquum est præscribere mihi te, quemadmodum à me disputari uelis.
Idem pro. l. Man. Facile intellexi quirites, & quid de me iudicaretis, & quid aliis præscriberetis.
Idem de offic. Si hoc natura præscribit.
Cæsar in com. Non ad alienum præscriptum, sed ad suum arbitrium imperare.
Ibid. Si ipse P. Ro. non præscriberet, quemadmodum iure suo uteretur.

Hora.in sermonibus,quid faciam præscribit.
Asconius Pedianus,Non dixit à sua uoluntate,ne præscribat iudicibus sequendos esse Siculos.
Cice.pro Gn.Plan.L.uero. Apulæius hunc tanti facit, ut morem illum maiorum qui præscribit, in parentum loco quæ storibus prætores esse oportere.
Idem pro Lucio Flacco,Cui si patrem conseruatis,qualis ipse debeat esse ciuis præscribetis.
Idem pro Publio Sextio,Sed etiam memoria digna uti R.P. capessendæ autoritatem, disciplinamq; præscribere.
Idem in Catilinam,Et à L.Cassio esse præscriptum.
PRAEIRE VERBA, PRAEIRE VERBIS, VEL VOCE.
PRAEIRE uerba,dicebant illi ueræ Latinitatis principes, cum carnem aliquod cauendum antequam uel fœdus feri retur,aut execratio piaculi gratia per pontificem, uel sacrificulum, aut alium magistratum fieret, magistratus primo pronunciabat.Vnde præire uerba,hoc est inire uerba , uel præuenire dicebatur.Præire uerbis,& præire uoce, simpliciter erat uerbis , aut uoce præire, ut clarius ex inferioribus patebit.
T.Li.ab urbe condi.Pontificem præire iussit uerba,quibus se, legionesq; hostium deuouerat.
Ibidem,Coactus Pontifex Maximus verba præire.
Ibidem. Agedum,Pontifex præi uerba, quibus me pro legionibus deuoueam.
Ibidem. Obsecratio itaq; à populo duum uiris præeuntibus facta.
Ibidem, Dictator præeunte Aulo Cornelio Pontifice Maximo,ludos magnos,tumultus causa nouit.
Ibid. sunt qui:M. Fabio pontifice Maximo præfante carmen, de nouisse eos se pro patria,Quiritibusq; Romanis,tradunt
Idem de bello Maced. Præuntibus execrabile carmen sacerdotibus.
Ibidem Id uotum in hæc uerba præunte P. Licino pontifice maximo,consul nuncupauit.
Plautus in rudente,præi uerbis quod uis.
Cic pro Tit.An.Milone,qui hesterna etiam concione incitati sunt,ut uobis uoce præirent.

PRODERE MEMORIAE.

PRODERE. memoriæ, modus est loquendi, significans quod uulgò manifestare pro memoria seruanda, & alijs ineptis modis dicitur.

Cicero pro lege Manilia: Quod iam nationibus exteris incredibile, ac falso memoriæ, proditum uidebatur.

Idem pro milone; Itaq; hoc iudices non sine causa fictis fabulis, doctissimi homines memoriæ prodiderunt.

PLANVM FACERE.

PLANVM facere, modus hic loquendi planus per se satis est, id significat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiam soluere, & ante oculos uerbis explanare, & patefacere. Translatio enim a loco inæquali, qui cultu adhibito aut opera planus fit.

Cice. in arte Rethorica: Si quis cum Horestem accuset, planum faciat ab eo matrem esse occisam.

Ibidem: Illud docuimus, hoc planum facimus.

Ibidem Quidam amplius iudices desideratis, cum uobis hoc, & hoc planum factum sit.

Idē. in Verrem; Hoc planum factum est.

Idid. Tabulis uobis, & testibus iudices planum faciam.

Ibid. Cum præsertim planum facere multis testibus possim.

Ibid. Vobis plannm faciemus.

Ibidē; Cum planum fieret.

Decunis contra instituta legis, consuetudinemq; omnium.

Idem pro Rabirio posthumo; In illo primo iudicio planum factum sit.

Idem pro Roscio Amerino: Quid si tandem planum facio?

ibid. Tamen cum planum iudicibus esset factum.

Ibid. Quod ei planum facere possum.

Ibidē: Hic nisi planum facit sextertia. liij. ad libellam sibi deberi, causam perdit.

Ibid. Quod planum facere non modo non possis, uerum ne coneris quidem.

Cice. pro Clu. Multorum testimonijs planum factum est.

Ibidem. Quod planum fecerint illam ob rem, iudicandam pecuniam accepisse.

Ibidem: Quorum testimonijs planum factum est.

Idem pro P.Quintio, Vt hoc tibi planum sit faciendum.
Ibid. Id testibus pollicitus sum planum me facturum.
Idem pro Aulo Cecinna, Si planum facit.

PRIMORIBVS LABRIS, PRIMORIBVS *digitis attingere.*

PRIMORIBVS labris, primoribus digitis attingere, sumere. Hoc modo loquendi id significatur, quod parum attingere, parum eam rem de qua dicitur intelligere. Nam translatio est a prægustantibus cibum aliquem uel potum.
Cicero in oratore, Quæ istis Rhetores ne primoribus quidē labris attigissent.
Plau. in Trinum. Atq; etiam modo uersabatur mihi in labris primoribus.
Idem in Bacchi. Si hoc tu digitulis duobus sumebas primoribus.

PRO SE QVISQVE VTERQVE.

CONSIDERANDVS, & hic perelegans dicendi modus. Pro se quisq; dum quandoq; pluribus, quandoq; singulis attribuitur, ut pro se quisq; diligenter curant, & pro se quisq; diligenter curat, hoc est, quisq; pro uirili curam gerit. Idem fit de Vterq;.
Tit. Liui. ab urbe cond. Vterq; transfixus duabus hærentes hastis moribundi ex equis lapsi sunt.
Hora, Missi magnis de rebus uterq;.
Cice. in Ver. Tum pro se quisq; quantum dicendum assequi poterat, docere me cœpit.
T. Liuius ab urbe condi. Pro se quisq; scelus regum ac uim queruntur.
Ibid. Pro se quisq; minaciter fremunt.
Ibid. Pro se quisq; in urbem ex agris demigrant.
Ibidem. Suas quisq; abirent domos.
Ibid. Ad se quisq; omnia trahant
Ibiqem, In sua quisq; proficiscuntur prouincias.
Ibidem. Ex grauitate loci in suas quisq; propinquas urbes delapsi sunt.
Ibid. Pro se quisq; nomina dabant.
Ibid Pro se quisq; iam nec consilium sibi suppetere diceret.
Idē de bello Macedo. Pro se quisq; armis abiectis diffugiunt.

Pedibus

PEDIBVS IRE, PEDIPVS CONSEQVI, *Ad pedes desilire.*

PEDIBVS ire, pedibus consequi: Primo modo significatur id, quod ineruditi pedester dicunt: Secundus facilitatem agendi quandam demonstrat, cum uel pedibus rem transigere quis ostenditur. Ad pedes desilire, hoc est quod de equo descendere. Modus dicendi fere uulgari sermoni proximus.

Plau. in Stico, Quadrigas qui uehat, nam pedibus ire nō queo.

Cice. Fabio Gallo, Sed tu pedibus es consecutus.

Idē in Vatiniū testē, Cū illud iter Hispaniēse pedibus fere cōfici soleat, aut si quis nauigare uelit, certa ratio nauigādi.

Cæsar in com. Vno omnino loco flumen, pedibus, atq; ægre transiri potest.

Ibid. Tarracone discedit, pedibusq; Narbonam, atq; inde Massiliam peruenit.

Ibidē Consuetudine sua ad pedes desilierunt, suffosisq; equis cōpluribus ꝓ nostris uictis, reliquos in fugā coniecerunt.

T. Li. ab urbe con. Qui tum stipendia pedibus propter paupertatem fecisset.

Idem de bel. Pu. Per Siciliam pedibus profectus, freto in Italiam traiecit.

Ibidē Consultum ut ii omnes pedibus mererent.

Idē de bello Macedonico, Qui proximis littori uadis inducti mare pedibus ingrediuntur.

Ibid. Cum uidens illas uehi per urbem, se pedibus sequi.

PARTICIPIA NOMINA EFFECTA.

EST hic quoq; dicēdi modus apud disertos illos uiros maximo in præcio: quo nomina participia genitiuo iungebant.

Teren. in Phormione, Herus liberalis, fugitans litium.

Idem in Hecyra, Nemo ad te uenit, nisi cupiens tui.

Cice. pro P. Quintio, Eques Ro. locuples, sui negocii bene gerens.

Idem Attico Timeo, tam uehemēs uir, tamq; acer in foro, & tam insuetus contumeliæ, ne omni animi impetu dolori, & inuidiæ pareat.

Ibidem, Itaque ille noster amicus insolens infamiæ, semper in laude uersatus.

Idem

Idem in ora. post reditum, qua gratia agit, Consules modesti legum metuentes.
Cęsar in cōmen. Nemo erat adeo timidus, aut fugiēs laboris.
Ibid. A multitudine oppressus, ac sui desperans.
Verg. Obseruantissimus æqui.
Idem in Bucolicis, Lactis abundans.
Idem in Geor. Experiere colendo, Et facilem pecori, & patientem vomeris unci.
Horatius in sermonib. Contentus paruo, metuensq; futuri.
Salustius in Cati. Animus insolens malarum artium.
Idem, Alieni appetens, sui profusus.
Idem in Iugurtino, Manu promptus appetens gloriæ.
Ibid. Quod locorum scientes erant.
Ibid. Et ob ea scientes belli.
Idem in Catilina, Laboris, ac belli patiens.

PEIVS ODISSE, PEIVS TIMERE.

PEIVS odisse, peius timere, & similia, Modi' loquendi illius temporis elegantissimi.
Plautus in Milite, Neq; quenquam peius odisse, quam istum militem.
Cicer. C. Mario, Oderam multo peius hunc, quam illum ipsum Clodium.
Idem in Ant. Cum hoc veteranus Capho, quo neminem ueterani peius oderunt.
Brutus Cicer. Neq; unquam exul esse possum, dum seruire, & pati contumelias peius odero malis omnibus alijs.
Hora. in epistolis, Cane peius, & angue, Vitabit chlamydem.
Idem, Peiusq; leto flagitium timet.
Plau. ĩ Most. Pulchrũ ornatũ, turpes mores peius cęno col-(linunt.
Ouid. de Arte. Limina Gorgonio sæuius angue micant.

PAGANVS MILES.

PAGANVS ille erat, qui militiæ cupiēs erat, & illi cingi, seu a scribi uolebat, Eo. n. interuallo, quo id quærebat, & ad militiam aspirare tētabat, Paganus, mox militiā adeptus. Miles dicebatur. Vnde Persius uolens ostendere se nondum Poetam esse, dixit.

Nec fonte labra prolui caballino, Nec bicipiti somniasse.
Parnaso Memini, repente ut sic Poeta prodirem.

Sed

Idem pro Cluen. Neq; postea Larini punctum est temporis commoratus.

Idem in Tusculanis: Totumq; leue est, quodcũq; est : fit enim ad punctum temporis.

Idẽ de le. Quæ uno uersi. Senatus, pũcto tẽporis sublatę sunt.

Idem in Catilinam: Puncto temporis frui uita, & communi spiritu non putat oportere.

Cæsar in com. Ita multorum mensium labor, hostium perfidia, & ui tempestatis puncto temporis interit.

Horatius: Tanquam.

Sit proprium quicquam puncto quod nobilis horæ.

Nunc prece, nunc precio, nunc ui, nunc morte suprema.

Permutet dominos, & cedat in altera iura.

Idem, quid enim? concurritur horæ momento.

Hircius in com. Ita pũcto temporis omnibus Legionarijs ab hostium equitatu circunuentis.

Ibidem. Atq; uno puncto temporis hostibus nullo negocio campo pulsis.

T. L. ab urb. cond. Puncto sæpe temporis maximarum rerum momenta uerti.

Ibid. Momento temporis in aduersam incursando aciem.

Ibid. Momento fusi.

Ibid. Vt signum momento temporis acciperent.

Ibid. Momento arx occupata est.

Ibid. Momento horæ arsura omnia.

Ibid. Illo momento horæ.

Ibidem, Momento temporis.

Ibid. Horæ memento.

Ibid. Memento unius horæ.

Idem de bello Macedo. Versa momento temporis fortuna pugnæ est.

Ibid. Momento enim ad inanem locum peruenerunt.

Sed uidere licet momentum in alio signficato, iuxta modum quo multi dicunt, res parui momenti, magni momenti.

T. L. ab urb. cond. Rege supetato, nullum momentum in solis per se Gallorum copijs fore.

PRIMAE, PRIMAS FERRE, DEFERRE, TVNERE.

PRIMAS ferre, primas deferre, primas tenere, ueteres dicebant,

cebant:subintelliguntur tamen partes. Sed is loquendi modus erat, qui postea non solum omissus, uerum etiam unà cum aliis bonis propè ignoratus est.

Cic. in Bruto: Cotta & sulpitius cum uestro iudicio, tum omnium facilè primas tulerunt.

Idem in Oratore. Cui primę sine controuersia deferebantur.

Idem Attico: Amoris uero erga me cum à fraterno amore, domesticoq; discessi, tibi primas defero.

Idem de natura deorum.

Ad quem tum Epicurei primas ex uestris hominibus deferebant.

Idē in Bru. Etsi vtriq; primas, priores tāmen deferunt Lęlio.

Idem in Ora Nam quis unquam dubitauit, quin in reipub. nostra primas eloquentia semper urbanis, pacatisq; rebus, secundas iuris scientia.

Sed hoc quoq; obseruandum est, ut cum primas deferre dicebant, significabant primas partes alicui cōcedere: Cum uero ferè primas ponebant, id significabatur, quod illum primas secum portare.

Hora. eo modo loquendi, eodemq; significato quo ad uerbū Fero dixit: Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

PROFITERI.

PROFITERI, occultiore dicendi modo apud antiquos id significat, quod vulgò dicunt, assignari quātum numerum vini, olei, frumenti, iugerum, pecuniæ, uel aliarum rerum quilibet habeat.

Cic. pro. l. Agra. In posterum uero lex hæc imperatoribus nostris constituatur, ut quicūq; de prouincia decesserit, apud eosdem decem viros quantum habeat prædæ, manubiarū, auri coronarii profiteatur.

Idem in Ver. Edixerat ut aratores iugera sationum suarum profiterentur.

Ibid. Non quo iugerum numerum uere profiteri esset difficile, aut amplius etiam profiteri, sed quod ex edicto professus non esset.

Ibid. Fecit vt Decumanus Nymphonem vocaret ex edicto illo præclaro, quod nullam ad aliam rem, nisi ad huiusmodi quæstus pertinebant, numerum iugerum professum non

esse,& subdit, Verres in Xenonem iudicium dabat illud suum damnatorium de iugerum professione.
Idem Tironi,Tu uero cõfice professionem si potes, & si hæc pecunia ex eo genere est,ut professionem non egeat.
Idem in Verrem,Si pateret,iugera eiusmodi fundi esse plura quam Colonus esset professus.
Salust. in Cati. Post paulo Catilina pecuniarum repetundarum reus prohibitus erat consulatum petere, quia intra legitimos dies profiteri nequiuerat.
Vlpianus de censibus, lege, Forma, Si uero quis agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet, in qua ager est.
Idem.Vbi pupil.l.ius alimentor. Prius tamen exigere debet, ut profiteatur autor,quæ sit penes se summa,& comminari grauiores se ei usuras infligi eius, quod supra professionem apud eum fuerit comprehensum.
T.L.ab urb. con. Profiteri cogendo frumentum, & uendere quod usu menstruo super esset.
Ibid. Primo expectauerant, ut qui se dignos tanto imperio crederent,nomina profiterentur.
Idem de bello Macedonico, Vt qui socij ciuibus Romanis credidissent,pecunias profiterentur.
Ibid.Postquã professionib.detecta est magnitudo eris alieni.

PERSCRIBERE, PERSCRIPTIONES, *perscriptor*.

PERSCRIBERE reconditum habet sensum certo modo loquendi,qui à paucis obseruatus est,in bonis autoribus elegantissime positis,id significat,quòd in rationib.aut in tabulis accepti & expensi scripto aliquid notare, unde quæ ita notabantur,Perscriptiones dictæ sunt, qui uero ea notabat,Perscriptor.
Cicer.pro Roscio comœdo,ego ne hanc manum plenam perfidiæ,& hos digitos meos impellere potui, ut falsum perscriberem nomen?
Ibid. Aeq; enim tabulæ condemnantur eius, qui uerum non retulit,& eius qui falsum perscripsit.
Ibid.Suum codicem testis loco recitare arrogantiæ est suarũ perscriptionũ & liturarũ aduersaria ꝓferre nõ amẽtiæ est?
Idem

Idem in Phil.quinta.Illa uero dissipatio pecuniæ publicæ ferenda nullo modo est,per quam species millies falsis perscriptionibus, donationibusq; uertit.
Idem in Ver. Scribam tuum dicit Verres huius perscriptorem fœnerationis fuisse.

QVID ILLI FIET &c.

QVID illi fiet?quid illi faciam?quid illi factum est? Modi sunt loquendi elegãtissimi,& paucis obseruati. Id enim significant,quod nonnulli aliquid admirantes, uel accepta aliqua calamitate,aut iactura, inepte dicunt. Quid de illo fiet?quid de illo faciam?quid de illo factum est?
Plautus in Mercatore,Sed quid illi nunc fiet?
Idem in Mostella.Quid mihi fiet tertio,qui solus facio facinora immortalia.
Idem in Bachidibus, Quid mihi fiet postea?
Cic.Trebatio,Quid porro fiet populo Vlubrano?
Idem Teren.Et si nos premiet eadem fortuna, quid puero misero fiet?
Idem Attico, Sed quid ijs fiet,si huc Paulus ueneri?
Eidem,Quid illi fiet quem reliquero?
Idem in Rullum.quero si qui uolunt uendere non fuerint, quid pecuniæ fiet?
Idem in Ver.Occurrebat illi ratio, quid Cleomeni fiet.
Idem in Acade.quæstio.Si comprehensio, perceptioq; nulla sit,quid fiet artibus?
Tibullus,Castra macer sequitur,tenero quid fiet amori?
Ouid.de Arte,Perfidus ille absens,quid mihi fiet ait.
Quid mihi fiet air,sonuerunt cymbala toto Littore.
Plautus in Mercatore,Nescit quid faciat auro?
Terentius in Ecyra,Sed quid faciemus puero?
Cic.in Academicis quæstionibus,Quid enim faceret huic cõclusioni.Si lucet,lucet igitur, lucet autem.
Ibid.Diodoro quid faciam Stoico, quem à puero audiui.
Idem de natu.deor.quid Ioui facies?quid Vulcano?
Ibid.Species arcus Thaum ante dicitur nata, cuius si diuina natura est,quid facies nubibus?
Cato de re ru. sine interrogatione posuit, sed fere idem est

modus

modus loquendi: Si ante, inquit, non deportauerit dominus, uino quod uolet faciet.

Plautus in Casſina, Tuo quid factum eſt pallio?

Quid faceret aliud.

Quid faceret aliud? Modus eſt dicendi, quo inepte dicunt quid poterat aliud facere?

Cicero de Oratore; Valerius quotidie cãtabat, erat enim Scenicus, quid faceret aliud?

QVOTVS.

LICET de ſuperlatiuo quotus, multi uaria ſenſerint, quo tamen apertius uis uerbis intelligatur, uolui pro more plurimas autoritates congere. Videtur enim mihi quotus quandoq; ſimpliciter interrogare, & numerum petere; ut quota hora eſt? Dic quotus eſſe uelis? quotus erit iſte denarius? Et quandoq; ſine interrogatione; ut quota pars ex eo deducetur, ea pars tibi ſit profutura. quandoq; quota pars ſignificat minimam partem, ut pars quota laudis erat quota portio fecis Achiuæ. Quandoq; quotus iungitur cum quisq;, & tum etiam interrogat, ut quotus quisq; bonus eſt? quotuſquiſq; eſt qui teneat artem numerorum? quaſi dicat, nullus, aut rarus. Infraſcriptæ autoritates plane omnia demonſtrabunt.

Cicero in Ver. quotus erit iſte denarius qui non ſit deferendus?

Horatius, Hora quota eſt?

Idem tu quotus eſſe uelis, reſcribe.

Idem, Scire uelim chartis precium quotus arroget annus.

Caius de interogatoriis actionibus, lege, qui interrogatur an hæres ſit? uel quota ex parte ſit?

Idem eodem titulo, lege. Si defenſos in iudicio interrogatus, an is quem defendit hæres; uel quota ex parte ſit?

Paulus ad .l.fal.l.Plautius. Ratione legis falcidiæ habendam, & quota pars ex eo decederet, eam partem in fundo legato inutilem futuram.

Ouidius de Ponto qui quota terroris pars ſolet eſſe mei.

Idem ad Corinam, Ex tot in Attidis pars quota laudis erat.

Quotuſquiſq;.

Varro de lingua Latina, quotuſquiſq; iã ſeruus habet priſcis nominibus?

nominibus?quæ mulier ſuum inſtrumentum ueſtis, atq; auri ueteribus uocabulis non inductis?
Cic.de finibus: Quis eſt.n.aut quotuſquiſq; cui mors cũ appropinquet, non refugiat timido ſanguis, atque exalbeſcat metu?
Idem de Tuſcu. Quotus enim quiſq; philoſophorum inueni tur, qui ſi ita moratus?
Idem de diuinatione. quota enim quæque res euenit prædicta ab iſtis?
Idem de oratore. quotus enim quiſq; eſt, qui teneat artẽ numerorum, atq; modorum.
Idem pro L. Flacco. quotus enim quiſq; eſt, qui hanc in rem pub. ſectam ſequatur.
Idẽ pro M. Cælio. Quotuſquiſq; iſtam effugere poteſt?
Idem pro P. Sex. quotuſquiſq; inuenietur tanta uirtute vir?

QVATENVS, HACTENVS, EATENVS.

QVATENVS particula, licet nonulli diſcrimen faciant cũ per e, & cum per i ſcribitur: ita tamen ſcriptione confuſa eſt, ut internoſci non facile ſit. Eius tamen ſignificatum, & dicendi modum, quo celebrata reperitur, ſubdere non omittam. Eſt enim meo iudicio quod uſq; ad quem finem, uel terminum. Interdum ſignificat quantum.
Cic. in Oratore: Itaq; ſoli ij, qui ſciunt quid, & quatenus, & quomodo dicturi ſunt.
Ibid. Sed quærimus idem, quod in cæteris rebus maxime quærendum eſt, quatenus.
Ibidem. In omnibus rebus uidendum eſt, quatenus: Et ſi.n. ſuus cuique modus eſt, tamen magis offendit nimium, quam parum.
Idẽ in Oratore lib. 2. Quatenus hæc ſunt ridicula tractanda Oratori, per quam diligenter uidendum eſt.
Idem in Tuſcu. Magna culpa Pelopis, qui non erudierit filiũ, nec docuerit, quatenus eſſet quodq; curandum.
Idem in Anto. quibus auſpiciis iſtos augur acciperem? quatenus haberem? cui traderem?
Idem in Academicis: Rerũ natura nullam nobis dedit cognitionẽ finium, ut vlla in re ſtatuere poſſimus quatenus.
Idem de officiis: Animaduertendum eſt etiam, quatenus ſermo

mo delectationem habeat,& ut incipiendi ratio fuerit, ita sit definendi modus.

Ibid. Vulgus quid absit à perfecto, ferè nō ex toto intelligit. quatenus autem intelligit, nihil putat prætermissum.

Ibi. Sed aliter leges, aliter Philosophi tolunt astutias. Leges quatenus manu tenere res possunt, Philosophi quatenus ratione, & intelligentia.

Idem de amicitia, Quamobrem id primum uideamus, si placet, quatenus amor in amicitia progredi debeat.

Ibid. Est.n. quatenus amicitiæ dari uenia possit.

Idem P. Lentulo, Postulatum est, vt Bibuli sententia diuideretur, quatenus de religione dicebat.

Hora. Iubeas miserum esse libenter Quatenus id facit.

Vulp. de magistratibus. l. In ordinem; Videamus an & quatenus teneantur, & subdit: An & quatenus in patrem eius actio danda sit quæritur.

Vitru. In nauibus remi quum sint in aqua directi, tamen oculis infracti uidentur, & quatenus eorū partes tangunt summā planiciem liquoris, apparent uti sunt, directi.

T. L. ab urbe cond. Italiæ nisi quatenus uallum castrorum cingit, nihil relinqueretis Pœno.

Ibid. Vt quatenus tutò possent, Italiam spectatum irent.

Hactenus particula post se, ut, plerunque apud bonos autores trahit.

Idem de diuinatione, Et si uideo eo tum Stoicum esse conatum: qui hactenus aliquid egit, ut earum rationem rerum explicaret, quæ mari, cœloue fierent, Illa uero cur euenerint, qui probaliter dixerit?

Celsus de vsufructu. l. Hactenus tamen ut sarta tecta habeat, si qua tamen uetustate coruerint, neutrum cogi reficere.

Eatenus quandoque post se vt, quandoque quoad, quandoque hactenus trahit: significat enim tandiu, uel usque ad id.

Cic. de optimo genere oratorum: Verba prosequens eatenus, ut non abhorreant amore nostro.

Idem ad Q. fratrem: Quorum si quis forte esset sordidior, ferres eatenus quoad per se negligeret eas leges, quibus est astrictus, non vt ea potestate quam tu ad dignitatem permisisses, ad quæstum uterentur.

Idē in Academicis; Sed hoc ciuile quod uocant, eatenus quo

ad populo præstare uoluerunt.

Quandoq; eatenus quatenus, & hactenus quatenus dicitur.

Caius de institoria actione: Eatenus dabitur in eũ actio, quatenus ex ea re locupletior factus est.

Vul. de in rẽ uer. l. Si pro patre: Si domini debitor sit seruus, & ab alio mutuatus ei soluerit, hactenus non uertit, quatenus domino debet.

QVOD SINE MOLESTIA TVA FIAT, QVOD SINE INCOMmodo tuo fiat, quod sciam, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere.

QVOD sine molestia tua fiat, quod sine incommodo tuo fiat, quod sciã, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere, & huiusmodi loquendi modi orationem latinam, candidam, & luculentam efficiunt. Quos modos qui obseruare, & in scriptis usurpare neglexerunt, non iniuria illiterati, ac prope infantes iudicantur.

Plau. in Mene. Non Edepol ego te (quod sciam) unquam ante hunc diem vidi.

Ibid. Dic mihi tu, unquã intestina tibi crepant quod sentias?

Teren. in Eunucho: Pace quod fiat tua.

Idem Teren. in Adelphis. Non equidem istas, quod sciam.

Cic. Seru. Sul. Quare pergratum mihi feceris si eum in amicitiam tuã acceperis: atq; eum (quod absq; molestia fiat) si qua in re opus fuerit, iuueris.

Eidẽ. Quare uelim, quicquid habent negotii, des operã, quod cõmodo tuo fiat, ut te obtinente Achaiam, conficiant.

Idem Terentiæ: Tu uelim (quod cum commodo ualetudinis tue fiat) quã longissime poteris, obuiam nobis properes.

Idem Atti. Et uelim cures epistolam, quam ad eũ misi reddẽdam & ipse (quod cõmodo tuo fiat) colloquere.

Eidẽ: Serapionis librũ ad me misisti, ex quo quidẽ ego (quod liceat inter nos dicere) millesimã parte uix intelligo.

Idem Len. Decernit ut regem deducas, quod commodè rem facere possis.

Var. de re rust. Neq; explicata tota separatim (quod sciam) ab vllo.

QVAM PRIDEM, QVAM DVDVM.

NEMO (nisi fallor) nemo inquam, modum eum planè, aut recte obseruat, quo admirandi illi ueteres utebantur, rogandi,

quandi, scilicet. Quampridem, quādudum uenit ille? Quem loquendi modum latinissimū pleriq; ignorantes, Quādiu est quod uenit, aut Quandiu est ex quo uenit, uel quantū tempus est, ineptissimè dicunt.

Plau. in Stico: Quam pridem non edisti?

Teren. in Eun. Quærit iampridem pater mihi, & mater mortui essent? dico, iam diu.

Cic. pro Rabirio perduellione. Quęro quampridem hoc nomen Fanni in aduersaria retulisti?

Quamdudum.

Plau. in Stico. quamdudum in portum huc uenit? Respondetur longissime.

Idem in Trinum. Quamdudum istuc, aut vbi actum est?

Idem in Asinaria. quamdudum tu aduenisti?

Idem in Mer. quādudū dixeras te odisse æque, atque angues.

Teren. in Eunu. Venit quādudum? Respondetur, modo.

Quam mox.

Plau. in Sti. quā mox cocta est cœna? impransus ego sum.

Idem in Moste. quid nunc? quā mox? & hic interrogantis est.

Idem in Asina. quam mox mihi operam das?

Quandoque cum non interrogat, significat id quod quam cito, aut statim, ut quam mox erit cocta cœna, id est cito, uel statim erit cocta cœna.

Idem in Bacch. quam mox nauigo in Ephesum, ut aurum repetam à Theotimo domum, taces?

Ibid. quam mox dico dabo.

Teren. in Adelph. Hera, ego hinc ad hos prouisam, quā mox uirginem accersant.

Cic. pro Roscio Comœdo, Expecto quàm mox Cherea hac oratione utatur. Hoc loco multi inepte dicunt: expecto quanto tempore, uel quandiu hac oratione utatur.

T. Li. ab urb. cond. Intenti quàm mox signum daretur.

QVID QVOD.

QVid quod, cum simul iunguntur, mirificā latinitati uenustatē pariunt, Modus. n. est dicendi, cū quis interrogatur: uerbi gratia. quid quod me etiā occidere vult? Multi inepte dicunt, quid tibi uidetur? uel quid dicis, etiā me occidere uult? Sed subiectæ autoritates id melius ostendent.

Cic. in Academicis quæstionibus, quid quod eadem illa ars quasi Penelopes telā texens, tollit ad extremū superiora?

Idē de offi. quid quod Theseus exegit promissū à Neptuno?

Idem de senet. quid quod sapientissimus quisq; animo æquissimo moritur?

Idem pro J. Man. quid quod salus sociorum summum in periculum, ac discrimen uocatur?

Idem ad Pontifices, quid quod in meo reditu spes otii, & cōcordiæ sita uidebatur?

Idem de na. deo. quid quod earū rerum, quæ nunquā omnino fuerūt, neq; esse potuerunt, ut Scyllæ, ut Chimeræ. quid qd' hominū, locorum, urbium earum quas nunquā uidimus? Quid quod, simul ac mihi collibitū est, præsto est imago? quid quod etiam ad dormientem ueniunt inuocatæ?

Idem Att. quid quod senatus eos uoluit præesse prouinciis?

Ibid. quid quod tecum nunquam essem sine cura?

Idem pro Clu. quid quod Scamander est condemnatus?

Idem de diui. quid quæ á Phisicis, & dialecticis tractantur?

Idem in Cat. Quid quòd ab aduentu suo ista subsellia uacua facta sunt.

Idem Anto. quid quòd cum collega tulit, quē ipse fecit sua nuntiatione uitiosum.

Item Q. Cic. fratri, quid quod eodē tēpore desidero filiam.

Idem de Oratore, quid quòd dixisti (inquit) Crasse, si hic hodie apud te maneremus, te morem nobis esse gesturum?

Horatius. quid quòd, libelli Stoici inter sericos iacere puluillos amant?

Ouid. de Pont. quid quod ut emeritis referenda est gratia semper?

Idem in epist. quid quod auus nobis idē Pelopeius Atreus.

QVAE MALVM.

SED quis sine piaculo prætereat enatum nunc quoq; in ipsa urbe latinitatis parente, & altrice, tam bellum dicendi modum? Cum enim quem arguere, aut castigare uolebāt, sic ponebant? quæ malum ista tua dicacitas est? qui malum isti Athenienses? Sed clarius infra, & proprie magis uidebitur.

Plau. in Menech. quæ malum hæc impudentia est?

Ibi.

Ibi. Ego ne te iussi, coquere? Respondetur, certo tibi & parasito tuo. Respondetur, Cui malum parasito?

Idem in Aul. quid tum malum curas, utrum crudum, an ego coctum edam.

Idem in Mer. qui malum ego nugor, si tibi quod me rogas, respondeo?

Idem in Bac. qui malum facile?

Teren. in Eun. qui malum alij?

Cic. in Ver. quæ malum est ista tua audacia, atq; amentia?

Ibid. quæ malum ista fuit amentia?

Idem Attico, qui malum isti pedentiße?

Idem in Philip. quæ malum ista uoluntaria seruitus est?

Ibid. quæ malum est ista ratio, semper optimis causis ueteranorum nomen opponere?

T. L. ab ur. con. quæ malum ratio expertis alia experiri?

QVAMOBREM, CVR, QVAPROPTER, QVARE.

QVAMOBREM, cur, quapropter, quare, iis aduerbiis quanta inest dicendi gratia? quanta uenustas? eo modo loquendi, quo perfecti illi ueteres usi sunt, post quod nemo ferè elegantiam illam, & purum dicendi modum seruauit. Nam quis est, qui non ita post illos loquatur? Aliquam causam quæris, propter quam, aut ob quam me domo extrudas. Antiqui uero illi: Aliquam causam quæris, quamobrem me domo extrudas, aut cur me domo extrudas, aut quare; me domo extrudas dicebant. Et ubi dicitur a plerisq; ineptissime, quid est quod me uidere non potes? Antiqui dicebant, quid est quamobrèm me uidere non potes: aut quid est cur me uidere non potes? uel quid est quare me uidere non potes? Quod obseruandum maxime censeo, quare pro more exempla aliqua subiecimus.

Terent. in Eunu. Aliquam causam quærebat senes, quamobrem insigne aliquid faceret.

Idem in eodem, Multæ sunt causæ quamobrem cupio.

Idem in Adel. Nihil reperio quamobrem laudet tantopere Hegio meum officium.

Cic. Appio Pulchro, Multa mihi ueniebant in mentem, quamobrem istum laborem tibi etiam honori putarem fore.

Idem pro A. Cecin. Deinde nihil rationis affers, quamobrē si libertas adimi nullo modo possit, ciuitas possit.
Idem pro M. Cælio, quæ fuit.n.causa, quamobrem uenenum isti mulieri uellet dare Cælius?
Idem pro Sex. Rof. Ame Si uel minima pars reperietur, quāobrē uideātur illi non nihil tamē in deferēdo noīe secuti.
Idem pro Syl. quid.n est, quamobrem abs te. Q. Hortensi factum clarissimi, atq; ornatissimi uiri non reprehendatur, reprehendatur meum?
Idem pro Corn. Bal. quid est quamobrem ciui Gaditano in hanc ciuitatem uenire non liceat?
Idem pro Clu. Nihil excogitem, quāobrem Oppianico dannari necesse sit.
Ibid. quid est quamobrem quisq; nostrum censorias subscriptiones oēs fixas, & in perpetuū ratas putet esse oportere.
Idem in Ver. quæ mulies digna quamobrem iste diutius Lāpsaci commoraretur.
Ibid. Nulla res est quamobrem ego istum nolim ex paternis probris, ac uitiis emergere.
Ibid. Neque adhuc causam ullam excogitare potui, quamobrem commiserit.
Ibi. quid est quamobrē putes te tuam culpam non modo deriuare in aliquem, sed cōmunicare cum aliquo posse?
Ibi. quid tandem habuit argumenti, aut rationes res, quamob rē in eo potissimum Stenianum præmium poneretur?
Ibi. Multa signa dederat, quamobrem quibus responsurus nō uidetur, mentio de.l. nulla fiebat.
Ibi. quod si ab Apollonio aliquid cōmissum esset, quamobrē iure in eum animaduerteretur.
Idem de fi. bo. & mal. Satis argumenti esse uidetur, quamobrem illa, quæ natura prima sunt ascita, natura prima diligamus.
Alphenus locati & conducti .l. Habitatores: Ea conditione habitatorem esse, vt si quid aduersarium incidisset, quamobrem dominum aliquid demoliri opporteret, aliquā partem paruulam incommodi sustineret.

Cur.

Ci. pro M. Cœlio, An uobis aliam causam esse vllam putatis,

cur

cur in tãtis præmiis eloquentiæ, tanta uoluptate dicendi, tanta laude, tanta gratia, tanto honore, tam sint pauci, semperq; fuerint, qui in hoc labore uersentur?

Idẽ pro Clu. Quid est Q. Naso, cur tu ĩ hoc loco sexto sedeas?

Ibidem. Quæ causa, Habito fuerit, cur interficere Oppianicum uellet?

Idem pro Sex. Rosc. Amer. Quod si tibi nulla causa est, cur hũc miserum tanta calamitate affici uelis?

Idem Atti. Sed erant causæ, cur hoc tempore istic esse nollẽ.

Idem pro Roscio Comœdo, Non fuit causa, cur tantum laborem caperes, & ad me uenires.

Alphenus locati & con. l. Habitatores: Si iusta causa fuisset, cur periculum timeret.

Catul. Nam quid feci ego, quid ue sum locutus, Cur me tot male proderes poetis?

Quapropter.

Pla. in Bac: Sed quid est quapropter nobis malũ minitemini?

Qua causa.

Plau. in Menec. Quid de te merui, qua me causa perderes?

Ci. pro. l Manil. Satis mihi multa uerba fecisse videor, quare hoc bellum esset genere ipso necessarium.

Asconius Pedianus qui tametsi sub Augusto Cæsare floruit, bonaq; multa, atq; elegãtia scripsit, sicut libello siue potius fragmento, quod ante hos annos repertum est, colligi potest: multa fluit, ac scatet barbarie, quã tamen barbariem non ab illo certe, qui bono etiam tunc tempore eruditus est. prouenire puto: sed potius ab aliquo insulso, atque ineleganti grammatico, qui interpretis uice functus, inepta multa cõseruit, quæ postea vna cũ bonis autoris uerbis descripta sunt. Is inquam Asconius: Magnopere (inquit) me hæsitare confiteor, quid sit quare.

Cicer. Placentiam municipium esse dicat, quid sit quare dixit, quod eleganter posuit, & modo illorum ueterum usus est.

Gn. Pom. l. Do mitio, Miror quid causæ fuerit, quare consilium mutaris.

Residere,

RESIDERE, SVBSIDERE, DESIDERE.

MAXIME abstrusum hactenus fuit (ut arbitror) quod significet residere, subsidere, desidere. quod cum ex multa, uariaq; lectione deprehendissem, nihil aliud esse terram desidere, nisi cum terram magnis imbribus, uel ignota alia causa hiatũ faceret, ita ut terra deorsũ descẽderet, uel subtraheretur, quæ res melius ex subiectis autoritatibus colligetur

Ci. de offi. Hinc ille Giges inducitur à Platone qui cum terra desedisset magnis quibusdã imbribus, in illũ hiatũ descẽdit.

Idem de diuinatione, Delata etiam ad senatum labes agri Priuernatis cum ad infinitam altitudinem terra desedisset.

Ibidem, ut multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terræq; desederint.

Terra consedit apud Liuium.

Titus uero Liuius idem dixit de bello Macedonico; Terra (inquit) Velitris trium iugerum spacio cauerna ingenti desederat.

Non tamen dicendi modum seruauit, mutato ferè, & obsolescente iam bono dicendi modo, cum dixit ab urbe condita; Arpini terra campestri in agro ne ingentem sinum consedit & ibidem; In Veliterno agro terra ingentibus cauernis consedit, arboresq; in profundum haustæ. Consedit igitur dixit pro desedit, cum considere sit simul sedere.

Virg. Dicite quandoquidem in molli consedimus herba.

Varro de re rusti. quod mane natat, plenum desidet.

Ibidem Vbi stramentum desedit in aperto loco palam, à quo nominat potest esse palea.

Residere est paulatim deorsum inclinare.

Plau. in Captiuis. Itaq; uenter, gutturq; resident.

Horat. Nostrisq; ductum seditionibus, Bellum resedit protinus.

Idem, Iamiam residunt cruribus aspere pelles

Ex epist. Sabini pro. Helena: Flamina recens parua sparsa resedit aqua.

Subsidere est fere idem quod residere, sed considerantibus aliquod discrimen omnino occurrit, quod melius uideatur, quod demonstretur. Virg. in. 5. Aenei. Subsidunt undæ, tumidumq; sub axe tonanti Sternitur æquor æquis.

Ouidius de Fastis; quod simul euersum est, fragor æthera cõcutit ipsum, Itaq; subsedit pondere mollis humus.
Ibidem. Iam leuis obliqua subsedit aquarius urna.
Ibidem; pondere terra suo subsedit, & æquora traxit.
Idem in Metamor. Iussit & extendi campos, subsidere ualles
Ibidem, Flumina subsidunt, collesq; exire uidentur.
Ibidem. Paulum subsedit, & infra quàm solet esse fuit.
Idem in Ibin. Sic tua subsidens deuoret ossa cinis.
Idem ad Corinnã. At uos qua ueniet tumidi subsidite mõtes.
Pau. de dã. inf. l. Athenis; Si uitio loci pars aliqua loci subsedit
T. Li. ab urbe condita, Subsidunt Hispani aduersus emissa tela ab hoste, inde ad emittenda ipsi consurgunt.
Hircius in com. Aqua quæ paulatim spatio temporis liquescit, ac subsidet.

QVISQVAM.

QVISQVAM quantum distet ab aliquo, à quoq; à quocunque, à quolibet, à quopiam, ex iis quæ infra adduxi melius cognoscetur. Interrogat enim ferè semper, & cum indignatione requirit.
Cicero pro Cluen. Est quisquam qui cum hoc cognouerit, suspicari possit,
Oppianicum iudicio oppressum, & circumuentum esse innocentem?
Idem in Ver. In eiusmodi re quisquam tam impudens reperietur, qui ad alienam cãm inuitis iis, quorum negotium est, accedere, aut aspirare audeat?
Ibidem. Num aut in utilitate nummum arator quisquam dedit? aut in charitate de æstimatione frumenti quæstus est?
Ibidem: Quid enim quisquam ad meam pecuniam me inuito aspiret?
Idem pro l. Manilia, Et quisquam dubitauit, quid uirtute profectarus sit, qui tantum autoritate profecerit?
Ibidem Et quisquã dubitauit, quin hoc tantum bellum transmittendum sit?
Idem pro domo sua. Hanc deam quisquam uiolare audeat?
Idem in Philip. Ab hoc igitur quisquam bellum timet?
Verg. & quisquam numen Iunonis adoret?

QVA ITINERIS, QVA DE BRVTO.

QVA itineris,qua de Bruto,Modus est dicēdi, quo ineptè dicunt,Ea parte qua itineris, vel de Bruto mentio fit.

Cicer. Attico. At quam honesta, quam expedita tua consilia,quam euigilata tuis cogitationibus,qua itineris, qua nauigationis,qua congressus, sermonisq; cum Cæsare.

Eidem,Cum uideo te distentissimum esse, qua de Butrotii, qua de Bruto.

QVAM PLVRIMIS, PRO QVANTO magis &c.

EDiscendus est & hic loquendi modus quo Cato, & alii veteres usi sunt.

Idem enim de re rustica, Quamplurimam brassicam ederit, tam citissimum sanus fiet. Illiterati uere hunc quoq; dicendi morem non curantes dicunt: quanto plus, aut quanto magis ederis ex brassica, tanto citius sanus fies.

QVAM CITISSIME, TAM MAXIME.

ET hic modus alter, non inelegantior superiore, non est prætereundus.

Idem Cato:quam citissime conficies,tam maxime expediet.

Ibid.Quàm acerbissima olea erit, tam oleum optimum erit.

QVOD TE ORO.

MODVS est ēt Romani cādoris plenus ī particula quod. Cum enim aliquid timētes narrabāt,ac deinde ne quid tale eueniret,obsecrabant,Quod te oro dicebant,quod perinde est quasi,quare te oro.

Terentius:in Hecy. Male metuo, ne Philemonæ magis morbus aggrauescat, quod te Aesculapi, & te Salus, ne quid huius sit oro.

Horat.in epist.Polme miserum patrone uocares.
Si velles,inquit,uerum mihi dicere nomen.
Quod te per genium,dextramq;, deosq; Penates.
Obsecro,& obtestor,uitæ me redde priori.

RENVNTIARE.

QVAM diuersum est quod in bonis autoribus legimus in verbo Renuntio.ab eo sensu qui passim vulgo celebratur? Est enim renuntiare legationem, idem quod referre quid in legationem gestum sit.

Cicero

Cicero, in Philip. Cum enim legati renuntiauerint, quod certe renunciabunt, non in uestra potestate, non in senatus esse Antonium.
Ibidem. Nec uero dubito, quin si ille uir renuntiare legationem potuisset, & reditos eius vobis gratus fuerit, & reip. salutaris futurus.
Varro. de re rust. Latis tabulis sortitio fit tributum, cœpti sunt à præcone renuntiari, quē queq; tribus fecerūt ædilē.
T.L. ab vrb. cond. Hęc cum legatio renuntiaretur.
Ibid. qui iussi erant legationem renuntiauerunt.
Renuntiatur præterea consul tribunus, alius ue magistratus id est declaratur factus Consul, Tribunus &c.
Ci. pro lege Manilia, Nam cum propter dilationem comitiorum ter prætor primus Centuriis cunctis renūciatus sum.
T.L. ab vrb. cond. Nec me contra S. consultum Consulem renuntiari, patiar.
Asinius Pollio Ciceroni, Comitia biennii biduo habuit hoc est, renunciauit: quos ei uisum est.

Redire in gratiam.

Redire in gratiam, Modus est dicendi, quo significatur aliquem ex discordia reconciliatum, in pristínam amicitiam redire.
Cic. de senectute, In gratiam iam cum voluptate redeamus.
Idem Quin. Ciceroni. Pompeius à me valde contendit de reditu in gratiam, sed adhuc nihil profecit.
Idem de proconsul. Iurauitq; in concione se in gratiam non rediisse.
Ibid. Absens mecum summo suo beneficio rediit in gratiam.
Idem ad Atticum, Cum Lucio in gratiam redi.

Respondere ad rogatum.

Respondere ad rogatum. i. (quod satis per se noscitur) cum quis rogat, quærit, petit ue, & alter ad ea quę rogatur respondit. Quod multi peruerso dicendi modo, respondere ad propositum dicunt.
Cic. pro L. Flacco, Nunquam nobis ad rogatum respondent. semper accusatori plusquam ad rogatum.

ROGET QVIS, DICAT QVIS, PETAT QVIS.

ROGET quis, modus est loquẽdi politus. i. quod multi ine pte dicunt, si aliquis me interrogaret, peteret, diceret. Terentius in Eunu. Roget quis, quid tibi cum illo?

RESPECTVS.

RESPECTVS mutato dicendi genere dici cœptus est hoc modo. Feci amicitiæ respectu. Feci respectu iustitię, quo loco Latinius diceretur. Feci amicitiæ causa uel ratione. Feci ratione iustitiæ. Respectus autem nomen est, a respicio ueniens, ut Conspectus a cõspicio, perspectus a perspicio, circunspectus a circunspicio, alio dicendi modo a Cicerone eloquentiæ principe usitato, qui de diuinatione, Remigem, inquit, quendam ex quinqueremi Rhodiorum uaticinarum madefactum in minus triginta diebus Græciam sanguine, rapinas Dirrachij, & conscensione in naues cum fuga, fugientibus miserabilem respectum incendiorum fore.

Idem in Philip. v. Itaque cum respectum ad senatum, & ad bonos non haberet, eam sibi uiam ipse patefecit, ad opes suas amplificandas, quam uirtus liberi populi ferre non posset.

Respectum dixit non haberet, hoc est, non respiceret.

RESECARE AD VIVVM.

RESECARE ad uiuum est per translationem dictum ab iis qui uel ungues usq; ad uiuum, uel arbores usq; ad radices resecant. Id postea dictum ad eos trãsfertur, cum quid nimium ad regulam reuocamus.

Cic. de ami. Neq; id ad uiuum reseco, ut ii, qui hæc subtilius disserunt.

SCRIBERE MEA, TVA, SVA; MANV, *non propria.*

SCRIBERE mea manu, sua manu, non propria manu, quod nusquam non apud bonos autores reperitur.

Cic. Attico, Antequam aliquo loco consedero, neq; longas a me, neq; semper mea manu literas expectabis.

Eidem, Obsignaram iam epistolam meam, quam puto te modo per legisse scriptam mea manu.

Eidẽ, Ipse in Tusculano me referre in cõmẽtariũ mea manu

uolui

volui, quod idem in Asia mihi sua manu scriptnm dedit.
Eidem: nunquam ante arbitror te epistolam meam legisse, nisi mea manu scriptam.
Eidem. Hæc mea manu.
Eidem, Noli putare pigritia facere me, quod non mea manu scribam.
Eidem: Alteram tibi eod. diem epistolam dictaui, & pridie dederam mea manu longiorem.
Ibid. Accepi aliā alia iocūdiorē, quæ quidem erāt tua manu.
Idē q. fratri, Cū scripsissem hæc infima, quæ sunt mea manu.
Ibidem. Hæc inter cœnam dictaui Tironi, ne mirere alia manu esse.
Idem in Catilinam, Legimus literas, & scriptū ipsius manu.
Idem Appio Pulchro, Ad te statim manu mea scriptas literas misi.
Brutus Cicer. Superioribus literis mea manu scripsi.
Scæuola de donationibus, lege Ad eum, Hac epistola manu mea scripta notum tibi facio.
Idem de leg. l. Cū quis: Testamēto facto manu sua ita cauit.
Paulus de publicanis & vectigalibus. l. Si publicanus, Significentur ipsi libello manu sua subscripto.
Calistratus ad. l. Cor. de falsis, lege Diuus Claudius, Si modo post eam scripturam manu sua testator testamento, codicillis ve subscripserit.
Marcellus, Si quis aliquem testium, lege Diuus Seuerus, Sua manu signatos codicillos valere velit.
Papinianus, de testamentaria tutela, lege, Ex sententia, patris voluntas hoc ipsum manu sua declarantis.
Vitruuius, Quod etiam ipse sua manu dicitur fecisse.
T. L. de bello Punico, Federa Amilcaris scripta manu.
Idem de bello Maced. Polisenidas sua manu scripsit.
Ibid. Iudicia manu sua testata daret.
Ibid Ausa dicere se omnes sua manu potius interfecturam.
Ouid. in epi. Didonis, Ipsa sua Dido concidit vsa manu.

STVDEO ILLAM REM.

STVDERE illi rei vulgare est, Studere autem illam rem minus obseruatum, non caret gratia & uenustate.
Plautus in Milite, Magis metuant, minus has res studeant.

Cic.in Antonium, Vnum sentitis omnes, unum studetis.

Idem de reditu suo, Cum vero literas studere incipit, & helluo immanis cũ Græculis philosophari, tñ est Epicureus.

Idem de fide.bono.& ma. Vel illud quod studet facere possit ornatius.

Idem in Tusculanis, Hæc tum disputant, hæc student.

Horatius, Hoc studet vnum.

SVBSCRIBERE.

SVBSCRIBERE causæ, & subscribere causam, apud bonos illos autores frequenter reperitur. Differentiam aut ẽ quæ intersit, pauci (vt arbitror) considerauerũt. Ego uero quid de re hac ex multa lectione collegerim, paucis perstringam. Subscribere causæ, certo modo dicendi id erat, cum nomen alicuius deferebatur, accusatores apud iudices se reorum accusationibus subscribebant, vt qui sic subscriberent, ad talionis pœnã tenerentur, si iniq; accusasent, & nisi intra spatium triginta dierũ causam prosecuti fuissent.

Iudices uero subscribebant causam, propter quam rei accusabantur. Quæ omnia infrascriptæ autoritates apertius demonstrabunt.

Cicer.de arte rheto. Cum benefici cuiusdam nomen esset delatum, & quia parricidii causa subscripta esset, extra ordinem esset acceptum & infra. Id autem si damnaretur fieri necesse esset, quoniam & id causæ subscriptum, & ea re nomen extra ordinem sit acceptum.

Ouidius de trist. Neue p̃cor magnæ subscribite Cæsaris iræ.

Pau.de accusato.l.Libellorum, item subscribere debet is, qui dat libellum, uel alius pro eo si literas nesciat, & subdit,

Sed intra quod tempus videbimus, & utiq;. xxx. dies vtiles obseruandi sunt.

Vlp.de acc.& inscrip.l.Si cui crimen obiiciatur, præcedere debet in crimine subscriptio. Quæ res adinuenta est, ne facile quis pro siliat ad accusationem, cum sciat inultam sibi accusationem non futuram.

Asc.Pedianus, subscripserunt Triario in Scaurum Q. Marius L.filius, & Q.Pacuuii fratres cognomine Claudii, qui inquisitionem in Sardiniam, itemq; in Corsicam insulã dies tricenos acceperunt.

Idē: Deinde post paucos dies apud Cōsidium quæstorē, lege Plautia De vi, subscriptione ea quod loca occupasset, & cū telo fuisset, nam duces operarum Milonis accusauerunt, Caius Fidius, Gneus Apponius Gnei filius, Marcus Seius.

Subscribere causam.

Plau. in Penulo: Cras subscribam homini dicam.
Idem tamen dimisit prępositionem sub cum dixit in Auiul. Ad prætorem hodie te rapiam, & tibi scribam dicam.
Cic. pro Clu. Video igitur iudices animaduertisse censores in iudices quosdam illius consilij Iuniani, cum istam ipsam causam subscriberent.
Idē ī diui. ī Ver. Cēsor C. Atheiū notauit, ꝙ emētiū auspicia subscriberet, ergo fuerit hoc cēsoris, si iudicabat emētitū.
Idem pro A. Clu. Nam hæc quidem, quæ de iudicio corrupto subscripserunt.
Ibid. Leue est quod censores de cęteris subscripserunt.
Vlpianus de pri. delict. l. Si quis: Tunc subscribere eum crimen oportebit.
Asc. Pedianus: Hunc Antonium Gellius & Len. censores sexennio, quo hęc dicerētur, senatu mouerūt, causamq; subscripserunt, quòd socios diripuerit, quòd iudicium recusauerit, quod propter æris alieni magnitudinem prædia mancipari, bonaq; sua in potestate non haberet.

Subscriptores.

Cic. in diuin. in Ver. At veuit paratus cum subscriptoribus citatis rebus disertis, est tamen hoc aliquid, tametsi non est satis. Omnibus. n. rebus qui princeps est, in agendo ornatissimus, & paratissimus esse debet. Veruntamen L. Apuleiū esse video proximum supscriptorem, hominem non ætate, sed usu forensi, atq; exercitatione tironem.
Ibid. Ex illo grege oratorum, qui subscriptionem sibi postularunt, & subdit. Vt mihi non ex ijs, quos mecum adduxerim, sed de populo subscriptor addatur.
Ibid. Accusabat M. Aquilium subscriptore C. Rutilio Ruffo.
Idem ad Q. Ciceronem frat. Gabinium tres adhuc factiones postulant.
L. Lentulus flaminis filius, qui iam de maiestate postulauit.
T. Nero cū bonis subscriptorib. C. Memmius tribunus plebis.

Ad eũdẽ: Gabinius absolut⁹est, oĩno nihil accusatore Lẽtulo, subscriptoribusq; eius infantius, nihil illo cõcilio sordidius
Idẽ pro L. Mur. Secessionem subscriptorũ animaduertebant.
Sed q̃d sint subscriptores, aptius declarat Asconius Pedian⁹.
Subscriptores, inquit, dicuntur, qui adiuuare accusatoris cau sidicum solent, quos oportet submissus agere, quam dicit ille quem sequuntur.

SICCVS.

SICCVS per translationem non est id quod exhaustus, aut exercitus, vt nonnulli volunt: sed est ieiunus, sobrius.
Plau. in Asinaria: Ego præter alios meum uirum fui ratta siccum, frugi, continentem.
Cic. in Academi. questio. Dormientium, & vinolentiorum, & furiosorum visa imbecilliora esse dicebas, quàm vigilantium, sic corum, sanorum.
Idem pro lege Agraria: Hæc per deos immortales vtrum esse voles consilia siccorum, an vinolentorũ somnia? & utrũ cogitata sapientum, an opinata furiosorum videntur?
Horat. Forum, putealq; Liboni, Mandabo siccis.
Idem. Accedes siccus ad vnctum.
Idem: Siccis omnia nam dura deus proposuit.
Idem: Libertinus erat, qui circum compita siccus.
Lautis mane senex manibus currebat.

STOMACHARI, STOMACHOR OMNIA.

STOMACHARI, votum verbum, est n. indignari, & quasi ex aliquo facto dictoue offendi, ita vt stomachus inde mouea tur. Hinc est alius ortus dicendi modus cum dicitur. Non sine stomacho illum uidi. Sed in verbo stomachor præcipue obseruandum est, accusatiuo id quandoq; iungi, quan doq; absolute, quandoq; cum præpositione poni.
Teren. in Eun. Id aduenıens, mecum stomachabar.
Cic. Attico, Stomachor omnia.
Eidem, in quo tamen ille mihi risum magis quæ stomachum mouere solet.
Eidem. Ille vero, sed stomachari desinamus.

SEXCENTIS.

SEXCENTIS locis, sexcẽtos habes tabellarios, & alia hmôi; hoc numero utebantur literati viri felicis seculi illius cum

infinitum, aut prægrandem numerum explicare volebāt.
Plau.in Aulul.Sexcenta sunt, quæ memorem si sit otium.
Idem in Bacch.Sexcenta tanta reddam si uiuam.
Idē in Menæch. Quin suspirabo plusquā sexcentum dies.
Terē.in Phor.Sexcētas proinde potius scribito iā mihi dicas.
Cæsar in cōm. Cum sexcentis deuotis.
Cic.Att. Sexcentos habes tabellarios.
Eidem:Ne Sampsiceranii nostri merita in patriam ad annos sexcentos maiora uiderentur,quàm nostra. (ptus est.
Eidem, Post à Pompeii procuratoribus sexcentis premi ce-
Idem.Multa molesta discessus noster belli periculum, militum improbitas,sexcenta præterea.
Ibid.Venio ad epistolas tuas,quas ego sexcentas accepi.
Ibid.Sexcenta alia scelera moliri.
Eidem.Dignus ille quidem omnium regno, sed per Fuluiam sexcenta milia.
Idem in Ver.Sexcentos præterea ciues.
Ibid. Possum sexcenta decreta proferre.

SVPPETERE.

SVPPETERE,& superesse vita dicitur, pro quo multi sufficere uita,& barbaris aliis modis dicunt.
Cic.de somnio Scip.Scribētur fortasse plura,si vita suppetet.
Verg.Primus ego in patriam mecum modo vita supersit.

SVPRA CAPVT.

SVPRA caput,modus est loquendi,rem quæ valde vrgeat,& immineat significās.Cic.Octauio,Ecce supra caput homo uis ac sordidus,sed tamen equestri, incessu Cotienus.
Sall.in Catil.Dux hostium cum exercitu supra caput est.
Verg.Olli cæruuleus supra caput astitit imber.
T.L.ab urb.con.Cum hostes supra caput sint.
Ibid.Clamor supra caput hostilis captam vrbem ostendit.

STARE PER ME.

STARE per me,per te,per illum,modus est loquēdi per elegans,& multis in locis apud bonos autores celebratus.
Cæsar in com.Vbi cognouit per Afranium stare, quo minus prælio dimicaretur.
Titus Liuius ab urb.cond.Per duces ,non per milites stetisse ne vincerent.

SVPERSEDERE.

SVPERSEDERE cum ablatiuo iungitur certo modo dicendi, id significat quod intermittere.
Plau. Supersede ijs rebus iam.
Cic. Ser. Sulp. Supersedeas hoc labore itineris.
Idē in arte Rhetor, Exēplorū multitudine super sedēdū est
Cato de re rust. Litibus familiæ supersedeat.
T.L. ab vrb. cond. Rebus diuinis supersederi iussum.
Ibid. Tributo ac delectu super sessum.

STVLTVS, INSANVS.

NON pauci sunt, qui in verbo Stultus, stulti fiunt, non intelligentes, imò omnino confundentes verbi proprietatem. Stultum.n. id pleriq; iam putant quod insanum, cum inter vtrunq; non leue sit discrimen. Est igitur stultus ferê quod rudis, imperitus, ingenio habes, aut tardus, vel inconstans. Insanus autē, qui non sanæ, sed alienatæ mentis est.
Plau. in Persa. Nimis hodie stultus es pueriliter.
Idem in Mostel. Interdum inepte stultus est.
Teren. in Eunuc. Dij boni, homo homini quid præstat? stulto intelligens quid interest?
Ibid. Hic homo è stultis insanos facit.
Idem in Andr. quandoquidem tam iners: tam nullius consilii. sum, Seruon fortunas meas me commisisse futili? ergo precium ob stultitiam fero.
Cic. de oratore, Oratoris peccatū si quod est animaduersum stultitiæ peccatū uidetᷓ, Stultitia aūt excusationē nō hēt.
Ibid. quo quidem in genere familiaris noster M. Bucculeius, homo neq; meo iudicio stultus, & suo valde sapiens.
Ibid. Neq; vult ita sapiens inter stultos videri.
Idem pro T. An. Milo. Negant intueri lucem fas ei, qui à se hominem occisum fateatur. In qua tandem vrbe hoc homines stultissimi disputant?
Idem pro Deio. Et ab homine minime stulto esse cogitatum confingitis?
Idē pro Clu. Minus.n stultus est is cui nihil in mentē venit, qua ille, qui quod stulte alteri venit in mentē, comprobat.
Ibidem, Adeo ne erat stultus, vt ille qua tum ille viuebat vitam esse arbitraretur.

Idem pro Aulo Cecinna, Tertio vt cum eam stulto haberet.
Idem diffinit quid sit stultitia in Tusculanis, Stultiã.n. cẽsuerunt incõstantiã.i.sanitate uacãtẽ, posse tamẽ tueri medio critatẽ officiorũ, & vitę communem cultum, atq; vsitatũ.
De quo planè loquitur Ouidius secũdo Fastorũ, Lux quoq; cur eadem stultorum festa vocetur Accipe, & subdit.
Stultaq; pars populi quæ sit sua curia nescit.
Festus, Quirinalia stultorum feriæ dicebantur, quòd eo die sacrificabant ij, qui solenni die aut non poterant rem diuinam facere, aut ignorabant.
Venuleius quod vi aut clam, lege Seruius, Ne melioris conditionis sint stulti, quàm periti.
Hora.in serm. Stultus, & insanus, quid si quis non sit auarus, & paulo post, Stultum me fateor, licet concedere veris.
Atq; etiam insanum.
Idem, Quem mala stultitia, & quæcunq; inscitia ueri Cæcũ agit insanum Chrysippi porticus, & grex Autumat.
Idem, Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Idem, Qua me stultitia, quoniam non est genus vnum, Insanire putas?

SPERO ET SPEROR, DESPERO
& desperor.

SPERO quandoq; actiuum simplex, & sic suum format passiuum, quandoq; neutrum absolutum.
Plau.in Menæch. Dii immortales spem insperatã date mihi.
Idem in Merc. Spem speratam cum obtulisti.
Cic.ad Q.fratrem, Siue restituimur, siue desperamur.
Idem Atti. Breuiloquentem iam me tempus ipsum facit. pacem enim desperaui.
Eidem, Si hæc iam nostra salus, cum hac lege desperata erit.
Idẽ in Cat. Essent illi quidẽ desperãdi, sed tamẽ essent ferẽdi.
Idem de fin.bon.& mal. Aut omnia semper desperantes.
T.L.de bello Mac. Hos desperata salus ad rabiẽ magis, quàm ad audaciam accendebat.

SECVNDVM.

OMISSIS vulgarib. sensib. de præpositione scd̃m ab allis sedulò notatis, id proferamus, quod latuisse hactenus videtur. Secundum absentem, secũdum præsentem iudicare,

ferre sententiam secundum testamentũ,secundũ te, ille mihi ita est,ut sit penè par. Hæc notanda mihi uisa sunt, quæ non ab aliqua ratione, sed sola dicendi consuetudine uariatur,Iudicare absentem secundũ præsentẽ,id est,quod diceremus,iudicauit pro absente, ac si præsens esset.Fere sententiam secundum testamentum,hoc est quod diceremus, pro testamento,uel uulgatiuus,in fauorem testamenti.Secundum te ille mihi ita est, ut sit pene par, id est, secundo loco, aut proxime.

Ci.ad Q.Fratrẽ, Ille mihi secundũ te, ac liberos nostros ita est, ut sit pene par. Idem de offi. Proxime autẽ & secundũ deos homines hominibus maxime utiles esse possunt.

Idẽ Atti.Secundũ te nihil est mihi amicius solitudine.

Eidẽ, Nunciauit iã populo pontifices secundũ se decreuisse.

Idem de ora. Quare in hac nostra actione secundũ uocem uultus ualet.

Idem in Ver.Vtatur consilio suo,nec cogat ante horam decimã de absente secundum præsentẽ iudicare.

Varro de re rust.Insula Gallinaria,quæ est in mari Tusco secundum Italiam.

Vlp de iudiciis.l.Et post dictũ,secundũ præsentẽ iudicabitur.

Marcel.de inoffi.testam.Si pars iudicantiũ de inoffic. testam. contra testamentũ, pars secundũ id sententiã dederit.

Tit.Liui. de bello Puni. Secundum has preces tuba signũ dedit proficiscendi.

Ibid. Nec erat gens alia cuius secundum Gallicos tumultus arma terribiliora essent.

Ibid. Nos autem qui secundũ deos uiolati sumus.

Ibid. Secundum plebem in litẽ iudicem dare.

Ibid. Prætores Syracusani Macel.secundum salutem (ut assolet)scriptum erat, recte eum atq; ordine fecisse.

Idẽ de bel. Mac. Romani qui secundũ deos plurimũ possunt.

Ibid. Secundum orationẽ prætoris murmur ortũ.

Ibid. Secundum hec silentium fuit.

Ibi.Cũ oẽ humanũ genus secundũ deos nomen Ro.uenereť

Varro de re rust.Cassius secundum columbinum stercus scribit esse hominis.Tertio caprillum, & ouillũ, & asinium.

Ibid. Vt in Vmbria, vbi falce scd'm terrã succidũt stramẽtũ.

Ibid.

Ibid. Hyeme cum hybernant secundū mare.

P R AE S V M E R E.

QVOD ineptissime multa, cū barbarie dr̄ præsumere, anti qui sumere & assumere, quandoq; & arrogare dicebāt. Nā præsumere aliud est, significat.n. antecapere, ut in bonis autoribus.

Verg. Et spe præsumite bellum.

Et Hora. Tibi quidem accedit ad istam.

Quam puer & ualidus præsumis mallitiem ?

Sed iam de sumo & assumo aliquid referamus.

Sumo.

Cic. in Catil. Quibus ego si me restitisse dicam nimium mihi sumam, & non sim ferendus.

Idem in Antonium. Tantū ne sibi sumpsit, quia Mylassi Myrmillonem trucem iugulauit ?

Idem Torquato: Sed hoc mihi tamen non sumo, ut te consoler de cōmunibus miseriis.

Idem pro Cluen. Vt tantum mihi sumam quantū sine huius periculo præterire non possum.

Idem Aulo, Cecinnæ. Non mihi sumo, ut plus ipse perspiciā, quā te uidere, & intelligere mihi persuaserim.

Idem Cæsari, uide quid mihi sumpserim, cœpi uelle ea Trebatium expectare à te, quæ expectasset à me.

Idē Arist. Vel cœlio, sumpsi hoc mihi pro tua in me obseruātia quā penitus perspexi, quādiu Brundusij fuimus, vt ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem.

Idē pro L. Fla. Deniq; ēt si qua sibi alia sumunt, non repugno.

Idem pro Sylla. Quid ergo hoc tibi sumis? dicet fortasse quispiam.

Idem pro Planco Quamquam mihi non sumo tantum iudices, neq; arrogo ut Gn. Planco suis erga me meritis impunit autem consecuturum putem.

Assumo.

Ci. de officiis. Si id mihi assumo, uideor id meo iure quodam modo uendicare.

Idem pro Sylla, Ego uero iudices non modo nihil assumo, in quo quispiam repugnet, sed etiam si quid omnibus conceditur, id reddo ac remitto.

SCIENTER.

SCIENTER aduerbium à ſcio, non id ſemper ſignificat, quod uulgo ab omnibus putatur, cum dicunt, ſcienter fecit, ſcienter dixit, & addunt etiam aliud inſolens aduerbiũ Appenſate, Sed id eſt latine ſcienter, quod ſcite, diſerte, perite, à ſcientia ductum.

Cic in Bruto. Gum omnino multa de iure ciuili, quæ quidem omnia cum perite, & ſcienter, tum breuiter, & expreſſe, & ſatis ornate, & pereleganter diceret.

Ibid. ut. n. ex neruorum ſono in fidibus quàm ſcienter ii pulſi ſint intelligi ſolet, ſic ex animorum motu cernitur, quid tractandis ijs perficiat orator.

Hircius in com. Scaphis, nauibusq; longis quinq; mobiliter & ſcienter anguſtias loci tuebantur.

Tit. Liu. ab urbe cond. inſcienter etiam poſuit cum dixit: Tuba inſcienter a Græco inflata.

SCRIPTVRA.

SCRIPTVRA (vt arbitror) ea erat præter alia ſignificata, quam exercebant, qui agris, paſcuis, aut pecoribus præerant & tam ij, quàm qui portus, aut portoria curabant, veſtigalia deſcribentes, aut colligentes, magiſtri ſcripturæ, & portus dicebantur.

Plau. in Tru. Ob meam ſcripturam pecudem accipit. Deinde reſpondet Aſtaphium ancilla. Pleriq; idem quod tu facis faciunt, rem male gerentes, ubi non eſt ſcriptura unde dẽt, incuſant publicanos.

Cic. Att. Magiſter ſcripturæ, & portus quidã L. Carpinacius.

Eidem Terentius meus neceſſarius magnas operas in portu, & ſcriptura Aſiæ pro magno dedit.

Idem pro Luc. Flac. Mirandum uero eſt homines eos, quibus odio ſunt noſtræ ſecures, nomen acerbitati, ſcripturæ decumę, portorium morti, libenter arripere facultatem lædendi.

Idem in Verr. In ſcriptura Siciliæ pro magiſtro eſt.

Ibi. Portum autẽ, & ſcripturas eadem ſocietas habebat.

Idem pro .l. Manil. Nam cum hoſtium copiæ non longe abſint, & ſi irruptio nulla facta ſit, tamen pecora relinquũtur, agricultura deſeritur, mercatorum nauigatio conquieſcit.

Ita neq; ex portu, neq; ex decimis, neq; ex scriptura vectigal conseruari potest.

Asco. Mãcipes sunt publicanorũ princeps Ro. hoĩes, qui que stus sui causa decumas redimunt, qui pastũ, aut pecora publica portorij, aut pecuarii quorũ ratio scriptura dicitur.

Pro scriptura puto scriptũ accipi à T. L. Pataui labente (ut sæpe dixi) in barbariem eloquentia Romana, dũ ab urbe cõd. dicit. Neq; eius accipi nomen, quod scriptum faceret, tabulam posuisse, & iurasse se scriptũ non facturum, quẽ aliquando ante desisse scriptũ facere arguit Macer Licinius.

SALVERE.

HOc quoq; notare uisum est, quod Cic. Atti. scripsit. Saluebis inquit à meo Cicerone.

SPECIES, GENVS.

QVod Cic. & eius æquales priscam latinitatem per minima quæq; uerba examinarent, polirent, ac quasi detersa rubigine, situq; purgarẽt, uel ex hoc, qđ de specie subieci, facile cognosci põt. Quod uerbũ cũ Cic. eloquentiæ ac elegantiæ magistro non omnino placeret, tametsi & ipse eo noĩe quãdoq; usus est, formãq;, aut partẽ pro eo introducere mallet. Quę uerba de ea re, & quoties fecerit, ĩfra posui.

Cic. in Topicis: species appellant, non pessime id quidem, sed inutiliter ad mutandos casus in dicendo. Nolim. n. (nisi latine quidem dici possit) Specierum & speciebus dicere. Et sæpe ijs casibus utendum est, at formis & formarũ uelim. Cum autem utroq; uerbo idem significetur, cõmoditatem in dicendo non arbitror negligendam. Genus & formam diffiniunt hoc modo; Genus est notio ad plures differẽtias pertinens. Forma est notio cuius differentia ad caput generis, & quasi fontem referri potest.

Idem de arte rhetorica. Genus est quod plures partes amplectitur, ut animal. Pars est quæ subest generi ut equus. Sed eadem res sępe, alii gennus, alij pars esse potest: Nã homo pars animalis est, Thebani, aut Troiani genus.

Idem in Topicis. Forma. n. à genere quo ad suum nomen retinet nunquam seiungitur, & subdit. A forma generis, quam interdum (quo planius accipiatur) partẽ licet nominare.

Ibid. Formæ sunt igitur hæ, in quas genus sine vllius prætermissione

misſione diuiditur, ut ſi quis ius in legem, morem, æquitatem, diuidat. Formas qui putat eſſe quod partes, confundit artem & ſimilitudine quadam conturbat, & non ſatis acute quæ ſunt ſecernenda diſtinguit.

Idem de arte rhetorica, Genus eſt quod partes aliquas ãplectatur, ut cupiditas pars ẽ, quæ ſubeſt generi, ut amor, auaritia.

Idem de oratore, Aut traducta ex parte ad genus notatio.

Ibidem. Tum (ut ſcis) explicato genere cuiuſq; rei, uidendum eſt, quæ ſint eius generis ſiue formæ, ſiue partes.

Idem in Philip. v. Num latine ſcit? Num ex iudicum genere, & forma? Num leges noſtras, mores ue nouit?

Hora. Nam genus & formam regina pecunia donat.

SECTARI

SECTARI clare patet quid ſit: Sed ſectari apros, uel ſimiam, aut alias belluas recondito (ut arbitror) modo loquendi & per translationem, id ẽ quod inueſtigare, perquirere, ſequi.

Plau. in Milite; Reſpondit ſe ſectari ſimiam.

Terẽ. in Phor. Adoleſcẽtulũ ceruã uidere, fugere & ſectari canes

Ver. in Bucco. Si dum tu ſectaris apros, ego retia ſeruo.

SVB.

PRAEPOSITIO hæc ſub, elegantia non caret cum uulgarem tranſgreſſa modum, in alium tranſit ſenſum.

Plau. in Perſa; Solet illa recte, & ſub manus ſuccedere.

Cæſar in con. ſub ueſperum Cęſar intra hunc foſſam legiones ducit.

Idem. Tantam noſtri eorum multitudinẽ interfecerunt, quãtũ fuit diei ſpatiũ, ſub occaſũq; ſolis deſtiterunt. Idẽ, ſub ueſperũ Cæſar portas claudi, militesq; ex oppido exire iuſſit.

Cicero Planco, Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ.

Idem ad Quin. fratrem; Menſe Decembri ſub dies feſtos.

Idẽm de oratore, Ea quæ ſub oculos ipſa non cedunt.

Verg. Et ſub noctem cura recurſat.

Horatius, Dictitet occultam febrem ſub tempus edendi.

Idem; forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor.

Idẽm, Sub galli cantum conſultor ubi hoſtia pulſat.

Id. An hic peccat ſub noctẽ qui puer unã Furtiua muta ſtrigili

Hircius in com. Ex proximis caſtellis in frumentarios ſub ipſam lucem impetum facit.

Notandum etiam est præpositionem hanc, quam pleriq; uel ablatiuo, uel accusatiuo solum iungi asseuerant, etiam datiuo componitur coniungi, ut subscribere causæ, subesse imperio, subuenire egeno, uel calamitoso, & huiusmodi.

SERVIRE AVRIBVS. DARE AVRIBVS.

SERVIRE auribus, dare auribus frequenter apud bonos autores reperitur, qui modus loquendi nihil aliud certe significat; quam assentari; & eblandiri.

Cæsar in comment. Auribus Varri seruiunt.

Trebonius Cic. Noli putare mi Cicero. hoc auribus tuis dare

SI DIIS PLACET.

ADMIRANTES antiqui alicuius indignitatē. uel temeritatē aut indignātes. certo mō loquēdi dicebāt; Si dijs placet.

Cicero in oratore, Etiam Latini, si diis placet, hoc biennio magistri dicendi exciterunt.

Idem in Tusculanis, qua gloria commotus Epicurus exoritur cui etiam, si diis placet, uidetur semper sapiens beatus.

T. Liuius ab urbe condita: Perpetuos si diis placet tribunos.

Ibidem. quinetiam, si diis placet, nephas aiunt consulem plebeium fieri.

Idem de bello Macedonico: Nos si diis placet, iam rempublicam etiam capessere eas patimur.

Ibidem. Non societatem modo, sed si diis placet affinitatem etiam pepigisti.

Ibidem. qui nunc nos, si diis placet, accusatis.

SATIN SALVAE.

MODVS loquendi apud ueteres, cum quid turbati interrogabant, An satis saluæ res essent.

Teren. in Eunu. Hem quid est? quid trepidas? satin saluæ?

T. Liuius ab ur. cō. quærentiq; uiro, satin saluæ? minime inquit

Ibidem. Satin saluæ inquit L. Volumne, ut sese in Samnio res habent.

Ibidem, Percunctatus satin salę?

Idem de bello Macedo. Cū pater satin saluæ res interrogaret

SARTA TECTA QVID SINT, ET QVID SIT EA EXIGERE.

SARTA tecta, sine copula plerumq; posita comperi, à Sarcio & tego certo modo dicendi deducta, ut infra ostenditur. Cum enim ædificia publica, ædes sacræ, & alia loca,

&

& opera puplica redemptoribus locabantur, præcipua inter cætera conditio opponebatur, curarent ut sarta tectaque essent, id est, bene prouisa, aut reparata. quod uero redemptores ex locato debebant cum exigebatur, sarta tecta exigi dicebantur. quandoq; per translationem ea uerba sarta tecta usurpantur.

Pla. in Tri. sarta tecta tua præcepta usq; habui mea modestia.

Cicero Cęlio, Hoc mihi da, atq; largire, ut Marcum Curium sartum & tectum (ut aiunt) ab omni incommodo, detrimẽto, molestia syncerum, integrumq; conserues.

Idem in oratione ante exilium. Qui numini deorum consecratum sacrum tectum ab omni periculo conseruaui.

Sarcta tecta simpliciter.

Plau. in Mustella. Non uideor mihi sarcire posse ædes meas, quin totæ perpetuo ruant.

Cic. Bruto, Quorum quidem omnia cõmoda, omnesq; facultates, quibus & sacra conficere, & sarta tecta ædium sacrarum, locorumq; cõmunium tueri possit, consistunt in iis uectigalibus.

Idem in Verr. Cum consules ædes sacras locauissent, neq; pótuissent omnia sarta tecta exigere.

Ibid. Eundemq; te memini, censorias quoq; leges in sartis tectis exigendis tollere.

Ibid. Verumetiam in iis sartis tectisq; damnata est.

Vlp. de offi. proconsolis. l. Si in alicuius ædes sacras, & opera publica circumire inspiciendi gratia, an sarta tectaq; sint, uel an aliqua refectione indigeant.

Cælsus de usufructu. Hactenus tamen ut sarta tecta habeat si qua tamen uetustate corruissent, neutrum cogi reficere, & subdit. Vnde Cælsus de modo sarta tecta habendi querit.

TEMPVS.

ANTE tempus, post tempus, ad tempus, per tempus, in tẽpus, in tempore, primo quoq; tempore, primo quoque die, pro tempore, pro re, pro loco, vno tempore; Hos & alios dicendi modos, mira elegantique uarietate perfecta illa latinitas condidit. Si quis ea, quæ infra posui diligenter legerit, sine alio interprete per se satis intelliget.

Ad

Ad tempus.

Terē.in And. cōmodiorē hoīs aduentū ad tēpus non uidi.
Ci.de finibus bo.& malo.Itaq; ad tempus Pisonem omnes.
Idem Planco: Is autem, qui uere appellari potest honor non inuitamentum ad tēpus, sed perpetuæ uirtutis est præmiū.
Idem Atti.Satis erat dierum, ut Puteolos excurrere possem, & ad tempus redire.
Eidem; Aderis autem ad tempus.
Idem in Verrem, Si quæ castiores erant, ad tempus ueniebāt.
Plā.Cicero Si autem initinere meo se opposuerit, ad tempus consilium capiam.
Asconius Pedianus: Cur fraudi sit Ciceroni, cum ad tempus oratorum dicta proferantur?
Idem; Non intelligunt hæc ad tempus commode adiungi.
Paulus de damno infecto lege ad curatoris, Si dominus ad tē pus pecuniam impensam cum usuris, restituere uoluerit.

Per tempus.

Plautus, Mihi per tempus inceptum est iter.
Idem in Bacchidibus, Per tempus hic uenit miles.
Idem in Truculento, Per tempus subuenistis mihi.
Idē in Mene.nō potuisti ꝑ tēpus magis aduenire quā aduenis
Teren. in Hecy. Sed uideo Phidippum per tempus egredi.
Cato de re ru.Frondem populneam, ulmeam, quernam cædito, & per tempus eam condito.
Ibidem, & per tēpus radices quā plurimas cum terra serere.
Ibidem, Vmbram partim per tempus habet.
Ibidem, Vimina matura, salices per tempus legantur.

Post tempus

Plautus in Captiuis, Sero post tempus uenis.
Cicero pro P. quintio, Ego pro te hoc consulo, post tempus, & in alienare, quoniam tu in tua re cum tempus erat, consulere oblitus es.
Varro de re rust.quæ post tempus nascuntur fere uitiosa, atq, inutilia existunt.

In tempus.

Cicero Attico, Nam & eiusmodi sunt ij uersus, ut ab initio Pompei in tempus scripti esse uideantur.
Horatius, Et præsens in tempus omittas.

Vno tempore.

Cicero.

Cicero Attico, Multas uno tempore accepi epistolas tuas.

Suo tempore.

Idem in Verrem Scandilius rem se totam relictarum dicit, & suo tempore esse rediturum, *Primo quoq; tempore.*

T. Liuius ab urbe con. Vt primo quoq; tempore in Italiam transgressus iungeret se Annibali.

Ibidem primo quoq; tempore redire in Hispaniam iussit.

Ibidem Decreuerunt, ut primo quoq; tempore de ea re ad populum ferretur. *Primo quoq; die.*

Ibidem Decreuerunt, ut primo quoq; die ad populũ ferrem.

Gn. Pomp. L. Domitio: ut primo quoq; die Luceriã aduenires.

TEMPESTIVVM CONVIVIVM. MAGISTERIA A *maioribus instituta, sermo qui more maiorum a summo magistro adhibetur in poculo*

NONDVM cuiquam satis arbitror exploratum, quid sit tempestiuum conuiuium. Hoc certe liquet, non esse id quod simpliciter uerba ostendunt, ut id sit conuiuium tempestium, quod conuiuiũ in tempore paratum. Nam ut patet ex iis quas infra posui autoritatibus, aliquid præcipui in eo erat conuiuio, quod non erat item in aliis. ut Magisteria a maioribus instituta, ut sermo quidã, qui more maiorũ à magistro adhibebatur in poculo, ea cuiusmodi essent nemo (quod sciam) prodidit.

Cice. Atti. Audio à bonis uiris, qui, & nunc, & sæpe antea magno præsidio reipu. fuerunt, hanc cunctationem nostram non probari multaq; mihi, & seuere in conuiuiis tempestiuis disputari.

Idem pro P. Scyl. Quantum alii tribuunt tempestiuis conuiuiis quantum aleæ.

Idem pro L. Murena, Nemo uero saltat sobrius, nisi forte insaniat neq; in solitudine, neq; in conuiuio moderato, atq; honesto. Tempestiui conuiuii, amæni loci, multarum deliciarum comes est extrema saltatio.

Idẽ in Ver. Statuitur Lollius in illo tempestiuo gladiatorum (conuiuio.

Idem de sene. Catonem loquentem facit. Ego uero propter sermonis delectationem tempestiuisquoq; conuiuiis delector, & subdit. Me uero, & magisteria delectant à maioribus instituta, & is sermo, qui more maiorum à summo magistro

ſtro adhibetur in poculo.

Idem Atti Quas enim cænas,& facere,& obire ſcripſi ad me Sextius? quam lauas? quam tempeſtiuas.

Horatius in Odis, Tempeſtiuius in domo Pauli purpureis ales oloribus comeſſabere maximi.

TEMPESTAS IDONEA, MALA.

NON eſt ſemper tempeſtas mala, ſed quandoq; bona, ut conſtet uerbum medium eſſe.

Cicero.Q.fratri,Tu ſi ita expedit,uelim quamprimum bona & certa tempeſtate conſcendas,ad meq; uenias.

Ibi.Primã nauigationẽ,dũmodo idonea tẽpeſtas ſit ne omiſeris.

Cato de re ruſt.Dicit uillicus ſedulo ſe feciſſe, ſeruos nõ ualuiſſe,tempeſtates malas fuiſſe.

TABESCERE.

TABESCERE non eſt languere, aut deficere,aut putreſcere,ut nonnulli putant,ſed interiore ſenſu eſt proprie liqueſcere,conſumi.

Plau.in Merca.Cor.ædepol miſerum,quod guttatim contabeſcit,quaſi in aquam tu indideris ſalem.

Cato de re ruſtica.Fiſcellam cum ſale populari ſuſpendito, & quaſſato,ſuppletoq; identidem,id aliquoties in die facito, uſque adeo donec ſal deſierit tabeſcere biduum.

Idem,Salis puri modum,& eum in fiſcellam ſuſpendito,ſinitoq; cum muſto diſtabeſcat.

Hora.Quodq; aliena capella gerat diſtentius huber Tabeſcit.

Ouidi.in Meta. Tabuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos.

Ibi.Non tulit ulterius,ſed ut intabeſcere flauæ.

Igne leui ceræ,matutineq; pruinæ,

Sole repente ſolent ſic attenuatus amore Liquitur.

TANTVM ABEST, PARVM ABEST, NIHIL ABEST.

TANTVM abeſt,parum abeſt,nihil abeſt,dicendi elegantiſſimi modi,non ſunt à ſtudioſis literarum prætereundi.

Cice. in Tuſc. Sed tamen tantum abeſt , ut ſcribi contra nos nolimus,ut id etiam maxime optemus.

Idem pro.l.Man.Tantumq; abeſt,ut aliquam bonam gratiam mihi quæſiſſe uidear , ut multas etiam ſimultates , partim obſcuras,partim apertas intelligatis, mihi non neceſſarias uobis non inutiles ſuſcepiſſe.

Tandem

TRNDEM ALIQVANDO, QVOVSQVE TANDEM.

TANDEM aliquando, quousq; tandem, hæc coniuncta aduerbia in oratione ueluti duæ stellæ coruscant, eanq; magnopere exornant.

Ci.Tit.Tandē aliquādo mihi a te expetissima literas redidit.

Idem in Cat.Quousq; tandem abutere patientia nostra?

T Li.ab ur.con.Quousq; tandem ignorabimus uires nostras?

TENTARE ATTENTARE.

TENTARE paulo occulitiore significato, id est quod afficere, & occupare. Attentare autem quasi insidiose peruestigare.

Cic.Atti. Scripseras te quodam ualetudinis genere tentari.

Eidem: Valetudinem tuam iam confirmatam esse, & a uetere morbo, & ab omnibus tentationibus gaudeo.

Idem in Tusc. Quod animi uolentes morbo tentari non possunt corpora possunt.

Idem de Orat. Cum is est auditor, qui non uereatur, ne composita orationis insidiis sua fides attentetur.

Virg.in Georg. Turpis oues tentat scabies

Hora. Si latus, aut renes morbo tentatur acuto.

Idem. At si condoluit tentatum frigore corpus.

TANTISPEB DVM.

TANTISPER plerunque particulam dum post se trahit, apud eos autores, quos nunquam satis admirari, & suspicere possumus.

Plau.in Men Neretrix tantisper blanditur, dum illud quod rapiat, uidet.

Teren. in Heaut. Ego te meum esse dici tantisper uolo dum quod re dignum est facis.

Ibid. Decreui tantis me minus iniuriæ Chreme meo gnato facere, dum fiam miser.

Idem in Adelp. Malo coactus qui suum officium facit, dum id rescitum iri credit, tantisper cauet.

Cic.M. Varroni. Habes rationem consilii mei. Tibi igitur cēseo latendum tantisper ibidem, dum efferuescit hæc gratulatio, & simul dum audiam quemadmodum negocium confectum sit.

Idem in arte Rheto. Vt ibi esset tantisper, dum culleus, in quem

quem coniectus in profluentem deueheretur, comparetur.

TRANSVERSVM VNGVEM NON DISCEDERE, VEL *digitum aut pedem latum, uel digitum latum.*

TRANSVERSVM unguem uel digitum, aut pedem latum, uel digitum latum non discedere, modum etiã hunc dicendi formauerunt Latini illi, cum paruulum interuallum ostendere uolebant.

Plau. in Aulul. Si ex isto loco tuo digitum transuersum, uel unguem latum excesseris.

Idem in Bacc. Nego tibi annis. xx. fuisse primis copiæ digitũ longe à pedagogo, pedem ut efferres ex ædibus ante solem ex orientem.

Idem Mostel. Si posthac me pedem latum modo scies imposuisse in undam, haud causa est illico, quod nunc uoluisti facere, quin facias mihi.

Cic. in Acad. Ab hac mihi non licet transuersum (ut aiunt) digitum discedere.

Idem in Ver. Pueri Sisennæ credo qui audiuissent quæ in istã testimonia essent dicta, oculos de isto nusquam deijcere, neq; ab argento digitum discedere.

Idem C. Fabio Gallo. Vrgeo igitur transuersum unguem (ut aiunt) à stylo, is. n. est dicendi opifex.

TOLLERE PEDES.

TVRPEM & obscœnam significationem habet is loquendi modus: qui apud eos, quos sæpe memoro bonos autores frequens est. Dicebãt. n. tollere pedes ea modestia, ut quæ obscœnitas rebus inesset, honestis utcũq; uerbis tegeretur.

Cic. Atti. Sed soror quæ tantum habeat consularis loci, unum mihi solum pedem dat. Noli inquam de uno pede sororis queri, licet etiam alterum tollas. Non consulare inquies dictum, fateor.

TOLLERE MANVS.

TOLLERE manus modum hunc loquendi in lætitia uel admiratione rei gratiæ antiqui adhibebant.

Cicero Cæsari: Sustulimus manus, & ego, & Balbus, tanta fuit opportunitas.

Idem in Academi. Hortensius autem uehementer admirans,

quod qu idem perpetuo Lucilio loquente fecerit, ut etiam manus sæpe tolleret.

TENDERE ITER.

TEndere iter, id est, quod Iter facere, uterq; loquendi modus uenustissimus.

Verg. Tendere iter pennis.

T.L. de bel. Punico. Cum ab occasu solis ad exortus tenderēt iter.

VT.

EXprimi uix potest, quantam partem Latini sermonis particula Vt, contineat, quàmue uario dicendi modo per orationem serpat, ac ueluti lasciua luxuriet.

De Vt: quo loco multi ne, inepte ponunt, & significat dubitationem, & coniungitur cum metuo, uereos, timeo.

Teren. Metuo ut substet hospes.

Idem in And. Dies mihi ut sit satis uereor ad agendum.

Idem in Hecyra. Sed firmæ uereor hæ ut sint nuptiæ.

Cæsar in com. Vt satis commode supportari possit timere dicebant.

Cic. M. Marcello. Sed cum ita late pateat eius potestas, quā ueremur, ut terrarum orbem complexa sit, nonne mauis si ne periculo domi tuæ esse, quā cum periculo alienæ?

Idem Atti. Et tamen uereor ut iis ipsis contentus sit.

Eidem. Quod. n. tu abfuisti, uereor ut satis diligenter actum in senatu sit de literis meis.

Idē pro Mil. Accepi à te literas, quibus uereri uideris, ut epistolas illas acceperim.

Idem Ter. oēs labores te excipere uideo, timeo ut sustineas.

Eidem. Si homo amens diripiendam urbē daturus est, uereor ut Dolobella ipse nobis satis prodesse possit.

Idem pro P. Quintio. Tamen ne uereris, ut posfit hæc contra Hortensium contendere?

Idem cont. Rullū. Veretur Hyempsal ut satis firmū sit & ratū.

Idem in Ant. Ne uerendum quidem est, ut tenere se possit, ut moderari.

Horatius. O puer, ut sis uitalis metuo.

De Vt, pro quemadmodum.

Cicero ad Bru. Age uero teste producto, credo te exclamationem Clodii aduocati audisse, quæ cōsurrectio iudicum

facta sit, ut me circũsteterint, ut aperte iugulà sua pro meo P. Clodio ostentarint. (capite.
Idem in Rul. Sed omitto ut sit factus uterq; nostrum.
Vergil. in Buco. Aspice vt antrum,
Syluestris raris sparsit labrusca racemis.
Oui. de Morte Tibulli, Aspice demissis ut eat miserabilis alis.
Hora. Viden. ut geminæ stent uertice cristæ?
Idem: Vides ut alta stet niue candidum Soracte?

De ut pro quomodo, & interrogantis.

Plau. in Persa. ut uales? Respondetur, ut queo.
Idid. Vt munitum tibi uisum est oppidum?
Idem in Trinummo. Quid agit tua uxor? ut ualet?
Idem. Vt uidetur mulier? Respondetur, non ædepol mala.
Horat. Vt ualet? ut meminit nostri?
Ouid. de ponto: Cernis ut exiguum corrũpant ocia corpus.

De Vt, pro quomodo, sed cum quadam admiratione interrogat.

Plaut. in captiuus: Vt sæpe summa ingenia in occulto latent.
Idem in Rudente. Vt afflictatur misera?
Ibidem. Vides ne alteram illam ut fluctus eiecit foras?
Ibidem: vt præ timore ingenua in undas concidit?
Ibidem: Vt te amplector libens.
Ibidem. Vt ego amo te mea Ampelisca? ut dulcis es?
Idem in Mercatore. Vt dissimulat malus.
Idem in Sticho. Vt ego te nunc conspicio libens? ut præ læ-titia lachrymæ prosiliunt mihi?
Cic. pro Mil. Vt contempsit? ut pro nihilo putauit?
Eidem. Gneus autem noster, o rem miseram, & incredibilem: vt totus iacet?
Verg. Vt te fortissime Tecrum.
Accipio, agnoscoq; libens? ut verba parentis?
Idem in secundo Aeneidos, Vt te post multa tuorum Funera, post uarios hoiumq, orbisq; labores, defessi aspicimus.
Hora. Vt iuuat pastas oues uidere properantes domum?
Idem; Vt semper gaudes illudere rebus Humanis?
Idem in Odis. Vt gaudet insitiua decerpens pira?

Vt pro licet, uel posito, uel addito, ut nunc loquimur.

Cæsar in com. Ac iã cum ut omnia contra opinionẽ acciderent, tamen multo se plurimũ nauibus posse prospiciebãt.

Cicero Atti. Quis autem locus erit tutus: ut placatis utamur fluctibus?

Idem Bruto. Nos te, tumq; exercitum expectamus, sine quo ut reliqua ex sentētia sucedāt, uis satis liberi uidemur fore.

Idem in Orarore: Vt enim qnæras omnia, quomodo Græci ineptum appellant, non reperies.

Idem pro P. Quintio, Ad me uentum est, qui, ut summa, habe rem cætera, temporis quidem certe uix satis habui, ut rem tantum, tot controuersiis implicitam possem cognoscere.

Idem pro l. Agraria, Etenim ut circunspiciamus omnia, quæ populo grata, atq; iucunda sunt nihil tam populare quam pacem quàm concordiam, quàm ocium reperiemus.

Idem in Anto. Quod si pacis, id est, timoris nostri nomen au diuerit, ut non referat pedem, insistet certe.

Idem in Philip. Legem illam appellare fas non est, & , ut sit lex, non debamus illam Hircij legem putare.

Cato de re rustica. Non est in nostra potestate, sed in naturæ ut tamen multum sit in nobis.

Ouid. de Pōt. Vt mihi dij faueāt, quibus est manifestior ipse,
Pæna potest demi, culpa perennis erit.

Ibidem. Luce minus decima dominam uenietis in urbem,
Vt festinatum non faciatis iter.

Idem, Vt multum demas nostro de corpore curæ,
Non minus exhausto quod superabit erit.

Idem in episto. Vt terram inuenias; quis eam tibi tradet habendam.

In eisdem, Vt pelago suadente etiam retinacula soluas, Multa tamen latus tristitia pontus habet.

Hora. in epist. Multæ sunt plate nihil ut meditantibus obstet.

Titius L. ab urbe con. Ex Brutio agro. qui, ut omnis coleretur exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.

Idem de bello Macedonico. vt trium numero scriptorum pa rum fidei sit, maguam tamen uictoriam fuisse apparet.

Vt *pro sicut*.

Cæsar in commenta. Horū autoritate finitimi aducti, ut sunt Gallorū subita, & repētina cōsilia, eadem de causa Trebiū Terrasidiumq; retinent.

Cicero ad Brutum, Habes, ut breuissime potui genus iudicij.

Idem

Idē de Senectute, Multæ etiā et in homine Ro. literæ erant.
Idē de finibus. Pueri in quibus ut in speculis natura cernitur
Idem in Bru. Fuit ut temporibus illis Luculentus iuris ualde peritus.
Ibid. Erat cum literis, Latinis, tum etiam Græcis (ut temporibus illis) satis eruditus
T. Liuius ab urbe condita. Sacra publica, ut a Numa erant instituta, facere.
Ibid. Vt in tali tumultum portas inuadit.
Plau. in Persa. Vt istum dii, deæq; perdant.
Idem in Mostel. Vt dii. deæq; omnes me pessimis exemplis interficiāt, nisi ego illam interfecero siti fameq; atq; gelu.
Terentius in Heauton. Vt te omnes quidē dii, deæq; quātū est Syre, cum tuo isto inuento, cumq; incepto perdant.
Idem in Adel: Vt Syre te cum tua monstratione magnus perdat Iuppiter.
Idem in Euncho dii, deæq, omnes senem perdant.

Vt pro postquam.

Plau. in Stico. Nam uiri nostri domo ut abierunt, hic tertius annus est.
Cicero in Anto. Est enim annus ut repulsam tulit.
Idem in Bruto, Nam ut illos de repub. libros ædidisti, nihil à te sane postea accepimns.
Eidem, Vt ueni in Arpinum, cum ad me frater uenisset. in primis nobis sermo, isq; multus de te fuit.
Eidem. Vt primum iudices, consederunt, ualde diffidere boni cœperunt.
Eidem, Vt ab urbe discessi, nullum intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem.
Idem Attico, Vt Athenas ad xv. Calend. Quintiles ueneram expectabam quartum diem Pompeium.
Ouidius de Ponto, Nec quicquam ad nostras peruenit acerbius aures, Vt sumus in Ponto, perueniatq; precor.

V E.

PARTICVLA Ve, dici uix potest, quanta cum uenustate, & gratia ponatur, ab antiquis. Legendo tamen, & meditando melius consideratur. Disiunctiua enim coniunctio est, ut id significet euod aut.

Ci. At. Appius ep. ad me ex itinere bis, ter ue literas miserat.

Eidem, Amici regis duo, tres ue per diuites sunt.

Idem in Anto. Censeo uti Caius Pansa, Aulus Hicius Consules alter, ambo ue defendunt.

In eundem, Post hanc habitam concionem duobus, tribus ue horis literæ uenerunt.

In eundem: Vti Caius Pansa, Aulus Hircius consules alter, ambo ue rationem agri habebant.

In eundem: Quid cum decreuistis, ut consules, amboue ad bellum proficiscerentur?

Sed eleganter geminata postponitur negatiuæ.

Cicero Lentulo: Peto à te, ut id à me ne ue in hoc, ne ue alijs quæras.

Idem in Ora. Componere, & struare uerba sua, ut ne ue asper eorum concursus, ne ue hiulcus sit, sed quodamodo coagmentatus & lenis.

Ibidem, id assequemini, si uerba extrema cum consequentibus primis ita inngetis, ut ne ue aspere cōcurrant, ne ue uastius deducantur.

Verg. in Georgicis, Ne ue tibi ad solā uergant uineta cadē tē, Ne ue inter uites corylū sere, ne ue flagella Sūma pete.

VSV VENIRE.

VSV uenire, uel euenire, id est, quod accidere contingere, Sed aliquid contingere, aut accidere semel, aut raro potest quod non sit consuetum, uel in usu. Vsu autem uenire est id quod frequentius accidere. Modus est loquendi Latino candore insignis.

Terentius in Phormionē, Nec enim huiusmodi tibi unquam usus uenit conflictares malo.

Cic. Ap. Pulchro, Quod si quis me astutiorem fingit, quid potest esse callidus, quam, cum te absentem semper defenderim, cum præsertim mihi usu uenturum non arbitrarer, ut ego quoq; à te absens defendendus esse nunc commit terem, ut tu iure optimo me absentem deserere posses.

Idem Cassio; Videor enim con potestate loqui, & iocari, nec tamen hoc usu uenit.

Idem in Oratore. Quid quod usu memoria patrum uenit?

Ibi. Quod idē mihi spero usu esse uenturum in hac disputatatione.

tatione,quod in dicẽdo solet,ut nulla expectat ornata orõ.
Idem in arte Rhetorica, Idem in demonstratione solet usu uenire.
Et in eadem, Aut si quod in quibusdam rebus hominibus accidit, id dicitur usu uenire.
Ibidem, Duodecimus locus est,per quem indignamur, quod nobis hoc primũ acciderit,nec alicui unquã usu euenerit.
Idem pro Cluentio, Hoc cuius usu uenire posse querebat.
Idem Att.nunc uenit idem usu mihi, quo d tu tibi scribis.
Eidem, Credo igitur hunc me,non amare,at ego me amabo, quod mihi pridem usu non uenit.
Idem de finibus bonorum,& malorum,Sed eo credo quibusdam uenire usu ut abhorreant à Latinis.
Idem in Tusculanis,quod iis sæpe usu uenit, qui cum acriter oculis deficientem solem intuerentur, aspectum omnino amitterent.
Idem pro Rosc. Co. Quod item nuper in Erote Comædo usu,uenit.
Idem pro P.Quintio, Nam quid homini potest turpius,quid uero miserius,aut acerbius usu uenire?,Quod tantũ euenire dedecus.
Idẽ pro Sex Ro. Amerino , Idẽ usu mihi uenit in cã optima.
Idem in Ver.Hoc enim solet usu uenire iis,qui in agris redemerunt.
Varro libro ij.re.rust.Id quid usu uenit Baberio equiti Romano.
Ibidem,Quod usu uenit memoriæ mandandum.
Asco.Pedia.hoc suo Iure declarat , cum dicit , Vsu uenisse.i. contigisse.
Vitruuius,Quod in multis ciuitatibus solet usu euenire.
T.L.ab urbe condita Quod ad eam diẽ nunquã usu uenisset.

VALETVDO INFIRMA, INFIRMITAS VALETVDINIS.

VALETVDO infirma,& infirmitas ualetudinis, certo dicendi modo à doctis, illius perfecti sæculi dicitur, quod uno uerbo illiterati non morbum,sed,infirmitatem uocant.
Ci. Tironi, Valetudinem istã infirmã(si me amas noli uexare.
Eidem Vix in ipsis tectis,& oppidis frigus infirma ualetudine uitatur,nedum in mari.

Idem M.Mario.Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualetudinis tuæ tenuit,quo minus ad ludos uenires:fortunæ magis tribuo,quàm ſapientiæ tuæ.
Idem pro Aulo Cluentio: Cecidiſſe ex æquo dicitur,& homo infirma ualetudine latus offendiſſe uehementer.
Idem pro eodē:Erat illo tēpore infirma ualetudine habitus.
Idē de Ora.In eius infirmisſima ualetudine,affectaq; iā ętate.
Idem in Brut.Niſi ſemper infirma, atq; etiam ægra ualetudine fuiſſet.
Idem de leg. Qui cum eſſet infirma ualetudine, hic ætatem egit in literis.
Idem de Offic. propter infirmitatem ualetudinis non potuit ſimilis eſſe patri.
Paulus de mortis cauſa dona.Mortis cauſa donare licet, non tantū infirmæ ualetudinis cauſa,ſed periculi etiam propinquæ mortis. *Firmus, & infirmus.*
Cic.Tironi.Te penitus rogo,ne tam longe nauigationi,& uię per hyemem niſi bene firmum committas.
Eidem.Ibi te ut firmum offendam mi Tiro.effiice.
Idem Attico:Sed hominem infirmum in uillam apertam, ac ne rudem quidem etiam nunc inuitare nolui.
Eidem:Sed confido,ſi diligentiam, quam inſtituiſti adhibueris,cito te firmum fore.
Nota ut firmum,non ita infirmum dici, ſed infirma ualetudine,& infirmus homo. Firmus autem homo nunquum dicitur,ſed abſolute firmus.Firmus.n.integrum, ualidum, robuſtum ſignificat.Infirmus uero non ægrotum (vt illiterati dicunt)ſed imbecillem,debilem.
Cic.in Academicis quæſtionibus. Aſſidamus inquam ſi uidetur,ſanè iſtud eſt,inquit,ſum enim admodum infirmus.

VT NE.

ELEGANTISSIMAE particulæ,hæ binæ,Vt ne,idem ſignāt, quod ne particula ſola.Sed dicendi modus quo literatiſſimi illius felicis ſeculi utebantur pro ratione eſt.
Plautus.Niſi vt ne exurirem.
Idem in Aulu.Vt ne abſtuliſſe intelligam.
Idem in Mercat. At ego expurgationem habeo, ut ne ſuccenſeat.

Idem in Asin. Licet laudē fortunā, tamen ut ne salutē culpē.
Terent. in Ecira: Nempe ea causa ut ne id fiat palam.
dem in Eunucho: Vlciscar ut ne impune in nos illuseris,
Ibidem: Itaq; ut ne id uideam, misera huc effugi foras.
Idem in Andria: Vt ne pater per me stetisse credat.
Cicero Curioni; Petiui non ut decernatur aliquid noui, quod solet esse difficilius, sed ut ne quid noui, decernatur.
Eidem. Sed tamen ita uelim ut ne quid properes.
Idem pro Milone; Opera datur, ut iudicia ne fiant.
Ibidem; Si hic illi, ut ne sit impune.
Idem pro P. Sextio; Vt lex Helia, lex Fusia ne ualeret.
Idē in Verrem; Quid arbitramini Reginos, qui iam ciues Romani sunt, uelle, ut ab iis marmorea Venus illa ne auferatē?
Quid Tarentinos, ut ne Europam in Tauro sedentē amittātē?
Ibidem; Impetrant ut ne iurent,
Idem Lentulo, Non tam ut te impediret, quā ut ne quis propter exercitus cupiditatem, in Alexandriam uellet ire.
Idem pro Ligario, Nam quid agis aliud, nisi ut occidatur? ut Romæ ne sit? ut domo careat?
Ibidem, Vt ne sine Scaleno in concilium irent.
Idem pro Cluen. statui tñ nihil sibi in tantis iniuriis, ac tanto scelere matris grauius faciendū, quā ut illa matrene uteretē.
Idem pro T. Annio Milone, Nunquid igitur aliud in iudicium uenit, nisi uter utri insidias fecerit? profecto nihil, si hic illi, ut ne sit impune, si ille huic, tum nos scelere soluamur.
Idem Thermo, Operam des quoad fides tua patietur, ut socrus adolescentis rea ne fiat.
Idē ad Brutum, Quare omni studio à te mi Brute cōtēdo, ut Ciceronem meum ne dimittas.
Eidem, Vt eum à magistris ne ab ducam.
Idem Attico. Tantum igitur nostrum illud solenne seruemus ut nequem istuc euntem sine literis dimittamus.
Idem de Officiis, Modo hoc ita faciat, ut te ipse de se bene existimans, seseq; diligens, hanc causam habeat ad iniuriam.
Idem de arte Rhetorica, vt ne alterius defendendi causa hunc accusare, sed hunc accusandi causa defendere aliū uideatur.
idem pro Cluentio, Me obsecrare cepit, ut ne sese lege defenderem.

idem

Idem pro P. Quintio. Ita posſideto, ut Quintio ius ne auferatur.
Idem: Qua populo gratias agit de reditu ſuo. At de me ut ne ualerent, ſemper ſenatus flagitauit.
Idem pro domo ſua: Vt M. Tullius in ciuitate ne ſit.
Ibidem: Primum ut ne pœna capitis cũ pecunia coniungatur.
Idem pro Sex. Ro. Ame. Vt ne plane illudamur ab accuſatoribus.
Idem pro Rabirio Poſthumo; Vos obſecro indices, ut huic optimo uiro, quo nemo melior unquam fuit, nomen æquitis Romani, & uſuram huius lucis, & ueſtrum conſpectum ne eripiatis.
Idem pro L. Murena; Obſecro iudices, ut ne hominis miſeri, & cum corporis morbo, tum animi dolore confecti L. Murenæ recenté gratulationem noua lamentatione obruatis
Idem pro Gn. Rabirio, Vt ne plura de pudicitia dicerem.
Idẽ pro Aulo Cæcin. Secundo ut ne cũ tam improbo homine Tertio ut cum tam ſtulto haberet.
Varro in lib. ruſt. rerũ; Vt ne plus quarta pars eximatur mellis
Vitruuius, Vt ne plus pateant palmum.
Idem, Vt ab aquæ uine diſſoluantur.
T. Liuius de bello Macedonico. Id ut ne fiat, uno modo cauendum arbitror.
Modeſtinus de confirmando Tutore, lege; Vt ne de confirmandis quærentibus tutoribus relinquamus.

VENIRE IN MENTEM ILLIVS TEMPORIS.

NEGLIGENDVS non eſt hic quoq; dicendi modus, apud optimos autores celebratus; Dicebant enim, quum mihi in mentem uenit illius temporis, quem multi imitari neſcientes immutant, ut rudi ac uulgato modo dicant. Quum mihi illud tempus uenit in mentem.
Cicero Mario; Solet uenire in mentem illius temporis; quo proxime fuiſſemus una.
Idem in Ver. Quum illius temporis mihi uenit in mentem.
Ibidem. Non dubito quin in tanto tuo periculo, tuorum tibi ſcelerum ueniat in mentem.
Ibidem. Facito ut uobis triennii totius ueniat in mentem.
Ibidem Venit enim mihi fani, loci, religionis illius in mẽtem

Idem

Idem pro P.Scylla.Sed cum mihi patriæ imaginis,cũ uestrorum periculorum,cum huius urbis, cum illorũ delubrorũ, atq; téplorum,cum puerorum infantium,cum matronarũ, ac uirginum ueniebat in mentem.
Idem pro Sex.Rosc.Ame.Venit.n.mihi in mentem oris tui.

V E L.

QVANTA gratia,& uenustate splendet hæc particula Vel, modo illo dicendi in lib. perfecti illius seculi ita abstrusa, ut data opera ab diuinis illis uiris occultata uideatur, quo rimantibus maiori (cum reperiretur) uoluptati esset. Non.n.coniungit aliquid, disiungit, aut discernit,aut copulat,aut affirmat, ut aliqui dicunt. Sed id proprie significare uidetur,quod interrogãtes dicimus.Quid tibi de hoc uidetur? aut quid nunc dices? Sed melius ista ex subiectis considerabuntur.
Plau.in Menech.Vel heræ illæ quæ pallio me cõprehendere, obsecrauerũt, ut te hodie quasi põpã illac præterducerem.
Ibid. Di uestram fidem, uel hic qui nunc insanit, quæ ualuit paulo prius.
Idem in rudente.Vel papillæ cuiusmodi.
Teren. in And. Vel hoc quis ratio credat qui te norit; abs te esse ortum?
Idem in Eun. Vel rex semper maximas mihi gratias agebat, quicquid effeceram,aliis non itidem.
Idem in Hea.Vel me hæc deambulatio, quam non laboriosa ad languorem dedit?
Idem in Ecyra.Vel hic Pamphilus quoties iurabat Bacchidi, quam sancte,ut quiuis facile posset credere, nunquam illa uiua ducturum.
Verg.Vel cum se pauidum contra mea iurgia fingit?
Hora.Vel mea cum sæuis agitat fastidia uerbis.
Clarus est eius particulæ alius sensus quo significatur etiam.
Cice.Ad Atti.Vt uel perire maluerit,quam perdere omnia.
Ad eundẽ,Occupationũ mearũ uel hoc signũ erit, quod epistola librarij manu est,Et alia huiusmodi locis innumeris.

V S Q V E D V M.

VSQVE dum, hæ duæ particulæ cõpositæ idem significant, quod usquequò,uel quoad.Abierunt tamen per incuriã à com-

à communi sermone fere in desuetudinem.

Cice. in Ver. Fatetur id quod negari non potest, se priuatum hominem, predonum duces uiuos, atq; incolumes domi suæ, posteaquam.

Romam redierit usq; dum per me licuerit tenuisse.

Catul. Hic me grauedo frigida, & frequens tussis quassauit, usq; dum in tuum sinum fugi.

VILLA RVDIS, TERRA RVDIS.

VILLA rudis, terra rudis, qui eēt, pauci, (ut opinor) aduerterunt. Est enim quæ prius proscissa non fuit, sed intacta &(ut uulgo dicunt) noua.

Ci. Qu. fratri; In uillā apertā, ac ne rudē quidem ducere nolui

Varro de re rusti. Terram rudem proscindere oportet.

Ibidem; Illud quoq; multum interest, in rudi terra, an in ea feras quæ quotannis sit obsita, quæ uocatur restibilis.

Oui. in Met. Rudis, indigestaq; moles

Catul. in Argona. Illa rudē cursu prima imbuit Amphitritē, Quæ simul ac rostro uentosum proscidit æquor.

VBIVIS GENTIVM, QVISQVAM GENTIVM, *Vbi sis gentium, ubi terrarum quid rerum, &c.*

VNDEQVAQVE patet latinitatem nil aliud esse, quam certum modum loquendi. Vbiuis gentium, quisquam gentium, ubi sis gentium, vbi terrarum, aliquo terrarum, quoquo gentium, vbi loci, quid rerum, quo locorum, & huiusmodi præcipua sunt obseruatione dignissima.

Plau. in Mer. Vbi non est is homo gentium?

Ibidem Minimé gentium.

Ibidem. Nusquam gentium.

Ibid. Illam quærere quoquo hinc abducta est gentium.

Idem in Pseudolo. Neq; libellæ vlla spes sit usquam gētium.

Idem in Asinaria. Vnde gentium?

Id. in Aul. Neq; ligna ego usquā gentiū præberi uidi pulchri⁹.

Idem in milite. Conueniam illum vbiubi erit gentium.

Idem in Bac. Sequere hac me. Respondet, Quo gentium.

Idem in Asina. Perii ego oppido, nisi Litanum inuenio iam vbiubi est gentium.

Teren. in Ecyra. Cui quanto fuerat præstabilius, ubiuis gentium ætate agere. Ibid. an quisquā gentiū est æque miser?

Cic.

Cic.in Catilinam.O dii immortales,vbi nam gẽtium sumus?
Plaut.in Amphi.Non ædepol nunc vbi terrarum sim scio.
Idem in Mercatore.Vbi loci res summa nostra publica?
Teren.in Phor. Quoquo hinc asportabor terrarum, certum est prosequi, aut aperire.
Cic.Attico,Et si mihi nihil erat propositum ad scribendum, quia quid ageres,vbi terrarum esses, ne suspicabar quidẽ.
Ibid.Neq; adest istic,neq; vbi terrarum sit scio.
Decius Brutus Bruto,& Cassio:Fortunæ cædendum, ex Italia migrandum Rhodum,aut aliquo terrarum arbitror.
Idem in Philip.Qui vbi terrarum sit,quid agat, uiuat deniq; an mortuus sit,quis aut scit aut curat?
Ibid.Vbicunq; terraruum sunt,vbi est omne reip.præsidium,
Idem pro Rab.Posthu. Nunc vero quid agimus? vbi terrarum sumus?
Hor. Mitte sectari rosa quo locorum Sera moretur.
T.L.ab urb.cond.quo terrarum,uel int traiiciant.
Idem de bello punico.Percontatur vbi terrarum esset.
Idem de bello Maced.Se tacitos abire quo terrarum possent in animo habuisse.
Plaut.in Rudente.Sed Grippus noster quid rerum gerit?
Catullus.Quid rerum geritis?
Plau.in Aulu.Sed quid hoc clamoris oritur hic ex proximo?
Horatius,quid hoc veneni sæuit in præcordiis?

VSQVE.

PRAEPOSITIO Vsq; obseruatione dignissima est. Coniungitur enim plerunq; à perfectis illis viris cum aliis præpositionibus A,ab,ad,ante,è,ex.Interdum etiam cum aduerbio pridie,postridie,dum,istinc,magna cum uenustate. quem dicendi modum qui non tenent, errorem aut malæ Latinitatis esse,aut scripturæ peruersitatem putant.

V q; ad.

Cic.Atti.Ibi esse uolo vsq; ad pridie Calen.Maias.
Ibidem. Nos in Formiano esse volumus vsq; ad pridie No. Maias.
Eidem de Q.fratre.Nuncii nobis tristes,non uarii venerunt, ex ante diem No.Iunii,vsq; ad pridie Calen. Septembris.
T.L.ab urb.cond.Vsq; ante diem quinto Calen. Maias.

Oui.

Oui. in Met. Ad vſq; Decolor extremo qua cingitur India Gange.

Vſq; à, uſq; ab.

Plau. in Rudente: Longe vſq; à campis ultimis.
Idem in Trinummo. Vſq; ab ſtirpe.
Idē in Perſa: quas tu attuliſti mihi ab hero meo uſq; è Perſia.
Idem in Sticho: Vbi perpruriſcamus vſq; ex unguiculis.
Teren. Ex Aethiopia eſt uſq; hæc.
Cicer. pro A. Cluentio: Comperi mulierem quandam Latino, atq; illam vſq; à mari ſupero Romam proficiſci cum magno comitatu.
Idem in Verrem: Hoc illi nauigio ad omnes popu. Rom. hoſtes, vſq; ab Diano, quod in Hiſpania eſt, ad Sinopem quæ in ponto eſt, nauigauerunt.
Idem in Vati. teſtem. Quod augures omnes uſq; à Romulo decreuerunt.
Verg. Vſq; à proauis vetus ordinis ætas.
Idem: Siculo proſpexit ab uſq; Pachino.

Vſq; dum, id eſt, donec.

Plau in Menæc. Vſq; dum regnum obtinebit Iuppiter.
Cic. pro P. Quintio, Tacet res in controuerſiis iſto calumniante biennium vſq; dum inueniretur.
Catullus: quæ tibi ſine fine ſeruiat, vſq; dum tremulum monens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.

Vſq; eo, id eſt, tandiu

Cic. de natura deorum, Vſq; eo premere earum capita mordicus, dum captum amitterent.
Idē ꝑ Sex. Roſc. Amerino: Sed vſq; eo q̄d arguas nō habes.

Vſq; iſthinc.

Cic. Atti. Noſti ſonitus noſtros, tanti fuerunt, ut ego breuior ſim quòd eos vſq; iſtinc exauditos putem.

VACVVS A CVLPA, A PERICVLO, A DOLORE.

OBSERVANDVS eſt hic quoq; dicendi modus, quo rari poſt felix illud doctorum ſeculum uſi ſunt. Poſt quę tēpora mira paucitas bonarum literarum, & apud paucos reſedit. Nam quotuſquiſq; eſt, qui poſtea non uacuū culpa, uacuum periculo, & uacuum dolore dicat? Antiqui aūt illi uacuum à culpa vacuum à periculo, & uacuum à dolore,

&

& huiusmodi addita præpositione dicebant.
Cic. in Ver. Nā ipsa Messana, q̄ situ, mœnib. portuq; ornata sit, ab iis rebus, quibus iste delectatur, sanè uacua, ac nuda est.
Idem Attico: Sin eris ab isto periculo uacuus.
Idem de offi. Adhibenda est uacuitas ab angoribus.
Idem de fi. bo. & ma. Quod is locus ab omni turba id tempo ris vacuus esset.
Idem Q. fratri: Sin eris ab isto periculo vacuus, ages scilicet, si quid agi posse de nobis putabis.
Idem de arte Rheto. Si animus à talibus factis vacuus, & inte ger esse dicetur.
Idem pro l. Manilia: Itá neq; hic locus uacuus unquam ab iis qui uestram causam defenderent: & meus labor in priuato rum periculis castè, integreq; uersatus ex uestro iudicio fructum amplissimum est consecutus.
Idem de prou. consul. Nam quis hoc tempore non sentit om nia alia esse uobis vacua ab omni periculo, atq; etiam ab omni suspitione belli?
Idem pro Deiotaro. Sed tamen quicquid à bellis Po. Ro. va cabat, cum hominibus nostris cōsuetudines, amicitias res, rationesq; iungebat.
Idem ad equites Romanos: Profecto istis hora nulla, eiecto. M. Tullio vacua à periculo.
Salustius in Catilinam. quod si quis ēt à culpa vacuus in ami citiam eius liber inciderat, quotidiano usu, atq; illecebris facile par, similisq; cæteris afficiebatur.
T. L. ab urb. con. Ne quando à metu, ac periculis uacarent.

VENIRE HAEREDITAS.

VENIRE hæreditas, Latine dicitur id quod multi dicunt, In hæreditatem succedere.
Cic. in Verrem: Cuius filiæ cum à propinquo hæreditas per magna uenisset.
Ibid. Præsertim cum tibi illo ipso anno è Chelidone uenis set hæreditas.
Ibi. Hic Verres hæreditatem sibi uenisse arbitratus est, quod in eius regnum, ac manus uenerat ille.
Ibid. Quampridem sibi hæreditas venisset docet.
Ibidem. Omnibus iis quibus hęreditas uenerit, cohæredem pretorem

prætorem esse oportere.
Ibid. Quid hæc hæreditas quo Prætore Dionis filio uenerat?
In eundem. Audiuit Dioni cuidam Siculo permagnam uenisse hæreditatem, & paulo post. Huic hæreditas facile ad sextertium tricies venit testamento propinqui sui Heraclii.
Ibid. Se de hæreditate velle cognoscere, quæ eius filio à propinquo homine Apollodoro Laphicone uenisset.
Idem in Philip. Hæreditatem mihi negasti uenire.
Idem de arte Rheto. De hæreditate quæ uenit pupillo.
Idem pro L. Flacco. Tu Tite Vecti, si qua tibi in Africa uenerit hæreditas, vsu amittas.
Ibidem. quid ab ingenuis mulieribus hæreditates lege non ueniunt?
Idem pro Aulo Cecinna. Mihi credite, maior hæreditas uenit vni cuiq; nostrum in iisdem bonis à iure & à legibus, quàm ab iis, à quibus illa ipsa bona relicta sunt.
Idem pro L. Flacco, Maximas audio tibi. L. Luculle, qui de L. Flacco sententiam laturus es, pro tua eximia liberalitate, maximisq; beneficiis in tuos, uenisse hæreditates.

VICARIVM.

VICARIVM eum esse qui alicuius uices gerat planissimũ est, at quas iis subdam autoritatibus palàm fiet, quod multis absconditum in eo vocabulo fuerat. Est. n. alio sensu Vicarius, seruus qui serui vices gerit. Ab eo (ut arbitror) postea in alios quoq; uis uocabuli transfusa est.
Plau. in Asi. Ex persona Leonidæ serui, Mihi scio Vicarium esse neque esse seruum in heri ædibus, qui sit pluris quam ille siet.
Cic. in Verrem. Peculia omnium, vicariiq; retinentur.
Horatius, Siue vicarius est, qui seruo paret, vt est mos vester ait, seu conseruus.
Paul. de nox. act. l. Si in re, Si seruus tuus nauem exercuerit, eiusq; Vicarius seruus, & idem nauta in eadem naui damnum dederit.
Idem de manumissus, lege, Si peculium prælegatum est, & uicarius liber esse iussus sit.
Vlp. de institoria actione, lege, Sed & si. Si à seruo tuo operas vicarii eius conduxero.

QVAE cum uersum, uel uersus composita sunt, mirificam in latinitate elegantiam obtinent, suntq; uel præcipua obseruatione dignissima.

Quoquo uersum aduerbium ad locum, id est uersus quencunque locum.

Cæsar in cõ. Eius imperio classem quoquo uersum dimittũt.

Ib. Quoquo uersum quo pabulandi mihi adire posse uideãtur.

Ibidem, Rates duplices quoquo uersum pedibus.xxx.è regione Solis collocabat.

Cato de re rust. Pedes de nos quoquo uersum habeat.

Quaqua uersum, id est per quencunque locum,

Cæsar in com. Legatos quaqua uersum dimittere.

Aliquò uersum.i.uersus aliquem locum.

Plau. in Casina, Ego pol istã iã aliquo uersum regulã dedero.

Alio uersum.i.uersus alium locum, uel per translationẽ ob alium causam.

Plau. in Aulul. Atqui ego istuc Antraxalio uersum dixeram.

Vtroque uersum, id est, uersus uturnque.

Plaut. in Capt. Vtroq; uersum rectũ est ingeniũ meũ ad te, atq; ad illum. *Deorsum uersum.i.uersus inferiorem locum.*

Varro de lin. latina, Deorsũ uersum ad singularia perueniunt.

Sursum uersum.i.uersus superiorem locum.

Cic. in parti. orat Et idẽ quasi sursum uersum utroq; dicatur.

Idem de orat. Cum gradatim sursum uersum redditur.

Cato de re rust. Vites propages sulcos sursum, uersum quo ad eius facere poteris, uites facito, uti ducas.

Ibidem, sursum uersum semper adduco.

Ibidem, Vicia dicta à unciendo, quod item capreolos habet, ut uitis, quibus sursum uersum serpit.

Paul. de gra. affi.l. Iurisconsultus, Sursum uersum, uel deorsum uersum tendens, & subdit. Primo gradu cognationis sunt sursum uersum duo, pater, & mater. deorsum uersum duo, filius, & filia. *Deorsum uersum.*

Teren. in Adelph. Cliuus deorsum uersũ hac te præcipitato.

Varro lib.ii. rerum rust. Linulis deorsum uersum pressis.

VSPIAM.

VSPIAM quasi scintilla quædã in oratione refulget cũ à recte considerãtibus obseruatur. Nec quicquã meo iudicio magis sermonẽ illustrat, quã paruulæ hæ clausulæ, q̃ à plerisq; qm sũt omisse, illaudata eorũ, ac sordida surgit oratio

Loco hui⁹ ꝑticulæ vſpiã, multi ïeptè, ĩ aliquo loco, dicunt.
Cic. Att. Sed tñ hoc me ipſe cõſolabar, ꝙ nõ dubitabã, quĩn te ille aut Dirrachii, aut in iſtis locis uſpiam uiſurus eſſet.
Eidẽ, Inde vtrũ conſiſtere vſpiã velit, an mare tranſire neſcit?
Idem in Acad. Siue eſt illa ſcripta vſpiam, ſiue nuſquam.

VTI FRVI, DARE LEGARE, DARE PRAESTARE, *dari fieri, eſſe bibere, ire agere.*

DVo verba, eorũq́, infinita, nulla copula cõiũcta ſæpe numero apud antiquos reperiũtur, nulla rõne, ſed ſolo modo loquẽdi, Vti frui, dare legare, dare præſtare, dari fieri, eſſe bibere, ire agere. *Vti frui.*
Cai⁹ de ac. re. do. l. acquirĩt. Hẽt ius utẽdi fruẽdi. *Dare legare.*
Iabolenus de ſtat. lib. l. Stichum. Titio do lego.
Paulus ad l. fal. l. j. Eaſq; res quibuſq; dare legare uolet.
Dare præſtare.
Scæuola de ſtat. lib. l. Sticho: Iubeo det præſtet filio, & uxori meæ. *Dare fieri.*
Idem de inofficioſo teſtamento l. Titia. quæ ſupra dari fieri iuſſi, & dari fieri volo. *Eſſe dibere.*
Vlp. de actionib. emp. & uenditi, lege Ex empto: qui iumenta uendit ſolet ita promittere eſſe bibere ut oportet.
Ire agere.
Celſus de ſeruitutib. l. Si cui. Ire agere licebit.
Idẽ eo. ti. Per fundũ. qui pluriũ ius mihi eſſe eũdi agẽdi põt.
Pau. eo. ti. l. Seruitutes. Per arcam tuam in domum meam ire agere ceſſiſti.
Idem eo. tit. l. Si prius ius eſſet mihi ire agere.
Idem de aqua pluuia arcenda, lege ſupra iter. Sed pontem quo poſſis ira agere iure extruet.
Fecerunt negotia tũ forenſia, tũ domeſtica, quib. poſtea quã Romã redii, ualde diſtineor, ut non ſingnla, ut par erat, ac curate ſeduloq; reguſtauerim, & ſuo quamq; rem loco diſpoſuerim, quare legentes quæſo, uitio mihi ne dẽt, ſi quid præter ordinem aut perperam notatum repererint.

CONTENDO, ET REMITTO.

NON ab re, neq; ſuperuacaneum putaui aliquid etiã ſcribere de modis dicendi, quibus proferunrur uerba intendo ſiue contendo, & remitto, quæ contraria ſunt, aſtringo ſiue

siue denso, ac relaxo, quæ item diuersa, sunt, & contraho, ac dilato, similiter contraria, quæ à diuersis diuerso quidem sensu accipiuntur. Quare qui tot in unum congestas autóritates legerint, dubitare deinceps & variare desistent. Primo de intendo & remitto.

Cic. in Tusc. Vt onera contentis corporib. facilius feruntur, remissis opprimunt, similiter animus intentione sua pressum de pellit omnem ponderum, remissione autem sic urgetur, ut se nequeat extollere.

Idē ora. Oculi sunt, quorū intentione, tum remissione, tum coniectu, tum hilaritate motus animorum significamus.

T. L. ab urb. cond. Remisso fune, quo suspensa erat, contacta magno sonitu cecidit.

De astringo & relaxo.

Cic. de na. deo. Eaq; tum astringitur, tum relaxatur.

Ibi. quēadmodū antea reliquiæ cibi propellant tū astringentius se intestinis, tū relaxātib. haud sane difficile dictu est.

Idem Atti. Vellem suscepisse iuuenem regendum, pater enim nimium indulgens, quicquid ego astrinxi, relaxat.

Idem in Anto. Neq; tamen uos vrget mandatis pluribus, remittit aliquantum & relaxat.

Verg. Densa erant, quæ rara modo, & quæ densa, relaxat.

De contraho & dilato.

Cic. de nat. deo. Partes quæ sunt infra quam id deuoratur dilatantur, quæ autem supra, contrahuntur.

Ibid. Pulmones tum se contrahunt aspirantes, tum spiritu dilatant, vt frequenter ducatur cibus animalis. Per translationem autem dicitur remittere & relaxare animum, hoc est, non semper curis intentum esse. (laxantur.

Cic. in Phi. ij. Tamen si modo hoīes sunt, interdū animis re-

Idem Bruto. Tantum spem attulerat explorata tua uictoria, vt omium animi ralaxati sint.

Idem de leg. Et tum remittit animos, tum contrahit.

QVOD multi inscite quidem, & minus Latine dicunt usq; nunc, vsq; tunc, vsq; ad id tempus, perfecti illi Romani sermonis parentes, etiam nunc, etiam tunc, uel etiam nū, etiam tum dicebant. quod quandoq; præter supradicta ad huc, significat. Posteri, vt alia multa, inuerterunt.

Etiam nunc.

Plau.in Aulul. Abscede hinc etiam nunc, etiam ohe.
Idem in Mil. Etiam nunc uale.
Idē in Asi. ēt nūc dico Periphanes Rhodius mercator diues, absente hero solus mihi talentū argenti soli adnumerauit.
Cæsar in cō. Atq; hortabatur, incerto nūc etiā exitu uictoriæ
Cic. L. Murena. Homines tam ingeniosos per tot annos etiā nunc statuere non posse, utrum diem tertiū dici oporteret.
Idem pro Sex. Ro. Amerino, Salui etiam nunc esse possumus.
Ibidem. Quæritur etiam nunc, quis eum nuntium miserit.
Idē de orat. De materia loquor orationis ēt nunc, nō de gene (re ipso dicēdi.
Idē Atti. Vide queso ēt nunc de testamēto.
Eidem, Brutus erat in Vesidie etiam nunc.
Eidem, Etiam nunc si dubitas, fac ut sciamus.
Idem pro lege Agraria, In quibus ille etiā nunc bellū gerat.
Idem de diuinatione, vt mihi permirum uideatur quemquam extare, qui etiam nunc credat ijs. (de factum sit.
Idē in Ver. ēt nūc mihi expectare uidemini iudices quid dein
Idem de arte Rhetorica, De altera patris ēt nunc mortui uoluntas plurimum ualebat. (bis est necesse.
Idem pro Clu. Quo de homine, nihil etiam nunc dicere no-
Idem pro Tito Annio Milone, Cur tamen si metuitur etiam nunc Milo? nō tā hoc quotidianū crimē timemus? (dubiū.
Var. de li. la. Quod crepusculū dies ēt nūc sit, an iā nox multis
Id. libro iij. rerū rust. Cuius aues hospitales etiā nūc ructor.
Ibidem Rustici etiam nunc quoq; uiā Veham appellant.
P. Len. Consu. Præt. trin. pleb. Senatui, plebiq; Ro. ut patientiā senatus, & optimi cuiusq; manere ēt nunc confiderent.
Oui. de art. amand. Dū licet & ueros ēt nunc editis annos.
Idē in maiori ope. Nec Telam. ēt nūc hiscere quicq̄ Audeat.
T. L. de bel. Pun. Quid est Hāno, inquit, ēt nunc pœnitet belli suscepti aduersus Romanos. *Etiam num.*
Plautus in Menechmis, Ibo etiam num.
Var. de re rust. Cū etiā nū platanus nouella esset. *Etiam tum.*
Te. ī He. Me educit foras, narratq; ut uirgo ab se integra ēt tū (fiet.
Ci. de orat. Oēs ēt tum retinebant illum periclis succū.
Ibi. Cum ēt tum in lecto Crassus esset. (si sint ēt tū glebæ.
Va. de re ru. Vineas ueteres iterū tocare, & nouellas ēt tertio,

Iã tũ, iã nũc, aliud certe e, significatq; id qđ ex tũc, ex nũc inepte dicũt.
Cicero pro Aulo Licinio, Ita se iã tũ gessisse pro ciue is temporibus quæ tu criminaris.
Idẽ in Ver. Iã tum cũ bello fugitiuorum tota Italia arderet.
Idẽ ꝑ Clu. Qui oẽs in iudiciis publicis iã tũ florẽte Ro. Pop. (floruerũt.
Verg. Iam tũ religio pauidos terrebat agrestes.

Iam nunc.

Cic. de diuin. Iam nunc mente & cogitatione perspicio quæ tum studia hominum, qui concursus futuri sint.
Ibid. Quæ cum cogito, iam nunc timeo.
Verg. in Geor. Et uotis iam nunc assuesce uocari.
Propertius, Iã nunc me sacra Dianæ suscipere, & veneri ponere uota iuuat.

PRVDENS, IMPRVDENS LEGVM.

OBSERVANDVS est hic dicendi modus, prudens, imprudens legum, & in legibus iuris &c.
Ci. de ar. Rhe. Imprudentes legis cũ exisset, uitulũ ĩmolaue- (runt.
Idem de amicitia, Quia prudens esse in iure ciuili putabatur.

Habere quæstui, habere honori, habere prædæ, habere uoluptati.

HABERE quæstui, habere honori, habere prædæ, habere uoluptati, modi dicendi elegantissimi, non solum intermissi, uerum etiam ueluti de industria omissi.
Cic. de offi. Habere. n. quæstui remp. non modo turpe est, sed sceleratum etiam, & nefarium.
salust. in Iugur. Sed incedunt per ora uestra magnifice sacerdotia, & consulatus pars triumphos suos ostentantes, perinde quasi ea honori, non prædæ habeant.
Idẽ in eodẽ, Et alia, quæ cæteri miserias uocant, uoluptati ha- (buisset.

CERTVM HABERE, PRO CERTO HABERE.

CERTVM habere, pro certo habere. Certum scire certo scire, modi sunt loquendi candidissimi.
Cic. ad Atticum. Neq; idipsum tamen certum habeo.
Idem ad eundem, Quod quæris quandiu hic, paucos dies, sed certum non habeo.
Idẽ Bru. Neq; nuntiabatur quicquam quod pro certo habe- (remus.

Certum scire, certo scire.

Cic. Brut. cum certum sciero, scribam ad te.
Idem eidem, Nostræ res meliore loco uidebantur, scripta. n. ad te certo scio quæ gesta sint.

AD REM PERTINET, AD REM FACIT.

HOc ad rẽ pertinet, nõ pertinet. Hoc ad rẽ facit, nõ facit, quod est, nõ cõuenit, modus est idẽ dicẽdi, quo iã parum aliqui utuntur, sed pro eo inscite dicunt, Hoc ad propositũ facit, uel pertinet, aut ad propositũ non facit, uel pertinet.

Cic. in epistola. Et si quid ad rem pertinet, etiam locupletem.
Ouid in epist. Ad talem formam non fecit iste locus.
Idem, non facit ad citheras barbiton ulla meas.
Iulianus de uerb. obliga. lege Eum qui nec ad rẽ pertinet.
Papinianus de conditionibus l. Pater, Nec ad rem pertinere, si portionem filiorum siue substitutionis quæsisset.

SVMMVM, MINIMVM.

SVMMVM, Minimum, modo hoc loquẽdi significatur, quod illiterati dicunt, ad maius ad minus.

Cice. Atti. Scias igitur fortasse cras, summum perendie.
Var. de re rust. Ita fiunt oĩum partes, minimũ octoginta una.
Ibid. Harũ genera minimũ in binas species diuidi possunt.
T. Li. de bello Maced. Cum tribus summum militibus.

MAXIME OMNIVM, MINIME OMNIVM.

QVOD inscite dicunt, plusquã oẽs, minus quã oẽs maxime omnium, minime omniũ, antiqui dicebant.

Cic. in Bru. Qui maxime oĩum nobiliſsi Græcis literis studit.
Idem de Orato. Quod quidem tu minime oĩum ignoras.

HOC ME MOVET.

DICEBANT antiqui. Hoc me non mouet, uel hoc me mouet quando res aliqua non illi cordi erat, uel contra cũ maxime urgebat, aut premebat.

Cæsar Ciceroni, Neq; illud me mouet, quod ij qui à me dimisſi sunt, discessisse dicant.
Cic. Atti. Vnus Pom. me mouet beneficio, non autoritate.
Paulus de Vsu, & vsufructu. l. Semp. Mouet me, quod dies legati huius, siue fidei commisſi cesserit.

VERBA QVAEDAM MODO NEVTRA ABSOLVTA, *modo Actiua simplicia.*

OBSERVAVI verba nonnulla modo neutra absoluta, mõ actiua simplicia in scriptis illorũ perfectorũ autorũ uer sari, quæ nõ ab re putaui (ut usui lectoribus essent), literis mandare.

Horatius. Comis garrire libellos.

Idem

Idem,huc appelle trecentos inferis ohe.
Idem,Næ mea sæuus iurgares,
Idem,Fidis enim manare poetica mella.Te solum.
Idem. Syluas & uineta crepat mera.
Idem,Si quid Stertinius ueri crepat,
Idem,Et quæ pars quadret aceruum.
Idē, Libēter hoc, & oē militabitur bellū, in tuæ spē gratię.
Idē,Præterea ne uos titillet gloria: iureiurandō obstringam.
Cic.de offi. Hæc est grauium homnium,atq; magnorum, illa quasi assentatorum,populi multitudinis leuitatem & uoluptatem quasi titillantium.
Idem de fini.bono.& malo. Si ea uoluptas esset,quæ quasi titilaret sensus.

EXPERIENS VIR.

EXperiens vir,Arator experiens,corruto modo dicendi, id est,quod dicunt,Vir expertus,Arator expertus.
Cic. pro Cluen.Aulus Aurius uir fortis,& experiens.
Idem in Ver. Aliquis experiens arator.
Hora.Et decus, & prætium recte petit experiens uir.

TANGERE DE COELO.

TAngere de cœlo, negare nemo audeat certo dicendi modo in latinitatem introductum esse,id enim significat quod pernerse dicunt fulminare.
Cato re rust. Si de cœlo uilla tacta fiet, de ea re uerba diuina vti fiant procuret.
Virg.De cœlo tactas memini prædicere quærcus.

DARE PROMISSA.

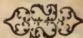
DAre promissa,Est & hic alius perelegans dicēdi modus, distinctius ab eo quē antea notaui, Facere promissa.
Nam hoc pro alio spondere, illud per se polliceri significat.
Catul.At non hæ quondam blando promissa dedisti?
Verg.Non hæc Euādro de te promissa parenti Discedens dederam.

IN APERTVM PROFERRE.

IN apertum proferre,nil est aliud,quā (ut dicunt)in publicū vulgare. Sed modus antiquus dicendi obseruandus est.
Cic. in Para. Hoc tamen opus ut in apertum proferas, nihil postulo.
Hora.In apertum proferet ætas.

FINIS.

HADRIANVS CAR. S. CHRISOGONI, AD ASCANIVM CARD. SANCTI VITI VICE CANCEL. VENATIO.

Eia surgite, nũquid excitauit.
Dudum rauci sono Diana cornu
Actutum properate, iam parata est.
Et secum Ascanius suus paratur.
Venatoribus hac die est eundum.
Qua Salaria prospicit lacunas.
Claras sulfure Tiburis superbi.
His dictis iuuenum ruunt manipli.
De conclauibus omnibus frequentes.
Hic venabula, cuspides ahenas,
Aerata, ualidasque fert bipennes,
Ille hastilia, ferreas secures,
Cruda spicula Martis uniuersi.
Deducunt alii canum phalanges.
Latrantes abeunt simul molossi,
Mox indaginis unicæ sagaces.
Tollunt retia rara Muliones.
Procedit Dea prosequente magna.
Caterua, chlamydem recincta pictam.
Ventilantibus aureis capillis.
Suras purpurei tegunt cothurni,
Aurata ex humero sona pharetra,
Iungit Ascanius suas cohortes.
Solertissimus unus inter omnes.
Sublimes Lybicis equis uehuntur.
Aurora interea thorum relinquens;
Quadrigis roseis diem vehebat.
Ventum est ad iuga, deuiosq; saltus.
Conuallis quibus obsidetur ingens.
Præter labitur hanc, secatq; riuus.
Rauco murmure, leuibus salebris.

Limo

Limo ſordidus,hinc & inde ripas,
Multa tectus harundine , & paluſtri
Iunco , nec procul albicat ſalictum
Dextra, qua uidet Herculis popellum.
Cliui ſylua latus tenet ſiniſtri,
Floret perpetuo , uiretq; iuxta
Vaſta planicies feracis agri,
Vt ſignum Aſcanius dedit repente
Sortiti iuuenes uices laborum ,
Seruat quiſq; ſui locum negoci.
Hi uallant aditus, nemusq; cogunt.
Hi per inuia luſtra muſſitantes
Veſtigare feras docent catello .
Extendunt alii plagas doloſas .
Diſponunt alii feros moloſſos .
Hic ſub ilice , & ille ſub uetuſta
Quercu ſternitur , hunc tegit ſupinum
Grauis iuniperi uirentis umbra.
Denſa ſub platano & comis opaca ,
Quæ de colle leui tumore ſurgit .
Diua , & Aſcanius ſimul recumbunt,
Omnes ſoliciti uidere, quæ nam
Ex tanto uentat labore præda .
Ecce protinus horridus , feroxq;
Aper ſpumeus ore, dente frendens ,
Voluens trux oculos modo huc,modo illuc,
Dorſo horrentibus, hiſpidiſq; ſetis ,
Calloſa cute caute duriore ,
Excitus canibus per antra fertur
Præceps,vulnificis utrinq; roſtris,
Stipatus grege mordicus petentum
Aures & latus omne lancinantium,
Accurrit Dea,nec globus ſinebat
Quicquàm præter apri uidere rictum .
De prompſit pharetra illico ſagittam,
Lunauitq; genu potenter arcum ,
Et iacit. Volat illa qua uideri
Rictus uix poterat,ſecansq; hiatus

Per

Per præcordia labitur. Quis unquam
Vati crederet ? ultimos recessus
Caude transabijt, solumq; fixit.
Procombit quadrupes humi uolutus,
Tendens illia : calcibusq; frustra
Alternis uacuas lacessit auras.
Flumen sanguinis undat ex barathro
Vasti gutturis, hispidaq; cauda.
Dum spectant stupidi feræq; magnos
Artus, grandia & aspera extimescunt
Ossa & ingluuiem capacis alui,
Vmbrosi nemoris fugatus antro
Ceruus, cassibus expeditus ingens
Celsis cornibus arduus ruebat,
Septus puluerea canum corona
Saltu transilit unico paludem,
Ripaq; ulteriore adhuc ueretur
Vertens arborem subinde frontem.
Dum certant properi canes natare,
Summis naribus, & reflant hiantes,
Volans Ascanius leui ueredo
Præcatus Triuiæ perenne numen
Inuadit iaculo, diuq; librans
Iecit eminus, hæsit impeditum
Ferrum cornibus, ac sola reflexa
Ne quicquā ante oculos pependit hasta,
Fremens Ascanius rapit, rotatq;
Ensem fulmineum, abscidítq; ab armis
Cum ceruice caput, micat per herbam
Hic corpus, caput hic, rubet cruore
Interfusa palus, ruunt repente
Venantes querula procacitate,
Strataq; obstupuere mole cerui.
Ridens Delia; quid stupetis inquit?
Noster Ascanius minora nescit.
Clamor interea tumultuantum
Circum retia uertit ora turbæ.
Captam terribilem histricem fremebant.

Quæ roſtrum,atq; pedes plagis ligata
Spinis miſſilibus canes, uirosq;
Arcebat procul,& fugabat omnes.
Venator ſibi quisq; conſulebat.
Multi ſub clypeo arborum latebant,
Multos obiice texerat crepido.
Poſt carecta canes inane latrant.
Denſant ſpicula mutua, & vicisſim
Bellantum furit incruentus ardor.
Nam ſpinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire
Tanta duritie cutis rigebat,
Crebris mìsſilibus petita, nullis,
Interpuncta notis. Erat Sicamber
Forte in tam celebri ſodalitate,
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine,machine repertor
Mirandæ,horrificæ,minacis,atrę:
qualem nec Steropes, nec ipſe fertur
Pater Lemnius inferi cauernis
Informaſſe Ioui, nec ulla in orbe
Per tot ſecnla cogitauit ætas,
Nam truncũ teretem,ęneum,cauumq;
Nitro, ſulfure, puluere & ſaligni
Carbonis repletusq; ad umbilicum.
Includitq; pilam ex liquente plnmbo
Superne, tenue opdido foramen
Spirat, hinc iacit igneam fauillam.
Hiſtrix continuo forata fumat.
Non ſic fulminis impetus triſulci.
Nec falarica ſic rotata fertur
Sed nec ſic Scyticho ſagitta neruo,
Nec fundis Balearibus lapillus
Mox tanto intonuit fragore cœlum
Et tanto ingemuit tremore tellus,
Vt quicquid caueis latebat uſquam
Ferarum omne genus, feri leones,
Auriti lepores, lupi uoraces,

Et damę timidi, uolatilesq;
Cerui, & capreoli leues fugacesq;
Apri ſetegeri, dolisq; uulpes.
Inſignes ruerent metu per agros.
Vaſta ut planitie nihil uideres.
Vſquam præterea, latent ſub illis
Arbuſta omnia, & omnis herba prorſus.
Canes interea, modo has, modo illas.
Paſſim cædere, nec locus cadenti eſt.
Denſo in agmine ſtant, feruntq, morſus
Immotæ, ſuperambulant moloſſi
Strage incredibili uſq; ſæuientes.
Seuitum nimis eſt, Diana clamat,
Quò tandem ruitis? redite in orbem.
Palantes, neq; enim expedit ferarum
Omne funditus interire nomen,
Stat noſtro Aſcanio datum, nec ultra
Modeſtiſſimus omnium rogaret.
Cornu perſonat aureo, reducens,
Triumphalia caſtra, mox recenſent
Pleuum ſanguinis agmen interemptum.
Nec tot millia computare poſſunt.
Implent eſſeda, conuehunt quadrigis.
Pars geſtant humeris, ſolo ue raptant,
Hi ſub ponderibus gemunt iniquis.
Feruet Mulio, corbuloq; feruet.
Rus eſt non procul hinc penes ſacellum
Deſertæ Cereris loco remoto,
Huc armenta, greges, canum labores
Et uaſtas memorum ferunt ruinas.
Hanc cuncti properant tenere metam.
Hic tandem reduces ſimul quieſcunt,
Ruri ſubditus hortulus uirebat,
Qualis Corrcyum ſenem bearet.
Et qualem Heſperides uelint ſorores.
Hic inter uiolas thymum, liguſtrum,
Narciſſos, Hyacinthinosq; flores,
Fons ſcatens uitreis aquis ſuſurrat.

Hunc

Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver ut perpetuum colant, & usq;
Argutis auibus canora uernent.
Regis Alcinoi fuisse credas.
Patens area propter ima fontis.
Labra tenditur, hanc tegunt corymbis.
Pallentes hederæ, & rosas achanti
Flexo uimine textiles obumbrant,
Lente lilia subligant genistæ
Sub his floribus apparata mensa est.
Instratusq; thorus tapete picto,
Et Semyramia manu figuris.
Distincto uarijs. super tapetum.
Albet mappula delicatioris.
Villi, Barbaricis notata punctis.
De mensis abacus nitens acernis.
Pandit uascula Mentoris uetusta,
Priscorumq; toreumata aulicorum.
Aetate, & facie pares ministri,
Nympharum Triuiæ chorum æmulantes.
Expectant thalamo beatiore.
Diuam, & Ascanium labore fessos,
Pars sacris adolet focis penates.
Et iam sol medium secabat axem
Flamis omnipotentibus coruscans.
Tandem numine prodeunt secundo.
Felici omine, quicquid est ferarum
Magno Pontifici dicant Iulo
Crines subtilibus rosis coronant
Vnguentis Megalensibus madentes.
Custodit soleas puer relictas.
Sponda se mediam locat Diana.
Gemmis splendidulis decora uirgo,
Post multo Ascanius coruscus ostro.
Flexo poplite cernuus minister
Dat sumis digitis aquas odoras
Mox mantilia Nympha subministrat.
Apponunt alij nouas figuras

Extructæ

Extructæ Cereris, Dryas catillum
Fragrantem Ambrofia gerit Dianæ.
Poit hanc fiderei ferunt ephebi
Lances ordine. Phafiana prima eft.
Stat Iunonis auis fuperba cauda,
Phænicopterus eminente lingua,
Et crista Meleagrides rubenti,
Et pluma niuei patent olores.
Hinc albi iecur anferis tumebat,
Hinc capo Cybeli deæ dicatus,
Perdices ftrue maxima ferebant,
Et pulpe melioris Attagenes.
At sturnos inopes, grues, palumbes,
Cunctas cortis aues cocis relinquunt,
Subuectant alij falariorum
Quicquid ars potuit nouare lauti.
At farcimina dant uetuftiora,
Turget lactea fuminis papilla,
Campano petafone gloriantur,
Veftino quoq; cafeo intumefcunt.
Non Lucanica, non tomacla defunt.
Fracto uentre fuis folo ex phalifco.
Non deeft oxygarum, offulæ, minutal,
Liba adorea, candidæq; pultes,
Conchis, glandia, fpondyli, botelli.
Nec muftacea lixulæ Sabinæ,
Cerebella auium, falaxq; bulbus.
Nec iecufcula iufculis odora.
Nec defunt patinæ omnium nepotum.
Exquiruntur & omnibus popinis
Pulmentaria uefca, quæ palatum
Irritare faporibus putentur.
Vincunt fercula cogitationem,
Nec ftylus meus explicet, nec ufquam
Maiore in pretio fuit culina.
Nufquam prandia fumptuofiora.
Triumphalia erant minora multo.
Nemo Pontificum dapes reponat,

Aut

Aut cœnis saliaribus laboret
Ponunt mox alii maris rapinas,
Mullos Adriaci salis colonos,
Murenas Siculis aquis natantes.
Latum amplissima fert patella rhombum,
Baiana ostrea, murices, luposq;,
Auratas, acipenseres, scarosq;,
Structoris manus erudita raptim
Cultello dirimit, secatq; paruo.
Dum cœnat, citharis comatulorum
Et cantu uario, nouoq; plausu
Valles undiq; concauæ resultant.
Et iam prima epulas quies tenebat.
Cum cellarius eligit ministros,
Bacchi munera læta qui propinent.
Hæc est amphora nectaris beati,
Qua latonia sola proluatur.
Trullam hanc Ascanio dedere Galli
Spumantem bromio Parisiorum.
Misce his tu cyathis Dryas falernum.
Tu cape has pateras puer Caleni,
Inger tu hos calices Optimiani.
Vos Setina date his sciphis uetusta,
At uos Cecuba fundite hoc triente,
Momentum dedit hæc heri lagenam.
At surrentum hodie cadum hunc picatum.
Cupa hac conditur Adrianus humor.
Priuernatia congio hoc Sagunti,
Chium hoc urceolo sapit rotundo.
Bio hec seriola optimo redundat.
Plena hæc aurea defruto metreta est.
Mulsum hæc crinea dulcius recondit
Tum bellaria largiora ponunt
Mensæ delicias deum secundæ,
Electissima poma porriguntur.
Inter quæ melimella principatum
Malorum facile omnium obtinebant.
Post petitia parua, manliana.

Tum ſpadonia Græcula, Appiana.
Lanata, orbiculata Septiana.
Dant pannuucia ſerica, & gemella.
Ad hæc cruſtumiis piris abundant,
Succi plena tument Falerna ciſta,
Et longo pede Dolobelliana,
Pompeiana placent fauore magni,
Et teſtacea de colore teſtæ.
Dant uoconia laurea, & uolema
Ampullacea prominente collo.
Nardina, & decumana grandiora.
Hæc tum nomina repperit uetuſtas,
Nunc ſeclum inſipiens nouis ineptit.
Adduntur cariotides mariſcis,
Et Cydonia coctanis recincta.
Et tuber Libycis madens pruinis,
Nux amygdala, pinea, atq; iuglans.
Laxant caſtaneæ ſuos echinos,
Picenas quoq; porrigunt oliuas.
Ollares etiam dabantur uuæ.
Ponunt frigore gratiora rapa.
Plura his & meliora, quæ ſilentur,
Redundantibus ingerit caniſtris
Miris munditiis ſecunda menſa..
Exempta procul eſuritione,
Et menſis procul omnibus remotis,
Sic eſt poſt epulum locuta uirgo.
Aſcani ducis optimi propago,
Ingens purpurei decus ſenatus,
Vides ut iaceant in orbe cuncta,
Quæ mortalibus eſſe iam ſolebant
Vitæ præſidium laborioſæ,
Et quibus tenebris operta uirtus
Paſſim calcibus improbis teratur
quid primum querar? ordiarue primum?
Cum ſuperſtitio deos putaret,
Id quod quenq; ſuus mouebat ardor,
Mundus artibus optimis ſcatebat,

Poſtquam

Postquam de Solymis deus perustis
Veræ religionis imperator,
Nostra numina uana dissipauit,
Et totum pedibus subegit orbem,
Apportans pereuntibus salutem,
Ius, fas, veridicas tuliq; leges,
Et mores docuit bonos, suoq;
Culpas sanguine omnium expiauit.
Vt clausum ad superos iter pateret,
Fit mutatio numinum repente.
Certatim properant, uolantq; cuncti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Fassi unum colere. Sed quod ille
Ferre omnes voluit, tulere pauci.
Nec omnes capiunt, quod omnibus dat.
Vt peruersa hominum, malignaq; est mens,
Versa in segnitiem fides, & omnis
In quæstum pietas. Simus secuta
Miris illecebris placens uoluptas,
Nunquàm deliciæ supiniores,
Nunquàm auaritiæ altior charybdis,
Quando ita ambitio negotiata est?
quando nequius, inquinatius ue
Peccatum? Pater Ilias malorum
Grandis, fons sceletum scaturientum,
Vel gentes penitissimas reuisit.
quæ uestro sine numine insolescunt;
Baccanturq; magis monente nullo.
Tu uero genus inclytum, senator
Flamen ætheræ dialis aulæ,
quo respublica tota gloriatur,
Cuius cardine sustinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes
Diuinos animi auocare motus.
Nec plebecula quid misella latret,
Sed quàm sit fragilis, caduca, fluxa,
Et quàm lubrica vita cogitare,

Causas discere & æstimare rerum,
quid nam gigneris, vnde, quo feraris.
Spem longam reseces, vides in orbe
Nihil perpetuo tenore uerti.
Si fortuna facit pecuniosum,
Nil remordeat esse liberalem.
Scis quantum deceat protentiorem,
Vt comi domus hospitalitate,
Ianuis bipatentibus fatiscat.
Laus non ultima, displicere nulli,
Præstare ingenuum, facillimumq;
Verbis parcere contumeliosis
Seruorum meminisse, qui fideles
Aduersis fuerint, malisq; rebus.
Nouit Ascanius, quid ipsa dicam.
Nec casus memorabimus peractos.
Quis fratrem sine quæstibus reuellat?
Ducem Insubria, quem tremebat audax?
quis siccis poterit nepotem ocellis
Regem Parthenopeium referre?
Aerumnas tibi quis peculiares
Monendo renouet? Satis superq;
Deplorauimus ista, dum ruebant.
Et nunc sis quibus erutus ruinis,
Et qui sis modo redditus memento.
Nec tam perdita, quàm reperta cures,
Perfer qualiacunq;, non pigebit
Tot pericula ferre, tot tulisse.
Possem pluribus admonere, & ultra
quæ pœnæ maneant malos docere.
Et quæ præmia debeantur illis,
Qui non corporeo obliti sepulchro
Perstringunt animi igneum uigorem,
Nec terræ infodiunt datum talentum,
Ne tibi ista domi elegantiora
Nascerentur, & vnicus deorum,
Vestris vatibus omnia explicasset.
Ad hæc Ascanius refert, Diana

Syluarum

Syluarum & nemorum patrona uirgo;
Seu proſerpina noctibus relucens,
Seu Lucina, Hecate, uel alma Iuno,
Dictynna, aut Triuia expetis uocari,
Te quæcunq; meum leuas laborem.
Semper pectore conditam tenebo.
Veſper interea exiens olympo,
Nocturnis comitantibus tenebris,
Mergensq; oceano caput ruebat.
Iamq; in faucibus atrii miniſtri
Pœana ad litui ſonum canentes,
Expectant in equis heroas ituros.
Lucum Delia fertur in propinquum
Denſæ Oreades hinc, & hinc ſequuntur.
Stipant Aſcanium ſuæ cohortes,
Ardentes animis redire in vrbem.

FINIS.

ITER IVLII II. PONTIFICIS ROMANI, PER HADRIANVM

CARDINALEM SANCTI CHRYSOGONI.

AVGVSTI Memoranda dies uigeſimaſexta,
Pontificem magna Roma dimiſit Iulum,
Penè omni patrum & procerum comitante ſenatu,
Formello pius excepit Iordanus; & uxor
Moribus,ingenio,formaq; & nomine felix.
Poſtera lux Nepte antiquum,tum proxima Veios
Oſtendit,mox per Cimini montemq; lacumq;
Tendimus inſignem per balnea multa Viterbum.
Diſcordes bonus hic ciues pacauit Iulus.
Præbuit hinc celeber mons dulcia uina Faliſcus,
Detinuitq; diem.Veterem poſt uidimus urbem
Excelſæ rupi impoſitam ſine mœnibus ullis.
Hic templum genitrici ingens, cui ſculpta uetuſto
Marmore ſtat facies,ſpirantque in marmore uultus.
Carnaiola procul pons hinc ſex milia diſtans,
Cyaneas tranſmittit aquas,ſparſaſque paludes
Per ſata, per ſyluas,ah quantum abſumitur agri
Plebis ad indomitæ caſtrum peruenibus , inde
Impoſitæ apparent Peruſinis collibus arces,
Caſtellona lacus Traſymenus mœnia cingit:
Hunc ratibus læti tranauimus,Inſula lætos
Accipit hoſpicio, Paſianum allabimur, unde
Proſpicimus campos Romanis oſſibus albos,
Seruat adhuc nomen locus: & de ſanguine fuſo,
Sanguineos campos Peruſini nomine dicunt.
Hic ubi commiſſo fallax certamine pœnus
Flamineumque ducem,Mauortiaque arma ſubegit.
Per colles, ripamque lacus Corclama ſubimus
Mœnia,oliuiferis tumulis letiſsima rura:
Vicina placuit patribus recubare ſub ulmo.
Hic ſimul occurrunt equitum,peditumque cateruæ
Vrbinate duce, illo nec melior fuit alter,
Nec pietate prior ſed nec præſtantior armis:

Tot

Tot dotes iuueni inuidit lapidosa podagra.
His circumsepti legionibus,ordine longo
Ingredimur Perusi nam urbem,ciuilibus actam
Euersamq; odiis, hanc tu pater optime Iuli
In placida tandem compostam pace relinquis.
Non procul oppidulum est,Fractam cognomine dicunt;
Amnis obit muros cœno, & graueolentibus undis.
Huc ubi delati montes Eugubia tecta,
Hærentemque iugis urbem superauimus,inde
Perpetuos colles Catiani uillula findit.
Villula munifico,non aspernanda popello
Hos præteruectis tumulos plebecula callem
Que collit angustum,Cali cognomine dicunt:
Occurrit facie obducta : nam tabida fertur
Infecisse lues,celeri,pede fugimus omnes.
Hinc ad aquas Lanias perreximus,unde Metaurus
Confusus Gauno Foruli spectacula præbet.
Est opere prætium uersu describere mirum
Naturæ ludentis opus stant uertice ad auras,
Hinc atque hinc montes prærupti,flumine subter
Secretis labente uiis, ut fumus ab imis
Surgat aquis,lateque fluant aspergine cautes.
Rupis ad extremum leua uenientis ab urbe
Porrigitur molis dorsum, qua semita nulla
Nulli aditus quondam,nec erat uia per uia cuiquam
Cæsar inaccessam patefecit Titus & illam
Quantum acie possunt oculi seruare cauauit,
Inscripsitque fores,& adhuc uestigia utrunque
Limen habet,scabro,& fragili uix cognita topho,
sunt soliti hac camera multi latitare latrones
Exceptosque uiatores demergere in amnem
Repsimus è crypta,atque angusta fauce uiritim
In campos Vbalde tuos,hinc imus in urbem,
Vrbinum dixere patres tua regia tecta,
Ardua quæ saxo colitur macerata uetusto.
Hinc petitur,uicoque breui succedimus, inde
Scandimus excelsas nymbosa cacumina pennas
Diue Marine tuas,tumidi hic subsidere montes

Incipiunt

Incipiunt, ſuperoque mari conſternere littus
Planitiem ingentem terris,oppibusque ſuperbam
Gallia qua fluuio Rubicone comata pateſcit.
Italiæ hic finis quondam, nunc omnia miſcet
Effera barbaries,antiquaque nomina uertit.
Sauignana uocant pinguiſſima rura coloni.
Huc madidi multoque lutu, feſſique uenimus.
Progreſſi meliore uia,cœlo grauiore
Cæſenam intramus,culices auertere ſommos
Omnibus, & uariis uultus maculare figuris,
Pompili, Liuique forum diuertere cogunt:
Terra ferax,populuſque ferox, ac cede frequenti
Terribilis,ſemperque furens ciuilibus armis.
Vt ter quinque dies abierunt, Liuia tecta
Linquimus,atque iterum montes iubet ire per altos
Iulius,& caſtri ad læuam iuga uiſere Cari.
Imus præcipites per mille pericula rerum,
Turrigeraſque arces,rupes,& inhoſpita ſaxa.
Appennicolæ accurrunt, uiſoque ſenatu,
Reptantes genibus per humum noua numina adorant.
Mudiana iacet uaſto depreſſa barathro
Accola torrenti, truncis, ſalebriſque fragoſo.
Hanc terram pedibus celſo de monte ruentes
Prendimus, & placido curamus corpora ſomno.
Poſtera lux alios ſcopulos,cœloque propinquas
Nubigenaſque Alpes aperit,Marradia uulgus
Saxa uocat, ſummum excipiunt magalia Iulum.
Inde Palatiolum ſtatio opportuna labori,
Hoſpitio laſſos refouet,tum fluminis arcta
Prouehimur ripa tenui diſcrimine euntes.
Eſt locus extremis in montibus aſper Hetruſcis,
Hunc dictum prehibent à Tuſſi Tuſſinianum.
Huc quoque delati montes deuouimus omnes,
Orta dies latos campos,& amena uireta,
Cornelique forum, feliciaque arua reducit.
Hic meus ortus habet ſedes Papienſis auitas
Nobilis,& clarum genus alto à ſanguine ducit.
Conſtitit hic paſtor, dum proſpicit omnia Iulus:

Et belli pacisq; simul dum pondera librat,
Consilioq; patrum rerum moderatur habenas.
Appulit interea Gallorum exercitus ingens,
Conseruitq; manum, & muros circunsletit armis
Felsina docta tuos, uolat impiger arctus ab urbe
Nuntius, & Serram exactam pulsumq; tyrannum.
Excussumq; iugum patriæ ceruicibus aufest,
Pontificem implorat fessis succurrere rebus.
Hoc oratores certatim ex urbe frequentes,
Exposcunt, patriæq; patrem properare precantur.
Thura adolet Iulus templis, sacrisq, peractis
Tendit iter, gressum celerans, urbiq; propinquat.
Vrbs antiqua ingens Hetruscis regia quondam
Felsina, tum Bois fato irrumpentibus impar
Accepisse nouum fertur Boionia nomen.
Verum ubi sunt Boi Romano milite pulsi,
Barbariem excussit, cœpit Bononia dici,
Subditur ad Boream radicibus Appennini:
Planitie accliui, procumbens solis ad ortus,
Inter aquas Sapiæ, & Rheni quarum utraq; in urbem.
Ducta uehit, reuehitq; rates, pistrináq; uersat,
Aemiliæ decus, & belli, pacisq; patrona,
Diues opum uariarum, & nullius indiga cultus,
Musarum domus, atq; omnis nutricula iuris,
Iamq; dies aderat, mediumq; uehebat ad axem
Omnia conspiciens Phœbeæ lampadis astrum:
Obsedere patres maioris limina portæ,
Qua modo Felsinea pastor requieuerat æde:
Porticibusq; amplis expectant numen Iuli.
Tandem de thalamo sella sublimis eburna,
Gestatusq; hominum scapulis, longo agmine prodit:
Cui trabea ex auro, gemmis ostroq; coruscat,
Tempora conchili fulgent redimita tiara:
Progreditur procerum legio tua Felsina proles:
Aerataq; ruunt acies, cly peataq; circum
Agmina funduntur, placidos dat Curia gressus
Aequati spatiis omnes, & uestibus omnes:
Purpureisq; patres tecti capita alta galeris:

Obuia

Obuia quæq; oculis præstringunt numinis instar:
Visendi studio effusi iuuenesq; senesq;,
Et matres pueriq; simul tecta omnia complent:
Culminibusque astant, porticq; & turribus hærent.
Vt uero ad diui uenit penetralia Petri.
Iulius, aspersitq; patres in limine primo
Rore leui, geminis manibus ueneratus ad aras
Effigies sacras, Grates qnas possumus, inquit,
Accipe Christe deus; nam quę sat digna queamus
Munera? quas laudes humana uoce referre?
Tu nos incolumes per tot discrimina uectos
Vrbe hac Felsines sine cæde, & sanguine donas.
Da pater omnipotens, rerumq; æterna potestas
Sic superos penetrare aditus, uerosque triumphos
Terreno, inuolucro exutos, uitiisque subactis.
Hæc ubi supplicibus uotis orauit Iulus,
Quisque domum properat, factoque hic fine quiescit.

FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V.

Omnes sunt quaterni, preter V.

